

Міністерство освіти і науки України
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика
ЗВО «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая»
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Університет Харан (Туреччина)
Міждержавний інститут українсько-казахстанських відносин
імені Н.А. Назарбаєва (Казахстан)
«Науковий центр інноваційних досліджень» (Естонія)
Міжнародна Академія культури безпеки, екології та здоров'я
ГО «Українська Асоціація фахівців системи публічного управління та
адміністрування»

МАТЕРІАЛИ

II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного управління
в умовах воєнного часу»

27 жовтня 2023 року

м. Переяслав

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

УДК 005.3-027.555:[37+001](477)(082)

Рекомендовано до друку Вченою Радою
Університету Григорія Сковороди в Переяславі
(протокол № 3 від 8 листопада 2023 р.)

Сучасні аспекти реформування системи публічного управління в умовах воєнного часу: матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (27 жовтня 2023 року) / за заг. ред. О.І. Пархоменко-Куцевіл. Переяслав, 2023. 293 с.

Уміщено матеріали доповідей учасників II Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні аспекти реформування системи публічного управління в умовах воєнного часу» щодо проблем розвитку, реформування, модернізації публічного управління в умовах воєнного часу та надзвичайних ситуаціях.

Розраховано на фахівців державного управління, працівників органів державної влади та місцевого самоврядування, науковців, викладачів, слухачів вищих навчальних закладів, які отримують освіту за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

ЗМІСТ

Базиченко В.В. ДОСВІД ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ НІМЕЧЧИНИ У СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	8
Баран М.П., Вуїв В.С. АКТУАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ ВОЄННОГО ЧАСУ	12
Белова А.С. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СИСТЕМИ СУДОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	15
Бойко Г.Б. ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ УСПІШНОГО КЕРІВНИКАВ ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ.....	18
Борис Б.В. ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІННОВАЦІЙ НА ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ НАДАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ	22
Бражко О.В. ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	24
Василисина Ю.О. ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЗМІНИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ УМОВ ВСТУПУ УКРАЇНИ В ЄС	27
Ващенко С.В. ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ.....	31
Верещак О.О. ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОГО ОМБУДСМЕНА ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО КОНТРОЛЮ НАД СЕКТОРОМ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ	34
Вітюк А.Д. КОМУНІКАТИВНІ МЕХАНІЗМИ ПОДОЛАННЯ ПРОКРАСТИНАЦІЇ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	38
Водяний О.М. ЦИФРОВА ГРАМОТНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ	41
Галушкіна Л.В. ВІДНОВЛЕННЯ ДЕКЛАРУВАННЯ ДОХОДІВ ОСОБИ, УПОВНОВАЖЕНОЇ НА ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ АБО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	43
Гамалій С.В. ВПЛИВ ПОЛІТИКИ ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ НА РІВЕНЬ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ	45
Гбур З.В. ФІНАНСОВО-РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ	48
Гончарук О.Б. УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКОГО МЕХАНІЗМУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ....	52

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Губенко В.В., Маринич М.В., Бомчук Л.В. НОВІ ПІДХОДИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ І КУЛЬТУРИ В ПЕРІОД ДЕЦЕНТРАЦІЗАЦІЇ ТА ВОЄННОГО СТАНУ	53
Деревенко Л.Є. ІНСТРУМЕНТИ ТА СТРАТЕГІЇ АНАЛІЗУ РИНКУ ЕКСПЕРТНО-ОЦІНОЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ	59
Динник І.П. ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ	63
Довгань В.В. ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У МУЗИЧНІЙ СФЕРІ	68
Завада О.Г. ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ	71
Камінська Т.В. ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	74
Карапиш С.П. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗМІСТУ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ТА УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ МОДЕРНІЗАЦІЇ ТА РЕФОРМУВАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ	77
Карпа М.І., Левченко А.Г. СИСТЕМА ОЦІНКИ ТА РЕЙТИНГУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА ТА ІНФРАСТРУКТУРИ (PIERS): МЕТОДОЛОГІЯ ЗА ЦІЛЯМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	80
Карпа М.І., Паєнок А.М. ПРАВО НА МЕДИКО-СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ: ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ	83
Ковальчук С.О. АНАЛІЗ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ТОРГІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	86
Кованов Д.С. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ МЕДИЦИНИ В США	89
Корнійчук О.О. ПОЛІТИКА СОЦІАЛЬНОЇ ЯКОСТІ ЯК СКЛАДОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ У ПРОЦЕСІ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ	93
Король Р.М., Мироненко М.А. ЗАХИСТ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ВІД НЕДОБРОЧЕСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	96
Котов І.В. МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ.....	100
Кошова С.П. ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ У ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД УКРАЇНИ.....	103
Кравченко О.О. ЕКСПЕРТИЗА В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ	106

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Крижова О.А. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ-УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ.....	110
Крилов М.С. УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ ПУБЛІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ.....	113
Крилова І.І. ІНСТРУМЕНТИ ПУБЛІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В РАМКАХ ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ МЕХАНІЗМІВ.....	117
Кушнір М.С. ПРОБЛЕМИ КАР'ЄРНОГО ЗРОСТАННЯ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ.....	121
Лазебна І.В. КОМУНІКАТИВНИЙ ДІАЛОГ МІЖ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКІСТЮ	123
Лукаш Т.М. УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКСТРЕНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ХВОРИМ З ЦЕРЕБРОВАСКУЛЯРНОЮ ПАТОЛОГІЄЮ	127
Ляшук А.О. ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО МЕХАНІЗМУ КІБЕРБЕЗПЕКИ, СИСТЕМ ТА РЕЄСТРІВ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	132
Ляшук Н.О. ОСНОВНІ ПІДСТАВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНДИКАТИВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ.....	136
Макаренко О.М. ОСНОВНІ ЕТАПИВ ГАРМОНІЗАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ З ЄС	140
Маслак О.М. РЕГІОНАЛЬНА ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	145
Михайлов А.М. ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ	148
Михалко О. МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЛІЦЕНЗІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ.....	151
Нестеров О.В. ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ ДЕРЖАВИ... ..	154
Орлова Н.С. НАПРЯМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО МЕХАНІЗМУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У ВОЄННИЙ ЧАС	157
Палагусинець Р.В. ОСВІТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	160
Палюх В.В., Палюх Д.О. ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДІТЕЙ ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	163
Панченко О.А., Кабанцева А.В., Сердюк І.А., Антонов В.Г. ТЕНДЕНЦІЇ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ В УМОВАХ ТУРБУЛЕНТНОСТІ	167
Пархоменко-Куцевіл О.І. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ РЕСУРСАМИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.....	171

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Поштовий Р.М. ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ	176
Прима І.В. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я	178
Примак О.С. ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВОГО СЕКТОРУ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ.....	180
Притула М.О. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я.....	182
Пустовіт О.Б. ОБГРУНТУВАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРОЕКТІВ «БЕЗПЕЧНЕ МІСТО».....	188
Пустовіт Я.Б. ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОБОРОНОЗДАТНОСТІ УКРАЇНИ.....	192
Редзюк В.В., Вакалюк Р.Р. ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ.....	196
Редзюк В.В., Візітова Д.В. ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ЕЛЕКТРОННОГО УРЯДУВАННЯ В КРАЇНАХ ЄС.....	200
Редзюк В.В., Завідняк В.В. ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ	205
Редзюк В.В., Осадчий О.М. СИСТЕМА МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ: КРАЩІ МІЖНАРОДНІ ПРАКТИКИ	209
Руденко А., Джаїн Прадіп Кумар. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ З ГРОМАДОЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	213
Рудь С.Л. ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ЯДРА ОРГАНУ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	218
Садовський О.О. ВДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ НАДАННЯ СПЕЦІЛІЗОВАНОЇ НЕЙРОХІРУРГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ПАЦІЄНТАМ ПРИ ІНСУЛЬТАХ.....	222
Салманов Салех. ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ.....	226
Сердюк І.А. ІНФОРМАЦІЙНІ МЕТАМОРФОЗИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ.....	231
Сичов В.А. ІНСТРУМЕНТИ ПУБЛІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	235
Смолянка І.І. ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ У ВОЄННИЙ ТА ПОСТ ВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	237

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Соловей С.В. ОБГРУНТУВАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ МОДЕЛІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ	241
Табачок Ю.С. ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА ОХОРОНУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ГРОМАДЯН ПРИ НАДАННІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ТА ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ	245
Ульянченко Н.М. ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ.....	248
Хмара В. ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ НА ЕНЕРГОНЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ	251
Хоменко Д.І., Циганенко Г.В. ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	256
Чередніченко В.О. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО СУСПІЛЬСТВА В ЕСТОНІЇ	263
Чечель А. СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД В УКРАЇНІ: ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА	267
Чумакова Г.В. НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТІ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ.....	270
Шелест Р.В. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ	275
Юхимчук О.А. ФОРМУВАННЯ ОФІСІВ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ.....	278
Ямковий М.В. СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКОМ СИСТЕМИ НАДАННЯ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПРИ ГЕМОРАГІЧНОМУ ІНСУЛЬТІ В УКРАЇНІ.....	281
Яременко Б.А. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ КІБЕРБЕЗПЕКИ В США.....	286
Koshovyi Maksym. CYBERDEFENCE AND MODERN CIVIL AVIATION AS A COMPONENT OF NATIONAL SECURITY	290

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Базиченко Вікторія Вікторівна
аспірантка кафедри державного управління і місцевого самоврядування
Херсонського національного технічного університету в м.Херсоні

ДОСВІД ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ НІМЕЧЧИНИ У
СФЕРІ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ

На сьогодні усе більш актуальними стають внутрішні виклики національній безпеці України. Особливої уваги під час розробки плану діяльності з публічного адміністрування у сфері національної безпеки України заслуговує відповідний зарубіжний досвід. Але слід пам'ятати, що Україна є унікальною в своєму роді країною з притаманними їй характерними рисами.

Слід зауважити, що глобальним органом забезпечення безпеки є Рада Безпеки ООН, до складу якої входять п'ятнадцять країн. Відповідно до Статуту ООН, головна відповідальність за підтримання міжнародного миру та безпеки залишається за Радою безпеки ООН, а також за самими державами і рядом органів міжнародних організацій (Генеральна Асамблея ООН, регіональні організації та ін.).

У цілому процес створення системи публічного адміністрування у сфері національної безпеки розпочався в багатьох країнах після закінчення Другої світової війни (з 1945 р.) і сьогодні мають завершений вигляд. Так, публічне адміністрування у сфері національної безпеки ФРН забезпечується 129 спеціально створеними для цих цілей державними органами (або спеціальними підрозділами у складі інших органів держави). В апарат його забезпечення входять також судові органи, служби безпеки міністерств і відомств, інші адміністративно-управлінські органи, які організують і координують функціонування розвідки і контррозвідки. Між ними існує складна система координації, що забезпечує цілеспрямоване використання вказаних структур [3, с. 105-106].

Цікаво, що політичні директиви уряду ФРН, а також законодавство федерації та земель передбачають систему заходів спрямованих на забезпечення внутрішньої і зовнішньої безпеки держави. У цю систему входять: правові гласні та правові негласні заходи. До гласних належать: державно-правові, адміністративно-правові, кримінально-правові, кримінально-процесуальні заходи. А до правових негласних належать: агентурно-оперативній оперативно-технічні заходи, а також заходи інформаційно-пропагандистського характеру, спрямовані на запобігання екстремістських проявів, які можуть замовляти спецслужби та які теж відіграють важливу роль у системі заходів забезпечення державної безпеки ФРН. Їхня наявність і необхідність використання узаконюються відповідними правовими актами ФРН та федеральних земель.

Основні положення, що стосуються змісту і форм публічного адміністрування у сфері національної безпеки ФРН, викладені в офіційних документах уряду і являють собою комплекс теоретичних поглядів і політичних

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

директив щодо загальної спрямованості діяльності з забезпечення державної безпеки. Ця доктрина виражається також в заявах керівників та розпорядженнях уряду, керівників правоохоронних органів, спецслужб ФРН, у законодавчих актах бундестагу, директивах і нормативних актах федеральних відомств, рішеннях федерального конституційного суду, нормативно-правових актів розвідки та контррозвідки. Ними визначено, наприклад, що міжнародний тероризм є головною небезпекою для демократичного ладу ФРН. При цьому важлива увага приділяється контролю 130 за формуванням на території держави окремих легально існуючих соціальних груп з осіб, вихідців з арабських країн [1, с. 47]. Правлячі кола ФРН взяли до уваги насамперед події вересня 2001 р. в США, масові зворушення, які мали місце весною 2012 р., що здійснювались етнічними групами у передмісті Парижа та в інших містах Франції. Іншим офіційним призначенням режиму безпеки ФРН як елементу забезпечення внутрішньої безпеки, є збереження цілісності федерації й внутрішнього миру, недоторканність конституційного порядку, запобігання загрозам демократичній правовій державі, недопущення існування й діяльності антиконституційних партій та ін. Він спрямований на те, щоб домогтися стійкості, стабільності соціальнополітичної системи демократичного ладу ФРН. Він забезпечує ведення боротьби проти зовнішньополітичних супротивників, якими правлячі кола ФРН насамперед вважають країни із авторитарним способом правління. За своїм змістом режим безпеки ФРН спрямований на виконання таких завдань: створення перешкод для окремих осіб, груп та організацій які мають намір здійснювати терористичну діяльність на території ФРН чи на території інших країн, насамперед ЄС та НАТО; протидія спецслужбам іноземних держав та недопущення проведення ними протиправної діяльності; захист технічних, економічних і науково-технічних досягнень ФРН і країн членів НАТО; створення несприятливих умов для діяльності іноземних установ, фірм з країн що не входять у блок НАТО, але перебувають на території у ФРН, які потенційно можуть завдати шкоди інтересам ФРН; забезпечення таємності зовнішньополітичних планів і акцій ФРН і інших країн НАТО [4, с. 89].

Характеризуючи діяльність із забезпечення режиму безпеки ФРН необхідно, однак, мати на увазі, що певний вплив на спрямованість і зміст цієї діяльності мають різні за змістом окремі суперечності в політичних поглядах між ФРН та іншими державами членами Європейського Союзу. Забезпечення режиму безпеки ФРН являє собою чітко цілеспрямоване та скоординоване використання різних видів державної діяльності: судової, адміністративно-правової, кримінально-правової, контррозвідувальної, 131 кримінального розшуку. Ці види державної діяльності утворюють систему забезпечення режиму безпеки ФРН. До нього входять: політикоорганізаційна діяльність вищих урядових органів федерації та земель, відповідно до курсу правлячої партійної коаліції (розробка основних директив в ділянці забезпечення внутрішньої й зовнішньої безпеки, управління державними органами, що здійснюють цю діяльність, координація їхньої діяльності); переважно

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

адміністративно-правова діяльність органів сфери адміністративно-політичного управління. Її основою є встановлення правових режимів з метою забезпечення внутрішньої й зовнішньої безпеки (режим охорони секретів, режим перебування іноземців у ФРН та ін.). Режим безпеки ФРН складається з двох основних елементів. Перший – це сукупність правових норм, установлених державою, і обов'язкових правил (на підприємствах і установах), спрямованих на забезпечення державної безпеки ФРН, основ її суспільного й державного ладу, найважливіших завдань розвитку економіки держави, внутрішньої й зовнішньої політики (наприклад, режиму охорони державних секретів, режиму в'їзду у ФРН і виїзду за кордон, режиму перебування в країні іноземців і т. ін.) [2, с. 117- 128].

Другий елемент це практична діяльність державних, а в певних випадках і недержавних органів, які покликані забезпечувати функціонування встановлених правових приписів (правил) відповідно до завдань забезпечення державної безпеки. Ця практична діяльність головним чином виражається в забезпеченні органами, що здійснюють режим безпеки, дотримання фізичними і юридичними особами необхідного порядку діяльності у сфері тих або інших конкретних правових режимів безпеки; у спонуканні осіб і організацій, що ухиляються від виконання покладених на них правовими приписами правил обов'язків, які спрямовані на виявлення осіб які можливо мають намір проводити протиправні дії на території ФРН або ввозити на територію держави матеріали здатні завдати шкоду державі і її громадянам. У забезпеченні ефективного публічного адміністрування у сфері національної безпеки поряд з органами, спеціально створеними для забезпечення його функціонування – митна служба, служби реєстрації, міграції, прикордонна та інші, тією або іншою мірою беруть участь і інші державні установи ФРН. У цілому режим безпеки ФРН – це комплекс установлених німецьким правом певних правил, призначених для збереження стабільності політичної системи, охорони соціально-економічних основ до територіальної сфери її влади, забезпечення військової могутності та необхідних умов для проведення в життя основних цілей внутрішньої і зовнішньої політики держави. Цей порядок суспільних відносин підтримується в різних формах, у тому числі й державним примусом.

Слід підкреслити, що публічне адміністрування у сфері національної безпеки ФРН передбачає застосування правових засобів для боротьби з внутрішніми та зовнішніми загрозами держави через видання правових актів різного характеру (федеральних і земельних, законів і відомчих підзаконних актів). Режим безпеки ФРН використовується також і з метою створення законної основи примусової діяльності правоохоронних органів та спецслужб ФРН, на які покладено основну функцію забезпечення національної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Беззубов Д.О. Проблеми теорії публічного адміністрування в сфері забезпечення національної безпеки. Наукові записки [Центральноукраїнського

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія: Право. 2018. Вип. 5. С. 45-49.

2. Гільченко О.Л., Верютіна Д.М. Політика національної безпеки Німеччини в контексті запобігання викликам «жорсткої» безпеки. Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Історія. Політологія 2017. Вип. 19. С. 116-124

3. Доронін І.М. Трансформації національної безпеки в інформаційну епоху: загальна доктрина та її правова складова. Інформація і право. 2018. № 1. С. 104-111.

4. Ліпінський В.В. Застосування стандартів НАТО при створенні систем захисту інформації в сфері національної безпеки. Телекомунікаційні та інформаційні технології. 2018. № 3. С. 88-93.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Баран Марія Петрівна,
кандидат наук з державного управління, доцент,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

Вуїв Віта Сергіївна,
магістр кафедри публічного управління та адміністрування
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

АКТУАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЙ РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАД У КОНТЕКСТІ ВИКЛИКІВ ВОЄННОГО ЧАСУ

Громади України ставали на ноги в умовах важких викликів – COVID-19, а згодом і збройної агресії росії проти України, проте «забезпечили інституційну стійкість та довели дієвість місцевого самоврядування, його важливість для шокованих та розгублених в перші дні війни людей; стійкість інфраструктуру, фінансово-економічну, соціальну, інформаційно-комунікаційну, безпекову» [1]. Сильне місцеве самоврядування й надалі формуватиме вектори розвитку регіонів, держави.

Територіальні громади України, розуміючи важливість планування свого розвитку, намагаються формувати стратегічні документи. До документів стратегічного планування державної регіональної політики серед інших належать і стратегії розвитку територіальних громад [2]. Стратегія розвитку територіальної громади – документ стратегічного планування державної регіональної політики, що визначає стратегічні, оперативні цілі та завдання для сталого розвитку територіальної громади, розробляється на період реалізації Державної стратегії регіонального розвитку та відповідної регіональної стратегії розвитку, з урахуванням положень Закону України «Про засади державної регіональної політики» [3]. Підготовка Стратегії та Плану заходів може здійснюватися з урахуванням Указу Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» [4], які є орієнтирами для розроблення проектів прогнозних і програмних документів, з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України, вимог Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» [5].

Зважаючи на те, що формування стратегій це відповідальний та ресурсозатратний процес нам важливо своєчасно акцентувати увагу на відповідності цілей стратегії викликам часу. На нашу думку, всі стратегії, затверджені до початку війни в Україні, потребуватимуть оновлення відповідно до вимог часу. А, оскільки процес вивчення ситуації у територіальній громаді в умовах воєнного стану, опрацювання основних проблем та становища різних груп бенефіціарів в умовах війни, збір статистичних даних, у тому числі у розрізі різних соціальних та вікових груп жінок і чоловіків, проведення необхідних опитувань, фокус-груп із заінтересованими сторонами є

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

довготривалим та надважливим, тому питання оновлення стратегій набуває актуальності.

Із початком повномасштабного вторгнення російської федерації на територію нашої країни в громадах суттєво змінилися пріоритети. І, навіть, якщо стратегічні цілі залишатимуться незмінними після ґрунтового аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища громад, то оперативні цілі чи завдання однозначно зазнаватимуть змін чи доповнень.

Дослідивши першочергові питання для вирішення на прикладі Ясінянської територіальної громади Закарпатської області зазначимо, що вони актуальні для більшості територіальних громад західної частини України. Серед основних питань, які, на думку робочої групи з формування стратегії розвитку громади, мають бути включені до структури цілей/завдань Стратегії є такі:

- питання безпеки – потреби в посиленому захисті території громади в цілому, побудова та оснащення укриттів у бюджетних установах;
- зростання потреб у психологічній та соціальній підтримці населення;
- психосоціальна та фізична реабілітація військовослужбовців;
- забезпечення внутрішньо переміщених осіб необхідними ресурсами для життєдіяльності та можливостями для інтеграції в новому середовищі;
- діджиталізація;
- підтримка практик розвитку волонтерства в громаді;
- питання поступової інтеграції України в європейські структури.

І, це ще невичерпний перелік питань, увагу на які звернула війна.

Зазначені та інші питання потребують детального вивчення та вирішення шляхом формування як оперативних рішень, так і стратегічних документів. Зважаючи на невизначеність, нестабільність, швидкозмінність умов зовнішнього середовища, громаді необхідно актуалізувати стратегію розвитку, зробити її спроможною визначати ціннісні для жителів орієнтири розвитку громади; запобігати викликам, породженим війною, та орієнтуватися на напрями, окреслені у Плані відновлення України [6].

Список використаних джерел:

1. Баран М., Рудий Р. Організаційна стійкість громад як фактор забезпечення безпеки життєдіяльності в умовах воєнного стану. *Проблеми гарантування безпеки людини в умовах сучасних викликів: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*, 23-24 березня 2023 року. Луцьк: ІВВ ЛНТУ, 2023. 223 с. URL: <https://lntu.edu.ua/uk/diyalnist/naukova/biznes-innovaciyiniy-centr/naukovi-zahodi/materialy-naukovykh-konferentsiy###accordion-6003>
2. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19#Text>
3. Порядок розроблення, затвердження, реалізації, проведення моніторингу та оцінювання реалізації стратегій розвитку територіальних громад: методичні рекомендації. URL: <http://surl.li/kdiap>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

4. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 № 722/2019 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

5. Про стратегічну екологічну оцінку: Закон України від 20.03.2018 № 2354-VIII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19#Text>

6. План відновлення України URL: <https://ua.urc-international.com/plan-vidnovlennya-ukrayini>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Бєлова Алла Сергіївна
аспірантка кафедри державного управління і місцевого самоврядування,
Навчально-науковий інститут державного управління
НТУ «Дніпровська політехніка»

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СИСТЕМИ СУДОВОГО
АДМІНІСТРУВАННЯ В УКРАЇНІ

Система судового адміністрування України має багаторівневу та ієрархічну структуру, що є результатом розвитку не тільки судової влади, як самостійного інституту, а й держави в цілому. Маючи поза процесуальний характер впливу, що узгоджується із засадами незалежності суддів, судове адміністрування спрямоване на організаційне забезпечення діяльності/роботи судів. Його основними принципами є верховенство права, законність, прозорість та відкритість, підконтрольність, підзвітність, відповідальність, високі професійні та етично-моральні стандарти.

Однак, навіть за умови поєднання в собі найкращого вітчизняного і зарубіжного досвіду, напрацювань минулих років, система судового адміністрування в Україні не позбавлена недоліків, що заважають їй функціонувати ефективно.

Одним із таких недоліків можна вважати адміністративний дуалізм або адміністративну множинність, зумовлені фактичним дублюванням повноважень суб'єктів судового адміністрування через законодавчу невизначеність. Так, наприклад, – «Міжнародними стандартами в управлінській сфері визнається функціонування практично в кожному окремому суді цілком автономної системи судового адміністрування діяльності апарату судів через керуючих справами – судових адміністраторів» [5; с. 47].

Згідно із частиною 1 статті 155 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [1] організаційне забезпечення роботи суду здійснює його апарат, який очолює керівник апарату.

Керівник апарату на сьогодні є ключовою посадою у структурі управління судом, на яку покладено адміністративне навантаження, висока відповідальність і через яку здійснюється взаємодія апарату суду і суддів.

Поряд із цим, за приписами статті 24 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [1], голова суду контролює ефективність діяльності апарату суду, погоджує призначення на посаду керівника апарату суду, заступника керівника апарату суду, а також вносить подання про застосування до керівника апарату суду, його заступника заохочення або накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства. Відсутність чіткого законодавчого врегулювання змісту, способів та/або форм здійснення головою суду контролю ефективності діяльності апарату суду призводить до розширеного тлумачення таких повноважень на місцях, внаслідок чого голова суду на практиці досить часто в порядку контролю впливає на адміністративну діяльність керівника апарату – змінює чи скасовує його управлінські рішення щодо організації тих

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

чи інших виробничих процесів, роботи працівників апарату, зобов'язує до вчинення конкретних управлінських, організаційних дій тощо.

Одночасно, важливу роль у здійсненні повноважень керівника апарату суду відіграють збори суддів, яким статтею 128 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [1] надані повноваження обговорювати питання щодо внутрішньої діяльності суду чи роботи конкретних працівників апарату суду та приймати з цих питань рішення, що є обов'язковими для працівників цього суду. Як свідчить практика, такі рішення не завжди можуть мати об'єктивний характер, оскільки обумовлюються в першу чергу інтересами процесуальної роботи кожного судді у взаємодії «суддя – помічник судді – секретар судового засідання», і тільки в другу чергу – загальними виробничими інтересами апарату суду, на який, за відсутності належного кадрового забезпечення, згідно із Типовим положенням про апарат суду, затвердженим наказом Державної судової адміністрації України від 08.02.2019 №131 [3], «додатково покладено чимало інших не менш важливих для судочинства поза процесуальних завдань» [4; с. 160]. Керівник апарату суду не може вплинути на рішення зборів суддів жодним чином, навіть за умови їхньої очевидної суб'єктивності та/або неефективності з управлінської точки зору.

Також, важливим буде й те, що за змістом частини 3 статті 155 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» [1] збори суддів можуть висловити недовіру керівнику апарату суду, що має наслідком звільнення його з посади. Верховний Суд у своїй постанові від 29 січня 2020 року (справа №825/2346/18) [2] висловив позицію, що такі повноваження зборів суддів за своєю суттю є дискреційними та виключною компетенцією уповноваженого колегіального органу суддівського самоврядування – зборів суддів. Законом не передбачено і не визначено чітких підстав та критеріїв висловлення недовіри керівнику апарату суду, а відтак підставами для висловлення недовіри може бути будь-яке неналежне виконання керівником апарату суду своїх посадових обов'язків. Висловлення недовіри зборами суддів не вимагає документальних підтверджень чи розслідувань.

Таким чином, на роботу апарату суду сьогодні одночасно та прямо впливають три суб'єкти судового адміністрування з усіма негативними наслідками, що з цього випливають, – від небажаних конфліктних ситуацій в середині колективу до «перетягування» повноважень між керівником апарату, головою суду та зборами суддів. При цьому, керівник апарату, який згідно із частиною 3 статті 155 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» несе персональну відповідальність за належне організаційне забезпечення суду, суддів та судового процесу, функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи, завжди програє, оскільки є законодавчо незахищеною та найбільш уразливою фігурою в системі судового адміністрування.

Враховуючи, що реакція працівників апарату суду на зовнішній вплив (управління) є емоційно-осмисленою, адміністративний дуалізм або адміністративна множинність суттєво послаблюють позицію керівника апарату

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

у двостороннім процесі його взаємодії з колективом, підриває його авторитет та створює підґрунтя для маніпуляцій, оспорювання його рішень, розбалансовуючи виконавську дисципліну, а отже знижуючи якість виконання завдань, покладених на апарат суду.

Євроінтеграційний рух України, що набув нового імпульсу з підписанням Угоди про асоціацію, відкриває якісно нові можливості для європеїзації системи судового адміністрування.

Тому, з огляду на вищевикладене та беручи до уваги основні цілі судового адміністрування, які мають: 1) державно-суспільну зорієнтованість – поєднують в собі забезпечення доступу до правосуддя, зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування незалежності суддів; 2) соціальну зорієнтованість – відображають рівень довіри громадян до суду та сприяють формуванню позитивного іміджу судової влади; 3) економічну зорієнтованість – забезпечують матеріально-технічну базу для відправлення правосуддя, важливого значення, на нашу думку, набуває необхідність:

– законодавчого збалансування та гармонізації повноважень й відповідальності усіх суб'єктів системи судового адміністрування;

– вдосконалення системи підконтрольності та підзвітності;

– подолання застарілих стереотипів та зміна підходів до прийняття управлінських рішень, зокрема, відмова від усталених шаблонів, орієнтація на європейські стандарти, цифровізація управлінських процесів;

– визначення чітких підстав та критеріїв висловлення зборами суддів недовіри керівнику апарату суду, врегулювання порядку реалізації зборами суддів такого права та механізму захисту керівника апарату від незаконного звільнення із надуманих суб'єктивно-формальних підстав.

Список використаних джерел

1. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02 черв. 2016 р. №1402-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1402-19>.

2. Постанова Верховного суду від 29 січня 2020 року у справі №825/2346/18. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/87238727>.

3. Типове положення про апарат суду: наказ ДСА України від 08.02.2019 №131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0131750-19#Text>.

4. Белова А.С. Місце та роль апарату суду в процесі європеїзації системи судового адміністрування в Україні. *Наукові інновації та передові технології*. 2023. №11 (25). С. 157-169.

5. Brian J. Ostrom. Trial Courts as Organisations. Philadelphia: Temple University Press. 2007. P. 47.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Бойко Ганна Борисівна
здобувач магістратури за спеціальністю
«Публічне управління та адміністрування»
кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування
Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика

ПСИХОЛОГІЧНИЙ ПОРТРЕТ УСПІШНОГО КЕРІВНИКА В
ОРГАНАХ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Соціально-економічні та політичні чинники все більше привертають увагу сучасного суспільства до діяльності органів публічної влади. На сьогоднішній день образ успішного керівника в органах публічної влади є вагомою та невід'ємною частиною ефективної роботи державного апарату будь-якої країни. У період радикальних змін у всіх сферах суспільного життя України актуальність удосконалення роботи щодо підвищення рівня кадрового потенціалу публічної служби набуває особливого значення.

В політичній системі України керівники державних органів, які наділені державно-владними повноваженнями, є центральною ланкою, що реалізує політику держави та визначає її ефективність. Саме від професіоналізму керівного потенціалу державного управління залежить конкурентоспроможність країни та її стійкий соціально – економічний розвиток.[1].

У сучасних кризових умовах стрімко зростає потреба суспільства в керівниках, які були би здатні усвідомити, що зміни в економічному, соціально-політичному та духовному житті країни вимагають від них високого професіоналізму.

Професіоналізм представників органів публічної служби можна визначити як здатність знаходити, враховуючи умови і реальні можливості, найбільш ефективні шляхи та способи реалізації поставлених завдань у межах наданих повноважень, використовувати фахові технології, що застосовуються в демократичних суспільствах, мати постійну мотивацію до роботи та задоволення від неї, досягати високих результатів у процесі виконання своїх функціональних обов'язків, дотримуватися відповідних етичних норм, мати і усвідомлювати перспективу свого майбутнього професіонального розвитку та прагнути до нього. [4].

У реальному житті неодноразово визначено, що далеко не кожний працівник може бути успішним керівником. За тією чи іншою позицією керівника публічної влади стоять індивідуальні властивості людини, поведінка якої зумовлена переважно вродженими психологічними особливостями і уподобаннями. [2].

Зростання інтересу до вивчення психологічних чинників ефективного управління обумовлено рядом тенденцій у розвитку суспільства:

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

– збільшенням кількості учасників суспільних перетворень унаслідок невизначеності соціально-економічних і політичних трансформацій, наявності багатоваріантності суспільного розвитку тощо;

– складністю, різноспрямованістю, напруженістю, суперечливістю соціально-політичних подій;

– високим рівнем емоційного напруження різних форм управлінської діяльності;

– значним зростанням ролі людини, особистості, ціни людського вчинку тощо [2].

Психологічний портрет керівника є набором його основних особистісних якостей якими він керується в роботі. Саме від його складу залежить стиль управління, спілкування, взаємодія з підлеглими та відповідно успішність керівництва органами публічної влади.

На основі оцінки властивостей особистості можна скласти психологічний портрет особистості, що включає такі компоненти:

1) Темперамент – в сучасній психології словом «темперамент» позначають динамічні особливості психіки людини, тобто не тільки темп, ритм, інтенсивність перебігу психічних процесів, а також і їх зміст.

2) Характер – є сукупністю стійких індивідуальних особливостей особистості, які проявляються у діяльності та спілкуванні, що зумовлюють типові способи поведінки. Ті особливості особистості, які належать до характеру, називають рисами характеру. Риси характеру – це ситуаційні прояви особистості, а не стійкі особливості поведінки людини, особливості, які стали властивостями самої особистості. У характері виражаються не випадкові, а найбільш типові істотні особливості людини.

3) Здібності – сукупність уроджених анатомо-фізіологічних та набутих регуляційних властивостей, які визначають можливості людини у конкретному виді діяльності. Здібності є функціональною інтеграцією таких властивостей особистості, які найбільше необхідні скоєння цього виду діяльності. Здібності – це міра відповідності властивостей особистості вимогам конкретної діяльності. Кожна діяльність пред'являє комплекс вимог до фізичних та психічних можливостей людини.

4) Спрямованість – прагнення йти до поставленої мети, ставити перед собою конкретні завдання та виконувати їх.

5) Інтелектуальність – як система психічних процесів, що забезпечують реалізацію здатності людини оцінювати ситуацію, приймати рішення і відповідно до цього регулювати свою поведінку. Інтелект можна визначити також як загальну здатність мислити раціонально та функціонувати ефективно в навколишньому середовищі.

6) Емоційність – суб'єктивні стани людини, пов'язані з оцінкою значущості зовнішніх або внутрішніх подразників, що діють на неї, і що виражаються, насамперед, у формі безпосередніх переживань (задоволення або невдоволення, радості, страху, гніву).

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

7) Вольові якості – сформовані у процесі отримання життєвого досвіду властивості особистості, пов'язані з реалізацією волі та подолання перешкод на життєвому шляху: цілеспрямованість, ініціативність, рішучість, наполегливість, витримка, дисциплінованість.

8) Вміння спілкуватися – проявляється через результати проведених розмов, вміння пояснити свою позицію та висловити думку співрозмовнику.

9) Самооцінка – уявлення людини про важливість своєї особистості, діяльність серед інших людей та оцінювання себе і власних якостей, і почуттів, переваг та недоліків, вираження їх відкрито або навіть закрито.

10) Рівень самоконтролю – уміння боротися з імпульсивністю поведінки, підтримувати емоційний баланс на належному рівні.

11) Здатність до групової взаємодії – проявляється через вміння встановлювати контакти, спілкуватися та взаємодіяти з групою осіб. [3].

В даний час, сучасний керівник має бути лідером та ефективним управлінцем одночасно. Щоб успішно керувати, приймати оптимальні управлінські рішення, взаємодіяти з підлеглими, талановитому керівнику необхідно поєднувати в собі свої здібності, знання, досвід та вміння їх застосувати. Успішний керівник повинен мати підготовку в різних сферах життєдіяльності, що дозволяє ефективно здійснювати як свою індивідуальну діяльність, так і діяльність свого підприємства (організації) у режимі продуктивного функціонування.

Мета діяльності успішного керівника – організація підлеглого колективу в такий спосіб, щоб спільними зусиллями досягти ефективний кінцевий результат роботи організації. Усі функції керівника ґрунтуються на його вміннях переконувати, брати до уваги різні риси характеру підлеглих працівників, а також здатність навчати та виявляти свою компетентність.

Отже, можна навести перелік функцій, які обов'язкові для будь-якого керівника:

- постановка цілей та завдань;
- делегування;
- контроль за виконанням обов'язків;
- підвищення мотивації;
- створення та підтримка соціально-психологічного клімату у колективі сприятливого рівня;
- ефективне вирішення проблем та швидке прийняття рішень [4].

Діяльність сучасного керівника виступає як творча, так як він працює в постійних умовах невизначеності та відсутності точної інформації. Так, у процесі своєї діяльності керівник виконує кілька різних функцій та ролей, тому ключовою якістю для успіху сучасного керівника, виступає рольова гнучкість, готовність змінювати свої ролі в залежності від ситуації. На ефективність діяльності керівника впливають його індивідуальні якості, завдяки яким він успішно здійснює свої соціальні ролі, та напрямки діяльності, мірою оцінки таких якостей виступають функції керівника [5].

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Сучасний керівник працює у нестабільних умовах, повинен виступати лідером своєї команди, постійно навчатися та прагнути навчати інших новому. І головне, що він поєднує в собі формального керівника та лідера, тому використовує позитивний вплив, створює та мотивує свою команду, яка підтримує цінність його діяльності. [3,4].

Типовий менеджер (керівник) у розвинених європейських країнах, як правило, має університетський диплом за інженерної спеціальності або з соціальних наук, а іноді два диплома за різними напрямками [5]. Проте, найважливішою умовою діяльності сучасного менеджера, що визначає ефективність його впливу на діяльність підлеглих, є системне і глибоке знання психологічних засад управління.

Дослідження психологічного портрету керівника проводиться в сучасній науці вже не одне десятиріччя та ґрунтується на певних методологічних засадах.

Методи дослідження психологічного портрета керівника підбирають з урахуванням специфіки якостей. Виділяють загальні (потрібні кожному керівнику) та специфічні (притаманні певним категоріям керівників) якості, стаціонарні та високодинамічні; пріоритетні (встановлення коефіцієнта важливості ряду якостей для певних посад) та вторинні. Методи дослідження поділяються на кількісні (оцінка в балах або коефіцієнтах), описові (якісні) та комбіновані [5]. Для складання «психологічного портрету» необхідно одночасно спостерігати як за поведінкою людини, так і за ситуацією, в якій вона опиняється. Чим досвідченіший спостерігач, тим повніше він може охопити ситуацію, тим більш достовірні отримані результати [1].

На даний час в світовій практиці не існує універсального блоку методик дослідження психологічного портрета керівника. Однак є базові характеристики особистісної та когнітивної сфери, на основі яких формується успішність діяльності управлінців, тому вони застосовуються в якості критеріїв психологічної готовності до управлінської праці. [3,5].

Список використаних джерел:

1. Богомоллова С.К., Подольська О.В. Розвиток кадрового потенціалу органу публічної служби. Український журнал прикладної економіки. 2020. Том 5. № 3. С. 74–81.
2. Психологія управління в організації : навчальний посібник /М.Д. Прищак, О.Й. Лесько. [2-ге вид., перероб. і доп.]. Вінниця, 2016. 150 с.
3. Стукан Т.М. Термінологічний інструментарій дослідження дефініцій «державне управління» та «публічне управління». Вісник Національного університету цивільного захисту України. Серія: Державне управління. 2017. Вип. 2(7). С. 462–468.
4. Управління персоналом в органах публічної влади. С.М. Серьогін, Є.І. Бородін, К.В. Комарова та ін. Дніпро : ДРІДУ НАДУ. 2019. 200 с.
5. Шаюк В.А., Залібовська-Ільницька В.З., Бібіков Л.І. Психологічний портрет успішного керівника: методологія дослідження. Вісник Вінницького національного медичного університету. 2020. Т. 24. №2. С.349-353. doi: 10.31393/reports-vnmedical-2020-24(2)-26.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Борис Б.В.

аспірант кафедри управління охороною дорів'я та публічного
адміністрування Національного університету
охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ІННОВАЦІЙ НА
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ НАДАННЯ МЕДИЧНИХ ПОСЛУГ В
УКРАЇНІ

Сучасні цифрові технології та інновації впливають на багато сфер нашого життя, і охорона здоров'я не є винятком. В Україні, також, спостерігається значний вплив цифрових рішень на державне управління та надання медичних послуг. Однією з ключових переваг цифрових технологій є поліпшення доступності та якості медичної допомоги. Електронні медичні записи, телемедицина та мобільні додатки дозволяють пацієнтам отримувати консультації та медичну інформацію в будь-який час та в будь-якому місці. Це полегшує життя пацієнтів і підвищує їхню здорову самосвідомість.

З іншого боку, цифрові інновації вимагають від державного управління адаптації та впровадження нових регуляторних механізмів та стандартів для забезпечення конфіденційності даних та якості послуг. Важливо створити сприятливе регуляторне середовище для розвитку цифрових рішень в охороні здоров'я. Цифрові технології і інновації впливають на державне управління в системі охорони здоров'я в Україні. Ця тема вкрай актуальна, оскільки цифрова трансформація вже суттєво змінила підхід до надання медичних послуг і має потенціал зробити нашу систему охорони здоров'я більш доступною та ефективною, через:

1. Зручність для пацієнтів: Однією з ключових переваг цифрових технологій є поліпшення доступності медичної допомоги для наших громадян. Електронні медичні записи та мобільні додатки дозволяють пацієнтам отримувати консультації, перевіряти свої результати аналізів та взагалі бути більш інформованими щодо свого стану здоров'я.

2. Ефективність управління системою: Державне управління в системі охорони здоров'я стає більш ефективним завдяки цифровим рішенням. Електронні системи допомагають вирішувати адміністративні завдання швидше та оптимізувати розподіл ресурсів.

3. Регулювання та безпека даних: Однак разом з цими перевагами виникають виклики. Важливо створити ефективне регулювання для забезпечення конфіденційності пацієнтських даних та захисту від кіберзагроз. Регуляторне середовище повинно адаптуватися до нових реалій цифрової трансформації.

4. Партнерство громадського і приватного секторів: Успішне впровадження цифрових інновацій вимагає партнерства між громадським і приватним секторами. Разом ми можемо розробити та впровадити ефективні рішення для покращення системи охорони здоров'я.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Актуальність теми, що досліджується, обумовлюється тим, що тема має велику актуальність в сучасних умовах. Ось кілька основних аргументів, які підтверджують актуальність цієї теми:

1. Цифрові технології та інновації в охороні здоров'я: Впровадження цифрових технологій, таких як електронна медична історія, телемедицина, мобільні додатки для здоров'я, штучний інтелект у медичнську практику стає все більш активним. Ці інновації можуть покращити надання медичних послуг, зробити їх більш доступними та ефективними.

2. Пандемія COVID-19: Пандемія показала, що цифрові технології можуть бути важливим інструментом для відслідковування та контролю за захворюванням, а також для надання консультацій та медичної допомоги в умовах обмежень на контакти.

3. Електронне управління в охороні здоров'я: Управління медичними закладами та процесами може бути оптимізовано завдяки електронним системам, що спрощує процеси адміністрування та моніторингу.

4. Забезпечення якості та безпеки даних: Важливо досліджувати питання щодо захисту конфіденційності медичних даних та забезпечення їх безпеки в контексті цифрового управління охороною здоров'я.

5. Можливості для покращення доступності медичних послуг: Цифрові технології можуть сприяти розвитку телемедицини та наданню медичних послуг віддалено, що особливо важливо для пацієнтів в віддалених та важкодоступних регіонах.

6. Модернізація системи управління: Впровадження цифрових інструментів може спростити адміністрування медичних закладів, виявлення недоліків та ефективне вирішення проблем.

У зв'язку з цим, дослідження впливу цифрових технологій та інновацій на державне управління надання медичних послуг в Україні має важливу соціальну, економічну та медичну актуальність. Воно дозволить розглянути можливості та виклики, пов'язані з впровадженням цифрових рішень в охороні здоров'я та допоможе розробити рекомендації для покращення системи надання медичних послуг в Україні.

Список використаних джерел:

1. Гончаренко В.М. (2019). Цифрові технології в охороні здоров'я: перспективи та виклики для України. Медична інформатика та інженерія, (2), 5-11.

2. Шевченко О.В., Ковальова Г.О. (2020). Цифрова трансформація в охороні здоров'я України: поточний стан та перспективи. Український журнал медицини, біології та спорту, (5), 70-77.

3. Ткаченко В.В. (2018). Інформатизація охорони здоров'я в Україні: проблеми та перспективи. Український журнал інформатики та обчислювальної техніки, (1), 36-42.

4. Петренко О.І., Гринявський І.П. (2019). Цифрові інновації в охороні здоров'я: досвід України. Електронне наукове фахове видання "Медицина", (10), 157-160.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Бражко Олена Вадимівна
доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічного управління та адміністрування
Маріупольського державного університету

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ
РІШЕНЬ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Військово-політична ситуація, що склалася сьогодні внаслідок дій російських терористів, не лише вимагає переосмислення підходів до забезпечення національної безпеки України та комплексного перегляду питань, пов'язаних із національною безпекою та обороною, а й змушує адміністративних очільників України всіх рівнів розглядати сучасні критерії процесу прийняття управлінських рішень крізь призму нетрадиційних вітчизняних підходів до розв'язання актуальних проблем в умовах воєнного стану.

У сучасній системі публічного управління процес прийняття управлінських рішень є однією з найважливіших функцій управління і становить основу всього управлінського процесу. Загальновідомо, що ухвалення рішень є основою управлінської діяльності взагалі і в державному управлінні зокрема. Спільними характеристиками системи публічного управління є її розміри, складність, монополія законодавчої та регулюючої діяльності та різноманітність управлінських процесів в органах влади та управління. Процес прийняття управлінських рішень у системі публічного управління вирізняється високою складністю та різноманітністю, що ускладнює процес їх ухвалення.

Тобто публічне управління це складний соціально-економічний процес, і ухвалення рішень у цій царині потребує великих зусиль і часу на збирання та опрацювання інформації, а помилки можуть призвести до соціальної нестабільності й непередбачуваних наслідків у найближчому та віддаленому майбутньому. Рішення, прийняті на державному рівні, що зачіпають усе суспільство або його найважливіші сфери, мають бути високої якості, оскільки вони здатні регулювати поведінку всіх основних соціальних груп та індивідів. [1, с.324].

Доцільно відзначити, що шлях інституційних реформ має для України вирішальне значення, оскільки зачіпає всі сфери життя, і від їхньої своєчасності та швидкості залежить її майбутнє. Проведення реформ потребує ефективної системи управління у публічній сфері, результативність якої залежить від організації процесу прийняття рішень. Особлива якість управлінської діяльності в публічному управлінні полягає в її колективному характері. В умовах воєнного стану зростає значення оптимізації процесу управління державою та її територіями загалом, оскільки така діяльність здійснюється органами державної влади або місцевого самоврядування.

Управлінська діяльність у суспільній сфері передбачає взаємодію груп через різні органи влади на основі лінійних і функціональних обов'язків. Процес управління це свідома і цілеспрямована діяльність, що реалізує

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

повноваження керівного органу через розробку, ухвалення та реалізацію управлінських рішень, а також послідовне здійснення управлінського циклу через планування, організацію, мотивацію і контроль, яка справляє істотний вплив на соціальні зміни задля досягнення бажаного стану відповідно до поставлених цілей. [2, с. 67].

Прийняття рішень у публічному управлінні виконує спрямовуючу, забезпечувальну і координаційну функції. Виконання цих функцій дає змогу досягти поставлених цілей у найефективніший спосіб і з найменшими витратами ресурсів. У сучасній адміністративній практиці існує певна послідовність процесу прийняття управлінських рішень. Існують різні погляди на те, скільки основних етапів повинно мати прийняття управлінських рішень. Деякі з них представлені нижче.

1. Аналізуються проблеми, розставляються пріоритети і формується порядок денний залежно від їхньої важливості, для визначення пріоритетних питань збирають та аналізують усю наявну інформацію, необхідну для прийняття публічних рішень, при цьому враховуються і вивчаються інтереси, вимоги та побажання різних соціальних груп та окремих громадян.

2. Відповідно до порядку денного формуються та розглядаються можливі альтернативи прийняття публічних рішень, перелік яких дає змогу обрати найоптимальніше рішення з кількох варіантів.

3. Остаточний відбір та формулювання публічних рішень: саме відібрані на попередньому етапі рішення виносяться на голосування або консенсус у демократичних керівних органах виконавчої влади. Цей етап вважається основним у процесі прийняття управлінських рішень.

4. Практична реалізація управлінських рішень. Цей етап передбачає практичну реалізацію сформульованих управлінських рішень, і для здійснення цього типу процесу прийняття рішень може використовуватися поєднання методів примусу та переконання.

5. Контроль за виконанням управлінських рішень і результатами, досягнутими від їх впровадження. Контроль забезпечує зворотний зв'язок між прийняттям рішень та їх виконанням, і це дає змогу відстежувати ефективність рішень[3, с.67].

Підсумовуючи вищевикладене, можна сказати, що процес прийняття управлінських рішень в публічному управлінні має свої особливості. По-перше-процес прийняття рішень стосується широкого загалу, тобто впливає на різні верстви населення одночасно та індивідуально. По-друге -процес прийняття рішень відбувається в умовах невизначеності, зумовленої новими викликами, що постали перед адміністративною системою в умовах воєнного стану в країні, суперечливими і непрозорими цілями та нечіткими критеріями ефективності процесу прийняття рішень.

Тобто, без належного підґрунтя для прийняття рішень помилки в процесах ухвалення адміністративних рішень можуть дорого коштувати як для суспільства, так і для країни в цілому. Процеси прийняття рішень у публічній

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

сфері вимагають більшої здатності до компромісів і переговорів з різними соціальними верствами для досягнення суспільного консенсусу[4, с.76].

Виклик, що стоїть перед українською системою публічного управління в умовах воєнного стану, полягає у важливості оптимізації процесів управління в цілому та прийняття рішень зокрема, що є важливим кроком до забезпечення ефективного функціонування держави та її регіонів. Отже, від ефективності процесу прийняття управлінських рішень у сфері публічного управління залежить забезпечення високого рівня якості життя населення, надання якісних послуг, сталий розвиток громадянського суспільства та добробут держави в цілому.

З вищесказаного можна зробити висновок, що процес прийняття управлінських рішень в державному управлінні має певні особливості. На процес прийняття рішень впливають численні політичні, економічні та соціальні чинники. Крім того, процес прийняття управлінських рішень у системі державного управління є дуже багатограним через взаємозалежність організацій і владних структур на різних рівнях, що вимагає компетентності управлінців усіх цих рівнів та їхньої зацікавленості в досягненні необхідних для суспільства результатів. Саме тому сьогодні важливо системно розробляти механізми ухвалення обґрунтованих управлінських рішень, оновлювати економічні моделі, фінанси, інноваційні інструменти та інформаційні технології для реалізації цього процесу, щоб після перемоги підвищити добробут кожного прошарку населення і країни загалом.

Список використаних джерел:

1. Воткінсон М. Г. Інструмент для прийняття рішень у будь-якому бізнесі. Київ: КМ-Букс, 2019. 608 с.
2. Гевко І.Б. Методи прийняття управлінських рішень: підручник. Київ: Кондор, 2018. 187 с.
3. Негрей М.В. Теорія прийняття рішень: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2018. 272 с.
4. Прийняття управлінських рішень / Ю. Є. Петруня, В. Б. Говоруха, Т. О. Пасічник. Дніпро : АМСУ, 2020.276 с.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Василисина Юлія Олександрівна

Здобувачка магістратури за спеціальністю Публічне управління та адміністрування» кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ЗМІНИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ
ОХОРОНОЮ ЗДОРОВ'Я ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ УМОВ
ВСТУПУ УКРАЇНИ В ЄС

Запорукою успішної держави є її здорове суспільство, що на сьогоднішній день стало актуальним як ніколи. Стратегія держави повинна бути спрямована на удосконалення і розвиток системи охорони здоров'я (далі – СОЗ), для забезпечення доступу до медичної допомоги і якісних послуг.

Діюча модель СОЗ України, яка дісталася у спадок з радянського періоду, в умовах ринкової економіки не відповідала сучасності. За роки незалежності, основна перевага класичної системи Семашка – загальна доступність медичної допомоги – зазнала істотної корозії через значне скорочення фінансування охорони здоров'я з відповідним зростанням формальних і неформальних платежів населення при отриманні медичних послуг [4].

Перетворення в СОЗ, що приведуть до успіху, можливе лише при застосуванні сучасних методів менеджменту, які будуть спиратися на сучасні підходи щодо управління в СОЗ.

Управління – це система органів та установ, призначених здійснювати рішення політичної влади [6]. Дане визначення засвідчує, що державне управління тісно пов'язане з політичною складовою, тобто сферою діяльності, пов'язаною з відносинами між соціальними групами, суттю якої є визначення форм, завдань і змісту діяльності держави [3].

СОЗ будь-якої країни має відповідати універсальним критеріям, таким як ієрархія та налагоджені управлінські комунікації між об'єктами і суб'єктами управління. А контроль над усією системою покладений на державу.

Крім органів держави, які безпосередньо пов'язані з СОЗ, вона функціонує і завдяки контрольно-управлінським функціям інших державних інституцій, а саме Президента України (зокрема, крізь призму діяльності Адміністрації Президента, РНБО), ВР України (зокрема, через Комітет Верховної Ради України з питань охорони здоров'я), Уповноваженого ВР України з прав людини, КМУ (зокрема, через діяльність профільних міністерств та інших центральних органів виконавчої влади), Генеральної прокуратури України та її органів на місцях, а також органів судової системи України [5].

Побудова багаторівневої організаційної структури управління СОЗ є однією із надважливих функцій управління. Між структурою управління та організаційною структурою існує тісний зв'язок: структура організації відбиває прийнятий в ній поділ робіт між підрозділами, групами і людьми, а структура управління створює механізми координації, що забезпечують ефективне

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

досягнення загальних цілей і завдань організації. Структура управління являє собою впорядковану сукупність зв'язків між ланками і працівниками, зайнятими рішенням управлінських завдань організації [2].

Запорукою успішного реформування СОЗ є стійкі політичні зобов'язання та якісні міжвідомчі відносини між КМУ, МОЗ, НСЗУ та Міністерством фінансів. Злагоджена робота та вироблення спільного розуміння пріоритетних цілей і шляхів їх вирішення дозволить швидше досягнути поставленої мети.

Вступ України до Європейського Союзу (далі – ЄС) – стратегічна ціль нашої держави. Отримавши статус кандидата на членство в ЄС, ми зобов'язуємося імплементувати норми права ЄС в українське законодавство. За результатами Звіту про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС за 2022 рік [1] загальний прогрес виконання Угоди в сфері громадського здоров'я складає 66%, а в 2023 році даний показник сягає 71%. Вимоги до членів ЄС або країн-кандидатів на вступ, не містять прямих вказівок до самої будови СОЗ. В більшості випадків це набір стандартів та вимог, що охоплюють різні сфери діяльності, такі як сільське господарство, харчова промисловість, виготовлення лікарських препаратів, охорона довкілля, охорона праці і т.д.

Проаналізувавши усі умови щодо євроінтеграції, варто відмітити, що перш за все необхідна консолідація зусиль і на національному рівні, і з боку суспільства. Неефективний контроль за реформуванням на первинному рівні призвів до низки проблем в частині відсутності дієвих нормативно-правових документів, які б контролювали даний процес. Саме тому МОЗ, як головному контролюючому органу, що діє від імені держави, слід посилити контроль перш за все за наданням допомоги на первинному рівні. Необхідно розробити стратегію щодо покращення якості обслуговування і повноти обстеження пацієнтів сімейними лікарями.

Крім того необхідно розробляти стратегію щодо подолання дефіциту медичних кадрів. Відсутність раціонального співвідношення між фахівцями різних рівнів створює додаткове навантаження на медичний персонал і знижує ефективність надання якісних послуг. Необхідне також стратегічне планування щодо спеціальностей і урегулювання цього питання з Міністерством освіти для організації навчального процесу на «пріоритетні» спеціальності. Зазначені проблеми накопичувалися роками. Відсутня мотивація медичної спільноти (перш за все в частині оплати праці), призвела до значного «старіння», а також високого рівня трудової міграції з галузі. Необхідно привести у відповідність нормативно-правову базу з питань кадрової політики та розглянути можливість впровадження соціальних програм для молодих спеціалістів. Це дозволить знизити рівень недоукомплектованості закладів охорони здоров'я (далі – ЗОЗ) на місцях.

Особливе місце в процесах трансформації СОЗ відіграє впровадження електронної системи охорони здоров'я (далі – ЕСОЗ), що дає змогу поступово підвищувати ефективність та прозорість сфери. З часом можливості ЕСОЗ будуть постійно розширюватися, що дозволить отримувати необхідну інформацію для прийняття рішень щодо подальшого лікування пацієнта в

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

найкоротші терміни. Необхідно також підвищувати рівень цифрової компетенції медичного персоналу та покращувати стан комп'ютеризації ЗОЗ. На рівні держави необхідно забезпечити надійний захист інформації що зберігається в ЕСОЗ і розробити можливість універсального доступу до своїх медичних даних громадянам.

На сьогоднішній день не вирішене питання щодо організації ведення первинної медичної документації. Переважна більшість звітності застаріла і не відповідає вимогам сьогодення. Медичний персонал переобтяжений вимогами ведення записів у паперовому вигляді, що є підставою для внесення даних до ЕСОЗ. Гармонізація Національних класифікаторів зі звітними формами, що були запроваджені, вкрай необхідна. МОЗ у співпраці з іншими відомствами, необхідно розробити діючі механізми взаємодії, що дозволять автоматизувати процес обміну даними.

Важливу роль в реформі відіграють ради територіальних громад та УОЗ, що функціонують на місцях. Однією із важливих функцій є організація матеріально-технічного забезпечення. Гостро постало питання комунікації між органами місцевої влади і керівниками ЗОЗ щодо утримання і подальшого розвитку цих підприємств. Наявність відкритого діалогу і спільного бачення перспектив розвитку усіх ЗОЗ, що підпорядковуються громаді, забезпечить їх гармонійний розвиток, знизить конкуренцію між ними і дозволить раціонально розподіляти кошти на поліпшення роботи таких закладів. Створення спільного плану розвитку забезпечить ефективну роботу ЗОЗ, а в результаті і покращить якість життя в громаді.

Повномасштабне вторгнення росії на територію України поставило нові виклики перед нашою державою. Бойові дії спричинили міграційну кризу, як за межі України так і в середині нашої держави. Значною мірою фінансування СОЗ залежить від допомоги міжнародних донорів. Особливу увагу потрібно приділяти саме системі фінансування, адже відсутність у країні ефективної моделі фінансування СОЗ означає відсутність у держави важелів для забезпечення ефективного управління нею.

На сьогоднішній день з боку МОЗ України і Комітету ВР України з питань охорони здоров'я говорять про необхідність запровадження індивідуального ліцензування медичних працівників, однак усі попередні спроби внести зміни до нормативно-правових документів були провалені, а спільного бачення досі немає. Перехід до індивідуального ліцензування дозволить покращити систему нагляду за якістю медичної допомоги. Щодо ліцензування ЗОЗ, то тут варто залишити отримання дозвільних документів в частині ведення господарства та відповідності матеріально-технічної бази.

Клінічні протоколи з надання медичної допомоги відіграють одну з ключових ролей в СОЗ. В сучасних умовах розвитку України, саме стандартизація є головним управлінським інструментом в частині контролю за якістю надання медичної допомоги. На сьогоднішній день відбувається побудова нової системи стандартизації шляхом розробки та затвердження

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

клінічних настанов, медичних стандартів, уніфікованих клінічних протоколів і локальних протоколів, які орієнтуються на доказову медицину.

В умовах сьогодення важливим кроком для удосконалення СОЗ є створення сучасної мережі закладів в регіонах. Створення медичних об'єднань дозволить оптимізувати завантаженість закладів зважаючи на потребу населення та раціональніше використовувати наявні ресурси. Процес трансформації СОЗ потребує чітко визначеної стратегії держави, яка має орієнтуватися на пацієнта. Україна змушена буде пройти через процес трансформацій, як це відбувалося в інших країнах. Зважаючи на обставини сьогодення, необхідно докладати максимум зусиль для досягнення результату.

Список використаних джерел:

1. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС за 2022 рік URL: https://eu-ua.kmu.gov.ua/sites/default/files/inline/files/_rik.pdf
2. Карамішев Д.В. Концепція інноваційних перетворень: міжгалузевий підхід до реформування системи охорони здоров'я (державно-управлінські аспекти): Моногр. – Х.: Вид-во ХарПІ НАДУ «Магістр», 2004. – 304 с.
3. Лазоришинець В.В., Слабкий Г.О., Ярош Н.П., Чепелевська Л.А., Шевченко М.В., Кутуза А.С., Ціборовський О.М., Істомин С.В., Кондратюк Н.Ю., Кучеренко Н.Т., Тяпкін Г.М. Державне управління охороною здоров'я України: [монографія]. – К., 2014. – 312 с.
4. Лехан В.М. Управління змінами в системі охорони здоров'я України: історія та уроки пілотних регіонів: навчальний посібник / В. М. Лехан, Л.В. Крячкова, В.В. Волчек. – Дніпропетровськ, 2016. – 53 с
5. Права людини у сфері охорони здоров'я: практичний посібник URL: <http://medicallaw.org.ua/sferi-okhorony-zdorovia/>
6. Handbook of Political Science. – Cambridge, 1995. – P. 135

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Вашенко Сергій Володимирович,
викладач кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ
ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ

Впровадження ефективної адміністративної системи та застосування нових підходів у професійній діяльності державних службовців значною мірою залежить від формування позитивної управлінської культури серед самих службовців. Складовими управлінської культури, виступає галузева компетентність, знання та досвід, вміння самостійно мислити та працювати, моральні якості, самодисципліна, саморозвиток та самореалізація, повага до колег та громадян, яким вони служать, допомагають державним службовцям підвищувати рівень професійної управлінської компетентності, досягати успішного кар'єрного просування та підвищувати свій соціальний і професійний статус. Питання впливу управлінської культури на управлінську діяльність українських державних службовців наразі є актуальним, але недостатньо вивченим і потребує подальших наукових досліджень.

Поняття «управлінська культура» – це комплекс знань про систему цінностей і мету діяльності організації, шляхи та засоби досягнення її, правила і норми ділової поведінки, які визначають характер, зміст та найбільш ефективні засоби, форми і методи праці. Глибокі соціальні, духовні й економічні зрушення, що відбуваються нині в Україні, спонукають до утвердження людини як найвищої соціальної цінності [1, с. 103].

З огляду на зміни, що відбуваються сьогодні в суспільстві та державі, управлінську культуру державної служби треба розуміти як особливий спосіб буття управлінської особистості, що відтворюється у професійній управлінській діяльності службовця. Вона характеризується такими складовими особистісними якості персоналу, сформовані за період управлінської діяльності, навички, практична поведінка та особливих мотивів управлінської діяльності, що формуються, передаються та вдосконалюються з покоління в покоління через навчання та виховання та старі форми та методи управлінської роботи в цьому процесі, а також нові. Залучення до вивчення та практичного використання сучасних методів управління та управлінської культури має вплинути на розвиток [3, с. 227]

Зараз держава потребує фахівців нового зразка – інтелектуальних, креативних, цілеспрямованих, динамічних з високими духовними потребами. Завдання управлінської культури державних службовців залежить насамперед від загальної управлінської культури державного службовця здатного вільно орієнтуватися в соціальних і природних умовах, розуміти особливості розвитку управлінської культури. Державний службовець має глибоко усвідомлювати місце й роль освітніх процесів і систем у світовому культурному просторі, поєднувати глибокі фундаментальні теоретичні знання й практичну підготовку.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Фахівець нового зразка має володіти цілим спектром соціокультурних навичок [1, с. 103]

Важливе значення відводиться до підбору управлінського персоналу, перед ним ставляться нові виклики та завдання тому не дивно що це призводить до змін в системі підготовки державних службовців. Державний службовець повинен, бути теоретично підготовленим, повинен мати знання, тому саме освіта службовця має важливе значення у формування його культури [2, с. 77-78].

Саме освіта формує світобачення людини, її ставлення до навколишнього середовища, ставлення до людей і відповідальність за свої управлінські дії, саме через освіту вона самостверджується й здобуває право на більш високий соціальний статус у суспільстві; освіта формує цінності публічних управлінців, які беруть на себе відповідальність за управління державою та розв'язання суспільних проблем. Також не потрібно забувати, що саме освіта виступає консолідаційним чинником, що об'єднує громадянське суспільство, владу та бізнес це, своєю чергою, призводить до підвищення рівня демократії та подолання конфліктів між вищезазначеними інститутами. Усе наведене вище наводить на думку, що освіта повинна бути одним з найважливіших чинників формування й утвердження управлінської культури. [2, с. 78]

Саме «через культуру державного службовця віддзеркалюються його професійні цілі, мотиви, знання, уміння, якості, здібності, стосунки, тобто культура є феноменом вияву власного «Я» у стосунках з оточенням. Загальна культура державного службовця розглядається як діалектична інтегрована єдність цінностей: цінностей-цілей і цінностей-мотивів, цінностей-знань, технологічних цінностей, цінностей-властивостей, цінностей відношень» [1, с. 104].

Серед найважливіших критеріїв формування й вдосконалення управлінської культури варто виділити такі:

- вміння управлінця вести діалог, не тільки доводити свою позицію, але й слухати, а найголовніше – розуміти людей;
- вагомість лідерських якостей; управлінський професіоналізм у роботі; удосконалення уміння, умінь і знань для досягнення вагомих результатів управлінської діяльності;
- морально-етичні якості, естетичні вподобання тощо [2, с. 78-79].

Сучасні соціально-технологічні підходи до розвитку управлінської культури в Україні тісно переплітаються і взаємопов'язані з реорганізацією державного управління, подальшим становленням громадянського суспільства як повноцінного учасника публічної політики та управління суспільством і державою. І тут важливо зауважити про зародження й розвиток в Україні певної моделі стратегічного впливу управлінської культури на формування нових принципів, ознак, норм, управлінських цінностей управлінців у їхній професійній діяльності. Вона, перш за все, повинна перемикнутися на людину і для людини, більш дієвою повинна стати сфера якісних послуг. [2, с. 79].

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Нинішня реформа державної служби, яка має привести до ефективного та результативного управління, спонукає керівників дещо по-іншому підходити до розуміння та важливості стандартів управлінської культури у своїй роботі. Перехід до публічного адміністрування (врядування) ставить перед державними службовцями нові управлінські виклики, але мотивація полягає у подальшому розвитку та вдосконаленні характеристик і якостей управлінської культури. [3, с. 224-225].

Таким чином, за своєю функціональністю та впливом на практичну діяльність публічних службовців культура управління сприяє успішній організаційній роботі в структурі управління, плідній співпраці керівників і підлеглих, ефективному використанню конструктивних прийомів, форм і методів в управлінні, корекції правильності управлінських рішень, взаємозв'язку керівників – підлеглих – клієнтів, які отримують публічні послуги, а також сприятимуть допомозі та налагодженню діалогу і взаєморозуміння у розв'язання соціальних проблем у взаємовідносинах. Компетентність і професіоналізм публічних службовців є відлунням успішно сформованої управлінської культури; якщо таких ознак немає, то управлінської культури немає взагалі. Вона є індикатором успішної управлінської діяльності. При цьому варто зазначити, що управлінська культура здебільшого відповідає нормам і цінностям суспільства, в якому живуть і працюють державні службовці, що охоплювати:

- Професійна грамотність та адекватний і компетентний підхід до розв'язання управлінських проблем, викликів і реформ;
- Галузеві знання та їх практичне застосування в управлінських завданнях; та використання новітніх технологій у сфері адміністрування та підвищення якості адміністративних послуг, що надаються громадянам;
- Трансформація стилів адміністрування громадянами.

Список використаних джерел:

1. Кайданович Ю.С. Формування управлінської культури державного службовця в галузі освіти. *Інвестиції: практика та досвід*. 2011. № 12. С.103-106.
2. Пержун В. Перспективні дослідження управлінської культури в галузі публічного управління на сучасному етапі. *Університетські наукові записки*. 2020. № 6 (78). С. 72-81.
3. Пержун В. Особливості впливу управлінської культури на управлінську роботу публічних службовців. *Літопис Волині*. 2021. № 24. С.223-227.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Верещак Олександр Олександрович
аспірант кафедри менеджменту і публічного адміністрування
Харківського національного університету міського господарства
імені О.М. Бекетова

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ВІЙСЬКОВОГО ОМБУДСМЕНА
ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦИВІЛЬНОГО КОНТРОЛЮ НАД
СЕКТОРОМ БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ УКРАЇНИ

Інститут Військового омбудсмена є невід'ємним атрибутом підзвітного та прозорого для суспільства сектору безпеки. Як незалежний і об'єктивний орган інститут військового омбудсмена відіграє важливу роль у запобіганні та боротьбі зі зловживаннями службовими повноваженнями і порушеннями прав людини, незалежно від того, чи стосуються вони цивільних осіб чи представників збройних сил. Інститут військового омбудсмена приймає й розслідує скарги і звернення, а також інформує відповідні інстанції про порушення прав людини та інші проблеми системного характеру. Таким чином, його діяльність може мати серйозний ефект на рівні як окремої людини, так і сектору безпеки та відповідної нормативно-правової бази в цілому.

Як зазначають Г. Бьом, А. Віліс та Б. Баклунд інститути омбудсмена загалом прагнуть до незалежності й об'єктивності, а ефективність їх роботи залежить від рівня довіри та поваги до них з боку як держави й суспільства, так і представників збройних сил. При цьому, однак, слід мати на увазі одну важливу особливість таких інститутів, яка полягає в тому, що вони прагнуть покращити відносини між суспільством і владою з метою запобігання непотрібних конфліктів. Інститути омбудсмена можуть використовувати високий рівень довіри до них з боку держави, суспільства і збройних сил з метою вироблення та реалізації гнучких рішень, які будуть прийнятними для всіх сторін [1].

Завдяки своїй незалежності та неупередженості при розгляді питань, інститути омбудсмена відіграють важливу роль у системі забезпечення відповідальності та підзвітності органів державної влади за межами судової системи, де неминуче присутній конфлікт сторін. У багатьох випадках конфліктні ситуації краще було б вирішувати через інститути омбудсмена, а не через судові інстанції. Так, у багатьох відношеннях вони мають більш низький бар'єр доступності (зокрема, вони відкриті для доступу, їх послуги безкоштовні для громадян і вони менш бюрократичні за своєю природою), що у багатьох випадках робить їх більш привабливою альтернативою установам судової системи.

Зауважимо, що одна з найважливіших функцій інституту Військового омбудсмена полягає в тому, щоб приймати й розглядати скарги військовослужбовців і проводити відповідні розслідування. Крім того, інститут Військового омбудсмена повинен займатися виявленням сфер державного управління в секторі безпеки та оборони, які функціонують недостатньо

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

ефективно або є недостатньо підзвітними суспільству. Однак слід підкреслити, що інститут Військового омбудсмена не повинен підміняти собою судові органи, в тому числі й органи військової юстиції. Він повинен доповнювати судову систему, оскільки інститути омбудсмена, як правило, працюють зі справами некримінального характеру і мають порівняно низький бар'єр доступності для громадян.

Вартість витрат і рівень бюрократичних процедур при вирішенні скарг у суді можуть бути досить високими, на відміну від послуг інституту Військового омбудсмена, які надаються безкоштовно і є набагато менш забюрократизованими у порівнянні зі стандартними процедурами розгляду справи в суді. Крім того, інститут Військового омбудсмена повинен прагнути до того, щоб максимально знизити бар'єр доступності своїх послуг шляхом розширення можливостей для подання громадянами своїх скарг [2, с. 27-29].

Крім того, передбачається, що Військовий омбудсмен прийматиме від членів діючого складу збройних сил, а також від непрофесійних військових (наприклад, військовослужбовців строкової служби) скарги з багатьох питань, в тому числі, і від ветеранів збройних сил, членів їх сімей, а також від інших громадян, незалежно від того, чи мають вони відношення до збройних сил, чи ні.

Також інститут Військового омбудсмена повинен мати функцію проведення розслідувань в секторі безпеки та оборони. На наше переконання, одна з відмінностей діяльності інституту Військового омбудсмена від діяльності аналогічних інститутів полягає в тому, що ця діяльність (в цілому) не має кримінального чи конфліктного характеру. А підготовка звітів за результатами перевірок чи реагування на скарги та доведення їх до відома зацікавлених сторін (в тому числі суб'єкта і об'єкта скарги), а також парламенту і широкої громадськості входить до числа основних функцій інституту будь-якого омбудсмена, і майже всі інститути зобов'язані регулярно інформувати відповідні інстанції про результати своєї роботи. Звіти можуть надаватися на регулярній та позаплановій основі і містити інформацію про всі аспекти діяльності інституту Військового омбудсмена, в тому числі що стосується роботи зі скаргами громадян (при цьому особлива увага приділяється питанню нерозголошення особистої інформації скаржника), роботи з тематичних і актуальних питань, вироблення політичних та інших рекомендацій.

Слід зауважити, що появі інститутів Військового омбудсмена сприяла ціла низка факторів, серед яких провідне місце в світовій практиці займають такі:

– зростання суспільного прагнення зміцнити цивільно-демократичний контроль над збройними силами;

– необхідність поліпшення ситуації із захистом прав людини у питаннях військовослужбовців за рахунок створення більш ефективних механізмів обробки скарг та реалізації заходів для ліквідації виявлених недоліків;

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

– прагнення створити незалежний механізм контролю якості, який би дозволив здійснювати нагляд за дотриманням встановлених процедур, правил і принципів діяльності в збройних силах.

Л. Ріф зазначає, що в окремих випадках формування інститутів Військового омбудсмена було продиктовано прагненням зміцнити і модернізувати існуючі механізми обробки скарг громадян. Наприклад, у Бельгії, Ірландії і Великобританії інститути Військового омбудсмена почали створюватися, коли стала очевидною недосконалість існуючих спеціалізованих систем реагування на скарги. В Ірландії зацікавлені сторони, насамперед представницькі органи особового складу збройних сил, активно виступали за створення незалежних механізмів обробки скарг, оскільки існуючі на той момент у збройних силах внутрішні процедури обробки скарг не користувалися довірою військовослужбовців [3].

Бажання зміцнити існуючі механізми і інститути послужило каталізатором створення інститутів омбудсмена в багатьох державах з усталеними традиціями демократичного управління. Створення інститутів Військового омбудсмена було продиктоване бажанням сформувати оперативну, ефективну й доступну систему захисту громадян від неправомірних дій державних чиновників, враховуючи зростаючий вплив держави на життя своїх громадян.

Ціла низка інститутів Військового омбудсмена в різних країнах світу була створена в рамках діяльності щодо переформатування цивільно-військових відносин в період після закінчення Другої світової війни. Так, наприклад, це відбувалося в Німеччині (1959 р.) і послужило мотивом для створення інститутів омбудсмена в Норвегії (1952 р.) та Австрії (1955 р.), які вирішили, що їм необхідний незалежний інститут для здійснення демократичного цивільного контролю над збройними силами. Побоюючись повторення недавніх подій і розуміючи необхідність оновлення збройних сил, Парламент Німеччини вирішив посилити механізми контролю над армією. Так, після внесення відповідних змін до Основного закону держави, був заснований інститут Комісара (уповноваженого) парламенту з питань збройних сил, який отримав широкі повноваження щодо отримання доступу до необхідної інформації та здійснення наглядових функцій. Аналогічна ситуація спостерігалася і в Нідерландах. Після закінчення Другої світової війни політики вирішили, що збройним силам потрібен «якісний механізм контролю». В результаті королівським указом було засновано посаду Генерального інспектора.

Одна з основних функцій інституту Військового омбудсмена полягає в тому, щоб інформувати законодавчу владу і суспільство про результати своєї роботи. Метою рекомендацій інституту омбудсмена є уточнення, пом'якшення або перегляд рішення, політики чи закону, які стали причиною подання скарги. Рекомендації навряд чи будуть ефективними, якщо право інституту омбудсмена оприлюднювати у відкритих джерелах звіти про свою роботу опиниться під загрозою втручання з боку глави відомства або військово-командної вертикалі, якщо вони отримують право вносити свої корективи у текст документа або

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

будуть намагатися затягувати терміни його виходу в світ. Крім того, якщо передбачається, що інститут омбудсмена повинен ефективно вирішувати питання системного характеру, йому має бути надано право виступати з політичними рекомендаціями або зауваженнями щодо конкретних законопроектів.

Список використаних джерел:

1. Born H., Wills A., Buckland B.S. A Comparative Perspective of Ombudsman Institutions for the Armed Forces, Policy Paper. Geneva: Geneva Centre for the Democratic Control of Armed Forces, 2011.
2. Бакленд Б., Макдермотт В. Інститути омбудсмена у справах збройних сил. Київ: ДКЗС, 2015. 178 с.
3. Reif L.C. The Ombudsman, Good Governance and the International Human Rights System. Leiden: Martinus Nijhoff, 2004.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Вітюк Алла Дмитрівна
магістр II року 281 ПУА, кафедра управління охороною здоров'я та
публічного адміністрування НУОЗ України імені П.Л. Шупика

КОМУНІКАТИВНІ МЕХАНІЗМИ ПОДОЛАННЯ
ПРОКРАСТИНАЦІЇ В СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Прокрастинація – це складний і психологічно неоднорідний феномен, що включає поведінковий, емоційний, несвідомий, когнітивний і мотиваційний компоненти. Проблеми дослідження прокрастинації розширюються, поступово відходять від безпосереднього розгляду структури прокрастинації до взаємних і причинно-наслідкових зв'язків із зовнішніми факторами-причинами і з характеристиками самого прокрастинатора. Серед рис особистості, гіпотетично пов'язаних із прокрастинацією, є ті, які найбільш вивчені та доведені в наукових дослідженнях: ситуативна та особиста тривожність, перфекціонізм, невротизм, низька самооцінка, слабкість регулятивних процесів та відсутність мотивації. Результатом прокрастинації є стрес, почуття провини, втрата продуктивності та невдоволення з боку інших через невиконання та відсутності самоконтролю [3, 4].

Якщо подивитися на прояви прокрастинації в процесі проектування власного майбутнього, то можна побачити, що причин для прокрастинації при плануванні майбутнього дуже багато. Найбільш очевидною причиною визначено недостатній рівень або неадекватну сформованість мотиваційних факторів. Мотивація – важливий момент, який постійно супроводжує наше життя і постійно впливає на прийняття тих чи інших рішень. Ще одним важливим фактором є сама людина, особистісний фактор. Тобто наша особистість, рівень нашої самоорганізації, рівень нашої впевненості в собі, наша імпульсивність та інші характеристики, які використовуються в нашому житті [1, 6].

Процес прокрастинації нас часто переслідує, ми стикаємось з ним кожного дня. Що в свою чергу викликає необхідність боротьби із цим процесом. В даному випадку найкращим способом є використання тайм- менеджменту. Тайм-менеджмент як процес, спрямований на усвідомлене й відповідальне використання свого часу та здатності особистості не відкладати актуальні і важливі справи на потім, включає такі складові елементи: управління волею і емоціями; розстановка пріоритетів; фіксація і постановка завдань; досягнення поставлених цілей; оцінка результатів діяльності.

Відомі декілька методів, що допомагають у цьому: система управління часом Бенджаміна Франкліна (складання піраміди від найглобальнішої задачі до більш простої та буденної), Принцип Вільфредо Парето (при затрачанні 80% витраченого часу отримаємо 20% кінцевого результату), Метод пріоритетів, або «АБВ-аналіз» (створення пріоритетів виконання завдань. Якісний підхід та індивідуальний аналіз подолання прокрастинації дозволить оптимізувати виконання завдань та цілей з метою оптимізації ефективності роботи органів

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

публічної влади [3, 4].

Ключовим фактором сталого розвитку будь-якої організації є не тільки модернізація власного виробництва та оновлення науково-технічної бази, а й підвищення конкурентоспроможності на основі ефективного управління людським капіталом. На формування і використання людського капіталу впливає ціла система зовнішніх і внутрішніх (по відношенню до самої організації) факторів. Зовнішніми в даному випадку є ті фактори, які організація не може змінити, але повинна враховувати при формуванні та використанні власних кадрів. Внутрішніми є ті фактори, які значною мірою піддаються керуючому впливу з боку самої організації: підвищення рівня задоволеності, залучення і лояльності персоналу, система мотивації високих результатів діяльності, оцінка й розвиток персоналу, які безпосередньо залежать від існуючої системи внутрішніх комунікацій [5].

Даний вид комунікацій сьогодні виступає, з одного боку, необхідним інструментом для повноцінного обміну, поширення, поточного циркулювання корпоративної інформації і знань. З іншого – помічником, який покликаний об'єднати людський капітал для єдиного розуміння загальних завдань і цілей, розвитку корпоративної культури та формування позитивного іміджу організації.

Основою розвитку будь-якої організації тепер є не тільки модернізація власного виробництва та оновлення науково-технічної бази а й ефективно управління людським капіталом з чітким підпорядкуванням часовим інтервалам виконання завдань. Для формування і використання людського капіталу впливають зовнішні і внутрішні фактори. Зовнішні це фактори, які організація не може змінити, але повинна враховувати при формуванні та використанні власних кадрів. Внутрішні є ті фактори, які значною мірою піддаються керуючому впливу всередині організації: залучення персоналу, безперервний професійний розвиток співробітників, підвищення рівня задоволеності, система мотивації високих результатів діяльності внутрішніх комунікацій [2]. Даний вид комунікацій об'єднує людський капітал для єдиної стратегії вирішення завдань і цілей, підвищенню корпоративної культури та формування позитивного іміджу організації.

Система внутрішніх комунікацій представлена певною послідовністю дій від суб'єкта до визначеного об'єкта. Структура включає в себе базові елементи: відправник, повідомлення, канал і одержувач. Проведено аналіз організації ефективного процесу передачі інформації, розглянуто типові перешкоди на шляху комунікацій, визначено особливості традиційних каналів внутрішніх комунікацій (інформаційних, аналітичних, комунікативних та організаційних), проаналізовано можливості інноваційних каналів комунікацій, таких, як сторітеллінг, краудсорсінг, гейміфікація, скрайбінг, інфографіка, скрінкасти. Розкрита сутність функціонального значення інноваційних методів комунікації. Якісне впровадження інновацій в організації, збільшує ймовірність виходу на якісно новий рівень і, можливість стати лідером у своїй галузі. Зростаюча роль внутрішніх комунікацій у сучасних умовах, наявність

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

різноманітних організаційних рішень щодо системи побудови, управління ними та чіткого алгоритму співпраці кожного сегменту. Стратегічними ресурсами для кожного суспільства виступають інформація та знання, а це означає, що влада переходить до того, хто здатний передбачати тенденції розвитку та продуктивно їх використовувати. Саме тому суттєвою рисою сучасності є постійне зростання впливу засобів масової комунікації (ЗМК) як головного інструменту функціонування інформаційного суспільства на всі сфери життя. У цьому контексті ЗМК починають відігравати важливу роль для функціонування механізмів державного управління та його комунікації з суспільством.

Засоби масової комунікації – це потужний комунікативний канал і ефективний інструмент впливу на формування суспільної свідомості. При цьому сталою величиною суспільної свідомості виступає громадська думка, під якою розуміється спосіб формування масової свідомості та ставлення різних груп людей до подій і процесів реального життя, які зачіпають їхні інтереси та потреби.

Список використаних джерел:

1. Артеменко І.Е. Формування навичок тайм-менеджменту у майбутнього соціального працівника в умовах вищого навчального закладу. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 11. Соціальна робота. Соціальна педагогіка : зб. наук. праць. Київ : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2017. Вип. 23. С. 138–142.
2. Дзяна Г.О. Роль комунікації в реалізації компетенцій органів публічної влади / Ефективність державного управління: зб. наук. пр. ЛРІДУ НАДУ. – Вип. № 2 (55) / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В.С. Загорського, доц. А.В. Ліпенцева. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. – С. 72-80.
3. Колтунович Т.А. Прокрастинація – конфлікт між «важливим» і «приємним» / Т.А. Колтунович, О.М. Поліщук // Молодий вчений. 2017. No 5 (45). С. 211–218
4. Котляр Л.І. Тайм-менеджмент як засіб зниження прокрастинації у професійній діяльності державних службовців [Електронний ресурс] / Л.І. Котляр // Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Державне управління. Том 31 (70) № 1 2020. С. 31-36
5. Руденко О.М. Місцеве самоврядування та суспільні комунікації : навч. посіб. / О.М. Руденко, С.В. Штурхецький, Н.В. Ткаленко та ін. – К. : Кондор, 2016. – 130 с
6. Як будувати власне майбутнє: життєві завдання особистості : [наук. моногр.] / [Т.М. Титаренко, О.Г. Злобіна, Л.А. Лепіхова та ін.] ; за наук. ред. Т.М. Титаренко; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2012. 512 с.

Водяний Олег Миколайович
магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяслав

ЦИФРОВА ГРАМОТНІСТЬ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ

Цифрова грамотність державних службовців є критично важливою у сучасному цифровому віці. Вагомість таких навичків і знань визначається наступними чинниками:

1. Важливість цифрової грамотності: Зростання використання інформаційних технологій у державному секторі робить цифрову грамотність необхідною навичкою для ефективної роботи службовців. Вони повинні розуміти, як працювати з комп'ютерами, програмами та іншими цифровими інструментами.

2. Захист інформації: Державні службовці мають обробляти і зберігати чутливу інформацію. Цифрова грамотність допомагає їм забезпечити безпеку цих даних, використовуючи відповідні засоби шифрування та захисту.

3. Ефективна комунікація: Для роботи в державному секторі важлива ефективна комунікація. Цифрова грамотність допомагає службовцям користуватися електронною поштою, соціальними мережами та іншими інструментами для швидкого обміну інформацією та спілкування з громадськістю.

4. Електронне управління документами: Велика частина роботи державних службовців пов'язана з обробкою документів. Цифрова грамотність допомагає їм ефективно керувати документами, використовуючи електронні системи управління документами.

5. Навчання та розвиток: Державні службовці повинні постійно вдосконалювати свої цифрові навички, оскільки технології постійно змінюються. Для цього можуть проводитися тренінги, семінари та інші навчальні заходи.

6. Впровадження електронного урядування: Багато країн активно впроваджують електронне урядування, що передбачає використання цифрових технологій для надання послуг громадянам та покращення ефективності державних органів. Цифрова грамотність є ключовим фактором у цьому процесі.

7. Відкриті дані: Державні службовці також мають розуміти принципи відкритих даних і навички роботи з ними. Це сприяє більшому доступу до інформації та підвищує прозорість діяльності державних органів.

Цифрова грамотність державних службовців є важливою не лише для їх особистого успіху, але й для ефективності та трансформації державного сектору в цифровому світі. Відповідні навички допомагають забезпечити кращий доступ до послуг для громадян і підвищують загальну якість державного управління.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Крім того, цифрова грамотність державних службовців важлива для ефективного функціонування сучасних урядових структур і забезпечення задоволення потреб громадян, а також:

захист від кіберзагроз – державні службовці повинні бути обізнаними в питаннях кібербезпеки та вміти розпізнавати потенційні загрози для державних систем та інформації. Це включає в себе знання про віруси, шкідливе програмне забезпечення та соціальну інженерію.

ефективна робота з даними – державні службовці повинні мати навички збору, аналізу та використання даних для прийняття обґрунтованих рішень. Це важливо для розвитку політики та програм, які відповідають потребам громадян.

електронний управлінський процес – цифрова грамотність також означає вміння працювати з електронними системами управління, електронними документами та системами електронного документообігу. Це допомагає оптимізувати робочі процеси та зменшувати бюрократію.

використання соціальних мереж і комунікація в інтернеті – для державних службовців важливо розуміти, як використовувати соціальні мережі для комунікації з громадянами, поширення інформації та взаємодії з іншими державними установами.

інформаційна безпека та конфіденційність – державні службовці повинні дотримуватися високих стандартів інформаційної безпеки та забезпечувати конфіденційність державних даних. Це особливо важливо в урядових сферах, які мають доступ до чутливої інформації.

навчання та професійний розвиток – для забезпечення цифрової грамотності серед державних службовців, важливо здійснювати постійну освіту та навчання, а також сприяти професійному розвитку в галузі інформаційних технологій.

Забезпечення цифрової грамотності серед державних службовців сприяє покращенню рівня обслуговування громадян, зменшенню корупції, ефективнішому управлінню ресурсами та забезпеченню безпеки інформації. Тому ця тема є важливою для сучасного уряду і суспільства в цілому.

Список використаних джерел:

1. Наказ про затвердження Змін до Переліку відомостей, що становлять службову інформацію у Міністерстві цифрової трансформації України № 79 від 03.07.2023

2. Про затвердження вимог до дизайну та порядку погодження проектів дизайну офіційних веб-сайтів (веб-порталів) органів виконавчої влади та офіційних веб-ресурсів, що пов'язані з діяльністю органів виконавчої влади, та Єдиного веб-порталу Кабінету Міністрів України № 57 від 23.06.2022

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Галушкіна Л.В.

магістр з державного управління, головний спеціаліст відділу права на
працю Департаменту моніторингу соціальних прав,
Секретаріату Уповноваженого ВРУ з прав людини

**ВІДНОВЛЕННЯ ДЕКЛАРУВАННЯ ДОХОДІВ ОСОБИ,
УПОВНОВАЖЕНОЇ НА ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ ДЕРЖАВИ АБО
МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

Подолання корупції, це одна з найактуальніших проблем будь-якої держави. І саме ставлення до цієї проблеми з боку державних органів та їх посадових осіб, та їх безпосередня участь в організації рішучої та безкомпромісної протидії корупційним виявам має посідати головне місце в антикорупційній діяльності.

Основним нормативно правовим актом у сфері запобігання корупції є Закон України «Про запобігання корупції», прийнятий Верховною Радою України, як суб'єктом державного управління – єдиним органом законодавчої влади, 14 жовтня 2014 року. [2]

За названим Законом, корупція це використання особою, зазначеною у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття такої вигоди чи прийняття обіцянки/пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб або відповідно обіцянка/пропозиція чи надання неправомірної вигоди особі, зазначеній у частині першій статті 3 Закону України «Про запобігання корупції», або на її вимогу іншим фізичним чи юридичним особам з метою схилити цю особу до протиправного використання наданих їй службових повноважень чи пов'язаних з ними можливостей.

Вважаємо, що корупція найбільше вражає систему відносин громадян з органами державної влади та місцевого самоврядування в процесі реалізації громадянами своїх конституційних прав. Така ситуація підриває основи ідеології правового суспільства, так як громадяни починають сприймати корупцію як «спрощену форму» отримання адміністративних послуг.

Одним із шляхів подолання такого ганебного явища як корупція є фінансовий контроль, а саме подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування

Однак, у зв'язку із збройною агресією Російської федерації та впровадженням правового режиму воєнного стану таке декларування було призупинено.

10 жовтня 2023 року Президентом України було підписано Закон України № 3384-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану», який набрав чинності з наступного дня після його опублікування. [1]

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Кампанія декларування за 2021-2022 роки триватиме до 31 січня 2024 року. До зазначеної дати декларанти мають подати декларації за відповідні звітні періоди у 2021-2022 роках, у тому числі для проведення спецперевірок, крім тих осіб, які подали їх добровільно раніше.

Крім того, ті особи, які під час дії воєнного стану до набрання чинності Законом, вже подали декларації за 2021-2022 роки, мають право подати виправлені декларації за ці періоди. Для цього протягом 14 днів з дня набрання чинності Законом їм необхідно буде письмово в довільній формі звернутися до НАЗК з проханням забезпечити можливість подати виправлену декларацію.

Після чого зазначені суб'єкти декларування зможуть один раз упродовж 30 календарних днів (з дня відкриття доступу) подати виправлені декларації за ці періоди. Про надання такої можливості декларантам буде повідомлено в їх персональні електронні кабінети у Реєстрі декларацій, без направлення офіційного листа.

Саме з відновленням декларування запускаються і механізми фінансового контролю. Подані декларації пройдуть логічний та арифметичний контроль для визначення показника рейтингу ризику. Декларації з найвищим показником рейтингу ризику будуть відібрані для проведення повної перевірки, що дозволить перевірити законність набуття активів тими чиновниками, до яких роками не доходила черга.

Список використаних джерел:

1. Закон України № 3384-IX «Про внесення змін до деяких законів України про визначення порядку подання декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в умовах воєнного стану» [Про внесення змін до деяких ... | від 20.09.2023 № 3384-IX \(rada.gov.ua\)](#)
2. Закон України «Про запобігання корупції» [Про запобігання корупції | від 14.10.2014 № 1700-VII \(rada.gov.ua\)](#)

Гамалій Сергій В'ячеславович
здобувач наукового ступеня доктора філософії,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

ВПЛИВ ПОЛІТИКИ ІМПОРТОЗАМІЩЕННЯ НА РІВЕНЬ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Дослідження рівня продовольчої безпеки є завжди актуальним завданням, оскільки воно впливає на життя і благополуччя людей, а також на стабільність суспільства. Сьогодні світ стикається з різними глобальними викликами, такими як зміна клімату, пандемія COVID-19, військові конфлікти та природні катастрофи. Всі ці чинники можуть здійснювати значний вплив на доступність, якість та стабільність продовольства. Варто також наголосити, що продовольство доволі неоднорідно розподілено у світі: деякі регіони і країни відчують постійний дефіцит продуктів харчування, натомість інші мають зайві ресурси. Нестабільність продовольства може призвести до економічних криз, міграції та конфліктів. Дослідження рівня продовольчої безпеки допомагає уникнути цих наслідків та покращити соціальну стабільність.

Загалом, дослідження рівня продовольчої безпеки важливе для сталого розвитку суспільства, забезпечення доступності якісних продуктів харчування та збереження здоров'я і добробуту населення. Отже, проблеми, пов'язані з наявністю та доступністю продовольчих товарів у різних країнах, широко відображені в науковій літературі, а проблема забезпечення продовольчої безпеки є актуальною для всіх країн світу.

Продовольчу безпеку можна визначити як стан, коли всі люди мають постійний фізичний та економічний доступ до належної кількості безпечних та поживних продуктів, які задовольняють їхні основні потреби харчування і дієтичні вимоги. Основними складовими продовольчої безпеки є:

– доступність: люди повинні мати можливість фізично отримувати продукти харчування, які їм потрібні. Це означає, що продукти мають бути доступні з точки зору географії та економічних можливостей.

– достатність: населення повинно мати достатню кількість продуктів для задоволення своїх життєво важливих потреб у харчуванні. Це означає, що вони повинні мати досить калорій та поживних речовин для збереження здоров'я та активності.

– якість: продукти харчування повинні бути безпечними для споживання та відповідати вимогам щодо якості і смаку. Це включає в себе захист від забруднень, які можуть впливати на здоров'я.

– стабільність: системи харчування повинні бути стабільними, щоб забезпечувати продовольчу безпеку впродовж тривалого часу і у різних ситуаціях, включаючи кризові ситуації.

Продовольча безпека є важливою складовою здорового та сталого розвитку суспільства. Недостатність продовольчої безпеки може призвести до голоду,

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

нерівності та інших соціальних проблем. Тому це питання є пріоритетом для багатьох урядів та міжнародних організацій.

Ряд авторів відзначають, що провідні країни світу зберегли і продовжують підтримувати високий рівень самодостатності: США і Франція на рівні 100%, Німеччина – 93%. Україна ж, навпаки – є імпортозалежною: так у 2022 р. експорт становив 1840,5 млрд. грн, імпорт – 2712,3 млрд. грн., зовнішньоторгівельне сальдо було від'ємним та складало – 871 млрд. грн. При цьому обсяг імпорту зріс на 39%, а коефіцієнт покриття експорту імпортом складає лише 0,67. Такі значення показників зовнішньої торгівлі переконливо свідчать, що Україна значним чином залежна від імпортних продуктів.

В структурі імпорту продукція АПК та харчової промисловості складає 9,4% і з кожним роком зростає, що становить значну загрозу рівню продовольчої безпеки. Однак, у сільському господарстві існує значний потенціал для заміщення імпорту. Постійне збільшення імпорту продукції тваринництва, зокрема м'яса та м'ясних виробів, призводить до загрози продовольчій безпеці країни. Навіть при позитивному торговельному балансі в аграрному секторі, загальна економіка має незбалансовану структуру зовнішньої торгівлі. Спостерігається тенденція збільшення частки експорту сировини та збільшення імпорту продукції переробної промисловості. У структурі імпорту також збільшується обсяг аграрної продукції, яку Україна раніше традиційно експортувала, що свідчить про втрату можливостей забезпечити економічні інтереси країни.

Важливо зазначити, що аграрний сектор України має значний виробничий потенціал. На сьогоднішній день понад половина виробничих активів зосереджена в агропромисловому комплексі, більше двох третин товарів для споживання виробляються в цьому секторі, і приблизно 40% населення займається сільським господарством. Понад 10% загального зовнішньоторгівельного обороту України припадає на агропродовольчу продукцію [1, с. 190].

В Проєкті розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії продовольчої безпеки на період до 2030 року» передбачено: створення системи національного та регіонального моніторингу продовольчої безпеки задля виявлення та раннього попередження продовольчої загрози; розробку та впровадження плану дій забезпечення населення харчовими продуктами в умовах надзвичайних ситуацій; заходи щодо розвитку стійкого сільськогосподарського виробництва; диверсифікацію виробництва; створення стійких виробничо-збутових систем [2].

В Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України, затверджених наказом Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 № 1277 визначено такі індикатори продовольчої безпеки України: добова калорійність харчування людини, співвідношення обсягів виробництва та споживання м'яса та м'ясних продуктів на одну особу; співвідношення обсягів виробництва та споживання молока та молочних продуктів на одну особу; співвідношення обсягів виробництва та споживання

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

яєць на одну особу; співвідношення обсягів виробництва та споживання олії на одну особу; співвідношення обсягів виробництва та споживання цукру на одну особу; співвідношення обсягів виробництва та споживання картоплі на одну особу; співвідношення обсягів виробництва та споживання овочів та продовольчих баштанних культур на одну особу; виробництво зерна на одну особу на рік; рівень запасів зернових культур на кінець періоду; частка продажу імпортованих продовольчих товарів через торговельну мережу підприємств, відсотків [3].

Отже, забезпечення продовольчої безпеки стає важливим завданням для держави з погляду національної безпеки, оскільки вона впливає на стабільність, розвиток та відповідність основних потреб нації. Розвиток політики і програм для забезпечення продовольчої безпеки, у тому числі шляхом імпортозаміщення, стає стратегічним завданням для багатьох країн у сучасному світі.

Для сприяння розвитку імпортозаміщення необхідно удосконалити механізми стимулювання виробництва харчових продуктів, що включають грошово-кредитні, фіскальні, валютно-курсові та зовнішньоторговельні інструменти. Регулятивна роль держави в розвитку імпортозаміщення може передбачати: зменшенні процентних ставок при наданні кредитів господарським суб'єктам, які виробляють заміники імпортованих товарів. Використання фіскальних заходів для сприяння імпортозаміщенню повинно включати такі заходи, як податкові пільги з податку на прибуток, який інвестується у модернізацію основних активів; податкові кредити на інвестиції через відтермінування податкових платежів у проекти імпортозаміщення; тимчасове податкове стимулювання для виробництва інноваційних імпортозамінників.

Щодо інструментів зовнішньоторговельної політики, слід розглядати можливість розширення застосування нетарифних методів регулювання, які дозволені Світовою Торговельною Організацією (СОТ), включаючи ліцензування, сертифікацію, технічні регламенти, фітосанітарні та екологічні стандарти. Щодо валютно-урсової політики, слід спрямовувати її на забезпечення стабільності валютного курсу, що дозволить запобігти різким коливанням цін на споживчі товари.

Список використаних джерел:

1. Джурик Н., Майкова С. Продовольча безпека України. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2011. Вип. 21.4 С. 189–195.
2. В Україні затвердять Стратегію продовольчої безпеки до 2030 року: Держпродспоживслужба України. URL: <https://dpss.gov.ua/news/v-ukrayini-zatverdyat-strategiyu-prodovolchoyi-bezpeki-do-2030-roku>
3. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 № 1277 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1277731-13#Text>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Гбур Зоряна Володимирівна,
доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри
управління охороною здоров'я та публічного адміністрування,
Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика

ФІНАНСОВО-РЕСУРСНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ НАДАННЯ
СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

У рамках реформування різних галузей економіки України деякі громадяни опинилися у складних життєвих ситуаціях через інвалідність, проблеми зі здоров'ям тощо. У випадках, коли громадяни не можуть повністю або частково забезпечувати себе або свою сім'ю, найважливішим завданням органів соціального забезпечення є створення ефективної організаційно-правової бази для надання соціальних послуг цим людям. Однак відсутність традицій соціального партнерства органів державної влади та громадських організацій гальмує розвиток цих позитивних тенденцій. За умов реформування системи надання соціальних послуг змінюються підходи до побудови процесу фінансування соціальних виплат. В існуючій моделі соціальних послуг є кілька проблем, які, якщо їх не вирішити, унеможливають ефективне надання соціальних послуг як на державному рівні, так і на рівні громад. Тому питання фінансово-ресурсного забезпечення системи надання соціальних послуг в умовах сьогодення є особливо важливими, і тому зумовлюють актуальність тематики цієї статті.

Система надання соціальних послуг – це мережа соціальних програм, спрямованих на підтримку окремих категорій малозабезпечених громадян або сімей залежно від їх потреб, рівня бідності та економічних можливостей країни. Така система покликана забезпечити мінімальний рівень підтримки сімей, які мають у ньому потребу, щоб утримувати себе, при цьому не маючи інших засобів до існування.

Джерелами фінансово-ресурсного забезпечення системи надання соціальних послуг є бюджетні і позабюджетні надходження. Сьогодні існуюча модель передбачає, що фінансово-ресурсне забезпечення отримують органи соціального захисту, які надають соціальні послуги. Фінансування таких установ і закладів здійснюється в межах бюджетних призначень згідно з кошторисами та планами асигнувань.

Варто зауважити, що фінансування системи надання соціальних послуг здійснюється в рамках розроблених та прийнятих на різних рівнях бюджетних програм відповідно до статей 87-91 Бюджетного кодексу України [1].

Так, виділення коштів за цими соціальними програмами не залежить від структури та вартості соціальних послуг, а визначається нормативно-правовими актами соціальних закладів, яким спрямовувалися кошти. Така ситуація супроводжується зволіканням із визначенням суми соціальних виплат (прийняттям методики розрахунку), відсутністю офіційно затверджених розрахунків для соціальних виплат, для яких уже розроблено нормативи, та

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

неефективністю. У Бюджетному кодексі України зазначено, що фінансування системи соціальних послуг проводиться за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів на такі потреби, як соціальний захист у разі втрати працездатності, соціальне забезпечення пенсіонерів, соціальний захист ветеранів війни та праці, соціальне забезпечення сім'ї, дітей та молоді, соціальне забезпечення безробітних, допомога у вирішенні житлових питань, соціальний захист різних груп населення, інша діяльність у сфері соціального захисту.

Щодо уточнення, то у статті 87 Бюджетного кодексу України вказано, що видатки, які покриваються з Державного бюджету України, спрямовані на забезпечення системи надання таких соціальних послуг:

1) державні програми соціальної підтримки (грошова допомога особам, визнаним біженцями або такими, що потребують додаткового захисту, та особам, які потребують тимчасового захисту, компенсація за ліки, програми протезування, програми соціального захисту людей з обмеженими можливостями, включаючи програми та заходи Фонду соціального захисту осіб з інвалідністю, відшкодування шкоди, заподіяної громадянам, заходи щодо повернення в Україну незаконно виселених з України, щорічна одноразова грошова допомога ветеранам війни та жертвам переслідувань, довічна державна стипендія, кошти, що перераховуються до фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування, програми соціального захисту громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, інші види адресних грошових виплат, установлені законодавством);

2) державна підтримка громадських об'єднань інвалідів та ветеранів у реалізації державних програм (проектів, заходів) у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

3) державні програми та політика щодо дітей, молоді, жінок та сімей;

4) державна підтримка громадських молодіжних та дитячих закладів у реалізації державних програм і заходів щодо дітей, підлітків, жінок та сім'ї згідно з переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України;

5) державні програми підтримки будівництва (реконструкції) житла для окремих категорій громадян;

6) забезпечення в установленому порядку діяльності реабілітаційних установ для інвалідів та дітей-інвалідів, що належать до компетенції центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері соціального захисту населення;

7) інші програми у сфері соціального захисту та соціального забезпечення, що забезпечують виконання функцій на державному рівні згідно з переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України;

8) пільги на будівництво житла та оплату житлово-комунальних послуг населенню, придбання твердого та рідкого пічного палива, скрапленого газу для окремих категорій громадян;

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

9) допомога сім'ям з дітьми, малозабезпеченим сім'ям, інвалідам з дитинства, дітям-інвалідам, тимчасова державна допомога на дітей, допомога по догляду за інвалідами, допомога на державну соціальну допомогу безправним особам, пенсія, державна соціальна допомога [1].

Незважаючи на значну частку соціальних видатків у структурі видатків бюджету України, реалізація соціальних пріоритетів країни є недостатньо забезпеченою. Це пов'язано з відсутністю цілісного та злагодженого підходу до управління бюджетними ресурсами з урахуванням сучасних стратегічних завдань, які постали перед державою. Бюджетні витрати, насамперед на соціальні послуги, пов'язані з короткостроковими цілями політики, які часто не відповідають можливостям української економіки, посилюють соціальну диференціацію та поглиблюють прогалини у розвитку соціальної сфери, а бюджетний інструментарій загалом є неповним. Крім того, нестабільність та кризові явища знижують ефективність функціонування соціальної сфери, призводять до негативних тенденцій розвитку та накопичують соціальні проблеми без їх вирішення.

Фінансово-ресурсне забезпечення системи надання соціальних послуг здійснюється через багатоканальну структуру, що складається з державного і місцевих бюджетів, державних і недержавних соціальних фондів, суб'єктів господарювання різних форм власності та благодійних фондів, і здійснюється шляхом часткового перерозподілу величини валового внутрішнього продукту, що базується на соціально-солідарних засадах і забезпечує взаємопідтримку всіх учасників системи соціального захисту. Ця взаємодопомога реалізується у формі перерозподілу коштів між різними соціально-економічними та соціально-демографічними групами населення.

У Порядку організації надання соціальних послуг, який затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 587 [2], вказано, що соціальні послуги можуть надаватися за рахунок бюджетних коштів, шляхом визначення диференційованої плати залежно від доходу отримувача соціальних послуг, а також за рахунок отримувача соціальних послуг чи третіх осіб відповідно до чинного законодавства.

Що стосується соціального замовлення, то надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення відбувається за рахунок бюджетних коштів. Соціальні послуги надаються за соціальним замовленням відповідно до стандартів соціального обслуговування країни. Участь надавачів соціальних послуг у наданні соціальних послуг через соціальне замовлення здійснюється шляхом повідомлення уповноваженого органу з питань системи надання соціальних послуг конкурсу на надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів. Рішення про проведення конкурсу з надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів приймається до 1 березня відповідного бюджетного періоду або протягом 30 календарних днів після внесення відповідних змін до бюджету. Водночас забезпечення надання соціальних послуг за соціальним замовленням здійснюється шляхом компенсації надавачам соціальних послуг вартості наданих соціальних послуг. Порядок

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

надання соціальних послуг шляхом соціального замовлення та компенсації надавачам послуг витрат на соціальні послуги затверджується Кабінетом Міністрів України. Форма відповідних документів та інструкції щодо їх підготовки затверджуються центральним органом виконавчої влади із забезпечення формування державної політики у сфері соціального захисту населення [3].

У статті 27 Закону України «Про соціальні послуги» від 17.01.2019 № 2671-VIII [3] зазначено, що фінансування надання соціальних послуг здійснюється за рахунок коштів державного та міського бюджетів, спеціальних фондів, коштів підприємств, установ і організацій, соціальних внесків, фондів благодійної підтримки (пожертвувань) та інших незаборонених джерел. Місцеві органи управління та органи місцевого самоврядування мають право приймати рішення про надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів відповідним категоріям осіб. Для цього місцевий орган виконавчої влади або орган місцевого самоврядування визначає (затверджує) перелік соціальних послуг, що надаються за рахунок бюджетних коштів, та/або звільнення від оплати витрат на надання соціальних послуг окремим категоріям осіб. Зі свого боку, надавач соціальних послуг визначає розмір плати за соціальні послуги залежно від змісту та обсягу послуг, що надаються відповідно до Порядку регулювання тарифів на соціальні послуги, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 01.06.2020 № 428 [4].

Рішення про звільнення одержувачів соціальної допомоги від оплати соціальних послуг, що надаються недержавними надавачами, приймаються цими надавачами самостійно. Якщо недержавні суб'єкти надають соціальні послуги за рахунок бюджетних коштів, у тому числі шляхом встановлення диференційованої плати, їм має бути відшкодована вартість послуг відповідно до законодавства. Якщо на території чи адміністративно-територіальній одиниці України запроваджено надзвичайний чи воєнний стан, оприлюднення інформації призупиняється до припинення/скасування такого стану [2].

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
2. Про організацію надання соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Перелік від 01.06.2020 № 587. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#Text>
3. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>
4. Про затвердження Порядку регулювання тарифів на соціальні послуги: Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 01.06.2020 № 428. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/428-2020-%D0%BF#Text>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Гончарук О.Б.

аспірант кафедри управління охороною здоров'я
та публічного адміністрування
Національного університету охорони
здоров'я України імені П.Л. Шупика

УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНО-УПРАВЛІНСЬКОГО
МЕХАНІЗМУ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Актуальність теми, що досліджується, обумовлюється тим, що тема є важливою складовою процесів реформи сфери охорони здоров'я та є пріоритетним напрямом національної безпеки держави в умовах воєнного стану.

Зважаючи на повномасштабне вторгнення росії в Україну, актуальність теми дисертації про державно-управлінський механізм реформи охорони здоров'я стає ще більш важливою і нагальною. Воєнний конфлікт має значний вплив на систему охорони здоров'я через наступні аспекти:

1. Медичне обслуговування поранених: Збройний конфлікт призводить до зростання числа поранених військовослужбовців та цивільних осіб, що потребують невідкладної медичної допомоги. Це ставить великі вимоги до медичної інфраструктури і ресурсів.

2. Психологічна підтримка: Воєнний стан викликав серйозний стрес та травми у населення. Розробка програм та послуг психологічної підтримки стає важливою складовою системи охорони здоров'я.

3. Фінансування: Збройний конфлікт призвів до зростання витрат на оборону та безпеку. Одночасно необхідно забезпечити належне фінансування для медичної сфери.

4. Гуманітарні аспекти: Рух біженців та внутрішньо переміщених осіб також ставить перед системою охорони здоров'я завдання щодо надання медичної допомоги та влаштування їх у новому місці проживання.

Для вирішення цих проблем потрібні ефективні управлінські рішення і реформи в системі охорони здоров'я. Дослідження державно-управлінського механізму реформи охорони здоров'я в умовах воєнного конфлікту стане важливим внеском у покращення ситуації в Україні та сприятиме ефективному реагуванню на здоров'я та медичні потреби населення.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Губенко Валентина Валеріївна
викладач кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі, аспірант

Маринич Марія Вікторівна
студент другого освітнього рівня (магістерського) спеціальності 281
Публічне управління та адміністрування факультету гуманітарно-природничої
освіти та соціальних технологій Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Бомчук Людмила Василівна
студент другого освітнього рівня (магістерського) спеціальності 281
Публічне управління та адміністрування факультету гуманітарно-природничої
освіти та соціальних технологій Університету Григорія Сковороди в Переяславі

НОВІ ПІДХОДИ ДО РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМ В ГАЛУЗІ ОСВІТИ І
КУЛЬТУРИ В ПЕРІОД ДЕЦЕНТРАЦІЗАЦІЇ ТА ВОЄННОГО СТАНУ

Процес децентралізації набрав обертів у 2020 році, але реальні фінансові можливості місцевих органів влади нині значно обмежені, ускладнені воєнним станом, крім того, місцеві бюджети не мають повної самостійності, а це, своєю чергою, гальмує демократичні перетворення в країні, тому актуальності набуває питання впровадження децентралізації в Україні. Наразі нагальною є потреба вдосконалення питань децентралізації бюджетної системи України, оскільки вона є однією з основних умов незалежної, обґрунтованої та ефективної діяльності місцевих органів влади, дає можливість збільшувати участь у соціально-економічному розвитку територіальної громади, розвивати галузь освіти, а також виховувати громадян – патріотів своєї держави через сферу культури. Ефективність проведення реформування держаних фінансів у контексті децентралізації неможливе без ґрунтового розуміння теоретичних засад реформи, що обумовлює актуальність обраної теми.

Реформи, зокрема децентралізація, повномасштабне вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року мало далекосяжні соціальні та економічні наслідки, зокрема, пов'язані з величезним переміщенням населення, фізичним пошкодженням будівель та інфраструктури, а також збільшенням кількості жертв серед цивільного населення[1]. За оцінками експертів громадських організацій, війна може призвести до того, що понад 7,1 мільйона українців опиняться за межею бідності, а ще 3,7 мільйона наблизяться до неї. Крім того, оціночна кількість людей, які потребують гуманітарної допомоги, зросла до 17,6 мільйона на кінець 2022 року, причому найважчі умови склалися у південно-східному макрореґіоні та в центральному макрореґіоні разом з Дніпропетровською областю. Нині, через понад рік після початку повномасштабного вторгнення, ці наслідки продовжує відчувати населення по всій території країни, з конкретними наслідками для добробуту та стійкості. Військова агресія росії дала можливість зрозуміти, що бути українцем – це

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

гордість, змусила повернутися обличчям до своєї національності, дозволила переконатися, що рідна Україна – то найкраща держава. Щоб військова перемога України над Росією стала остаточною, Україна має стати спроможною, висококонкурентною і невід’ємною, інтегрованою частиною розвиненого світу. Якою б не була держава – агресор, Україна має бути достатньо захищеною та сильною, щоб планувати своє майбутнє, не озираючись на вчорашній день. Суворі історичні обставини ставлять перед українським суспільством та українською державою серйозні вимоги: суспільство має прийняти на себе більше відповідальності. І в той же час суспільство з більшою довірою має делегувати повноваження державі, яка повинна стати спроможнішою в обслуговуванні потреб країни[1].

Ми всі очікуємо перемоги. Задумаймося, яким вимогам, умовам має відповідати Україна після перемоги? Це:

- представницька демократія із змагальним політичним процесом та змінюваністю правлячих коаліцій унаслідок вільних виборів;

- вільна ринкова економіка з державним регулюванням тільки там і тоді, де ринки не можуть існувати самотійно і потребують підтримки;

- дотримуються принципи правовладдя, насамперед у законодавчій та судовій владах, принципи належного урядування у владі виконавчій та принципи децентралізації у місцевому самоврядуванні;

- країна суб’єктних та відповідальних громадян із захищеними фундаментальними правами незалежно від приналежності до груп чи верств, більшості чи меншостей за будь-яким актуальним критерієм, в тому числі національністю;

- простір для зміцнення, розвитку та поширення української, кримськотатарської та інших культур, а також присутнього розмаїття інших культур та ідентичностей.

Тут важливою є участь громадян у розвитку своєї держави та побудові власного добробуту. Не можна допустити, щоб пасивне суспільство із пересторогою дивилося на державу, від якої очікувало соціальної опіки за низькими стандартами.

Україна повинна бути надійною гарантією безпеки та волі для будь-якого наступного покоління українців, впевненістю в тому, що страшні сторінки історії з геноцидами, голодом, депортаціями, утисками культури та ідентичностей, порушеннями прав та системною дискримінацією, стануть сторінками історичних книг та предметом виховання майбутніх поколінь через галузі освіти та культури.

Країна захищає свою незалежність, свою ідентичність. Свою самобутність, прагне до європейського рівня розвитку, проводить реформи. Україна на фронті і в тилу.

Історія децентралізації багато в чому склалася ще в XIX – на початку XX ст. і базується на висновках економічної теорії і, як правило, містить у собі наступні чотири тези:

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

– Децентралізація забезпечує більш ефективне розміщення ресурсів у громадському секторі. Система, при якій рішення про розміщення ресурсів у суспільному секторі приймаються на регіональному і муніципальному рівні, робить суспільний вибір більш точним, дозволяючи враховувати місцеві особливості суспільних переваг.

– Децентралізація сприяє росту підзвітності органів державної влади в питаннях витрачання бюджетних коштів. Суть даного аргументу полягає у тому, що при децентралізації зв'язок між сплаченими податками й отриманими суспільними благами і послугами виявляється більш прямим і прозорим, оскільки податки стягуються там, де здійснюються бюджетні витрати.

– Наявність власної податкової бази спонукає регіональну і місцеву владу вживати заходів для її розширення, тобто заохочувати розвиток регіональних і місцевих економік.

– Наділення регіональної і місцевої влади правом самостійно розпоряджатися бюджетними коштами стимулює їх до скорочення необґрунтованих витрат у суспільному секторі.

Децентралізація, впевнено можна сказати, – одна із запорок того, що Україна вистояла і протистоїть в повномасштабній війні з росією. Справа навіть не в об'єднаннях територіальної оборони, не в допомозі тимчасово переселеним громадянам, а в самій глибині філософії підходу кожного українця до своєї територіальної громадисела, селища чи міста. Не дивлячись, що останні півтора роки через війну було точно не до розмов про подальшу долю децентралізації, але це аж ніяк не означає, що децентралізація не повинна розвиватись.

Хоча відвідування школи в Україні є безкоштовним і обов'язковим для дітей віком від 5 до 17 років, до повномасштабного вторгнення рівень охоплення навчанням був значно нижчим за 100 відсотків. У 2021 році рівень охоплення навчанням від початкової до вищої освіти залишався нижчим за стандарти країн, що розвиваються (79% порівняно з середнім показником ОЕСР у 90%)⁹³. Це, зокрема, зумовлено низьким рівнем охоплення дітей віком від 15 років, який у 2021 році становив 50,4%. Крім того, сільські домогосподарства мали нижчий рівень охоплення початковою освітою (40%) порівняно з міськими домогосподарствами (71%) за даними 2021 року, основними бар'єрами для доступу до освіти були вартість навчання та транспорт до школи. Виявлено, що діти з ромських сімей мають нижчий рівень охоплення навчанням (особливо дівчата), і більшість з них не закінчують школу. До повномасштабного вторгнення головною проблемою в освітньому секторі часто називали якість освіти. Незважаючи на те, що державні та приватні витрати на освіту як частка ВВП в Україні вищі, ніж у Великій Британії, Південній Кореї чи США (державні витрати на освіту становили 6% ВВП у 2018 році), часто наголошувалося на неефективності сектору⁹⁶. Це відображається на результатах українських студентів у міжнародних рейтингах. За даними Програми ОЕСР з міжнародного оцінювання учнів 2018 року, 15-річні учні в Україні отримали нижчі результати, ніж середній показник ОЕСР, з читання, математики та природничих наук. Перехід до онлайн навчання через

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

пандемію COVID-19 також спричинив погіршення якості освіти в Україні в роки, що передували війні. Ситуація з освітою в постраждалих від конфлікту районах на сході України відрізнялася від решти території країни. Насамперед, доступ до освіти був під загрозою через часті обстріли та напружену ситуацію з безпекою. Як наслідок, багато шкіл на цих територіях запровадили онлайн-курси або не змогли забезпечити безперервність навчання через відсутність безпечного простору для дітей. До лютого 2022 року, за оцінками, 229 000 хлопчиків і дівчат безпосередньо потребували гуманітарної допомоги у сфері освіти поблизу лінії зіткнення та в районах Донецької та Луганської областей, непідконтрольних Уряду України.

При спілкуванні з багатьма головами громад (з виробничих питань), колегами-здобувачами освіти спеціальності Публічне управління та адміністрування, хочу відмітити, що всіх хвилюють фактично одні і ті ж запитання:

Чи будуть зміни в географії громад?

Немає ресурсів, що робити з повноваженнями?

Де взяти додаткові ресурси, на виконання поточних функцій?

Як врегулювати взаємодію з військово-цивільними адміністраціями?

Формування акцизу.

Сплата ПДФО, в тому числі «військового» (зміни щодо місцевих бюджетів).

Залежно від територій, цікавлять питання лісової реформи, стратегічного планування та планування відновлення. Актуальними є питання, де взяти кошти на укриття для дітей у школах та садочках, як здійснювати закупівлі для Сил оборони та багато інших.

Громадам потрібні відповіді вже сьогодні, не відкладаючи до часів після Перемоги. Бо це саме той випадок, коли раніше – краще, адже рішення потрібні «ще вчора» [3]. Проте, відповіді на них можна знайти в площині подальшого майбутнього децентралізації.

На щастя, цей діалог на рівні державного управління розпочався. Профільне Міністерство інфраструктури, парламентський комітет місцевого самоврядування та Конгрес місцевих рад при Президентові України проводять обговорення.

На що акцентує сьогодні свою діяльність Міністерство розвитку громад, територій та інфраструктури України[4]?

Тут тривають жваві дискусії на тему дорожньої карти децентралізації та оновлення державної стратегії регіонального розвитку. Долучені різні експерти, голови громад та асоціації органів місцевого самоврядування. Зараз триває цикл стратегічних сесій, за результатом яких сформуєть документ, який, ймовірно, стане дороговказом для цього та пов'язаних міністерств. Далі його представлять на обговорення громадам і вже після врахування їх пропозицій, відбудеться фінальне затвердження цієї дорожньої карти.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Пріоритети Парламентського Комітету з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування[5]?

На майданчиках поводяться цікаві дискусії, де пріоритетом є законодавча складова для громад та децентралізації. У різних форматах (як безпосередньо в Комітеті, так і під час виїзних засідань і круглих столів) проговорюється, напрацьовується і формуються подальші пропозиції змін до чинних законів чи майбутніх законопроектів.

Конгрес місцевих та регіональних влад при Президентові України[6] - це президентська лінія вирішення проблем місцевого самоврядування. Крім того, тут представлені як законодавча гілка влади, так і виконавча та самі органи місцевого самоврядування. Засідання проходять за участі керівників інших майданчиків і стейкхолдерів різних напрямів.

Окрім засідань, з'явився новий формат роботи – конгресові слухання та засідання Президії. А також вкрай важливий формат – вирішення конкретних проблем конкретної території. Фактично, це тет-а-тет центральної влади з місцевим самоврядуванням, де можна напряду розповісти про те, що тебе непокоїть[6].

Чи долучається до розгляду та вирішення питань Всеукраїнська асоціація громад[7]?

Як профільне об'єднання органів місцевого самоврядування, Всеукраїнська асоціація громад долучена до всіх майданчиків. За даними нещодавнього дослідження, проведеного ГО "ДЕСПРО" (опитано блиско 300 осіб), формуються десять основних проблем, з якими стикаються громади та органи місцевого самоврядування:

* низька мотивація кваліфікованих кадрів для роботи в ОМС через низькі посадові оклади (76%; 238 осіб);

* недостатня кількість робочих місць у громадах (67,2%; 210 осіб);

* недостатня спроможність органів місцевого самоврядування на здійснення власних та делегованих повноважень (62,5%; 195 осіб);

* недостатня ефективність надання житлово-комунальних послуг (55,7%; 174 осіб);

* неналежне (неякісне) виконання функції щодо адміністрування місцевих податків і зборів податковими органами (42,2%; 132 осіб);

* нечіткість у розмежуванні повноважень між ОМС і місцевими органами виконавчої влади (40%; 125 осіб);

* зменшення надходжень до місцевого бюджету через звільнення сільгоспвиробників від плати оренди за землю (36,1%; 113 осіб);

* неможливість надання комунального майна в оренду (в населених пунктах з ознаками депресивності) (33,1%; 103 особи);

* залишення без змін реверсної дотації через сплату військового ПДФО й зміну локацій військових частин (29,1%; 91 особа)

* складності створення і функціонування органів самоорганізації населення (28,7%; 90 осіб)[7].

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Звісно це не вичерпний перелік проблем, в роботі раніше також обговорювали, що також гострими є питання:

- у сфері повноважень органів місцевого самоврядування врегулювання проблемних питань діяльності військових адміністрацій та органів місцевого самоврядування в умовах воєнного стану;

- у сфері законодавчого врегулювання процедури запровадження змін в адміністративно територіальному устрої країни (визначення порядку, підстав та критеріїв формування територіальних громад та визначення їх адміністративних центрів);

- у сфері посилення фінансової спроможності громад - запровадження механізму компенсації громадам втрат доходів місцевого бюджету через надання державою пільг платникам, вирішення питання запозичень сільськими громадами, врегулювання питання адміністративного збору, врегулювання питання щодо місцевих бюджетів, до яких має зараховуватись ПДФО, в тому числі сплаченого військовослужбовцями, діяльності громад у лісовому (заліснені ділянки та "агроліси") та водному господарстві (надходження від промислового вилову);

- у соціальній сфері: освіті (вирішення проблеми недостатності освітньої субвенції та укриттів у закладах освіти) та медицині (питання Медреформи для малих громад також тема облаштування або будівництва укриттів);

- у сфері завершення завершення війни та відновлення України (надання громадам прав закуповувати дрони чи інше військове обладнання для подальшої передачі такого обладнання не лише теробороні, але й підрозділам ЗСУ, ДПСУ, НГУ чи ГУР)[7].

Всі ці питання можна реалізувати, прийнявши не один законопроект. Маємо надію, що всі напрацювання з органами місцевого самоврядування будуть реалізовані. Адже децентралізація точно не завершена, вона потребує глибокого проговорення і формування пріоритетів, де одним з ключових є фінансове забезпечення спроможності громад.

Не можна лишати громади наодинці. Маємо чути їх, доносити голос, думки, запитання усюди. Успішні українські громади – це запорука розвитку держави. Не можна сказати впевнено, коли це стане важливим. Це актуально як зараз, так і після перемоги.

Список використаних джерел:

1. Декларація про державний суверенітет України від 16.07.1990 р. №55-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/55-12>.
2. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/254к/96-вр>.
3. Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27.02.2014 р. №794-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>.
4. Інтернет ресурс: <https://mtu.gov.ua/>
5. Інтернет ресурс: <https://komsamovr.rada.gov.ua/>
6. Інтернет ресурс: <https://www.congress.gov.ua/en/home/>
7. Інтернет ресурс: <https://communities.org.ua/>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Деревенко Любомир Євгенович
аспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Університета Григорія Сковороди в Переяславі

ІНСТРУМЕНТИ ТА СТРАТЕГІЇ АНАЛІЗУ РИНКУ ЕКСПЕРТНО-ОЦІНОЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Головною рушійною силою створення незалежної оцінювальної діяльності та розвитку професійної оцінювальної діяльності в Україні став початок приватизації, який сформував правову основу оцінки нерухомості [4].

Сучасна система державного управління сферою оцінювальних відносин України інтегрує нові інститути, створені в ході розвитку ринку нерухомості. На сьогодні дана система є непослідовною та заважає державним установам, що існують дотримуватися термінів, необхідних для завершення діяльності з оцінки майна. Постає питання необхідності створення ефективної системи національних інституцій моніторингу, контролю та оцінки дотримання учасниками чинного законодавства.

Слід зазначити, що регулювання оцінки нерухомого майна та оцінювальної діяльності, забезпечення їх правдивості та об'єктивності, створення та розвиток відповідної інфраструктури ринку нерухомості залежить від збалансованого поєднання основних механізмів на ринку оцінки майна. При цьому, до основних механізмів відносяться: нормативні положення, організаційно-правові механізми сегментації ринку та контролю оцінювальних послуг, організаційно-правові механізми на внутрішньому рівні підприємства, організаційно-правові механізми стандартизації доступу до оцінки та обслуговування.

Спираючись на визначені механізми оцінки майна можна стверджувати, що державний контроль за оцінювальною діяльністю в Україні залежить від побудови та розвитку інфраструктури оцінки нерухомості, реальності та законності її роботи, побудови ефективної стратегії на ринку нерухомості. Оцінка майна, при цьому має відповідати не тільки національним стандартам оцінки, але й співвідноситися з нормами та стандартами міжнародної оцінки майна. Уніфікація методів оцінки, що відповідає спільним інтересам оцінки нерухомості, створення конкурентного середовища між підприємствами, які здійснюють оцінювальну роботу, та навчальними закладами, що здійснюють кваліфікаційну підготовку оцінювачів, правова оцінка нерухомості державними та адміністративними організаціями в сучасних умовах набувають все більшої актуальності.

Враховуючи, що система регулювання оцінювальної діяльності в Україні включає: стандартизацію оцінки активів, тобто встановлення загальних стандартів оцінки активів та нормативних вимог щодо їх впровадження; системне регулювання окремих питань та особливостей фактичної оцінювальної роботи в усіх аспектах ринку оцінювальних послуг необхідним завданням є побудова та організація ефективної стратегії оцінювальної діяльності. Оцінювальна діяльність в Україні будеться на наступних організаційно-правових механізмах сегментації та контролю ринку

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

оцінювальних послуг: диференціація, поділ та спеціалізація, контроль та адміністрування, фокусування, розділення, формування.

Проблема забезпечення регулювання нормативно-правових аспектів оцінювальної діяльності полягає в інтеграції певного типу експертних висновків, що відповідають різним підрозділам ринку нерухомості для проведення контролю якості, систематизація та узагальнення відповідних рейтингових оцінок, аудиторські перевірки та саморегульовані організації, внутрішньофірмова спеціалізація та організація.

Організаційно-правові механізми регулювання доступу на ринок оцінювальних послуг включають такі системи, як надання спеціальних ліцензій та сертифікатів на об'єкти оцінювальних робіт та створення додаткових умов для внутрішньої сертифікації членських саморегульованих організацій. Дані механізми можуть бути реалізовані лише на основі формування громадських інституцій у секторі та рішень і впливу держави. Подібно до того, як механізми, які реалізує держава, є ядром державного нагляду, механізми, які реалізують соціальні інститути, також є ядром соціального нагляду.

В даному контексті особливу увагу слід приділити питанням дослідження у формі оцінювальних звітів та резюме доповідей. Ці об'єкти відносно нові для аналізу. Крім того, вимоги до такого тестування дуже високі. У процесі оцінки між учасниками ринку часто виникають конфлікти, які нерідко призводять до суперечок і необхідності проведення перевірок. За відсутності основної інформації предметом звіту про оцінку майна може бути нерухоме майно або рухоме майно. На практиці існує багато суперечностей між висновками огляду та висновками рецензента. Більшість суперечностей стосується саме визначення цінової політики та розрахунку кінцевої вартості.

Саме тому аналіз та формування стратегії оцінювальної діяльності на ринку нерухомості в Україні набуває все більшої актуальності. Важливо правильно обрати базу для оцінки майна, визначити способи, форми та інструменти (рис. 1). Визначення кошторисної вартості будівельних об'єктів і споруд є не менш актуальним питанням використання експертами-юристами ринкових цін при оцінці та обстеженні будівництва. Значна різниця між поняттями ринкової та оцінювальної вартості в Національних стандартах оцінювальної діяльності має серйозні наслідки. Поняття оцінки є суперечливим у законах, які стосуються судово-медичної ідентифікації та оцінки. Формальне розкриття конфлікту між цими поняттями ставить під сумнів можливість визначення цінностей, відмінних від оцінювальної, визначеної експертами за певними алгоритмами. Фахівці, які проводять оцінювальне дослідження, повинні бути сертифіковані відповідно до сучасних умов і стандартів.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Рисунок 1 – Суб'єктно-об'єктний аналіз ринку нерухомості в Україні

Ці вищезазначені проблеми призводять до помилок у звітах про оцінювання. Недотримання принципу найкращого використання та недостатня аргументація також можуть призвести до неправильних результатів оцінювання. Проте, на думку експертів, представлені проблеми та їх аналіз не є вичерпними та охоплюють найпоширеніші проблеми, з якими стикаються оцінювачі та експерти на практиці.

Майбутні дослідження мають бути спрямовані на оцінку співробітництва зацікавлених сторін у процесі оцінювальної діяльності, зокрема щодо

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

пропозиції відповідних заходів щодо підвищення правової безпеки. Напрямами подальших досліджень може бути розробка економіко-математичної моделі розвитку ринку нерухомості в Україні

Список використаних джерел:

1. Adkins, L., Cooper, M., & Konings, M. (2021). Class in the 21st century: Asset inflation and the new logic of inequality. *Environment and planning A: economy and space*, 53(3), 548-572.
2. Baum, A., Crosby, N., & Devaney, S. (2021). *Property Investment Appraisal* (4th ed.). Wiley. Retrieved from <https://www.perlego.com/book/2089014/property-investment-appraisal-pdf> (Original work published 2021)
3. Lenore M. Palladino. (2023) Establishing a public option for asset management in the United States. *Review of Social Economy* 0:0, pages 1-20. <https://doi.org/10.1080/1600910X.2021.1904429>
4. Shapiro, E., Mackmin, D., & Sams, G. (2019). *Modern Methods of Valuation* (12th ed.). CRC Press. Retrieved from <https://www.perlego.com/book/1577746/modern-methods-of-valuation-pdf> (Original work published 2019)
5. Zuhroh, I. (2019). The effects of liquidity, firm size, and profitability on the firm value with mediating leverage. *KnE Social Sciences*, 203-230.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Динник Ірина Петрівна,
кандидат наук з державного управління,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Державного торговельно-економічного університету, м. Київ,

ОСОБЛИВОСТІ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОГО
СЕКТОРУ УКРАЇНИ

Актуальність обраної теми полягає в тому, що сучасні світові глобалізаційні процеси вимагають нових підходів до організації виробництва в аграрній сфері України, вони створюють той самий потужний поштовх для розвитку українських виробників сільськогосподарської продукції, а також дають можливість вийти на світові ринки продовольчої продукції. Водночас, не можна залишити без уваги й галузеві особливості, державну політику і зовнішні продовольчі та фінансові виклики, які визначають специфіку економічного розвитку аграрної сфери кожного регіону країни. Провідну роль у даному питанні починає відігравати саме державне регулювання з удосконаленням діючих та розробкою нових методів і механізмів стимулювання.

Теоретичні засади та практичні аспекти реалізації державного регулювання аграрного сектору України проаналізовано в працях вітчизняних науковців таких як Свистун Л.А., Попова Ю.М., Штепенко К.П. [1], Коритний О.Г. [5], Чуб А. [7], Вакуленко В.Л. [8] та ін.

Механізми державного регулювання агропромислового комплексу реалізуються за допомогою нормативно-правового, інформаційного, інфраструктурного та фінансового забезпечення, використання інструментів із регулювання ринку аграрної продукції, прогнозування, програмування та планування, цінового регулювання та ін. [8, с. 114].

Метою державного регулювання аграрного сектору України є формування та реалізація аграрного потенціалу для забезпечення подальшого сталого розвитку самого аграрного сектору з огляду на досягнення як економічної так й екологічної безпеки держави [1]. Державне регулювання має забезпечувати міцною матеріальною основою для зростання добробуту народу, надавати підтримку у балансі соціально-економічних інтересів різних верств населення, а також зберігати цілісність територіального простору країни.

На законодавчому рівні усі питання з діяльності аграрного сектору спираються на Конституцію України, Земельний кодекс України, закони України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель» та інші нормативно-правові акти відповідного спрямування [2-4].

Для повноцінного розвитку аграрного сектору державна політика регулювання має бути перш за все спрямованою на підтримку діяльності цього сектору. Відтак, можна виокремити наступні цілі державної підтримки аграрного сектору України [1]:

1. забезпечувати продовольчу безпеку держави;

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

2. спрямовувати державну аграрну політику на збереження навколишнього середовища;

3. комплексно підходити до розвитку сільських територій;

4. зміцнювати конкурентоспроможність аграрної галузі.

До основних завдань державного регулювання аграрного сектору в Україні належать такі задачі, як [5, с. 79-80]:

– створювати сприятливі умови для реалізації експортного потенціалу;

– забезпечувати робочими місцями населення сільських територій;

– контролювати доступність харчових продуктів для усіх верств населення;

– забезпечувати відповідний рівень якості харчових продуктів;

– слідкувати за раціональним використанням сільськогосподарських угідь.

Для ефективною реалізації державної підтримки аграрного сектору в Україні визначено ряд напрямів та відповідних їм заходів, які спрямовані на сприяння сталому розвитку аграрної сфери країни у подальшому. Вичерпний перелік зазначений у табл. 1.

Таблиця 1

**Основні напрями та заходи державної підтримки аграрного сектору
України**

Напрями	Заходи
Цінове регулювання	Підтримка внутрішніх цін, встановлення квот, встановлення податків на експорт та імпорт продукції.
Регулювання аграрного ринку	Прогнозування пропозиції та попиту, митна політика, держзамовлення, застосування товарних і фінансових інтервенцій на продукцію, державне фінансування програм, витрати на збереження та транспортування продукції, державні інвестиції.
Підтримка доходів виробників сільськогосподарської продукції	Компенсаційні виплати, система страхування, податкове регулювання.
Компенсація витрат	Субсидії на придбання засобів виробництва, пільгове оподаткування на придбання засобів, субсидії та кредити, субсидування виплат по страхуванню.
Сприяння розвитку виробничої структури	Субсидії на будівництво господарських приміщень, субсидії на здійснення іригаційних проектів, субсидії на рекультивацію земель, сприяння розвитку фермерських господарств, фінансування довгострокових заходів.
Регіональна політика	Запровадження регіональних програм.
Макроекономічна політика	Стратегічне планування та прогнозування розвитку аграрного сектору, пільгове оподаткування виробників сільськогосподарської продукції, регулювання інфляційних процесів, регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Джерело: складено автором на основі [1; 5; 7].

Ще одним проявом підтримки державою аграрної сфери України у період воєнного стану в країні виступає Закон «Про внесення зміни до розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення» Митного кодексу України щодо звільнення від оподаткування ввезним митом товарів, що використовуються для забезпечення зберігання зернових та/або олійних культур» від 27 липня

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

2022 року № 2445-IX [9]. Даний нормативно-правовий акт регламентує звільнення від оподаткування ввізним митом товарів, які використовуються для забезпечення зберігання зернових та/або олійних культур.

Змін у аграрному законодавстві України також зазнала Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку відомчої реєстрації та зняття з обліку тракторів, самохідних шасі, самохідних сільськогосподарських, дорожньо-будівельних і меліоративних машин, сільськогосподарської техніки, інших механізмів» від 8 липня 2009 р. № 694. Оновлена від 12 квітня 2022 р. редакція якої передбачала наступні зміни у зв'язку із введенням воєнного стану [10]:

– огляд машин, щодо яких реєстрація здійснюється за процедурою тимчасової реєстрації у період дії воєнного чи надзвичайного стану, державними інспекторами та спеціалістами з проведення обстеження машини на відповідність ідентифікаційних номерів і супровідних документів на предмет фальсифікації проводиться за можливості;

– на машини, щодо яких було здійснено процедуру тимчасової реєстрації у період дії воєнного чи надзвичайного стану, видаються талони тимчасового обліку машини, що є дійсними в період дії воєнного чи надзвичайного стану та протягом шести місяців після його припинення або скасування, та закріплюються нові номерні знаки або номерні знаки, які були в користуванні та на даний час не закріплені за іншими машинами;

– тимчасова реєстрація машин у період дії воєнного чи надзвичайного стану здійснюється державними інспекторами за місцем подання заяви власником машини (без урахування місцезнаходження юридичної особи або місця проживання (перебування) фізичної особи) протягом трьох робочих днів.

Таким чином Кабмін врегулював проблему реєстрації/перереєстрації та огляду тракторів, самохідних шасі, самохідних сільськогосподарських, дорожньо-будівельних і меліоративних машин та сільськогосподарської техніки на період воєнного стану в Україні.

Відповідно до даних з Проекту Плану відновлення України (за матеріалами робочої групи «Нова аграрна політика») станом на липень 2022 року пошкоджено близько 5% земель сільськогосподарського призначення. Втрати доступних посівних площ – понад 25%, зрошуваних земель - понад 70%, ягідників – близько 25%, садів – 20%. Відбулося зростання вартості виробництва продукції внаслідок зростання цін на добрива, пальне та насіння. Значні масиви земель є небезпечними для виробничої діяльності через пошкодження та замінування. Істотних руйнувань зазнали об'єкти інфраструктури: сільськогосподарської, складської, транспортної, енергетичної, переробної промисловості. Блокування морських портів призвело до значного скорочення експорту з 6-7 млн. тонн на місяць до 1,5 млн. тонн. Це призвело до падіння внутрішніх цін реалізації аграрної продукції нижче рівня собівартості, що загрожує банкрутством аграрних підприємств [11, с. 3-4].

Проте, законодавство, яке регулює діяльність суб'єктів агропромислового комплексу в Україні, й надалі продовжує розвиватися. Безумовно, Україна у

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

майбутньому має гарні перспективи щодо подальшої своєї участі у світовому продовольчому ринку. Наша країна може бути лідером за багатьма позиціями у виробництві в агропродовольчому секторі. Проте, так само важливо навчитися формувати власні тренди і формувати їх з наукового, освітнього погляду, а також з погляду комунікації зі споживачами та підтримки вітчизняного сектору АПК [7, с. 119].

Удосконалення механізмів державного регулювання аграрної сфери має бути спрямоване на [8, с. 114]:

- поліпшення використання її природних, трудових, матеріальних ресурсів,
- створення ефективної інституційної середовища,
- забезпечення зростання інноваційно-інвестиційної активності товаровиробників.

Підбиваючи підсумок, варто зазначити, що державне регулювання аграрного сектору України набуває актуальності в сучасних умовах та повинно мати спрямування на досягнення цілей загальнодержавної аграрної політики та здійснюватися системно, що визначає порядок дій такого регулювання. Державне регулювання сталого розвитку аграрного сектору України є системою заходів законодавчого, регулюючого та контролюючого характеру, здійснюваних в цілях стабілізації та забезпечення сталості функціонування аграрного сектору країни в цілому.

Список використаних джерел

1. Свистун Л.А., Попова Ю.М., Штепенко К.П. Державне регулювання аграрного сектору економіки в контексті забезпечення завдань сталого розвитку. *Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка»*. 2020. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2020/95.pdf (дата звернення: 17.03.2023).
2. Земельний кодекс України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2002, № 3-4, ст. 27. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text> (дата звернення: 17.03.2023).
3. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення : Закон України : Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 20, ст. 142. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/552-20#Text> (дата звернення: 17.03.2023).
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо планування використання земель : Закон України : Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 46, ст. 394. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/711-20#Text> (дата звернення: 17.03.2023).
5. Коритний О.Г. Перспективи державного регулювання аграрного сектору України : наукова публікація : *Вісник Хмельницького національного університету*, Випуск № 4, Том 2, 2020. С. 78-80. URL: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2021/03/15.pdf> (дата звернення: 17.03.2023).

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

6. Агропродовольчий експорт України за підсумками 2022 року. URL: <https://uaexport.org/2023/01/26/agroprodovolchij-eksport-ukrayini-za-pidsumkami-2022-roku/> (дата звернення: 17.03.2023).

7. Чуб А. Державне регулювання та формування державної аграрної політики в Україні : наукова публікація : *Проблеми і перспективи економіки та управління*, Випуск № 4(28), 2021. С. 113-119. URL: <http://preu.stu.cn.ua/article/view/262615/259020> (дата звернення: 17.03.2023).

8. Вакулєнко В.Л. Шляхи вдосконалення державного регулювання агровиробництва : наукова публікація : *Економіка і суспільство*, Випуск № 19, 2018. С. 111-114. URL: https://economyandsociety.in.ua/journals/19_ukr/18.pdf (дата звернення: 17.03.2023).

9. Про внесення зміни до розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення» Митного кодексу України щодо звільнення від оподаткування ввезним митом товарів, що використовуються для забезпечення зберігання зернових та/або олійних культур : Закон України : Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2022, № 2445-IX. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/T222445?an=1> (дата звернення: 17.03.2023).

10. «Про затвердження Порядку відомчої реєстрації та зняття з обліку тракторів, самохідних шасі, самохідних сільськогосподарських, дорожньо-будівельних і меліоративних машин, сільськогосподарської техніки, інших механізмів» : Постанова Кабінету Міністрів України : Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2009, № 694. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/kp090694?an=2> (дата звернення: 17.03.2023).

11. Проект Плану відновлення України : матеріали робочої групи «Нова аграрна політика» : *Національна рада з відновлення України від наслідків війни*. 2022 р. С. 3-4. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/new-agrarian-policy.pdf> (дата звернення: 17.03.2023).

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Довгань Владислав Валерійович,
здобувач наукового ступеня доктора філософії,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

ОСОБЛИВОСТІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ
У МУЗИЧНІЙ СФЕРІ

Культура розглядається не тільки як один із інститутів суспільної свідомості, але і як цілісна система духовних цінностей, що впливають на всі сфери державного та суспільного життя. Музична сфера, безумовно, є важливою ланкою цієї системи, і її вплив не обмежується лише сферою мистецтва. Музика є важливою складовою культурного спадку і ідентичності, вона глибоко впливає на духовність, єдність, освіту та комунікацію в суспільстві. Вона варта уваги та підтримки в рамках публічного управління, як інструмент збереження та розвитку культурних цінностей і традицій.

Публічне управління – діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування за безпосередньої участі громадян, спрямована на формування та розвиток суспільних відносин з метою сталого розвитку держави, орієнтованого на забезпечення прав і свобод громадян та задоволення їх потреб. Процес публічного управління передбачає єдність двох взаємозалежних підсистем: керуючої (суб'єкт управління) і керованої (об'єкт управління), у своїй здатності органів влади до управління рухом соціально-економічної системи визначається якістю людського капіталу, природними, фінансовими, інформаційними ресурсами, матеріально-технічною базою.

Публічне управління музичною сферою є важливим напрямом соціальної політики, що є важливою складовою культурного спадку і ідентичності народу. Основними завданнями політики держави у музичній сфері є забезпечення необхідних організаційно-управлінських, правових, фінансово-економічних умов для створення, збереження та поширення музичної культури та індустрії. Таким чином, публічне управління в цій сфері, по-перше, повинно спрямовуватись на створення умов для захисту, розвитку та направлено на підтримку такої соціально значимої інформації, яка є елементом соціальної ідентичності, а, по-друге, на захист та розвиток предметів та явищ матеріального та нематеріального світу, що відображають результати музичної культури.

У розвитку української соціокультурної системи, що накладає свій відбиток і на музичну сферу, спостерігаються як позитивні, так і негативні тенденції:

до позитивних тенденцій слід віднести демократизацію сфери культури і зняття цензури, появу нових суб'єктів культурної діяльності, поява та посилення впливу недержавних інститутів, розвиток міжкультурної комунікації і поступову інтеграцію до світового культурного середовища;

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

до негативних тенденцій слід виділити комерціалізацію культури, продукти якої не завжди мають високу художню цінність, а орієнтуються на забезпечення прибутковості; поширення популярної іноземної культури; слабе фінансування та відсутність стратегічного бачення у підтримці розвитку сфери культури; недостатня увага до компоненти формування національної ідентичності, що також обумовлено пріоритетністю прибутковості.

До предмету публічного управління музичною сферою можна виділити ряд вимог, характерних для культурної сфери в цілому:

1) максимальне охоплення сфер культурної діяльності та культурних відносин; координація та взаємодія в процесі формування та реалізації культурної політики держави;

2) створення єдиних стандартів та підходів до управління різними сферами культури;

3) раціональність та виправданість механізмів державного впливу, обсягів фінансування та матеріально-технічного забезпечення культурних процесів;

4) недопущення імперативного розвитку культури, формування цінностей шляхом їх насадження від держави, ігноруючи культурні традиції та орієнтири нації, сформовані на шляху її історичного становлення та розвитку;

5) створення та реалізація перспектив співробітництва культурної сфери зі сферами ділової активності;

6) забезпечення захисту національної безпеки в частині недопущення впливу з боку медійного контенту держави-агресора на громадян України;

7) забезпечення умов для культурного різноманіття, що досягається інклюзивністю національної культури, її інтеграцією до світової культури.

Музична сфера культури наділена значним потенціалом впливу на суспільні настрої та процеси, виконавці музичних творів часто виступають лідерами громадської думки у певних сегментах суспільства. Ця сфера також, включає у собі діяльність як некомерційного, так і комерційного характеру (платні послуги). Сферами прояву такої діяльності є як національний і місцевий (регіональний), так і міжнародний рівень. Система публічного управління, бізнес і культура в суспільстві тісно взаємодіють, доповнюють один одного. Органи державного управління та органи місцевого самоврядування виступають ініціаторами та спонсорами різних культурних проектів, забезпечуючи доступність музичних послуг для громади та сприяючи культурному розвитку. Підприємства і бізнес ініціативи можуть бути спонсорами та інвесторами у музичні проекти, розвиваючи музичну індустрію та забезпечуючи доходи для музикантів і виконавців. Ця співпраця має політичний сенс і є важливою для розвитку суспільства та його прогресу. Вона сприяє культурному розмаїттю, розширенню свободи вираження та сприяє побудові культурно багатих та інноваційних суспільств. Музична сфера є важливим інструментом для формування позитивних змін у суспільному просторі та сприяє підтримці мистецтва та культури в цілому, що потребує розвитку інструментів публічного управління у цій сфері.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Список використаних джерел:

1. Максименко М., Павлюк В. Державна політика у сфері культури: особливості реалізації в сучасних умовах. *Державне управління*. 2015. № 4 (136), спецвипуск. С. 32–35
2. Мельник І.В. Механізми формування державної культурної політики: зарубіжний досвід. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2022. №2. URL: http://www.pubadm.vernadskyjournals.in.ua/journals/2022/2_2022/11.pdf

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Завада О.Г.

магістр з державного управління, завідувач навчальним кабінетом кафедри ракетних військ факультету ракетних військ і артилерії
Національної академії сухопутних військ імені Петра Сагайдачного

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ
СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

У зв'язку з поглибленням реформ децентралізації в Україні протягом останніх років фінансово-ресурсне забезпечення соціального захисту стало фрагментованим, що вплинуло на якість та адміністративну ефективність надання соціальних послуг, а також на права громадян, які потребують таких послуг. Зокрема, передача повноважень з фінансування соціальних послуг органам місцевої влади призводить до хронічного недофінансування сфери соціального захисту. Економічно несприятливі громади, де мешканці частіше страждають від важких умов життя, менш спроможні фінансувати належні соціальні послуги. Це призвело до того, що об'єднані територіальні громади все частіше відмовляються або передають послуги громади/соціальної опіки надавачам послуг, які мають можливості їх утримувати. Громіздкий порядок виділення органом місцевої влади коштів на підтримку малозабезпечених громадян ускладнює надання якісних соціальних послуг. Це створює ризик для соціального здоров'я людей, а отже, порушує статтю 3 Конституції України [3], яка визначає здоров'я та життя людини найвищою цінністю. Вимога «будувати бюджет знизу» призводить до фінансування галузі за залишковим принципом. Низька ефективність передбачуваних механізмів фінансування, які не пов'язані з результатами діяльності закладів соціального захисту/обслуговування, призводить до неефективності використання цих коштів. Це, зі свого боку, суттєво обмежує право громадян на вибір суб'єкта надання послуг, що є порушенням статті 46 Конституції України [3] щодо права на соціальний захист, ефективного функціонування договірної моделі відносин між отримувачем та надавачем соціальних послуг та, відповідно, контроль якості соціальних послуг практично неможливий. З огляду на таку ситуацію, Міністерство соціальної політики України докладає значних зусиль для покращення умов надання соціальних послуг у громаді, але відсутність системних реформ у цій сфері лише сприятиме подальшому збереженню існуючої ситуації.

Акцентуючи увагу на фінансово-ресурсному забезпеченні системи надання соціальних послуг на місцевому рівні, то органи місцевого самоврядування несуть відповідальність за забезпечення надання базових соціальних послуг, які виникають відповідно до потреб мешканців.

Для забезпечення надання базових соціальних послуг особам/сім'ям у територіальних громадах необхідно створити мережу надавачів соціальних послуг державного/комунального сектору та/або залучити надавачів соціальних послуг недержавного сектору. Недержавними надавачами можуть стати

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

підприємства, установи, організації, громадські об'єднання, благодійні організації, релігійні організації, фізичні особи – підприємці та фізичні особи, які надають соціальні послуги без провадження підприємницької діяльності. Водночас методами залучення надавачів соціальних послуг із неурядового сектору до надання таких послуг можуть стати закупівля послуг, державно-приватне партнерство, соціальне замовлення, конкурси соціальних проектів та програм.

Механізми фінансування соціальних послуг в органах місцевого самоврядування передбачають можливість використання різних фінансових джерел фінансово-ресурсного забезпечення. Для створення оптимальної моделі фінансово-ресурсного забезпечення системи надання соціальних послуг необхідно мобілізувати стабільні фінансові ресурси, необхідні для надання доступних та якісних соціальних послуг, та налагодити систему використання ресурсів, яка б їх ефективно використовувала. Основним джерелом такого фінансово-ресурсного забезпечення системи надання соціальних послуг у територіальних громадах є місцеві бюджети. Здійснюючи повноваження щодо організації надання соціальних послуг у територіальних громадах, органи місцевого самоврядування також повинні сприяти залученню коштів з інших джерел, які можуть бути ресурсом для задоволення потребуючого населення територіальних громад у соціальних послугах.

При побудові оптимальної моделі фінансування соціальних послуг у територіальній громаді доцільно поєднувати потенціал ефективності як державних структур, так і недержавних структур, адже одним із основних принципів функціонування системи надання соціальних послуг, що визначені у Законі України «Про соціальні послуги» [2], є рівність прав, обов'язків і відповідальності суб'єктів надання соціальних послуг у державному та недержавному секторах. Тому бюджетні кошти можна використовувати для підтримки діяльності надавачів соціальних послуг у територіальних громадах та закупівлі соціальних послуг у недержавних установах.

Поряд з тим, статтею 19 Закону України «Про соціальні послуги» [2] зазначено, що підставою для перевірки надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів є подання до структурного підрозділу з питань соціального захисту населення районних, районних у містах Києві та Севастополі державних адміністрацій, виконавчого органу міської ради міст обласного значення, ради об'єднаної територіальної громади за місцем проживання/перебування особи: заяви особи або її законного представника про надання соціальних послуг; звернення та повідомлення інших осіб на користь особи/сім'ї, які потребують соціальних послуг. У випадку безпосереднього звернення особи або її законного представника до надавача соціальної послуги надавач зобов'язаний посприяти у поданні заяви про надання соціальних послуг до відповідного структурного підрозділу з питань соціального захисту населення не пізніше наступного робочого дня. Підставою для розгляду питання про надання соціальних послуг надавачами соціальних послуг недержавного сектору (крім соціальних послуг, що надаються за рахунок

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

бюджетних коштів) є заяви, звернення та повідомлення про надання соціальних послуг.

Органи місцевого самоврядування можуть ухвалювати рішення про надання соціальних послуг за рахунок бюджетних коштів іншим групам населення. З цією метою органи місцевого самоврядування ухвалюють рішення про перелік соціальних послуг, що надаються за рахунок бюджетних коштів та/або про звільнення окремих категорій осіб від плати за надання соціальних послуг.

Комісії, утворені виконавчими органами сільських, селищних і районних рад, можуть розглядати питання щодо надання соціальних послуг іншим групам населення за рахунок бюджетних коштів та ухвалювати рішення про винятки в окремих випадках.

Крім зазначених вище джерел фінансування, можуть бути використані й інші варіанти забезпечення надання соціальних послуг. Згідно зі пунктом 41 Порядку організації надання соціальних послуг [1] у разі неможливості задоволення потреб жителів відповідної території в наданні окремих соціальних послуг, крім основних послуг, що надаються місцевою радою, за соціальні послуги орган виконавчої влади повинен повідомити про таку ситуацію обласну держадміністрацію, до якої належить.

Доцільно відзначити, що для підвищення рівня фінансово-ресурсного забезпечення системи надання соціальних послуг сьогодні органи місцевого самоврядування розвивають позитивні практики проведення конкурсів проектів місцевих ініціатив. Це дає можливість ініціювати проекти з розвитку соціальних послуг, які повністю або частково фінансуються з ресурсів місцевого бюджету. Варто зауважити і те, що сьогодні ряд державних та міжнародних організацій також надають гранти та консультативну підтримку для розвитку соціальних послуг.

Таким чином, вивчення питань фінансово-ресурсного забезпечення системи надання соціальних послуг дає можливість відзначити важливість такої проблематики як напрямку реформування соціальної сфери в Україні. З огляду на розглянуті аспекти фінансово-ресурсного забезпечення системи надання соціальних послуг вирішення бюджетної проблеми вимагає кардинальних реформ у соціальній політиці. Тому для вирішення проблеми та досягнення європейського рівня життя в Україні необхідно здійснити низку заходів щодо підвищення ефективності та якості надання соціальних послуг.

Список використаних джерел:

1. Про організацію надання соціальних послуг: Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Перелік від 01.06.2020 № 587. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/587-2020-%D0%BF#Text>

2. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>

3. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Камінська Тамара Василівна
аспірантка кафедри міжнародної економіки
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

**ОСНОВНІ ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЙНО-
ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ У СФЕРІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

Забезпечення належного рівня здоров'я населення в різних умовах є пріоритетом для всіх країн і систем охорони здоров'я, і це наголошується в політичних документах на міжнародному, європейському та національному рівнях. Цілі та завдання системи охорони здоров'я спрямовані на збереження та зміцнення здоров'я та забезпечення населення доступною та якісною медичною допомогою відповідно до рівня розвитку технологій, реальних потреб та принципів рівності та справедливості.

Недоліки існуючої системи охорони здоров'я, швидкі зміни в соціально-економічній сфері, незадовільна екологічна ситуація, складна демографічна ситуація та незадовільний стан здоров'я населення вимагають невідкладного вирішення поточних проблем та вдосконалення організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я, оскільки щорічне збільшення фінансування сфери охорони здоров'я без запровадження інструментів підвищення ефективності використання ресурсів та мотивації медичних працівників до підвищення якості послуг, які вони надають населенню, не може покращити якість медичної допомоги.

Сфера охорони здоров'я є однією з ключових сфер розвитку соціальної системи будь-якої країни та невід'ємною частиною функціонування суспільства. Саме об'єктивність необхідності розвитку даного напрямку з метою підвищення рівня життя населення потребує пошуку нових методів та засобів удосконалення його функціонування. Тобто необхідно покращувати ефективність застосування окремих складових організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я з метою їх зміни відповідно до сучасних тенденцій економічного розвитку країни.

Проблематичні аспекти удосконалення організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я досліджували багато науковців. Зокрема Дубина М. та Сердюк Д. наголошують, що організаційно-економічний механізм розвитку сфери охорони здоров'я є складною, відкритою, структурованою системою методів, засобів та інструментів, що використовуються органами державної влади, місцевого самоврядування та закладами охорони здоров'я в рамках управлінської діяльності для забезпечення досягнення поставлених цілей і реалізації основних функцій системи охорони здоров'я [1]; Борщ В. вивчав особливості функціональної системи управління фінансовими механізмами в сфері охорони здоров'я України [2]; Роговий А., Дубина М. та Забаштанська Т. розглядали стратегічні пріоритети розвитку сфери охорони здоров'я в Україні з позиції фінансових аспектів [3]; Сабецька Т. досліджувала

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

проблеми та перспективи фінансового забезпечення сфери охорони здоров'я України [4]; Волосовець О., Заболотько В. та Волосовець А. вивчали питання кадрового забезпечення сфери охорони здоров'я в Україні [5]; Кісь С., Запухляк І., Яцюк О. та Малиновська Г. також досліджували проблеми кадрового забезпечення сфери охорони здоров'я України з позиції нового підходу до розвитку управлінського персоналу [6].

Розглядаючи напрацювання науковців та загальний огляд літератури з даної теми, доцільно звернути увагу на те, що питання взаємодії елементів організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я з практичної точки зору, зважаючи на умови сьогодення, є не до кінця розкритими.

Система охорони здоров'я України переживає кардинальні зміни, адже, зважаючи на багаторівневність та розгалуженість системи такі зміни вимагають визначення нових форм організаційно-економічного механізму.

Так, основними викликами, які визначають взаємодію елементів організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я України є:

- забезпечення фінансової стабільності системи охорони здоров'я через запровадження гнучких методів фінансування сфери охорони здоров'я, розширення програм медичного страхування та розвитку ринків добровільного медичного страхування;

- зміцнення кадрового потенціалу системи охорони здоров'я шляхом реалізації заходів щодо інтеграції освітньої та наукової діяльності у сфері охорони здоров'я в сучасний міжнародний контекст; планування та укомплектування системи охорони здоров'я з точки зору розміру та структури відповідно до потреб системи; створення умов для забезпечення професійного благополуччя працівників сфери охорони здоров'я;

- розвиток електронної охорони здоров'я та посилення кібербезпеки через створення єдиного інформаційного простору охорони здоров'я з наскрізними процесами та послугами; забезпечення інфраструктурних та технічних умов для надання якісних медичних послуг з використанням інформаційно-комунікаційних систем усіх рівнів;

- посилення систем управління якістю надання медичних послуг на національному та регіональному рівнях, включаючи розробку та впровадження елементів медичної системи якості [7].

Доцільно відзначити, що в основі організаційно-економічного механізму у сфері охорони здоров'я лежить реалізація операційного плану щодо реалізації Стратегії розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року, де основними стратегічними цілями є:

- забезпечення повного доступу громадян до якісних медичних послуг та інструментів для реалізації права на здоров'я;

- посилення політики та спроможності установ національної системи охорони здоров'я;

- створення та забезпечення умов для розвитку та реалізації потенціалу складових національної системи охорони здоров'я [8].

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Список використаних джерел

1. Дубина М., Сердюк Д. Організаційно-економічний механізм розвитку сфери охорони здоров'я: сутність, морфологія та специфічні особливості функціонування. Науковий вісник Полісся. 2023. № 1 (26). С. 238-254.
2. Борщ В.І. Дослідження функціональної системи управління фінансовими механізмами в сфері охорони здоров'я України. Ринкова економіка: сучасна теорія і практика управління. 2020. Том 19. Вип. 2 (45). С. 144-168.
3. Роговий А.В., Дубина М.В., Забаштанська Т.В. Стратегічні пріоритети розвитку сфери охорони здоров'я в Україні: фінансові аспекти. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2020. № 3 (23). С. 158-165.
4. Сабецька Т. Проблеми та перспективи фінансового забезпечення сфери охорони здоров'я України. Економіка та суспільство. 2021. № 27. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/466>
5. Волосовець О.П., Заболотько В.М., Волосовець А.О. Кадрове забезпечення галузі охорони здоров'я в Україні та світі: сучасні виклики. Українські медичні вісті. 2020. № 1. С. 20-26.
6. Кісь С., Запухляк І., Яцюк О., Малиновська Г. Кадрове забезпечення сфери охорони здоров'я України: новий підхід до розвитку управлінського персоналу. Економічний аналіз. 2019. № 29(4). С. 17-27.
7. Проект Плану відновлення України. Матеріали робочої групи «Охорона здоров'я». URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/nacionalna-rada-z-vidnovlennya-ukrayini-vid-naslidkiv-vijni/robochi-grupi>
8. Проект Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Стратегії розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року та затвердження операційного плану її реалізації у 2023 році». URL: <https://moz.gov.ua/strategija>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Карапиш Світлана Павлівна
доктор філософії зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування», заступник директора з навчально-виховної роботи Наукового ліцею №3 Полтавської міської ради

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ЗМІСТУ ОРГАНІЗАЦІЙНИХ ТА
УПРАВЛІНСЬКИХ ПРОЦЕСІВ МОДЕРНІЗАЦІЇ ТА РЕФОРМУВАННЯ
ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Розвиток інформаційного суспільства, стрімкий ріст цифровізації усіх сфер суспільного виробництва, потреб нових професій, вимагає від сучасної освіти постійного оновлення змісту, організаційних методів і форм освітньої діяльності і, звісно ж, структури стилю управління. Про модернізацію та реформування в галузі освіти дискутують всі: учні та їх батьки, педагоги, освітні експерти, представники влади та всі небайдужі до освіти громадяни. Соціальні мережі переповнюються фактами, роздумами, коментарями та полемікою, в яких є і критика, і рекомендації щодо змін в організаційному та управлінському процесах освітньої діяльності. Тож, в чому відмінність цих понять, спробуємо аналізувати.

Поняття «реформа», у вітчизняному словнику тлумачиться, як перетворення, зміна, нововведення, яке не знищує основ існуючої структури.

В. Кремень реформу освітньої системи навчання розуміє як цілеспрямований процес, що забезпечує виховання особистості, яка б відповідала вимогам культурного, морального, творчого і соціального розвитку [1, с. 418].

Українські компаративісти А. Василюк, А. Сбруєва, К. Шихненко приділили значну увагу розробці теорії освітніх реформ, визначенню й уточненню термінів «реформа», «реформування». Так, А. Василюк дала власне тлумачення терміна, а саме, реформа – це кожна зміна в системі освіти, яка: відображає окреслену освітню політику, має далекосяжні стратегічні наміри, виникає як концепція уряду, регіональної освітньої влади з належними повноваженнями в сфері навчання і виховання або впливових громадських об'єднань, що трансформуються зі стані ідей і пропозицій в нормативно юридичні засоби. На думку дослідниці сутністю освітнього реформування є сукупність цілеспрямованих дій, державних та громадських органів (через закони, нормативно-правові акти, інструкції, рекомендації тощо) [2, с. 13].

Зміст поняття «модернізація», на думку А. Бойко включає в себе оновлення системи освіти та виховання з одночасним збереженням тих актуальних надбань, які були досягнуті попереднім історичним періодом [3, с. 1]. На думку українського дослідника М. Михальченко поняття «модернізація» акцентує увагу на аспекті поліпшення, удосконалення. Модернізація – це в «глобальному вимірі» проект, «що ніколи не завершується». Як зауважує М. Михальченко, різниця між поняттям «модернізація» і такими поняттями, як «розвиток», «трансформація», «зміна» полягає в тому, що вони є «більш нейтральними

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

стосовно динаміки суспільного процесу, до його прогресивних тенденцій. Трансформація, зміна, розвиток можуть бути орієновані на зміну реалій куди завгодно: уперед, назад, убік, по колу і т. п.» [4, с. 34 – 35].

Погоджуємося з науковицею Л. Калініною, яка зазначає, що «Модернізація управління у сфері освіти, як комплексного процесу системних змін, має бути спрямована на втілення нових ідей, цілей, парадигм, концепцій» [5].

Нова українська школа – це ключова реформа Міністерства освіти і науки. Основні засади реформи шкільної освіти та орієнтовний графік впровадження реформи викладено в Концепції Нової української школи [6]. Закон «Про освіту» [7], Закон України «Про повну загальну середню освіту» [8] регулюють основні засади нової освітньої системи.

Наукове та навчально-методичне забезпечення модернізації освіти забезпечує державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти».

Спільними позиціями як модернізації, так і реформування є наступні:

якість та доступність освіти;

демократизація освіти;

гуманізація та гуманітаризація освіти;

пріоритети здоров'я;

підтримка української мови;

подолання духовно – моральної кризи;

формування національної свідомості ;

соціальний захист усіх учасників освітнього процесу ;

розвиток системи неперервної освіти, навчання протягом життя;

інтеграція освіти і науки;

створення ринку освітніх послуг;

інтеграція сучасної освіти до європейського та світового освітнього простору.

Специфіка концептів управління відбивається в тексті концепції НУШ через терміни: «управління системою освіти», «управління закладами освіти», «безпосереднє управління», «оптимізація управлінських процесів», «ефективне керування ресурсами та потоками», «...процеси управління мають бути максимально прозорими», «громадсько-державна система забезпечення якості», «академічна, організаційна, кадрова та фінансова автономія закладів освіти», «справедливе фінансування», «демократія, децентралізація, дебіюрократизація», «громадський нагляд», «ефективне управління» [5].

Отже, модернізація розуміється як процес змін та вдосконалення освітнього процесу на всіх його ступенях, які відповідають сучасним вимогам освіти, реформування – перетворення, зміни, перебудови освітнього процесу, які не знищують основ існуючої системи освіти. Відмінність полягає у якості процесів перебудов освітніх процесів: модернізація передбачає зміни відповідно до освітніх перспектив освіти, тоді як реформування – доповнення традиційної системи новими методичними підходами. За всіма реформами, модернізаційними процесами, концепціями, кінцевим бенефіціаром є діти. Тому дуже важливо, як ці концепції спрацюють на їх потреби, здібності,

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

інтереси та їхні очікування. Відповідно до цього, модернізація управлінських процесів має бути скоригована на якість освітнього середовища.

Список використаних джерел:

1. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору / В. Г. Кремень. К.: Педагогічна думка. 2009. 520 с.
2. Василюк А. В. Реформи шкільної освіти в Польщі: історія й сучасність: [монографія] / А. В. Василюк. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2007. 340 с.
3. Бойко А. І. Філософія модернізації освіти в системі ринкових трансформацій: світоглядно-філософський аналіз [текст] : автореф. дис. ... докт. філософ. наук : 09.00.10 / А. І. Бойко; наук. консультант В. П. Андрущенко; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2010. 31 с
4. Михальченко Н. И. Украинское общество: трансформация, модернизация или лимитроф Европы? / Н. И. Михальченко; НАН Украины; Институт социологии; АПН Украины; Институт высшей школы. К., 2001. 440 с
5. Калініна Л.М. Управління новою українською школою. Порівняльна характеристика концептуальних змін. Директор школи. 2017. № 1. С. 12–21.
6. Огляд Концепції НУШ /*веб-ресурс НУШ*. URL: https://nus.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/razdel_1_Oglyad.pdf (дата звернення 19.10.2023)
7. Про освіту. Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII, із змінами URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 19.10.2023).
8. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 №463-IX / *Верховна Рада України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20> (дата звернення: 19.10.2023).

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Карпа Марта Іванівна
доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Левченко Андрій Геннадійович
аспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

СИСТЕМА ОЦІНКИ ТА РЕЙТИНГУ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО
ПАРТНЕРСТВА ТА ІНФРАСТРУКТУРИ (PIERS): МЕТОДОЛОГІЯ ЗА
ЦІЛЯМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

PIERS (англ. – UNECE PPP and Infrastructure Evaluation and Rating System) є унікальною платформою для оцінювання і інфраструктурних проєктів відповідно до Цілей сталого розвитку (ЦСР) та державно-приватного партнерства (ДПП) за критеріями ЦСР. Простіше кажучи, це гарантує, що проєкти створюють «цінність для людей» і «цінність для планети», зосереджуючись на найбільш вразливих верствах населення світу. Синтезувавши поняття стійкості, сталого розвитку та циркулярності, PIERS об'єднує п'ять ДПП для досягнення результатів ЦСР: доступ та справедливість; економічна ефективність; екологічна стійкість; відтворюваність; залучення зацікавлених сторін. Наразі PIERS доступний онлайн безкоштовно, з метою забезпечення ефективної самооцінки.

PIERS був розроблений у 2020-2021 рр. глобальною командою експертів за участю урядів, приватного сектору та інвесторів, які відповідають результатам ДПП для досягнення ЦСР. Мета полягала в тому, щоб розробити інфраструктурні рішення та зосередитися на «цінності для людей» за допомогою найкращої у своєму класі методології оцінки під керівництвом Європейської економічної комісії ООН (ЄЕК ООН).

Головною метою ЄЕК ООН (Європейська економічна комісія, *англ.* – The Economic Commission for Europe (ECE)) є сприяння загальноєвропейській економічній інтеграції. Вона об'єднує 56 країн, частина з яких розташована в Європейському Союзі, а також країни, що не входять до ЄС, у Західній та Східній Європі, Північній Америці. ЄЕК була створена в 1947 році Економічною і соціальною радою ООН.

Отже, PIERS розроблений як ключовий механізм для мобілізації зусиль урядів, приватного сектору та громадянського суспільства для досягнення Порядку денного у сфері сталого розвитку до 2030 року через ДПП для ЦСР. Вплив інфраструктурних проєктів на життя та засоби до існування людей лежить в основі цієї нової методології. Це інструмент, який допомагає світу реагувати на виклики, спричинені пандемією, іншими загрозами і досягати прогресу в досягненні ЦСР, який націлений на кращий доступ до охорони

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

здоров'я та можливостей працевлаштування, покращення доступності житла та розширення економічних прав і можливостей жінок. За допомогою PIERS різноманітні зацікавлені сторони, від урядів і політиків до планувальників і підрозділів ДПП до кредиторів та інвесторів зможуть приймати інфраструктурні рішення, ґрунтуючись на глибокому розумінні внеску проекту у вирішення найбільш нагальних світових проблем.

Міжнародна проектна команда складалася з понад 100 експертів з державного та приватного секторів, наукових кіл та організацій громадянського суспільства. Їхня робота була здійснена в рамках програми ЄЕК ООН «ДПП для ЦСР», спрямованої на те, щоб модель ДПП відповідала цілям ЦСР.

Документ містить Систему оцінки та рейтингу державно-приватних партнерств та інфраструктури: методика оцінки для досягнення цілей у сфері сталого розвитку, розроблену у два етапи при суттєвому внеску міжнародних багатопрофільних експертів і при підтримці секретаріату.

Перший етап проекту був реалізований у 2020 році міжнародною проектною групою та завершено у грудні 2020 року. Робоча група з ДПП здійснила перший проект (ECE/CECI/WP/PPP/2020/2) як основу для подальшого просування. Робоча група також закликала поширювати та використовувати його на другому етапі підготовки у 2021 році відповідно до плану дій (Додаток II до документа ECE/CECI/WP/PPP/2020/3/Rev.1). У процесі відбору експертів для підготовки цього документа використовувалися керівні принципи відбору надійних та незалежних експертів, викладені у документі ECE/CECI/WP/PPP/2018/10. Реалізація другого етапу розпочалася у січні 2021 року та завершилася у вересні 2021 року.

Ключовими досягненнями другого етапу у 2021 році були:

- 19 відповідей на опитування, проведене серед урядових користувачів з метою з'ясування їхньої думки;
- 31 проект у різних секторах із 20 країн пройшов тестування із використанням протоколу тестування;
- було проведено два заходи щодо збору відгуків: технічна дискусія, організована під час п'ятого Міжнародного форуму ЄЕК ООН з ДПП (26 квітня 2021 року); обговорення питань політики, організоване на чотирнадцятій сесії Комітету з інновацій, конкурентоспроможності та державно-приватним партнерствам (4 червня 2021 року).

Критерії та показники ДПП на підтримку досягнення результатів ЦСР включає 22 критерії і 68 показників, для кожного із п'яти видів ДПП на підтримку досягнення ЦУР. Більшість критеріїв та показників не вимірюють додатковий ефект ДПП, а значною мірою застосовуються до інфраструктурних проектів, переданих приватному сектору та реалізованим з використанням традиційних або сучасних моделей державних закупівель.

Рівність можна визначити як рівний доступ до інфраструктури та результатів/послуг проектів ДПП, а також як наявність реальних можливостей для вживання за необхідності активних заходів для забезпечення того, щоб усі особи, зацікавлені в отриманні послуги, зокрема особи, які перебувають у

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

економічно несприятливому становищі, і тим, хто страждає від соціальної ізоляції, могли на рівноправній основі отримати доступ до послуги.

Для оцінки ефективності проекту з урахуванням результату ДПП на підтримку досягнення ЦУР щодо забезпечення доступу та рівності були визначені наступні критерії:

- надання основних соціально значущих послуг;
- підвищення рівня цінової прийнятності та розширення загального доступу;
- підвищення рівня рівності та соціальної справедливості;
- планування довгострокового доступу та рівності;
- запобігання/зведення до мінімуму та скорочення масштабів переміщення населення з фізичних та економічних причин.

Для вітчизняних реалій сфери державно-приватного партнерства найголовнішою проблемою, з точки зору приватного власника, є наявність значних ризиків інвестування в капіталомісткі об'єкти за відсутності гарантій держави через політичну, безпекову та економічну нестабільність в країні. ДПП передбачає співпрацю держави і бізнесу протягом досить тривалого періоду часу. В умовах політичної, безпекової нестабільності жоден приватний, зокрема іноземний, власник не буде інвестувати в спільні проекти, оскільки дуже низькі гарантії. Європейська методологія оцінки ДПП за ЦСР це приклад того, наскільки великий розрив у розвитку вітчизняних та світових стандартів у сфері державно-приватних, державно-публічних відносин, забезпечення екологічної безпеки, сталого розвитку.

Список використаних джерел:

1. UNECE PPP and Infrastructure Evaluation and Rating System (PIERS). *The United Nations Economic Commission for Europe (UN ECE)*. URL : https://unece.org/ppp/em#accordion_0.

2. Система оценки и рейтинга государственно-частных партнерств и инфраструктуры. Европейская экономическая комиссия. *Организация Объединенных Наций ECE/CECI/2023/4*. URL : https://unece.org/sites/default/files/2023-04/ECE_CECI_2023_4_2305092R.pdf

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Карпа Марта Іванівна
доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Паєнок Андрій Миколайович
аспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ПРАВО НА МЕДИКО-СОЦІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСНИКІВ
БОЙОВИХ ДІЙ В УКРАЇНІ: ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ

Інституційність у сфері медико-соціального забезпечення передусім визначається суб'єктами, які є учасниками правовідносин щодо встановлення юридичних фактів, що засвідчують право учасників бойових дій на отримання соціального забезпечення певного розміру та виду. Законодавство України до них відносить такі:

- органи медико-соціальної експертизи (МСЕК та ЛКК);
- медичні (військово-лікарські) комісії (ВЛК) Міністерства внутрішніх справ України щодо проведення лікарської та військово-лікарської експертизи та Збройних Сил України щодо проведення військово-лікарської експертизи;
- комісії зі встановлення пенсій за особливі заслуги перед Україною;
- органи, які видають посвідчення, які підтверджують наявність у особи певних додаткових соціальних ознак (посвідчення учасника бойових дій, посвідчення ветерана війни, посвідчення особи з інвалідністю внаслідок війни, посвідчення біженця, посвідчення учасника ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС і потерпілого внаслідок Чорнобильської катастрофи тощо).
- спеціальні комісії щодо надання пільгового статусу окремим громадянам, створеними місцевими органами з питань соціального захисту населення.

Ці суб'єкти не призначають соціального забезпечення, проте встановлюють право людини на його отримання шляхом ухвалення відповідного рішення у формі актів індивідуальної дії. Структура органів медико-соціальної експертизи будується за територіальним принципом, а саме:

- Центральна медико-соціальна експертна комісія Міністерства охорони здоров'я України на чолі з головним лікарем;
- Кримська республіканська, обласна, центральна міська;
- міська, міжрайонна, районна.

Встановлення фактів, що мають значення для призначення медико-соціального забезпечення здійснюється міською, міжрайонною, районною комісіями.

Структура органів ЛКК будується за територіальним принципом, а саме:

- центральна комісія Міністерства охорони здоров'я Автономної Республіки Крим;

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

- центральні обласні, центральні міські у мм. Києві та Севастополі;
- міські, районні, міжрайонні, районні в містах комісії.

Медико-соціальну експертизу проводять медико-соціальні експертні комісії, з яких утворюються в установленому порядку центри (бюро), що належать до закладів охорони здоров'я при Міністерстві охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, управліннях охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських держадміністрацій

Встановлення фактів, що мають значення для призначення соціального забезпечення здійснюється міською, міжрайонною, районною комісіями. Проте, у разі, якщо особа не згідна з таким рішенням, вона має право звернутися до органу вищого рівня (центральної комісії Міністерства охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, центральної обласної, центральної міської у мм. Києві та Севастополі для повторного огляду. Ці суб'єкти оглядають також хворих дітей за направленням міських, районних, міжрайонних, районних у містах комісій у складних випадках.

В Україні можна виокремити два різновиди ВЛК, які своєю чергою поділяються на штатні та позаштатні:

- 1) медичні (військово-лікарські) комісії Міністерства внутрішніх справ України;
- 2) військово-лікарські комісії при Збройних силах України.

Структура, правовий статус та повноваження, а також зразки документів за результатами ухвалених рішень визначаються відповідно до Положення про діяльність медичної (військово-лікарської) комісії МВС, яка затверджена наказом Міністерства внутрішніх справ України від 03.04.2017 № 285 [1] та Положенням про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України, затвердженим наказом Міністерства оборони України від 14.08.2008 № 402 [2].

У межах своїх повноважень медичні (військово-лікарські) комісії Міністерства внутрішніх справ України вирішують питання визначення наявності причинно-наслідкового зв'язку захворювань, поранень, травм, контузій і каліцтв, що спричинили смерть поліцейських, військовослужбовців, колишніх поліцейських, колишніх військовослужбовців, колишніх осіб рядового й начальницького складу. За результатами розгляду питань, що входить до її компетенції ВЛК приймає постанови на час фактичного огляду особи, які є обов'язковими до виконання.

Подібною є компетенція військово-лікарських комісій при Збройних силах України з тією відмінністю, що вони визначають ступінь придатності осіб до військової служби, навчання у вищих військово-навчальних закладах та військових навчальних підрозділах вищих навчальних закладів Міністерства оборони України; роботи за фахом; встановлення причинного зв'язку захворювань, травм (поранень, контузій, каліцтва) у військовослужбовців, військовозобов'язаних, резервістів, які призвані на збори, у осіб, звільнених із військової служби, а також причинного зв'язку захворювань, поранень, які заподіяли військовослужбовцям смерть.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Органи, які ухвалюють рішення щодо надання або відмови в наданні спеціального статусу, які вирішують питання щодо статусу учасника бойових дій, ветеранів війни тощо:

1) комісія Міністерства оборони України з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій.

2) комісія з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій (Порядок надання статусу учасника бойових дій особам, яких визнано борцями за незалежність України у XX столітті, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 10.07.2019 № 604 [3]).

3) міжвідомча комісія з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій та виплати одноразової грошової допомоги в разі загибелі (смерті) або інвалідності волонтера і деяких інших категорій осіб відповідно до Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» [4], яка утворюється Міністерством у справах ветеранів.

4) комісія з питань розгляду матеріалів про визнання учасниками бойових дій, що утворюється в Міністерстві оборони України, Національній гвардії, Службі безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій та міжвідомча комісія (Порядок надання та позбавлення статусу учасника бойових дій осіб, які виконували бойове (службове) завдання із захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України в умовах безпосереднього зіткнення та вогневого контакту з військовими формуваннями інших держав і незаконними збройним формуваннями, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 203 [5]).

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Положення про діяльність медичної (військово-лікарської) комісії МВС : МВС Наказ від 03.04.2017 № 285. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0559-17#Text/>

2. Про затвердження Положення про військово-лікарську експертизу в Збройних Силах України : Міноборони України; Наказ від 14.08.2008 № 402. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1109-08#Text>

3. Про затвердження Порядку надання статусу учасника бойових дій особам, яких визнано борцями за незалежність України у XX столітті : Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок від 10.07.2019 № 604. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/604-2019-%D0%BF#Text>.

4. Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту Закон України від 22.10.1993 № 3551-ХІІ/ URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3551-12#Text>.

5. Про затвердження Порядку надання та позбавлення статусу учасника бойових дій осіб, які виконували бойове (службове) завдання із захисту незалежності, суверенітету та територіальної цілісності України в умовах безпосереднього зіткнення та вогневого контакту з військовими формуваннями інших держав і незаконними збройними формуваннями : Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Інформація, Форма типового документа від 03.03.2020 № 203. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/203-2020-%D0%BF#Text>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Ковальчук Сергій Олександрович
аспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Університета Григорія Сковороди в Переяславі

АНАЛІЗ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ
ТОРГІВЕЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Через масштабні атаки Росії проти України, воєнний стан і поточну ситуацію з пандемією Covid-19 українська торгівля втрачає шанси на успіх. З'явилися нові ризики та загрози для комерційних компаній: звуження товарного ринку, обов'язкові тимчасові обмеження продажу певних товарів, інтервали реалізації та поставках, комплексна логістика має відновити вантажопотік у Сумській, Миколаївській, Херсонській, Харківській та Запорізькій областях, зменшення кількості комерційних підприємств через переміщення та повну втрату бізнесу розвиток торгівельної діяльності чітко відчуває на собі наслідки триваючих військових дій та кібератак. Ця атака серйозно загальмувала розвиток управлінських технологій у різних галузях економіки України, загрожувала продовольчій безпеці країни та призвела до збитків через дефіцит продовольства та недотримання умов контракту в міжнародній торгівлі. Компанії стикаються з різноманітними зовнішніми та внутрішніми загрозами та мають зосередитись на пошуку ефективних механізмів забезпечення операційної ефективності та фінансової безпеки, що й визначає актуальність обраної теми дослідження.

Для стабільної роботи компаній необхідно створити систему фінансової безпеки, що включає контрольні програми та відповідні інструменти захисту від потенційних та існуючих ризиків і загроз.

Сучасне бізнес-середовище характеризується посиленням конкуренції внаслідок явища глобалізації та євроінтеграції (рис. 1). Аналіз положення українських компаній у бізнес-рейтингу показав, що з 2016 року рейтинг України значно покращився [4]. На сьогодні висновки та основні виклики, які стоять перед Україною полягають у припиненні жорстокої війни, відновленні зруйнованої економіки, підтримці тимчасово переміщених осіб та жертв російської агресії, продовження правових та соціально-економічних реформ, розвитку інвестиційної діяльності. Для подолання багатьох із зазначених вище проблем необхідно розвивати механізми державного регулювання в сфері торгівлі та орієнтуватися на впровадження європейського досвіду. Поява позитивної тенденції супроводжується макроекономічними труднощами.

Міжнародна оцінка сталого розвитку та економічної свободи показує, що Україна відстає від країн, з якими межує та має економічні зв'язки за абсолютним значенням індексу сталого розвитку, але має динамічну перевагу за цим показником. З 2010 по 2021 рік рівень сталого розвитку Польщі зріс на 4,4%, Чехії – на 3,8%, Румунії – на 3,9%, Угорщини – на 2,8%, Словаччини – на 3% і 7%, України – на 4,6%. З 2010 по 2021 рік економічна свобода змінилася на 5,5% у Польщі, 4,6% у Чехії, 2,9% у Румунії, 0,8% в Угорщині та від 7% до 0,7% в Україні. Судячи з динаміки зростання індексу економічної свободи,

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Україна прогресує, тоді як інші країни Центрально-Східної Європи не дуже змінилися, а оцінка економічної свободи Словаччиною не змінилася зовсім. [1, 2]

Аналіз рейтингу України в міжнародних показниках Індексу економічної свободи та Індексу сприйняття корупції показує певну статичність. Відсутність нормативно-правової бази призвела до зниження показників економічної свободи та зростання тіньової економіки. Відсутність правових механізмів протидії корупції також можна визначити за допомогою Індексу сприйняття корупції. Згідно з даними міжнародної громадської організації Transparency International, Україна за Індексом сприйняття корупції у 2021 році набрала 32 бали зі 100, посівши 122 місце серед 180 країн світу. [3]

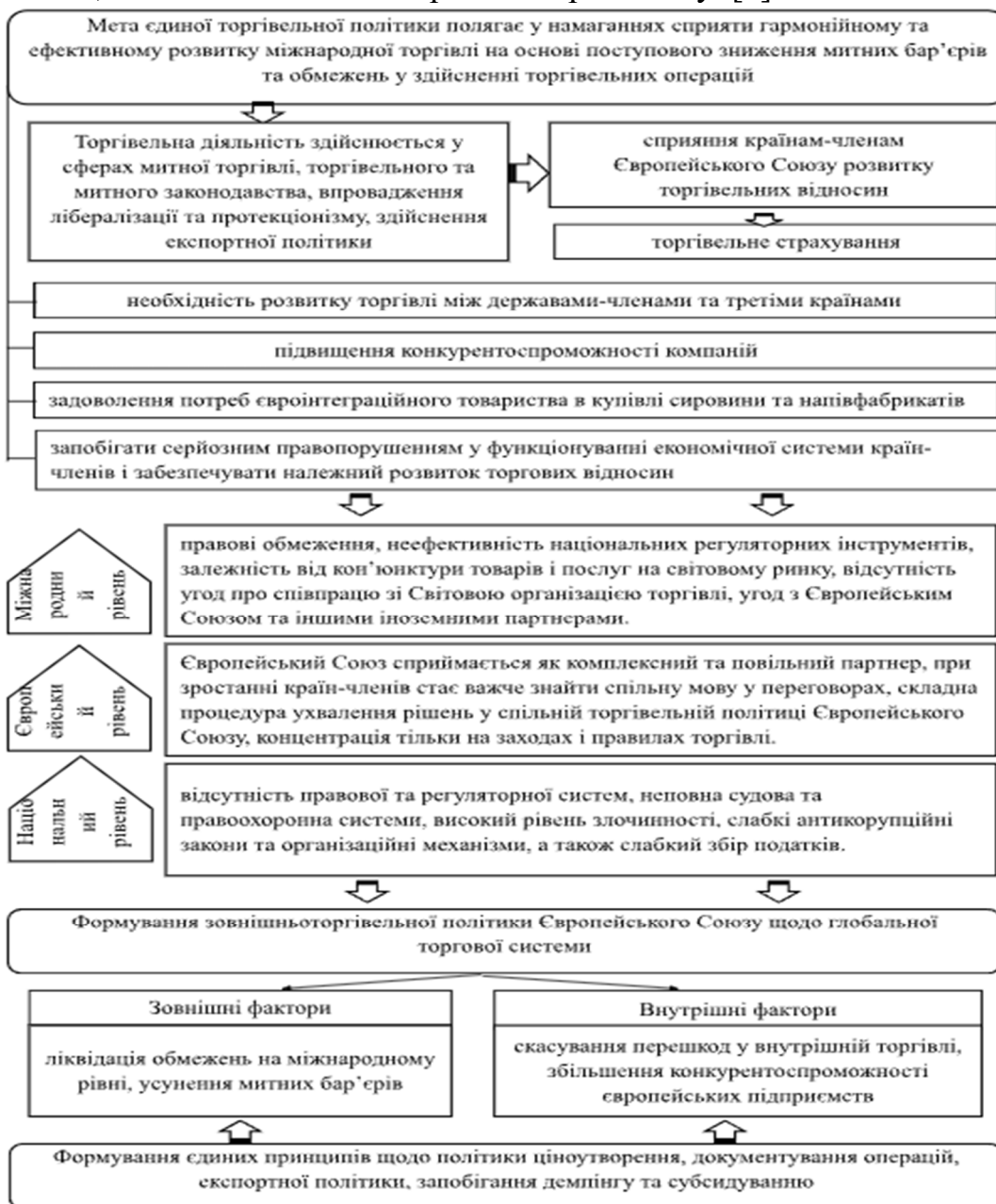

Рисунок 1 – Механізм удосконалення державного регулювання торговельної діяльності

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Ситуація в Україні покращилася щодо боротьби з тіньовою економікою та корупцією, але ще не достатньо обґрунтована. При вивченні масштабів тіньової економіки встановлено, що з 2005 по 2020 рік за різними показниками спостерігається тенденція до уповільнення через вплив 21 основного тіньового чинника, який перешкоджає розвитку та діяльності підприємств по всій країні.

Недосконалість державного регулювання торгівельної діяльності призводить до зростання вартості торгівельних операцій та загострює конкурентну боротьбу між країнами-членами торгівельних угод. Разом з тим, без євроінтеграції неможливий подальший розвиток торгівельно-економічних відносин на міжнародному та європейському рівнях. Очікується, що тісна співпраця покращить структуру управління та правові рамки для українського та європейського бізнесу в Україні та ЄС, а також міжнародно визнані принципи та практику в цих сферах.

Удосконалення державного регулювання торгівельної діяльності в Україні сприятиме підвищенню економічної стабільності, що вплине на рівень ринкової складової системи ефективного функціонування економіки. Для України, яка обрала шлях євроінтеграції, інноваційна політика Європейського Союзу є дуже важливою, оскільки створює процес формування інноваційної економіки. Дослідження показують необхідність зміни структури експорту та збільшення попиту на інноваційні інструменти торгівлі. Визначити напрямок державного регулювання можливо шляхом визначення характеристик інноваційної діяльності суб'єктів українського бізнес-середовища з урахуванням основних факторів структури та бізнес-моделей інноваційного поля та створення системи вимірювання інвестицій в інноваційні проекти. Розвиток цифрових бізнес-технологій є одним із найважливіших інструментів технологічного розвитку.

Список використаних джерел:

1. Brodny, J., Tutak, M., Grebski, W., & Bindzár, P. (2023). Assessing the Level of Innovativeness of EU-27 Countries and its Relationship to Economic, Environmental, Energy and Social Parameters. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 100073.
2. Cojocaru, T. M., Ionescu, G. H., Firoiu, D., Cismaș, L. M., Otil, M. D., & Toma, O. (2022). Reducing inequalities within and among EU Countries—assessing the achievement of the 2030 agenda for sustainable development targets (SDG 10). *Sustainability*, 14(13), 7706.
3. Kuzmenko, O., Bilan, Y., Bondarenko, E., Gavurova, B., & Yarovenko, H. (2023). Dynamic stability of the financial monitoring system: Intellectual analysis. *PloS One*, 18(1), e0276533.
4. Makarenko, I., Plastun, A., Kozmenko, S., Kozmenko, O., & Rudychenko, A. (2022). Corporate transparency, sustainable development and SDG 2 and 12 in agriculture: The case of Ukraine. *AGRIS on-line Papers in Economics and Informatics*, 14(665-2022-1000), 57-70.
5. Momot, T., Chekh, N., Prylypko, S., Filonych, O., & Cherednychenko, O. (2023). Corruption in business: motives and influence on shadow economy. *Business: Theory and Practice*, 24(1), 206-215.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Кованов Денис Сергійович
магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ
ЕЛЕКТРОННОЇ МЕДИЦИНИ В США

У системі охорони здоров'я США визначення даного поняття є два варіанти – “telehealth” і “telemedicine”. Для широкого трактування поняття «електронна медицина» тв. «телемедицина», що передбачає неклінічні послуги, навчання медичних працівників, адміністративні наради та безперервна медична освіта. Міністерство охорони здоров'я та соціальних служб США використовує термін “telehealth”, а термін “telemedicine” застосовується відомством виключно визначення дистанційних медичних послуг. При цьому Американська асоціація телемедицини (AMERICAN Telemedicine Association, ATA) хоча і визнає, що термін “telemedicine” у багатьох випадках має ширше трактування і часто безпосередньо не пов'язане з наданням медичної допомоги, використовує обидва терміни взаємозамінно.

У законодавстві штатів США є різні підходи до визначення поняття «телемедицина», по-різному визначаються складники її компоненти. Безумовним невід'ємним елементом є використання телемедичних технологій, тобто різних способів дистанційної взаємодії лікаря та пацієнта. При цьому до таких методів не належать електронна пошта і факсимільний зв'язок, а в більшості випадків телефонні та інші контакти з використанням лише аудіоканалів зв'язку.

Крім цього, у ряді штатів телемедициною визнається взаємодія між лікарем та пацієнтом лише в режимі реального часу. Інші способи віддаленого надання медичної допомоги, наприклад, спостереження за станом пацієнта, як правило, до складу телемедицини не включаються, регулюються іншими нормами, а в деяких випадках не регулюються зовсім.

Безперервна освіта та підвищення кваліфікації медичних працівників лише в деяких штатах визнаються частиною інституту телемедицини (Каліфорнія, Міннесота). Діяльність інтернет-аптек в жодному з розглянутих штатів не регламентується як складова частина телемедичної діяльності.

Дефіцит вузьких фахівців у малих містах та сільській території США, що змушує закриватися сільські лікарні та ускладнює отримання необхідної медичної допомоги населенню, яке знаходиться за сотні кілометрів від багатопрофільних медичних організацій, робить безальтернативним використання у таких випадках телемедичних технологій. Наприклад, у віддалених сільських районах майже 70% округів США серйозні проблеми із наданням спеціалізованої медичної допомоги пов'язані з відсутністю лікарів-онкологів. Однак останніми роками завдяки широкому застосуванню можливостей телемедицини, які дозволяють фахівцям великих медичних центрів консультувати медичні організації первинної медико-санітарної допомоги, які перебувають у малих містах та сільських районах, у форматі

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

«лікар-лікар», охороні здоров'я США вдалося не лише відродити окремі сільські лікарні, але й суттєво підвищити охоплення пацієнтів з онкологічними захворюваннями. Серед онкологічних хворих, які проживають у цих районах і використовують телемедичні технології в асинхронному та синхронному форматах для отримання медичної допомоги, було відзначено зниження рівня смертності [1].

Представлені у літературних джерелах матеріали клінічних випробувань та систематичних оглядів з інших зарубіжних країн, що демонструють приклади використання телемедицини при наданні медичних послуг пацієнтам (віддалене консультування, лікування супутньої симптоматики, віддалений контроль хворого, який отримує хіміотерапію, спостереження за пацієнтами, що вижили, і паліативне лікування), свідчать про ефективність даних технологій та суттєве підвищення доступу до послуг охорони здоров'я для пацієнтів, які проживають у малонаселених та найменш обслуговуваних регіонах. У довгостроковій перспективі прогнозований дефіцит вузькопрофільних лікарів у більшості систем охорони здоров'я, старіння населення та територіальні невідповідності у розподілі фахівців та населення лише актуалізують розвиток телемедичних технологій для надання медичної допомоги при різних групах захворювань.

Розробка та впровадження близько 10 років тому Університетом Нью-Мексико телемедичного проекту ЕСНО (англ. Extension for Community Healthcare Outcomes – «Розширення можливостей громадської охорони здоров'я») дозволили більш ніж 160 первинним медичним практикам, розташованим у віддалених районах штату Нью-Мексико, консультуватися щодо конкретних випадки та методів лікування з фахівцями академічних медичних центрів або інших великих медичних організацій [American]. Згідно з дослідженням, опублікованим у журналі New England Journal of Medicine, медична допомога пацієнтам з вірусним гепатитом С, що надається лікарями первинної медико-санітарної допомоги, які пройшли навчання та одержуючи необхідні консультації на проекті ЕСНО, не поступається наданню медичній допомозі, яка надається фахівцями Університету Нью-Мексико. Це яскраво свідчить, що телемедичний формат «лікар-лікар» може бути не менш результативним, ніж формат «лікар-пацієнт» [2].

Переваги телемедицини як форми надання медичних послуг при різних захворюваннях, включаючи психічні розлади та спостереження за пацієнтами, які перенесли інсульт, продемонстрували міські телемедичні системи у Філадельфії, контрольовані Mercy Health (однієї з найбільших медичних систем США) та регіональним медичним центром Атлантик-Сіті. У цьому випадку об'єднання медичних організацій у велику систему та впровадження телемедицини дозволили централізувати клінічну інфраструктуру та підвищити якість медичної допомоги за рахунок віддаленої участі лікарів із флагманської медичної організації у роботі невеликих організацій системи [1].

Удосконалення технологій та політика охорони здоров'я, спрямована на скорочення повторних госпіталізацій, суттєво підвищили інтерес до телемедичних технологій у кардіології. Поява імплантованих серцевих

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

пристроїв та телекардіологічних систем, які застосовуються на різних етапах лікування серцево-судинних захворювань (догоспітальному, стаціонарному та постгоспітальному етапах) та виявляють порушення ритму та/або несправність пристрою в режимі реального часу, а також можливості синхронних та асинхронних візитів для спостереження за пацієнтами дозволили кардіологам розширити охоплення пацієнтів та діагностувати проблеми до того, як вони стануть катастрофічними [3].

Широке застосовуються телемедичні технології у радіології. Дозволяючи передавати медичні зображення (рентгенівські дослідження, комп'ютерні томограми, магнітно-резонансні томограми), отримані в одному місці для інтерпретації чи дистанційної консультації радіологами спеціалізованих візуалізуючих компаній або клінічних центрів, телемедицина підтримує необхідне радіологічне покриття та є ефективним способом забезпечення якості цього виду медичної допомоги, по-іншому недоступною для невеликих медичних організацій. Причому використання послуг аутсорсингових візуалізуючих компаній не тільки вирішує проблеми дефіциту профільних фахівців (МРТ-радіологів, педіатрів-радіологів, нейрорадіологів та ін.), зміст яких можуть дозволити собі лише великі медичні організації, а й економить кошти організації, оскільки оплата роботи спеціалістів аутсорсингової установи здійснюється за фактично надані послуги [4; 5].

Асинхронна телемедицина зі збереженням і передачею попередньо підготовлених записів включає отримання медичних даних та подальшу їх передачу лікарю або медичному фахівцю, не вимагаючи присутності обох сторін одночасно, що з успіхом використовується у лабораторній діагностиці та дерматології [1].

Здатність надання медичної допомоги пацієнтам поза традиційними медичними організаціями під час пандемії дозволила багатьом із них швидко збільшити свої можливості. У 2020 р. бостонська лікарня Brigham and Women та американська компанія Biofourmis, що спеціалізується на системах цифрової терапії, реалізували проект дистанційного моніторингу «Лікарня вдома» [6]. Дистанційне спостереження хворих за допомогою телемедичних технологій та штучного інтелекту, запропоноване проектом, доповнювалося періодичними виїздами додому до пацієнтів медичних бригад. Лікарі отримали можливість у безперервному режимі контролювати кілька фізіологічних показників у пацієнтів з важкими та хронічними захворюваннями та у хворих на COVID-19, а пацієнти, використовуючи супутнє застосування (персоналізований контент), могли взаємодіяти з лікарями. Проект дозволив швидко збільшити існуючі потужності медичної організації, скоротити кількість повторних звернень та у перспективі може сприяти зниженню витрат на надання медичної допомоги. Згідно з результатами проекту, опублікованими Brigham and Women у журналі *Annals of Internal Medicine* у 2020 р., за 30 днів лише 7% хворих, включених програму, були спрямовані на повторну госпіталізацію порівняно з 23%, які перебували на традиційному лікуванні. Зниження середньої вартості лікування

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

порівняно з традиційним наданням медичної допомоги становило 38%, що свідчить про ефективність проекту [7].

Як було зазначено вище, до основних проблем, що обмежують широке впровадження телемедичних технологій, типовим практично для всіх систем охорони здоров'я, слід віднести відшкодування витрат за надані послуги та соціальний фактор.

Соціальний чинник включає соціальні переваги суспільства, національні традиції, переважання тих чи інших вікових категорій, різні рівні фінансового стану, що істотно впливає на активність впровадження телемедичних технологій у практику охорони здоров'я. Нерідко саме відсталість поглядів, що базується на вказаних особливостях, стає основною проблемою для просування та розширення потенціалу телемедицини. Міжнародний досвід використання даних технологій у форматі «лікар-пацієнт» свідчить про те, що 76–87% первинних телемедичних консультацій і залишаються одноразовим зверненням.

Список використаних джерел:

1. Medscape. Telemedicine: can it help your practice? Making video visits successful for you and your patients. URL: <https://www.medscape.com/courses/business/100021>
2. Arora S., Thornton K., Murata G., et al. Outcomes of treatment for hepatitis C virus infection by primary care providers. *New Engl J Med.* 2011; 364 (23): 2199–207. <https://doi.org/10.1056/NEJMoa1009370>.
3. Gopu G., Anitha T., Nagarajapandian M., Prabhakaran M. Telemedicine Technologies. *Academic Press.* 2019: 43–55. <https://doi.org/10.1016/B978-0-12-816948-3.00004-0>.
4. Khetrupal A. What is teleradiology? URL: <https://www.news-medical.net/health/What-is-Teleradiology.aspx>
5. Gidde P.S., Prasad S.S., Singh A.P., et al. Validation of expert system enhanced deep learning algorithm for automated screening for COVID-Pneumonia on chest X-rays. *Sci Rep.* 2021; 11 (1): 23210. <https://doi.org/10.1038/s41598-021-02003-w>.
6. Biofourmis launches hospital-at-home solution nationwide. URL: <https://medcitynews.com/2020/12/brigham-and-womens-biofourmis-launch-hospital-at-home-solution-nationwide/?rf=1>
7. Levine D.M., Ouchi K., Blanchfield B., et al. Hospital-level care at home for acutely ill adults: a randomized controlled trial. *Ann Intern Med.* 2020; 172 (2): 77–85. URL: <https://doi.org/10.7326/M19-0600>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Корнійчук Олександр Олександрович
аспірант Київського національного університету імені Тараса Шевченка

ПОЛІТИКА СОЦІАЛЬНОЇ ЯКОСТІ ЯК СКЛАДОВА
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ У ПРОЦЕСІ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Реформа місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні на засадах децентралізації передбачає створення можливостей для розвитку громад. Стратегічним орієнтиром регіонального розвитку та держави в цілому є створення достатніх умов для комфортного проживання, самореалізації та розвитку громадян, підвищення якості їх життя у кожному регіоні [1]. Нерівномірний рівень соціально-економічного розвитку регіонів був характерний і до повномасштабного вторгнення РФ в Україну, особливо на рівні міст, селищ, сіл. В умовах війни та повоєнний період очікується подальше зростання територіальних диспропорцій у рівні життя населення, нерівності в якості соціальних послуг, що може спричинити посилення напруженості між регіонами (викликану, у тому числі, різним ступенем соціально-економічних втрат від військових подій, наближеністю до зони активних бойових дій) та розбалансування території, загрожуватиме її цілісності. У зв'язку з цим, зростає необхідність пошуку механізмів регулювання диспропорцій розвитку регіонів, оскільки вони становитимуть небезпеку для цілісності соціально-економічного простору країни.

Сучасні європейські держави перейшли на новий етап свого розвитку, для якого характерний пошук нової соціальної моделі. Виклики зовнішніх процесів розвитку (інтеграція та глобалізація) і внутрішніх соціально-економічних трансформацій (демографічні зміни, наростання міграційного потоку, формування нових потреб населення у сфері соціального захисту та інші) обмежують фінансові можливості національних урядів у проведенні економічної та соціальної політики, що збільшує ризик виникнення бідності та соціального виключення серед значної частини населення, створює загрозу сталому розвитку.

Концепція «соціальної якості» як нова загальноєвропейська соціальна модель, спрямована на досягнення якісного громадянства та соціальної включеності, створює умови та механізми забезпечення громадянам гідного життя, мінімізації соціальних ризиків та формування умов для самореалізації потенціалу особистості.

Автори концепції соціальної якості (W. A. Beck, L. J. G. van der Maesen, A. Walker) визначили це як «ступінь, до якої люди здатні брати участь у соціальному, економічному та культурному житті» життя своїх громад і розвивати їх добробут, спроможність та індивідуальний потенціал» [2; 3].

Соціальна якість ґрунтується на ефективності чотирьох процесів (компонентів): соціально-економічна безпека, соціальна інтеграція, соціальна згуртованість та розширення соціальних можливостей.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Соціально-економічна безпека (socio-economic security) базується на екзистенціальній безпеці яка включає в себе заходи для забезпечення основних потреб і прав громадян, таких як доходи, соціальний захист і охорона здоров'я. Держава грає ключову роль у забезпеченні цих аспектів безпеки свого населення. Соціальна інклюзія (social inclusion) - це концепція, яка спрямована на забезпечення повноцінної участі та включеності усіх людей у суспільство незалежно від їхньої статі, віку, релігії, етнічної приналежності, інвалідності або інших особистих особливостей. Соціальна інклюзія забезпечує права людини та соціальні права, рівність і верховенство права, поважаючи культурне різноманіття та сприяючи відповідальному досягненню особистих і колективних цілей: акцент на цінностях, правах і толерантності, соціальній ідентичності та інституціях, що реагують на них Соціальна згуртованість (social cohesion) характеризує взаємодію та узгодженість між різними особами (групами осіб) на основі спільних цінностей, інтересів та ідентичності. Це неодмінний елемент соціального розвитку, а також самореалізації особистості. Соціальне розширення можливостей (social empowerment) означає розширення прав людей у суспільстві для реалізації свого потенціалу та покращення якості життя.

З урахуванням зазначеного, соціальна якість вимірюється ступенем, відповідно до якого процеси в суспільстві мають здатність посередництва між його членами та його інститутами в усіх чотирьох функціональних вимірах.

В концепції соціальної якості важливим вектором стає поєднання державної політики за участі громадян, досягнення рівноваги між можливостями держави добробуту та зростаючими потребами суспільства, компромісу між рівнем соціального захисту, який суспільство вважає за необхідне мати і готовність громадян його фінансувати. Політика соціальної якості розширює коло суб'єктів соціальної політики, включаючи до них державні та неурядові організації, різні групи громадян; орієнтацію на досягнення соціально-економічної безпеки, забезпечення соціальної згуртованості, соціальної інклюзії, гарантованих соціальних можливостей; укорінення соціальних цінностей рівності, солідарності, соціальної справедливості та людської гідності.

Політика зближення регіонів і децентралізація є важливими інструментами для досягнення соціально-економічного розвитку та згуртованості в Європейському Союзі.

Регіональна політика ЄС наголошує на соціальній та територіальній згуртованості (cohesion). Принцип територіальної згуртованості також включено до Лісабонського договору. Європейська перспектива просторового розвитку (European Spatial Development Perspective, ESDP, 1999) була спрямована на досягнення економічного та соціального згуртування, збереження й управління природними ресурсами та культурною спадщиною, а також збалансованої конкурентоспроможності [4]. Такі принципи прописані у Програмі транснаціонального співробітництва INTERREG.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Територіальним порядком денний ЄС до 2020 року (Territorial Agenda of the European Union) також визначено територіальну згуртованість як «низку принципів гармонійного, збалансованого, ефективного, сталого територіального розвитку» в рамках «інклюзивного зростання». Після 2020-го року ключовим є пакет політик «Допомога у відновленні заради згуртованості REACT-EU» (Recovery Assistance for Cohesion and the Territories of Europe) [4].

Соціальна політика України в умовах війни та в повоєнний період є безумовним пріоритетом державної політики, що передбачатиме реалізацію цілого ряду комплексних завдань щодо: подолання катастрофічних гуманітарних шоків, відновлення соціальної інфраструктури, забезпечення розвитку людського потенціалу на засадах забезпечення соціально-економічної безпеки, соціальної згуртованості та залученості (інклюзії), створення широких соціальних можливостей громадян. Адаптована до вітчизняних умов концепція соціальної якості та її подальше впровадження в систему публічного управління у процесі децентралізації в повоєнний період в Україні, з орієнтуванням, насамперед, на подолання наслідків війни, сприятиме прискоренню відновлення національного соціально-економічного простору та забезпечення національної безпеки.

Список використаних джерел:

1. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
2. Broner F., Ventura J. Rethinking the Effects of Financial Globalization. *The Quarterly Journal of Economics*, 131, 2016. P. 1497-1542.
3. Beck W. A., van der Maesen L. J. G., Walker A. S. Social Quality: A Vision for Europe. *Studies in Employment and Social Policy*. Hague/London/Boston: Kluwer Law International, 2001, 120 p.
4. Федорів П., Назаренко Ю. Державна регіональна політика: децентралізація нерівностей? URL: <https://cedos.org.ua/researches/derzhavna-regionalna-polityka-deczentralizacziya-nerivnostej/>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Король Радомир Миколайович
кандидат технічних наук, директор ДП «НДТІ»

Мироненко Микола Андрійович
кандидат технічних наук, доцент, учений секретар ДП «НДТІ»

ЗАХИСТ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ВІД НЕДОБРОЧЕСНОЇ
КОНКУРЕНЦІЇ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Об'єктом дослідження у пропонованих тезах є державне підприємство «Науково-дослідний та конструкторсько-технологічний інститут трубної промисловості ім. Я.Ю. Осади» (скор. ДП «НДТІ»), засноване 29 грудня 1937 року в м. Дніпропетровську [1].

Станом на 01 жовтня 2023 року до складу інституту входять:

- адміністративно-управлінські підрозділи;
- три науково-дослідних підрозділи;
- міжрегіональний науково-інженерний центр обґрунтування вимог до якості труб, балонів, іншої металопродукції та забезпечення їх нормативною документацією (скор. НІЦ ДП «НДТІ»).

Науково-дослідний інститут є розробником технологій виробництва усіх видів труб та балонів, що впроваджені на заводах колишнього СРСР та деяких інших країн [2].

Підприємство визначено як:

Головний інститут в Україні за напрямком «Розроблення нових матеріалів, технологій і обладнання для виробництва труб і трубної заготовки».

Спеціалізована галузева матеріалознавча організація в напрямку виробництва металопрокату (труб, дроту, сортового і листового прокату, трубної заготовки), що використовується як напівфабрикат при виготовленні деталей та вузлів в конструкціях АЕС.

Головна організація за напрямком «Матеріалознавство в напрямку виробництва металопрокату (труб, дроту, сортового прокату, трубної заготовки), що використовується як напівфабрикат при виготовленні деталей та вузлів в конструкціях АЕС».

Технічні комітети «Труби сталеві та балони» і «Стандартизація методів контролю механічних, металографічних і корозійних випробувань металопродукції» функціонують при ДП «НДТІ».

Конкурентні переваги ДП «НДТІ» полягають у тому, що це єдиний, такий що не має аналогів інститут галузевої науки, який завдяки комплексній багатопрфільній діяльності, володіє усіма питаннями, пов'язаними з виробництвом різних видів труб для атомної, теплової енергетики, нафтогазового комплексу, приладо- і машинобудування та ін., а саме:

- розроблення технологій виробництва труб різноманітного призначення, балонів, іншої металопродукції з вуглецевих, легованих, корозійностійких сталей, кольорових металів і сплавів (титану, цирконію, молібдену, міді та ін.);

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

- технологічне супроводження їх виробництва, у т.ч. підконтрольної органам державного чи галузевого нагляду продукції, що впливає на безпеку;
- вдосконалення, енерго- та ресурсозбереження технологій;
- дослідження якості, оцінка відповідності труб та іншої металопродукції вимогам нормативної документації і споживачів;
- арбітражні і експертні дослідження з виявлення невідповідностей та причин їх утворення;
- сертифікаційні і контрольні випробування труб та іншої металопродукції, у т.ч. в системі УкрСЕПРО;
- розроблення технологічної, методичної документації на виробництво, труб і балонів;
- розроблення методик контролю та стандартів на методи випробувань труб і балонів;
- розроблення і освоєння нових матеріалів у т.ч. для енергетики;
- стандартизація: розроблення нормативної документації на труби, балони та іншу металопродукцію (ДСТУ, ГОСТ, СОУ, ТУ, ТУ У), гармонізованих стандартів з європейськими та міжнародними;
- метрологічна діяльність: метрологічне забезпечення розроблення, виробництва випробувань труб, балонів, іншої металопродукції, атестація вимірювальних і калібрувальних лабораторій, метрологічний нагляд за забезпеченням єдності вимірювань, сприяння державному метрологічному контролю, виконання завдань з міжнародної науково-технічної співпраці з питань метрології.

Раніше ми вже розглядали деякі питання діяльності ДП «НДТІ» в умовах воєнного стану [3, 4]. Нижче більш детально розглянемо особливості захисту вітчизняного ринку труб від недоброчесної конкуренції. У зв'язку з цим зазначимо, що під егідою ДП «НДТІ» працює декілька технічних комітетів: ТК-81 «Стандартизація методів контролю механічних, металографічних и корозійних випробувань металопродукції», ТК-8 «Труби сталеві і балони», Головна організація по стандартизації в сфері своєї діяльності ГОС18. Колективне членство в ТК-79 «Атомна енергія» і ТК-176 «Стандартизація озброєння та військової техніки». Кожен з них має свій певний функціонал, відповідно до якого їхні представники мають право виконувати обов'язки експертів під час проведення заходів з технічного аудиту тієї чи іншої металопродукції. На рис. 1 наведено один з протоколів, який було складено за підсумками експертизи заведеної на митну територію України продукції іноземного виробництва, згідно з яким видно, що вітчизняне підприємство-експортер у своїх документах намагається уникнути сплати до державного бюджету суми мита за постачання аналогічної вітчизняній іноземної продукції.

В умовах війни рф проти України недоброческа конкуренція з боку іноземних підприємств-виробників набуває нового забарвлення, оскільки перетворює банальний гоп-стоп, або ж крадіжку на підступний удар по цілому секторі національної економіки. А це є робочі місця для наших громадян, податки для бюджету держави, а відповідно і отримання коштів на придбання

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

зброї для ЗСУ. Також впливає і неабиякої важливості моральний аспект: працівники трубних заводів у м. Нікополі та Дніпрі щоденно ризикуючи життя виходять на роботу, а їхня продукція виявляється незатребуваною в Україні.

ФОНД ДЕРЖАВНОГО МАЙНА УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ТА КОНСТРУКТОРСЬКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ
ІНСТИТУТ ТРУБНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ІМЕНІ Я.Ю. ОСАДИ»
(ДП «НДТІ»)

вул. Писаржевського, 1-а, м. Дніпро, 49000, тел. (056) 7134601, факс (056) 3724531, e-mail: vniti2016@gmail.com, код згідно з ЄДРПОУ 05757883

11.09.2023р. № Д/347

На № _____ від _____

В.о. заступника начальника Львівської митниці –
начальника управління боротьби з контрабандою
та порушеннями митних правил
Тарасу КРАВЧЕНКО

Щодо проведення експертизи товарів (труб сталевих безшовних)

На Ваші листи №7.4-5/20-02/14/22885 від 06.09.2023 р., №7.4-5/20-02/14/23008 від 07.09.2023 р., №7.4-5/20-02/14/23098 від 08.09.2023 р., №7.4-5/20-02/14/23181 від 08.09.2023 р., №7.4-5/20-02/14/23183 від 08.09.2023 р. щодо проведення експертизи товарів (труб сталевих безшовних) виробництва Hunan Standart Steel Co., Ltd (КНР), отримувач ТОВ “УКРБУДТЕПЛО” (Код ЄДРПОУ 44985776) надаємо наступну інформацію.

ДП “НДТІ” атестоване як наукова установа (Свідоцтво про державну атестацію Серія ДА № 00494 від 26.05.2022 р.) і його включено до Державного реєстру наукових установ, яким надається підтримка держави (Свідоцтво № 03216 Серія ДР від 30.06.2023 р.).

При ДП «НДТІ» функціонують Технічні комітети ТК8 «Труби сталеві і балони» й ТК81 «Стандартизація методів контролю механічних, металографічних і корозійних випробувань металопродукції». ТК8 «Труби сталеві і балони» зареєстрований як спостерігач (О-член) в технічних комітетах та підкомітетах ISO/TC 5, ISO/TC 5/SC 1, TC 58, TC 58/SC 3. ДП “НДТІ” є розробником всіх стандартів на трубну продукцію колишнього СРСР.

Науково-інженерний центр (НЦ) ДП “НДТІ” з випробувань труб, балонів, іншої продукції і матеріалів, акредитований на технічну компетентність Національним агентством акредитації України (НААУ) по ДСТУ EN ISO/IEC 17025:2019, атестат №20111.

ДП “НДТІ” провело технічну експертизу наступної документації, наданої співробітниками Львівської митниці: Mill Test Certificate No: HSC023389-CQ від 16 червня 2023 р. COLD ROLLED SEAMLESS STEEL PIPE, Додаток № 1 КОНТРАКТ № HS24854MW від 16 березня 2023, а також обмір геометричних розмірів (діаметру і товщини стінки) з візуальним оглядом зовнішньої і внутрішньої поверхні труб сталевих безшовних (ЗМК ВМО № 1 митного поста “Львів-північний № СТЗ ТзОВ № ФОТРЕЙД”, Львівська область, Львівський район, с. Муроване, вул. Тополина, 1) щодо встановлення їх способу виробництва і відповідності інформації, зазначеній в супроводжувальній документації.

Висновки технічної експертизи наведено в додатку 1 до цього листа.

За способом виробництва труби сталеві безшовні є:

1. Труба 273x10 мм – гарячедеформована (автомобілі B15502HA, CB3765BO).
2. Труба 83x3,5 мм – гарячедеформована (автомобіль CB3765BO).
3. Труба 60x4 мм – гарячедеформована (автомобілі CB6141BM, CB3765BO).
4. Труба 28x3,5 мм – холоднодеформована.

З повагою,

Директор ДП “НДТІ”,
Голова ТК 8, к.т.н.

Радомир КОРОЛЬ

Учений секретар ДП “НДТІ”,
Відповідальний секретар ТК 8, к.т.н., доц.

Микола МИРОНЕНКО

1

Рисунок 1 – Протокол ТК 8 щодо виявлення факту контрабанди.

Таким чином, боротьба зі злочинськими схемами наповнення вітчизняного ринку тією чи іншою продукцією іноземного виробництва набуває рис окремої лінії фронту, яка потребує глибокого фахового аналізу із оприлюдненням схем

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

фінансування продукції, що потрапляє на внутрішній український ринок контрабандним шляхом. Адже всім зрозуміло, що іноземні фірми-виробники не благочинними фондами, а перш за все орієнтовані на отримання прибутку. Тому потребує прискіпливої уваги дослідження питання походження фінансів, необхідних для подібних оборудок. Отримані результати можуть бути вельми несподіваними.

Список використаних джерел:

1. Творцы стальных артерий – Г.И. Гуляев, О.А. Семёнов, А.А. Шведченко и др.: Ред. кол.: О.А. Семёнов (отв. ред.) и др. – Днепропетровск: «Проминь», 1989. – 151 с.

2. Король Р.М., Мироненко М.А., Рябець М.А. Розвиток галузевої науково-дослідної установи державної форми власності в умовах перманентної зовнішньої агресії // International Partnership and Cooperation of Ukraine in Wartime: Collective monograph / edited by D. Nascimento, G. Starchenko. University of Coimbra, Portugal - Chernihiv: REICST, 2022. – Pp. 159 – 174. DOI: <https://doi.org/10.54929/monograph-02-2022-01-12>

3. Мироненко М.А., Король Р.М., Рябець М.А. Трансформація господарської діяльності науково-дослідної установи в умовах введення воєнного стану // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Трансформація системи публічного управління в умовах воєнного часу» (3 червня 2022 року) / за заг. ред. О.І. Пархоменко-Куцевіл. – Переяслав, 2022. – С. 207 – 212.

4. Король Р.М., Мироненко М.А. Результати роботи окремого підрозділу науково-дослідної установи в умовах воєнного стану // Матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасні аспекти реформування системи публічного управління в умовах воєнного часу» (2 червня 2023 року м. Переяслав) – С. 138 – 141.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Котов І.В.,
Начальник відділу інвестиційної політики та управління проектами
Білогородської сільської ради Бучанського району Київської області

МЕХАНІЗМИ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СТАЛИМ
РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД В УКРАЇНІ

Станом на сьогодні проблематика сталого розвитку є доволі актуальною у сфері державного управління не тільки на рівні держави, але й на рівні територіальних громад. Водночас найбільш актуальною дана проблема є в умовах сучасних децентралізаційних процесів в нашій державі, коли відбувається передача більшості повноважень органам місцевого самоврядування.

Мета публічного управління сталим розвитком територіальних громад полягає у забезпеченні підходящих передумов для стабільного економічної, соціальної та екологічної стабільності, що веде до дає можливість підвищити глобальну конкурентоздатність держави в цілому. Проте, варто зазначити, що досягнення цілей сталого розвитку, зокрема на рівні територіальних громад, потребує використання дієвих механізмів державного управління.

Процеси децентралізації в сучасній Україні передбачають формування механізмів розбудови інституту місцевого самоврядування, первинним суб'єктом якого виступають територіальні громади. Територіальна громад як термінологічне словосполучення набуло широкого розголосу у сфері не лише теоретичного, але й практичного використання. Особливо така тенденція спостерігається останніми роками, коли активно започатковано реалізацію децентралізації та адміністративно-територіального реформування в Україні. Саме тому особливої актуальності в контексті децентралізації державної влади в Україні набуває сталий розвиток територіальних громад. Нині не можна оцінити стан наукового розроблення проблематики сталого розвитку територіальних громад у нашій державі як задовільний. Насамперед, це підтверджує той факт, що базові принципи сталого розвитку, визначені за конвенціями Ріо, досі не імplementовано до національного законодавства, відсутні стратегії, концепції, проекти в галузі забезпечення стану сталого розвитку територіальних громад населених пунктів і держави в цілому. Більшість науковців звертає увагу на недостатню увагу державної влади та неефективність засад функціонування системи органів публічного управління на місцевому рівні. Сталий розвиток повинен започатковуватися та підтримуватися саме на рівні територіальної громади, і відповідно його забезпечення повинно здійснюватися знизу-догори, тобто від конкретної громади до національного і світового рівнів. Для того ж, щоб вивести регіон на траєкторію сталого розвитку, слід не тільки визначити ресурсну забезпеченість території, збалансувати економічні, соціальні та екологічні інтереси суб'єктів політики місцевого розвитку, а й детально проаналізувати ситуацію, що склалася у провідних секторах економіки певної території [3, с. 155].

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Конкретні напрями забезпечення сталого розвитку територіальної громади потребують упровадження відповідних механізмів управління територіальною громадою. У науковій літературі поняття «механізм управління» є досить широко вживаним та має різні трактування. Взагалі поняття «механізм» вживається у переносному значення та означає «внутрішню будову, систему чого-небудь» [4].

Механізм управління не може бути без цих системних компонентів, і в той же час – без механізму управління немає системи управління як такої. Існує зв'язок і певна залежність системи державного регіонального управління від зовнішніх чинників: державної соціально-економічної політики та державного регулювання, умов зовнішнього середовища, сучасних досягнень національного та зарубіжного менеджменту, закономірностей регіонального управління [2].

Науковець Дяченко В.С. розрізняє наступні механізми публічного управління сталим розвитком:

1. Політико-економічний механізм визначає особливості формування публічного управління сталим розвитком територіальних громад шляхом використання інструментарію фінансово-промислової та соціально-економічної, зокрема у банківській, грошово-валютній, інвестиційно-інноваційній, кредитній та податковій сферах. Даний механізм передбачає забезпечення раціонального користування природними ресурсами, зменшення тиску на екологічну сферу, залучення різного роду ресурсів на реалізацію програм сталого розвитку територіальних громад в Україні [1, с. 92].

2. Організаційно-інституційний механізм визначає об'єкти та суб'єкти публічного управління сталим розвитком територіальних громад, мету та завдання їх діяльності, управлінські методи та організаційні структури. Даний механізм повинен спрямовуватися на забезпечення ефективної діяльності усіх суб'єктів господарювання, розташованих в тій чи іншій територіальній громаді та забезпечення високого рівня ефективності від комплексності їх розвитку [1, с. 92].

3. Нормативно-правовий механізм визначає необхідне нормативно-правове забезпечення, яке покликане регулювати інтереси та повноваження об'єктів та суб'єктів публічного управління сталим розвитком територіальних громад. Використання даного механізму є можливим «за наявності системи правових відносин, яка б запобігала дискримінації громадян у різних аспектах суспільного життя та перетворила б Україну на дійсно правову державу» [1, с. 93].

Інформаційний механізм визначає особливості формування публічного управління сталим розвитком територіальних громад шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій. Використання даного механізму передбачає забезпечення автоматизації системи публічного управління сталим розвитком та інформатизації суспільства, а також здійснення соціального моніторингу тощо.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Таким чином, беручи до уваги все вище наведене можна дійти висновку, що процес реалізації публічного управління в Україні потребує використання належних механізмів управління, які здатні забезпечити ефективне вирішення існуючих у даній сфері проблем. Зазвичай, під механізмами публічного управління вважають цілий комплекс практичних заходів, інструментів та важелів, які дають можливість державним та місцевим органам влади здійснювати ефективний вплив на суспільство задля досягнення чітко визначених цілей. В демократично розвинутих державах, під механізмами публічного управління вважають спеціальні інструменти, спрямовані на забезпечення реалізації суспільного прямого чи опосередкованого (через державні та місцеві органи влади) впливу на розвиток країни та її територіальних громад задля створення належних умов суспільної життєдіяльності. Відтак, можна стверджувати, що усі механізми публічного управління сталим розвитком територіальних громад повинні бути комплексними та цільовими, а також мають бути використані на усіх управлінських рівнях, що сприяло б забезпеченню захисту інтересів самої територіальної громади, її громадян та суб'єктів господарювання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Дяченко В.С. Особливості механізму забезпечення сталого розвитку регіонів. Економічний вісник Донбасу. 2019. № 1 (55). С. 90-93.
2. Коротич О.Б. Державне управління регіональним розвитком України: монографія. Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2006. 220 с.
3. Лопушинський І.П., Філіппова В.Д., Плющ Р.М. Механізми забезпечення сталого розвитку територіальних громад в умовах децентралізації влади в Україні. *Вісник ХНТУ*. 2022. № 4 (83). С. 154-160.
4. Федорчак О. Класифікація механізмів державного управління. *Демократичне врядування*. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2022/jan/26465/ofedorchak.pdf>.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Кошова Світлана Петрівна,
кандидат наук з державного управління, доцент,
директор навчально-методичного центру
Національного університету охорони здоров'я
України імені П.Л. Шупика

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КОСМІЧНОЇ ГАЛУЗІ У
ПОСТВОЄННИЙ ПЕРІОД УКРАЇНИ

Ринок космічних технологій стрімко розвивається, участь в поставках продукції та послуг є важливою складовою науково-технічного розвитку будь-якої країни. Реалізація програм фундаментальних космічних досліджень дозволить задовольнити потреби наукових шкіл держави інформацією в інтересах прогнозу та оперативного моніторингу «космічної погоди», продовжити вивчення планет та їх супутників, розширити знання про Землю та процеси, що відбуваються на ній.

Не зважаючи на значні досягнення та великий потенціал розвитку, космічна діяльність на даний час все більш програє в ефективності іншим сферам. Причинами цього є деякі її особливості, в тому числі проблеми та обмеження, обумовлені властивостями космічних проектів та технологій.

Більшість країн, які активно займаються космічною діяльністю, мають невирішені національні та соціально-економічні проблеми, але ці держави спрямовують в космічну діяльність значні бюджетні кошти. Це свідчить про те, що для них космічна галузь це джерело технологічного та науково-технологічного прогресу, а також ключовий чинник забезпечення національної безпеки. Отже, подальше освоєння та використання космічного простору об'єктивно зв'язано та залежить від сучасного розвитку цивілізації.

На даний час актуальним та своєчасним питанням в Україні є забезпечення стабільного розвитку космічної галузі, яка є важливим стратегічним сектором забезпечення національної безпеки держави та посідає ключове місце в економіці кожної країни. Забезпеченню лідерських позицій держави на міжнародному ринку космічних технологій та в освоєнні космічного простору сприяють саме досягнення в космічній діяльності.

Провідні космічні технології є гарантом технологічних, військових, наукових, політичних та економічних переваг, а також чинником забезпечення зв'язку й навігації, охорони навколишнього середовища та моніторингу кліматичних змін. Саме космічні технології, беззаперечно, забезпечують та підвищують ефективність державної розвідки. Тому, інвестиційні вкладення в розвиток вітчизняного космічного сектору є надзвичайно важливим та актуальним питанням, оскільки даний високотехнологічний сегмент здатен забезпечити передумови для довгострокового стратегічного зростання та технологічного лідерства, особливо в поствоєнний період.

Активний розвиток світового космічного ринку на даний час охоплює майже всі країни світу. Зокрема, стимулюванню розвитку даної галузі,

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

підвищенню її комерційного потенціалу, відкриттю нових сфер впровадження космічних технологій сприяє вступ в космічну діяльність нових країн та розробка нових космічних програм.

Престиж держави та її могутність визначає саме участь в космічній діяльності. Основною проблемою розвитку даної галузі є необхідність значних капіталовкладень, адже вона потребує значних витрат, а також певного рівня технологічного розвитку країни. Це, в свою чергу, ускладнює вихід слаборозвинутих країн на ринок космічних товарів та послуг, в той час як високорозвинені країни все далі йдуть у своєму розвитку [1, с. 65].

Історично так склалось, що космічна діяльність виникла та розвивалась з метою вирішення великих національних завдань, в основному, в умовах повної фінансової, організаційної та адміністративної відповідальності та підтримки держави. В процесі еволюції космонавтики постійно зростала актуальність таких завдань, як:

- зменшення рівня витрат на космічні програми;
- використання космічних систем для вирішення прикладних задач громадських завдань;
- впровадження результатів космічної промисловості в інші галузі;
- забезпечення доступу до космічних технологій для всіх зацікавлених організацій та осіб.

Існує стійка тенденція до підвищення значимості переваг, якими наділені послуги, що надаються космічними системами. Найбільш важливими причинами зростання інтересу до послуг та товарів космічного ринку можна вважати:

- інформатизацію всіх сторін життя сучасного суспільства;
- глобалізацію світової економіки;
- зростання екологічних проблем;
- розвиток міжнародних контрактів, транспорту, туризму та ін.

Одним з напрямів розвитку космічної галузі є те, чим на даний час займаються більшість країн світу, тобто створенням «хмари», угруповання малих космічних апаратів, що літають достатньо низько (приблизно на висоті 300–400 км) та створюють мережу для роботи Інтернету. Це всесвітній відкритий Інтернет, яким може скористатися кожна людина незалежно від її місцезнаходження. На даний час є частина супутників, які запуснені для врегулювання даного процесу. Достатньо велика кількість супутників запуснені корпорацією OneWeb (Великобританія), Ілон Маск запуснив біля 90 малих космічних апаратів, які повинні виконувати такі функції. За прогнозами експертів, протягом чотирьох-п'яти років країни будуть так чи інакше використовувати таку «хмару» супутників, щоб забезпечувати різні послуги населенню, зокрема, послуги Інтернету. На даний час Інтернет надають провайдери шляхом станцій, які знаходяться на Землі. Але при переході в космічну галузь дане питання стає більш глобальним. Підприємства будуть виходити в Інтернет шляхом бездротових технологій, в результаті зникне необхідність будівництва станцій. Це, в свою чергу, позитивно відобразиться на

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

екології. Ці ж супутникові системи можуть використовуватися для передачі телевізійного сигналу, метеорологічних даних та ін.

Важливим компонентом економіки Європи є космічна галузь, в якій задіяно більше 200 тис спеціалістів, та річний оборот якої становить більше 45 млрд євро, зокрема, за останні 5 років обсяг інвестицій ЄС перевищив 15 млрд євро. Космічна галузь Європейського Союзу включає космічні системи світового класу, що створені в межах реалізації програм Copernicus та Galileo [2].

Новими перспективними екологічними космічними технологіями та проектами в Європі можна відзначити:

- нові ракетні технології: нове паливо (нетоксичне, нанопаливо), нові двигуни та ракети-носії;
- технології мінімізації, переробки відходів, сміття, очищення зовнішнього середовища;
- нереактивні, неракетні технології польотів, переміщення в космосі на нових фізичних принципах, в перспективі – на основі гравітаційних, квантових та інших ефектах;
- безшумні літальні апарати;
- чистий повний життєвий цикл космічної техніки та діяльності;
- принципово нові технології забезпечення життєдіяльності та безпеки людей в космосі;
- сонячні космічні електростанції та ін. [3].

Успішна реалізація даних проектів освоєння космосу можлива лише при переході до нового технологічного укладу, принципово нових ефективних та чистих технологій.

Стратегічним інтересам України відповідає становлення та розвиток державного, а також комерційного сектору вітчизняної космічної діяльності. За державою залишатиметься науково-дослідний комплекс, вирішення цільових завдань в інтересах забезпечення оборони та безпеки країни, дослідження та освоєння космічного простору. Потребує заохочення зі сторони держави інноваційно орієнтоване підприємництво в частини надання послуг з використанням результатів космічної діяльності, а також послідовний розвиток можливостей щодо комерційного створення космічних засобів зв'язку, телерадіомовлення та дистанційного зондування Землі.

Список використаних джерел:

1. Нямецук Г.В. Особливості трансформації економічного потенціалу підприємств космічної галузі України при здійсненні міжнародного науково-технічного співробітництва. *Вісник Дніпропетровського університету*. 2011. № 10/2. С. 63–70.
2. European Space Policy Institute (2022). URL: <https://espi.or.at/publications/espi-public-reports> (дата звернення: 01.04.2022).
3. The European Space Agency (2022). URL: <https://www.esa.int/>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Кравченко О. О.,
к.ю.н., доцент кафедри управління охороною здоров'я та публічного
адміністрування Національного університету охорони здоров'я України
імені П.Л. Шупика

ЕКСПЕРТИЗА В СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Нині питання соціального забезпечення як чинника якості життя суспільства в українському суспільстві стає об'єктивним. Причинами такого становища є соціальна нестабільність і невпевненість у майбутньому більшості населення, а також поява різноманітних соціальних груп з різними економічними та соціальними можливостями. Так, рівень соціального забезпечення населення нашої країни багато в чому залежить від країни.

Сучасна соціальна держава активно пропагує дбайливе ставлення до різних груп отримувачів соціальних послуг. Відділи соціального забезпечення місцевих органів влади, як правило, знають про потреби людей у соціальних послугах у своїй місцевості, але іноді не мають можливостей надати необхідні послуги всім нужденним через брак фінансових ресурсів або низькі можливості. Структура системи соціального забезпечення покриває основні потреби (особливо в надзвичайних ситуаціях), але обсяг послуг дуже вузький і не відповідає потребам соціально незахищених верств. Така ситуація призводить до того, що отримувачі соціальних послуг, які одержали допомогу у складних життєвих ситуаціях, через певний час повертаються до попереднього кризового стану. Зазвичай не вистачає довгострокових подальших послуг для відновлення ресурсів, спонсорства та підтримки таких отримувачів після кризи.

З метою урегулювання цих питань застосовують експертизу та аудит, які є системою заходів з аналізу, перевірки та контролю за наданням соціальних послуг, реалізацією соціальних програм, проєктів, умовами проживання, моральним, психічним і фізичним станом громадян, які потребують соціального захисту. Такі заходи ґрунтуються на засадах певної нормативно-правової бази, в якій головну роль відіграє розподіл компетенцій між суб'єктами та об'єктами експертизи та аудиту у системі надання соціальних послуг, що, зі свого боку, зумовлює актуальність тематики цього дослідження.

Вивченням інструментарію системи соціальних послуг займається не багато науковців. Зокрема, О. Жук стверджує, що на сьогодні основними організаційними інструментами контролю та забезпечення належного функціонування системи соціального захисту населення є моніторинг, контроль (нагляд), перевірка, аудит та оцінка якості та ефективності надання соціальних послуг. Це сприяє безперервному переходу від традиційної радянської моделі соціального обслуговування до сучасної системи соціальної роботи, спрямованої на усвідомлене та мотивоване вирішення складних життєвих ситуацій [1].

В. Николаєва та І. Суровцева, розглядаючи питання державного контролю за якістю надання соціальних послуг, наголошують, що ключовими елементами

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

контролювання системи соціальних послуг є комплексний моніторинг, підзвітність та механізми втручання. На думку вчених, механізми контролю включають перевірку, моніторинг та оцінку (у формі аудитів, контролю якості, вибіркової перевірки, забезпечення доступу до інформації, формальних методів розгляду скарг, публічної звітності тощо). Застосування цих механізмів і методів контролю за наданням соціальних послуг дозволяє значно просунути в процесі підвищення якості соціальних послуг, що надаються надавачами. Зі свого боку, ступінь запровадження та використання механізмів контролю (як на рівні попиту, так і на рівні пропозиції) значною мірою залежить від інституційних та адміністративних можливостей суб'єктів системи соціальних послуг [3].

Ю. Горемікіна, розглядаючи питання моніторингу та оцінювання якості і ефективності соціальних послуг, стверджує, що для впровадження моніторингу та оцінки соціальних послуг доцільно розробити відповідну методологію, яка фокусується на оцінці якості та ефективності соціальних послуг. На думку вченої, оцінка соціальних послуг повинна складатися з трьох основних компонентів: оцінка якості та ефективності соціальних послуг отримувачами, оцінка ефективності функціонування системи надання соціальних послуг надавачами соціальних послуг та оцінка якості і достатності забезпеченості соціальними ресурсами [3].

І. Мищак та Г. Казарян наголошують, що сучасна соціальна система потребує ефективних фінансово-економічних механізмів, особливо придатних для забезпечення: розробки механізмів закупівлі соціальних послуг у недержавних організацій за рахунок бюджетних коштів; аналізу фактичних витрат закладів соціального захисту населення з метою визначення доцільності існування мережі таких закладів на регіональному рівні за співвідношенням попиту та пропозиції соціальних послуг; переходу від неструктурованих виплат до індивідуальної підтримки та надання соціальних послуг, адаптованих до потреб конкретних осіб та сімей; визначення та закріплення мінімального переліку соціальних послуг, які гарантуються безоплатно особам та сім'ям, які опинилися у складній життєвій ситуації [4].

Водночас І. Процик та Н. Кара зазначають, що організаційно-функціональні механізми функціонування сучасної системи соціального обслуговування вимагають: організувати систему ефективного обліку потенційних отримувачів різних видів соціальних послуг; впровадження національних стандартів соціальних послуг та їх якості, розробки та впровадження індикаторів якості соціальних послуг; розробки критеріїв визначення потреби в послугах та оцінки спроможності підприємств надавати якісні соціальні послуги шляхом регулювання ліцензування та соціального замовлення, впровадження національної стандартизації, інспектування та моніторингу надання соціальних послуг; створення моделі ліцензування державних установ та приватних структур, що надають соціальні послуги; здійснення заходів щодо забезпечення прозорості участі громадських організацій у наданні соціальних послуг громадянам за рахунок коштів державного та

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

місцевих бюджетів; удосконалення управління державними видатками на соціальні послуги та націлення на їх раціональне використання; децентралізація управління та посилення ролі місцевого самоврядування у визначенні потреб, плануванні, фінансуванні та організації надання соціальних послуг; удосконалення інфраструктури державних установ, які надають соціальні послуги; удосконалення існуючих соціальних послуг та створення нових видів соціальних послуг [5].

Аналіз вітчизняної літератури та вищезазначених наукових праць [1-5], дає підстави зазначити, що проблематика висвітлення особливостей експертизи та аудиту в системі соціальних послуг є не достатньо вивченою та потребує ґрунтовніших досліджень у зазначеному напрямку.

Експертиза в системі соціальних послуг – це дослідження, яке проводять з метою діагностики стану отримувачів соціальних послуг, встановлення достовірності інформації, поданої ними, прогнозування наступних змін і наслідків. Експертиза в системі соціальних послуг включає огляд стану отримувача соціальних послуг на момент дослідження, вивчення інформації, визначення можливого стану отримувача соціальних послуг в короткостроковій, середньостроковій та довгостроковій перспективі та визначення можливих сценаріїв досягнення мети цього стану, розробка рекомендацій для соціального проектування та прийняття управлінських рішень.

З огляду на такі аспекти, доцільно відзначити, що отримувачі соціальних послуг – це «особи/сім'ї, які належать до вразливих груп населення та/або перебувають у складних життєвих обставинах, яким надаються соціальні послуги» [6]. Водночас оцінювання потреб особи/сім'ї у соціальних послугах передбачає аналізування належності такої особи чи сім'ї до вразливих груп населення, її складних життєвих обставин і встановлення індивідуальних потреб, переліку і обсягу соціальних послуг, у яких є потреба [6].

Зі свого боку, для встановлення достовірності інформації про отримувачів соціальних послуг важливу роль у такому процесі відіграє Реєстр надавачів та отримувачів соціальних послуг.

Сьогодні використовують такі методи оцінки якості соціальних послуг, як опитування отримувачів соціальних послуг або законних представників; моніторинг процесу надання соціальних послуг; бесіда/співбесіда з працівниками, які належать до системи надання соціальних послуг; перевірка документів надавачів соціальних послуг та звернень отримувачів соціальних послуг.

Об'єктами контролю за якістю надання соціальних послуг є державні та комунальні установи та організації, що надають соціальні послуги за участю бюджетних коштів. Основою проведення контролю якості при наданні соціальних послуг є виконання планового управління, розгляд ситуації при підготовці управлінських рішень; звернення отримувачів соціальних послуг, їх представників або інших фізичних чи юридичних осіб щодо порушень у наданні соціальних послуг. Контроль якості надання соціальних послуг

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

здійснюється шляхом: планової та позапланової (оперативної) перевірки діяльності установ та організацій, що надають соціальні послуги; аналізу задоволеності отримувачів соціальних послуг; аналізування звітів установ та організацій, що надають соціальні послуги.

У ході дослідження виявлено, що експериментальні завдання включатимуть реєстрацію застрахованих осіб у державному реєстрі загальнообов'язкового державного соціального страхування та технологію організації Єдиного соціального реєстру на базі Пенсійного фонду України, централізованої обробки даних для надання електронних соціальних послуг на базі єдиної інформаційної системи у контексті з Єдиним державним вебпорталом електронних послуг «Портал Дія», який забезпечувати віддалений доступ потенційним отримувачам соціальних послуг до закладів соціальної сфери.

Список використаних джерел:

1. Жук О. М. Організаційно-правові засади контролю в системі соціального забезпечення в Україні на сучасному етапі. Економічний форум. 2021. № 1(2). С. 147-154.

2. Суровцева І.Ю., Николаєва В.І. Державний контроль за якістю надання соціальних послуг як чинник конкурентоздатності соціальної роботи. Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. Том 33(72) № 4. С. 72-76.

3. Горемікіна Ю.В. Моніторинг і оцінювання якості та ефективності соціальних послуг: прикладний аспект. Демографія та соціальна економіка. 2016. № 3. С. 120-132.

4. Мищак І.М., Казарян Г.Г. Особливості інституційного регулювання соціально-економічного забезпечення осіб з обмеженими фізичними можливостями. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. 2018. № 4. С. 78-85.

5. Процик І., Кара Н. Особливості підвищення якості соціальних послуг у процесі поглиблення міжнародних економічних відносин. Publishing house «European Scientific Platform». 2022. С. 134-152.

6. Про соціальні послуги: Закон України від 17.01.2019 № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Крижова Оксана Анатоліївна
аспірантка кафедри публічного управління та адміністрування
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ
СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ-УЧАСНИКІВ БОЙОВИХ ДІЙ

На сьогодні як ніколи актуальним постає питання вдосконалення державного регулювання соціального захисту військовослужбовців, яке передбачало б оптимальний розподіл повноважень у сфері соціального захисту учасників бойових дій та членів їх сімей між органами виконавчої влади й органами місцевого самоврядування, вдосконалення нормативно-правового забезпечення, залучення міжнародних партнерів, а також іноземного досвіду.

Про важливість наукового пошуку у сфері управління військовою медициною, як системою свідчать численні роботи вітчизняних дослідників. Проблеми організації реабілітації, її психологічного компоненту та обґрунтування застосування механізмів публічного управління створенням здоров'язбережувального простору досліджували такі науковці, як Агаєв Н.А., Вдовенко Н.М., Кокун О.М., Лозінська Н.С., Пішко І.О., та інші вчені та практики.

Зокрема Шостак С.Л., посилаючись на дослідника Усика С.Ф., зауважує, що враховуючи особливості професійної діяльності військовослужбовців, а також організацію медичної служби Збройних Сил, тлумачення поняття «медична реабілітація» у військовій медицині має свою специфіку. Ця специфіка потребує уточнення та формалізації, адже трансформаційні процеси в українській армії та перехід на стандарти НАТО, що відображається у Воєнній доктрині України, Воєнно-медичній доктрині України, потребують якісно нового осмислення етапів, обсягів та меж реабілітації [1].

Згідно із Постановою Кабінету міністрів України «Про затвердження Державної цільової програми з медичної, фізичної реабілітації та психосоціальної реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної операції та осіб, які брали участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, на період до 2023 року» від 5 грудня 2018 р. N 1021 (із змінами наступними змінами і доповненнями), основними шляхами розв'язання проблеми реабілітації та реадaptaції учасників є: проведення аналізу міжнародного досвіду та запровадження нормативно-правового підґрунтя реабілітації та реадaptaції учасників; професійний розвиток фахівців, задіяних у виконанні програми; ефективне інформування та адміністрування потреб громадян у сфері соціального захисту та реабілітації і реадaptaції учасників та членів їх сімей; психосоціальна реадaptaція учасників із залученням членів їх сімей, у тому числі сприяння зайнятості, підвищенню

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

конкурентоспроможності учасників на ринку праці; медична та фізична реабілітація учасників; моніторинг виконання програми та контроль за здійсненням заходів і завдань програми [2].

Також зазначається про можливі два основні варіанти розв'язання визначених проблем. Перший варіант передбачає не зміну принципів організації системи реабілітації та реадаптації, а ситуативне реагування на потреби та запити із застосуванням існуючих методик. Другий варіант, передбачає зміну принципів організації системи реабілітації та реадаптації учасників, у тому числі (в разі потреби) із залученням членів їх сімей, і запровадження новітніх моделей організації та управління реабілітаційними і соціальними послугами та послугами з реадаптації, застосування нових методик оцінювання якості результатів реабілітації та реадаптації, розроблення та запровадження єдиної системи адміністрування потреб учасників.

З метою систематизації та упорядкування питання реабілітації у 2017 році було прийнято Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення законодавства з питань діяльності закладів охорони здоров'я». Це дозволило створити умови для впровадження практики відкриття державних підприємств, які мали метою здійснення медичного обслуговування населення. Так, відповідно до національної стратегії реформування системи охорони здоров'я України, Верховна Рада України ухвалила закони, що дозволяють створювати державні підприємства для надання медичних послуг населенню. Він передбачає, що фінансове забезпечення охорони здоров'я може здійснюватися за рахунок коштів Державного бюджету України, місцевих бюджетів, коштів юридичних та фізичних осіб, а також інших джерел, не заборонених законодавством. Інтеграція системи медичного забезпечення військовослужбовців в єдиний медичний простір України передбачає функціональне поєднання сил і засобів медичних служб та системи охорони здоров'я цивільного населення з метою максимальної реалізації їх спроможностей щодо ефективного медичного забезпечення військ із збереженням організаційної самостійності [3].

Отже, проблема побудови ефективної системи соціально-психологічної адаптації військовослужбовців не вирішена і потребує більш системного та послідовного дослідження для вирішення соціально-психологічних проблем учасників бойових дій, створення належних умов надання соціальної, психологічної і медичної допомоги. Соціально-психологічна адаптація військових, які брали участь у воєнних конфліктах, і пошук ефективних шляхів її реалізації мають посісти одне з головних місць у соціальній політиці держави.

Список використаних джерел:

1. Шостак С.Л. Організація психологічної реабілітації в контексті діяльності медичної служби територіальної оборони Збройних Сил України *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: право, публічне управління та адміністрування*. 2023. № 7. С. 2-8.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

2. Про затвердження Державної цільової програми з медичної, фізичної реабілітації та психосоціальної реадaptaції постраждалих учасників Революції Гідності, учасників антитерористичної операції та осіб, які брали участь у здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації в Донецькій та Луганській областях, забезпеченні їх здійснення, на період до 2023 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 грудня 2018 р. №1021 URL: <http://ips.ligazakon.net/document/kp18102> (дата звернення: 26.09.2023).

3. Синопальников І.В., Горшколепов О.І. Організація медичної реабілітації в санаторіях під час бойових дій в Афганістані. *Військово-медичний журнал*. 2022. №232 (10). С. 4-13.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Крилов Максим Сергійович,
аспірант кафедри публічного управління і проектного менеджменту ДЗВО
Університет менеджменту освіти, начальник Управління природних
монополій Департаменту житлово-комунальної інфраструктури КМДА

УДОСКОНАЛЕННЯ ІНСТРУМЕНТАРІЮ ПУБЛІЧНОГО
РЕГУЛЮВАННЯ В УКРАЇНІ

Реформування діяльності органів публічної влади в рамках національної політики проводиться шляхом здійснення адміністративної, парламентської, конституційної, правової, адміністративно-територіальної, бюджетної, муніципальної, податкової та судової реформ. З огляду на те, удосконалення інструментарію публічного регулювання вимагає вирішення проблем, пов'язаних з раціоналізацією діяльності органів публічної влади, уточнення їх ролей, змісту та завдань, перегляду практичних і конститутивних параметрів раціоналізації, правової та методологічної бази.

Модернізація інструментарію публічного регулювання передбачає здійснення оптимізації шляхом удосконалення регулятивної діяльності органів публічної влади, раціоналізації розподілу регулятивних функцій, розвитку електронного урядування, роботи з дорадчими органами та, зокрема завдяки запровадженню, розширенню участі громадськості в прийнятті рішень. Так, на сьогодні здійснюється трансформація публічного регулювання шляхом передачі певних повноважень, функцій і ресурсів органам місцевого самоврядування з метою виконання завдань щодо належного розвитку відповідних території [1].

Доцільно відзначити, що удосконалення інструментарію публічного регулювання має відповідати потребам країни при проведенні комплексних реформ, європейським рішенням та європейським стандартам публічного управління з огляду на євроінтеграційний курс України.

З огляду на те, розвиток системи публічного управління, в основі якої закладено удосконалення інструментарію публічного регулювання має ґрунтуватися на практиці та принципах держав ЄС та програмі SIGMA і бути спрямованим на створення ефективного державного управління як основи для стабільного та ефективного функціонування України та її інтеграції до ЄС [3]. З огляду на те, в основі удосконалення інструментарію публічного регулювання має лежати наближення до стандартів урядування ЄС, а для цього необхідно провести низку реформ, зокрема [3]:

1. Парламентська реформа, в основі якої має лежати:

- упорядкування законодавчої роботи, підвищення ефективності та якості законодавчих актів, що приймаються Верховною Радою України;
- підвищення рівня парламентського контролю;
- розроблення процедур та механізмів забезпечення безперервності діяльності парламенту в умовах воєнного чи надзвичайного стану;
- посилення ролі Кабінету Міністрів України в законодавчому процесі;

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

- підвищення відкритості Верховної Ради України для громадськості та покращення інформованості громадян про роботу парламенту;
- покращення підтримки народних депутатів України та депутатської діяльності в цілому.

Інституційно сильний і незалежний парламент, злагоджена робота з іншими органами публічної влади, ефективний інструмент парламентського контролю є запорукою сталого демократичного розвитку країни та покращення життя всіх її громадян. Тому постійне вдосконалення роботи Верховної Ради в Україні є пріоритетом, а парламентська реформа має тривати, незважаючи на виклики воєнного стану. Комплексні зміни в практиці Верховної Ради України допоможуть зміцнити інституційний потенціал для кращого реагування на кризові ситуації та управління ними. Така реформа покращить законодавчий процес, оскільки якісне законодавство – це узгодженість і стабільність країни, яка ефективно вирішує соціальні проблеми.

2. Реформування центральних органів виконавчої влади у контексті наближення до стандартів урядування ЄС включає [3]:

- формування компактної, орієнтованої на результат, ефективної та підзвітної системи центральних органів виконавчої влади;
- перетворення Секретаріату Кабінету Міністрів України в Центр Уряду, до компетенцій якого належатиме підтримка питань координації та управління міністерствами та ефективне управління програмами національного відновлення та євроінтеграції;
- реформування державної служби щодо забезпечення ефективності системи добору та найму, запровадження єдиної системи оплати праці, удосконалення системи підвищення кваліфікації державної служби, зміцнення потенціалу служби управління персоналом, завершення впровадження інформаційної системи управління персоналом;
- інтеграція управління державними підприємствами та державним майном для забезпечення ефективності;
- запровадження єдиної адміністративної процедури для всіх рішень, коли державні установи використовують усі інструменти для забезпечення прав і свобод людини.

Відповідно до Концепції оптимізації системи центральних органів виконавчої влади [4], міністерства забезпечуватимуть у сфері своєї компетенції розроблення пропозицій до Кабінету Міністрів України щодо державної політики, розроблення законопроектів, необхідних для реалізації цієї політики, а також їх координацію та нагляд (контроль). Основним продуктом діяльності міністерств мають стати національні програмні документи та законопроекти. Національний політичний документ має містити опис важливої для суспільства проблеми, опис необхідності вирішення проблеми за допомогою державної політики, опис запропонованих рішень на основі аналізу альтернатив та план їх реалізації (планування та концептуальний опис запропонованого процесу, зокрема необхідне регулювання, ресурси, організаційна та комунікаційна підтримка; оцінка необхідних ресурсів; прогнози впливу (соціального та

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

регуляторного); і показники ефективності). При формуванні державної політики міністерства мають враховувати необхідність досягнення середньо- та довгострокових цілей, визначених у стратегічному документі, та необхідність виконання міжнародних зобов'язань України.

3. Реформування місцевих органів виконавчої влади, в основі якого лежать [3]:

- оновлення напрямків роботи обласних та районних державних адміністрацій відповідно до повоєнних потреб;
- налагодження якісної взаємодії територіальних підрозділів органів місцевого самоврядування з центральними органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування;
- підвищення професійного рівня працівників органів місцевого самоврядування;
- регулювання правового статусу керівників місцевих органів виконавчої влади;
- надання належних і якісних послуг населенню в післявоєнний період;

4. Реформування місцевого самоврядування [3]:

- запровадження потужної системи інституцій місцевого самоврядування, яка адекватно виконуватиме покладені на неї громадські обов'язки на всіх рівнях національного адміністративно-територіального устрою, протистоятиме тривалим кризам і раптовим загрозам, адекватно реагуватиме на виклики та користуватиметься довірою у місцевого населення;
- забезпечення достатніми коштами для здійснення державних справ та належним чином розподілення повноважень між рівнями та суб'єктами державного управління, що може покращити якість надання послуг населенню, ефективно використовувати обмежені фінанси та забезпечити швидкий розвиток територія;
- впорядкування публічних послуг на місцевому рівні та їх цифровізація;
- адаптація виборчого процесу на місцевому рівні до викликів післявоєнної реконструкції, формування незалежної виборчої системи, що дозволить більш збалансовано враховувати потреби місцевого населення.

Відповідно до Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [5] визначення законної територіальної та ресурсної основи діяльності щодо забезпечення доступності та належної якості публічних послуг, що надаються органами місцевої влади та органами місцевого самоврядування має враховувати:

- створення належних матеріальних, фінансових та організаційних умов для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування власних та делегованих повноважень;
- розмежування повноважень системи місцевого самоврядування та органів виконавчої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою за принципом субсидіарності;
- розмежування повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на основі децентралізації повноважень;

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

- запровадження механізмів державного контролю за дотриманням Конституції України та законів України, рішень органів місцевого самоврядування та якості надання державних послуг населенню;
- максимальна участь населення в управлінських рішеннях, що сприяють розвитку прямих народних форм правління;
- удосконалення механізмів координації діяльності місцевих органів виконавчої влади.

З огляду на те, удосконалення інструментарії публічного регулювання має визначати здатність країни ефективно реагувати на виклики та забезпечувати розвиток у різних сферах. Не менш важливу роль у такому процесі має бути націлена на наближення України до стандартів і норм законодавства ЄС, що є основним завданням щодо членства у ЄС. Впровадження комплексних заходів у парламентському, адміністративному та виконавчому секторах має передбачати ефективний розвиток та інтеграцію всіх секторів до стандартів та вимог ЄС.

Важливим інструментом оптимізації системи органів публічної влади має стати доступність публічної інформації та публічне обговорення проектної діяльності. Сприяння відкритості, ясності, доступності, інформації та підзвітності – це мають бути головні принципи удосконалення інструментарію публічного регулювання в Україні.

Література

1. Сабурова Г. Б. Основні напрями розвитку системи публічного управління в Україні. Публічне управління і адміністрування в Україні. 2021. Випуск 21. С. 23-27.
2. Деякі питання реформування державного управління України: Розпорядження Кабінету Міністрів України; Стратегія, План від 21.07.2021 № 831-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/831-2021-%D1%80#Text>
3. Проект Плану відновлення України Матеріали робочої групи «Державне управління». URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnisvijni/robochi-grupi>
4. Про схвалення Концепції оптимізації системи центральних органів виконавчої влади: Розпорядження Кабінету Міністрів України; Концепція від 27.12.2017 № 1013-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1080#n8>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Крилова Ірина Іванівна
д.н.держ.упр., доцент кафедри управління охороною здоров'я та
публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я
України імені П.Л.Шупика

ІНСТРУМЕНТИ ПУБЛІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ В РАМКАХ
ПУБЛІЧНО-УПРАВЛІНСЬКИХ МЕХАНІЗМІВ

Інструменти державного регулювання відіграють життєво важливу роль у забезпеченні здоров'я, безпеки та добробуту суспільства, захисті населення від шахрайства та небезпечних продуктів, а також у вирішенні сучасних проблем, що пов'язані із війною в Україні. Дієві регулювальні інструменти необхідні для того, щоб гарантувати, що кожен має рівні можливості для досягнення успіху та доступу до товарів і послуг, необхідних для гідного життя.

Вкрай важливо, щоб ці правила регулярно переглядалися, оновлювалися і збалансовувалися з потребами і прагненнями суспільства, щоб адаптуватися до мінливих часів. В цілому ж, інструменти державного регулювання - це методи та інструменти, що використовуються урядом для контролю та регулювання різних аспектів життя суспільства та економіки. До таких інструментів належать закони, нормативні акти, податки, збори, зонування, землекористування та багато інших, що використовуються в різних країнах, територіальних громадах, регіонах та місцевостях по різному. Інструменти державного управління мають наступні характеристики:

- вони є зовнішнім представленням адміністративних дій, що вживаються органами публічної адміністрації;
- вони відображають правові зміни в державному управлінні;
- на них впливають обов'язки та повноваження суб'єктів публічної адміністрації;
- вони визначаються конкретними цілями та завданнями конкретного суб'єкта публічного впливу і обираються на основі того, що є найбільш ефективним для певної території в певний момент часу.

Галіцина Н. [1] та Кравцова Т., Петрова Н. [2] називають ці інструменти регуляторними актами, адміністративними актами та адміністративними договорами. Інші дослідники серед таких інструментів називають нормативно-правові акти, адміністративні акти, адміністративні договори, плани та фактичні дії. І. Патерило [3] визначає підзаконні акти, адміністративні акти, адміністративні договори, адміністративні дії та плани як основні елементи цих інструментів.

Засоби публічного регулювання, дозволяють з використанням різних механізмів вирішувати соціальні проблеми територіальних громад та країни в цілому. До основних засобів публічного регулювання можуть відноситися податки, правила землекористування, ліцензування. Деякі територіальні громади і навіть країни використовують нетипові інструменти публічного регулювання, до яких слід віднести: заохочення поведінки населення різними

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

методами, державно-приватне партнерство тощо. Розглянемо досвід використання різних інструментів для того, щоб зрозуміти їх дієвість як управлінських механізмів.

Формування нормативно-правової бази – це основний інструмент державного регулювання, який передбачає створення набору законів, правил та інструкцій, що регулюють поведінку підприємств, організацій та окремих осіб у певній галузі чи секторі. Метою нормативно-правової бази є забезпечення того, щоб діяльність цих суб'єктів здійснювалася у спосіб, що відповідає поточним та стратегічно-важливим суспільним інтересам, таким як захист безпеки споживачів, сприяння чесній конкуренції та захист довкілля.

Нормативно-правова база, як правило, включає наступні елементи:

- *Закони та підзаконні акти.* Це основні правові інструменти, які встановлюють правила та настанови, яких повинні дотримуватися підприємства та організації.

- *Наглядові та правоохоронні органи.* Це державні органи, відповідальні за дотримання законів і нормативних актів у рамках нормативно-правової бази.

- *Вимоги щодо ліцензування та отримання дозволів.* Нормативно-правова база може вимагати від підприємств та організацій отримання ліцензій або дозволів, перш ніж вони зможуть працювати в певній галузі чи секторі.

- *Стандарти та інструкції.* Нормативно-правова база може також включати стандарти та настанови, які містять більш конкретні вимоги та очікування для підприємств та організацій. Ці стандарти та інструкції можуть розроблятися галузевими організаціями, торговельними асоціаціями або державними установами.

- *Участь громадськості.* Регуляторна база може також включати положення про участь громадськості, наприклад, можливість для громадян надавати свої пропозиції щодо запропонованих законів і нормативних актів, а також вимагати перегляду та виправлення адміністративних рішень [4].

Податки та збори. Одним із прикладів інструментів державного регулювання є податки та збори. Уряди використовують податки для отримання доходів і перерозподілу багатства, а збори - для покриття витрат на державні послуги. Податки можуть мати різні форми, наприклад, податки на прибуток, податки з продажу, податки на майно та інші. При цьому муніципальні або місцеві податки є яскравим прикладом використання інструментів публічного регулювання, коли збільшуючи чи знижуючи податки влада може розвивати регіон та привертати інвесторів.

Податки та збори можуть використовуватися як інструмент державного регулювання різними способами: податки можуть бути використані для перерозподілу багатства та подолання економічної нерівності, що особливо важливо для соціально-незахищених верств населення, які знаходяться в складних життєвих обставинах; податки можуть бути використані для створення стимулів для певної поведінки або перешкоджання іншій шляхом коригування податкових ставок на основі певних умов, зокрема корегуючи ставки оподаткування можна стимулювати активність бізнесу або діяльність

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

окремих галузей народного господарства; збори можуть використовуватися для забезпечення того, щоб витрати на державні послуги покривалися тими, хто ними користується; податки і збори також можуть мати регуляторний вплив на бізнес і приватних осіб, створюючи фінансовий тягар, який впливає на поведінку суспільства. Наприклад, високі податки на тютюнові вироби можуть перешкоджати курінню, а високі збори за отримання дозволів на будівництво можуть стримувати розвиток певних територій [5].

Однак податки та збори можуть також створювати проблеми для бізнесу та фізичних осіб, наприклад, зменшувати наявний дохід і ускладнювати роботу або розвиток бізнесу. Важливо, щоб уряд встановив правильний баланс між регулюванням та економічним зростанням.

Ліцензування бізнесу. Цей тип регулювання вимагає від компаній отримати ліцензію від державного органу, перш ніж вони зможуть працювати. Цей процес, як правило, передбачає подання заяви, сплату збору та дотримання певних вимог. Ліцензування бізнесу необхідне з кількох причин:

- воно гарантує, що підприємства, які працюють у певній галузі, відповідають певним стандартам і вимогам. Це захищає споживачів від шахрайства та небезпечних продуктів чи послуг.
- дозволяє державним органам контролювати та регулювати галузь, гарантуючи, що вона працює у чесний та конкурентний спосіб.
- воно слугує джерелом доходу для уряду, оскільки підприємства повинні сплачувати збір за отримання ліцензії.
- забезпечення чесної конкуренції в галузі шляхом запобігання діяльності некваліфікованих або недобросовісних підприємств;
- забезпечення джерела доходів для громади [6].

Типологія інструментів публічного регулювання є питанням достатньо дискусійним. Переважна більшість дослідників виділяє основним інструментом публічного регулювання нормативно-правове регулювання діяльності суспільства, що дозволяє зафіксувати правила, відповідно до яких дії людей будуть впорядкованими, організованими і прогнозованими. Безумовно, нормативно-правове регулювання це засіб контролю та забезпечення дотримання законів і нормативних актів, гарантуючи, що підприємства та організації несуть відповідальність за свої дії. Однак інструменти публічного регулювання можуть вирішувати низку інших завдань. Зокрема поширеними засобами публічного регулювання є податки та збори, ліцензування, стандартизація, стандарти землекористування, тощо. Усі ці інструменти відносяться до різних механізмів публічного регулювання, що передбачає економічне, організаційне, політичне, судове, нормативно-правове регулювання, інформаційне тощо. В умовах війни важливо підбирати інструменти публічного регулювання, що дозволяють підтримувати життєздатність країни та формувати передумови підвищення безпеки життя та діяльності населення, ці інструменти передбачають використання на державному та регіональному рівнях різних важелів, що дозволяють

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

організувати відповідно законодавства роботу інституцій з збереження, захисту та підтримки життя українців.

Список використаних джерел:

1. Галіцина Н. Інструменти адміністративно-правового механізму реалізації концепції соціальної держави: вихідні положення. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Юридичні науки»*. 2015. Вип. 6. Т. 2. С. 40–45.

2. Кравцова Т., Петрова Н. Адміністративно-правове регулювання державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 6. С. 227–229. URL: <http://repo.sau.sumy.ua/handle/123456789/5230>

3. Патерило І. Інструменти діяльності публічної адміністрації: сутність та зміст. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2014. Ви. 27. Т. 2. С. 174–178.

4. Багрей Є. Інструменти публічного управління економікою України. *Інновації в управлінні публічним сектором економіки*. 2021. URL: <https://conferencekneu.wordpress.com/2021/05/16/bagrei/>

5. Сідельников Л.П., Онікієнко Н.В. Фіскальні інструменти державного регулювання господарської діяльності в умовах Євроінтеграції. *Гроші, фінанси, кредит*. 2017, 18, 187-191. URL: http://bses.in.ua/journals/2017/18_2017/39.pdf

6. Демяненко О. Ліцензування як один із важелів державного регулювання підприємницької діяльності. Міністерство юстиції. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_20085

Кушнір Максим Сергійович
магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ПРОБЛЕМИ КАР'ЄРНОГО ЗРОСТАННЯ ПУБЛІЧНИХ СЛУЖБОВЦІВ В УКРАЇНІ

Управління кар'єрою на публічній службі слід розглядати як організовану та продуману допомогу співробітникам у досягненні його цілей, професійному розвитку, прагненні зробити кар'єру та реалізувати його здібності.

На сьогодні в Україні майже не приділяється увазі кар'єрному розвитку публічних службовців. У чинному Законі України «Про державну службу» відсутні конкретні етапи розвитку кар'єри публічних службовців.

На сьогодні просування по службі в системі публічного управління є:

– призначення службовця на вищу посаду публічної служби, вищим грошовим утриманням та соціальними гарантіями (вертикальна мобільність). В даному випадку підвищується посадовий та соціальний статус службовця.

– призначення службовця на іншу посаду публічної служби в рамках однієї кваліфікаційної групи та категорії посад без зміни посадового найменування, але з вищим грошовим утриманням та соціальними гарантіями (горизонтальна мобільність).

– присвоєння публічному службовцю більше високого рангу [1].

З боку кадрової служби органу державної влади цілями управління кар'єрою є:

– раціональне використання професійних здібностей співробітника на користь досягнення цілей публічної служби;

– своєчасне забезпечення потреб органу державної влади у персоналі необхідної кількості з необхідним рівнем кваліфікації, життєвим та професійним досвідом;

– створення ефективних стимулів для якісної діяльності персоналу;

– забезпечення стабільного складу персоналу, здатного акумулювати професійний досвід та корпоративну культуру публічної служби.

Водночас, з боку публічного службовця серед основних очікувань від процесу управління кар'єрою можуть бути:

– забезпечення можливостей самореалізації у сфері публічного управління;

– досягнення вищого посадового статусу в ієрархії державних посад, можливість отримання вищої оплати праці;

– отримання більш змістовної та адекватної роботи професійним інтересами та компетенціях;

– розвиток професійних здібностей;

– формування структури неформальних відносин у сфері публічної служби та у системі влади та ін.

На публічній службі, через її специфіку, темпи розвитку кар'єри персоналу значно нижчі, ніж у підприємницьких структури. Аналіз посадового

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

просування публічних службовців свідчить про стихійність процесу кар'єрного зростання, нерівномірність стажу перебування на посаді, утворення так званих кар'єрних «тупиків», кар'єрних «звалищ», швидкісних та десантних кар'єр. Цілком типовою для публічної служби стала така кар'єрна практика як швидкісна кар'єра. Сенс її полягає у стрімкому просуванні по посадовій ієрархії або просто заняття («десантування») державної посади, причому дуже високого рівня, без жодної практики публічної служби та відповідного професійного досвіду. Це негативно позначається як на можливості набуття публічним службовцем необхідного професійного досвіду для зайняття наступної посади, так і для раціонального використання кадрового потенціалу при невчасному переміщенні на вищі посади [1; 2].

Значимість багатьох законодавчо закріплених технологій управління кар'єрою (конкурсний відбір, реалізація висновків оцінювання) недооцінюється, на їх основі приймається менше чверті всіх рішень з кадрових питань, тому керівники, як і раніше, часто підбирають «зручну» команду, керуючись виключно особистими уподобаннями. Дані кар'єрні аномалії негативно впливають на стимулювання трудової та професійної віддачі людини, підтримання сприятливого соціально-психологічного клімату серед публічних службовців.

Причину низьких показників успішної кар'єри серед публічних службовців слід шукати у тому, що ця робота практично відсутня оскільки:

– відсутнє нормативне, науково-методичне, організаційне забезпечення цієї діяльності;

– відсутні фахівці, які могли б займатися управлінською кар'єрою публічного службовця на належному рівні

Вирішення цієї проблеми можливе такими способами:

– нормативно-правове регулювання етапів кар'єрного зростання публічних службовців;

– навчання працівників кадрових служб кваліфікаційної розробки системної кар'єри, «кар'єрних технологій»;

– об'єднання у єдине ціле різних складових частин кар'єри;

– створення організаційного фундаменту для планування кар'єри.

Список використаних джерел:

1. Додонова Г.О. Управління кар'єрою державного службовця. *Theoretical and empirical scientific research: concept and trends*. 2020. Volume 1. July 24. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/logos/article/download/4014/3948/>

2. Доценко Т.А. Кар'єра публічних службовців в умовах реформування системи державного управління в Україні. *Public Administration and Regional Development*. 2020. № 8. С. 540-562. URL: <https://pard.mk.ua/index.php/journal>.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Лазебна Ірина Василівна
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Державного торговельно-економічного університету

КОМУНІКАТИВНИЙ ДІАЛОГ МІЖ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ
ВЛАДИ ТА ГРОМАДСЬКІСТЮ

Державна комунікація є однією з найважливіших складових системи державного управління. В умовах демократії органи державної влади повинні дотримуватися принципів інформаційної відкритості та прозорості у своїй діяльності, підтримувати рівноправний діалог з громадянами, забезпечувати узгодження інтересів держави та суспільства під час вирішення тих чи інших питань.

Успішне формування та реалізація державної політики безпосередньо залежить від здатності державних органів ефективно спілкуватися з громадськістю, обговорювати альтернативи політики та використовувати громадські пропозиції для підвищення якості політики.

Пріоритетні напрями роботи публічних органів мають визначатися у взаємодії із громадськістю. Щоб отримати користь від діалогу з громадськістю, влада повинна мати можливість вести такий діалог. Взаємодія органів державної влади з громадськістю має забезпечувати двосторонній обмін інформацією між владою та представниками громадянського суспільства з метою створення програм та державних проєктів, які справді відповідають потребам суспільства. Таке спілкування повинно відбуватися на регулярній основі, мати виважену, системну методичну основу.

У сучасних умовах, на етапі реформування України, проблема діалектичних протиріч у взаємовідносинах органів державної влади та громадськості у загальній системі державного управління набула актуальності та загострилася. Її рішення, як показує практика, слід шукати через поєднання інтересів та зусиль сторін у рамках єдиної державної вертикалі управління та на основі усвідомленого громадянського компромісу, нового «суспільного договору»:

1) Швидко розвивається комунікативний простір, докорінно змінилися зв'язки з громадськістю, обмін інформацією, ступінь відкритості, якість і кількість діалогових форм спілкування людей, соціальних груп і структур. Відповідно, зростає вплив громадянського суспільства, його частка інтересів та участі у державних справах. У свою чергу, посилення громадського контролю (цивільної влади) змінює позицію влади, регіональних владних структур, змушуючи дедалі ширше використовувати форми соціально-управлінського партнерства для зняття соціальної напруги та спільного вирішення конфліктів.

2) Різного роду комунікації, набуваючи мережевого характеру, істотно змінюють зворотний зв'язок державних структур із населенням, місцевими спільнотами; система територіального управління дедалі більше стає

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

двостороннім процесом. Є можливість для більш повного політичного моніторингу та ефективних виборчих кампаній на рівні, який забезпечив би формування справді легітимного уряду.

У новій парадигмі державного управління трансформуються традиційні уявлення про комунікацію між органами влади та їх інформаційну взаємодію з громадянами. Тому варто говорити саме про трансформацію суспільних відносин від інформаційного підходу до інформаційно-комунікативного, адже таким чином створюється певне діалогове середовище “державні службовці – громадяни”, зростає необхідність постійної комунікації та підтримки зворотного зв'язку, а не лише пасивного одностороннього інформування про дії влади. Тому архетип зворотного зв'язку є ключовим у формуванні комунікативної сфери.

Для державно-управлінського дискурсу, як площини реалізації політико-управлінських відносин, діалогічність набуває парадигмального значення. По-перше, діалогічність безпосередньо пов'язується з демократизацією сучасного суспільства; діалог стає ключовим поняттям для усвідомлення процесів у різних сферах соціального життя, включаючи політику, державне управління, суспільство [2]; по-друге, у науці державного управління категорія діалогічності стає популярною, як засаднича ознака різних моделей ефективності модернізаційних і реформаційних процесів [3]; по-третє, сутнісна природа діалогічності є потенціалом, що забезпечує ефективне подолання комунікативних дефектів.

Особливістю розвитку демократичних процесів в українському суспільстві є можливість відкритого соціально-комунікативного діалогу між різними спільнотами, представниками влади, представниками впливових компаній та громадянами. Технічність та оперативність здійснення цього діалогу забезпечують різні канали комунікації, серед яких все більшу роль відіграє світова мережа і, зокрема, такий канал комунікації як соціальні мережі [1]. Використовуючи соціальні мережі як інструмент діалогу суспільство має інструменти впливу як на владні структури так і на вироблення оперативних дієвих рішень, підняття та вирішення актуальних питань, швидке поширення інформації. Вивчення механізму соціально-комунікативного діалогу з використанням соціальних мереж як інструменту дає можливість до вирішення нагальних соціальних проблем у суспільстві [5].

Органи державної влади повинні створити постійну дієву модель інформаційно-комунікативної взаємодії з громадянами та громадянським суспільством, бо саме результатом наповнення комунікативної сфери стають ціннісна система переконань суспільства, інтелектуальний потенціал та активність громадян. Ця сфера надає можливість наблизити громадян до участі в управлінні від локального до загальнодержавного рівнів, а також вибудувати конфігурацію соціально-культурних процесів у суспільстві в певний історичний проміжок часу. В умовах інформаційного суспільства увага має акцентуватися на гуманітарних цінностях, насамперед – на формуванні об'єднавчої світоглядної позиції громадян, громадянського суспільства, якості інформації

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

та змістовному наповненню інформаційних продуктів [4].

Особливого значення дієва комунікація між публічними службовцями і громадськістю, в основі якої лежить повага до прав людини, набуває в умовах війни.

Для підтримки вчасної комунікації з жителями громади під час воєнного стану органи місцевого самоврядування мають використовувати, як наявні канали для сповіщення населення про основні зміни в громаді (прийняті рішення, доступні послуги, гуманітарну допомогу, тощо) так і нові оперативні засоби зв'язку. Окрім офіційних веб-сайтів, друкованих видань, ЗМІ, варто використовувати платформи, які популярні серед жителів громади (телеграм-канали, чат-боти, вайбер/Signal-чати, соціальні мережі тощо).

Посилилося інформування та співпраця з інститутами громадянського суспільства (ІГС) в т.ч. волонтерськими спільнотами, через створення та діяльність комунікаційних хабів, міських інформаційних порталів, а також спільно проведеними просвітницькими чи роз'яснювальними заходами, спільні інформаційні кампанії. У громадах, які приймають велику кількість ВПО, створюються центри підтримки ВПО, які б окрім координації гуманітарної допомоги, правового захисту, надають інформацію, яка необхідна ВПО для адаптації в життя громади (ведення реєстру ВПО, постійної комунікації з ВПО, ведення розділу на сайті ОМС для ВПО тощо).

Також комунаційна взаємодія досить активно проявляється у волонтерстві. Як і під час, так і після завершення воєнного стану варто розвивати цей напрямок. Органам місцевого самоврядування слід розробити та ухвалити міську програму сприяння волонтерському рухові, яка мала б сприяти створенню сприятливих умов для розвитку волонтерської діяльності в територіальній громаді; налагодженню ефективної співпраці та консолідації зусиль волонтерських організацій та ОМС; збільшенню включеності жителів, в тому числі молоді і літніх людей, до волонтерської діяльності. І цьому може сприяти створення електронного ресурсу/платформи/розділу на сайті міської ради з інформацією пов'язаною з волонтерською діяльністю в територіальній громаді, створення інформаційно-ресурсного центру "Волонтерський хаб", надання організаціям, що залучають волонтерів, в оренду комунального майна для здійснення волонтерської діяльності, проведення освітніх заходів, проведення конкурсу проектів для громадських об'єднань та благодійних організацій, допомога із висвітленням волонтерської діяльності та комунікації із вразливими категоріями, введення соціального замовлення серед благодійних організацій тощо.

Отже, налагодження сталої комунікації із жителями громади щодо оперативних рішень органів публічної влади, а також взаємодію із волонтерськими ініціативами, суб'єктами економічної діяльності, ВПО, включаючи їх до напрацювань рішень, які їх стосуються, або можуть допомогти у життєстійкості громади є важливими напрямками комунікаційної взаємодії органів публічної влади та громадськості як під час, так і після завершення воєнного стану.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Список використаних джерел:

1. Архипова Є.О., Дмитренко Н.О. Ефективна комунікація між органами державної влади та громадськістю як умова розвитку демократичного суспільства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. №1. С. 92-96.
2. Єршова Н.Г. Публічні комунікації у публічній політиці: визначення основних понять. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2019. №4. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/4_2019/104.pdf.
3. Павленко Є.М. Підходи до модернізації сучасної моделі комунікативної політики органів публічної влади України. *Публічне управління та митне адміністрування*. 2021. № 2. С. 29-36.
4. Садовська А. Комунікативна сфера в соціогуманітарному просторі: архетипний підхід. *Публічне управління: теорія та практика*. 2014. Вип. 2 (спец. вип.). С. 156–161.
5. Цілюрик С.В. Соціально-комунікативний діалог в соціальних мережах як елемент формування демократичних засад в українському суспільстві. Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент. 2015. Вип. 19–20. С. 103–111.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Лукаш Тетяна Миколаївна
аспірантка кафедри управління охороною здоров'я та публічного
адміністрування Національного університету охорони здоров'я України
імені П.Л. Шупика

УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМІВ ДЕРЖАВНОГО
РЕГУЛЮВАННЯ ЕКСТРЕНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ХВОРИМ З
ЦЕРЕБРОВАСКУЛЯРНОЮ ПАТОЛОГІЄЮ

Паралельно із розвитком практики укладення договорів з медичними закладами набула поширення Програма медичних гарантій від НСЗУ. Згідно із нею кожен громадянин України має можливість потрапити до лікаря незалежно від його місця перебування та наявності укладеної з лікарем декларації. У рамках програми відбувалось розкриття переліку безкоштовних послуг, на які має право кожен пацієнт. У Програмі медичних гарантій на 2023 рік вказано, що одним із пріоритетних напрямків розвитку сфери охорони здоров'я є першочергове забезпечення за рахунок наявних та додаткових ресурсів профілактики, ранньої діагностики і лікування таких неінфекційних захворювань: серцево-судинні: артеріальна гіпертензія, гострий інфаркт міокарда; цереброваскулярні захворювання, зокрема гострий мозковий інсульт та ін. [1].

Проте на практиці, цього досягнути стало складніше. Це пов'язано із тим, що медичним закладам подекуди було складно досягнути критеріїв, виставлених НСЗУ, а в умовах недостатності фінансування галузі охорони здоров'я ситуацію перетворювалась на безвихідну. Так, щоб підвищити рівень, якість та спектр послуг, які надаються закладом охорони здоров'я, і як наслідок отримати відшкодування витрат за надані послуги від НСЗУ необхідно було відповідати встановленим умовам, хоча саме кошти на відшкодування таких витрат і повинні були слугувати джерелом для розвитку технологічного та матеріального оснащення медичного закладу.

Для вирішення ситуації яка склалась і забезпечення повноцінного доступу до всіх гарантованих медичних послуг у 2022 році було розпочато процес формування нормативної бази для утворення «спроможної госпітальної мережі». Насамперед роз'яснимо, що спроможною госпітальною мережею закладів охорони здоров'я ж мережа надавачів медичних послуг, яка забезпечує медичне обслуговування в межах відповідного госпітального округу, в тому числі під час надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану. Метою створення спроможної мережі є організація належного якісного медичного обслуговування, із забезпеченням дотримання принципів доступності та своєчасності, а також найбільш ефективного використання матеріальних, трудових та інших ресурсів.

Ключовою одиницею спроможної мережі виступає госпітальний округ. Під госпітальним округом розуміється територія, в межах якої організоване надання якісної, повноцінної, безперервної та пацієнто орієнтованої медичної

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

допомоги та реабілітації. Останні в свою чергу включають в себе госпітальні кластери (рис.1).

У рамках госпітального округу функціонують загальні, кластерні та надкластерні багатопрофільні медичні заклади, а також надавачі інших медичних послуг. Заклади охорони здоров'я, які входять в госпітальний округ різняться за обсягами та складністю медичної допомоги, яку вони надають, а також кількістю громадян, котрих вони здатні прийняти.

Рисунок 1. Склад госпітального округу
Джерело: розроблено автором на основі [2]

Медичні заклади, які повинні забезпечити медичну допомогу хворим з цереброваскулярними патологіями входять до переліку центрів екстреної медичної допомоги, а також кластерних та надкластерних закладів охорони здоров'я.

Процес створення спроможної мережі медичних закладів розпочався ще у 2019 році шляхом прийняття Постанови Кабінету міністрів України «Деякі питання створення госпітальних округів» від 27.11.2019 року за №1074. Проте, виклики повномасштабної війни з російською федерацією накралась на ті наявні системні проблеми, які відстежувались у практиці діяльності закладів охорони здоров'я і вирішення яких активно відбувалось і до 24 лютого. З урахуванням того, що до наявних проблем додалась необхідність відбудови зруйнованої інфраструктури, а також враховуючи той факт, що нерідко відстежуються випадки, коли лікарі женуть за новою назвою мед закладу (кластерний чи надкластерний) чи за кількістю укладених контрактів з НСЗУ, що зумовлює розпорошення ресурсів, і як наслідок, страждає якість послуг, було прийнято рішення врахувати зазначені реалії та прийняти нову постанову про «Деякі питання організації спроможної мережі закладів охорони здоров'я» за №174 від 28 лютого 2023 року. Цією Постановою розпочинається інфраструктурний етап медичної реформи [3].

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Згідно із новими умовами на обласні, Київські міські державні військові адміністрації накладається вимога розробки та подання на погодження до Міністерства охорони здоров'я спроможної мережі закладів охорони здоров'я і плани по розвитку госпітальних округів до 1 травня поточного року. Після цього, вони повинні розглянутись МОЗ у двомісячних термін та повернутись на затвердження на місця. У подальшому плани по розвитку регіонів повинні переглядатись і по-новому погоджуватись МОЗ не рідше одного разу на три роки.

Для вирішення проблеми пропонується використовувати такий підхід: госпітальний округ є територією області, а госпітальний кластер – територією новоствореного району. При цьому під час формування такого району враховується багато різних аспектів, у тому числі і мережу транспортного сполучення. В рамках госпітального кластеру повинна бути як мінімум одна кластерна лікарня, де забезпечено як найменшу кількість визначених профілів. В протилежному випадку – система не зможе ефективно працювати. Як наслідок, буде виконано всі заходи по відкриттю всіх необхідних відділень, а також забезпечення їх медичними працівниками. Це реалізується шляхом прийняття від медичного закладу замовлення на спеціалістів, і формування пріоритету під час розподілу в інтернатуру саме для цього закладу.

Впровадження спроможної мережі лікарень дозволить визначити чітку роль кожної з них у загальній роботі медичної системи та розвивати відповідні напрями медичної допомоги. Внаслідок цього виникає можливість проводити планування людського капіталу на різних рівнях: загальнонаціональному, регіональному та рівні окремої медичної установи. Залежно від ролі, яку відіграватиме заклад охорони здоров'я у межах госпітального округу визначатиметься пріоритет на державному рівні щодо спрямування ресурсів до нього, зокрема дорогого обладнання, яке закуповується за рахунок коштів державного бюджету [4].

Досить поширеною проблемою у сучасній системі медичної допомоги є недосконала організація раннього доступу до наданням першої допомоги. Включення центрів екстреної медичної допомоги та медицини катастроф із пунктами постійного базування бригад швидкої медичної допомоги до складу госпітального округу дозволить забезпечити доступ пацієнтів з цереброваскулярними патологіями до своєчасної медичної допомоги. Проте, не потрібно забувати, що на швидкість доїзду швидкої пацієнта впливає в тому числі і якість доріг, їх завантаженість, культура дорожнього руху, справність та кількість медичного транспорту, відсутність назв вулиць та нумерації будинків на них, тощо. Поруч із цим статистично значуще зростання показників виживання серед пацієнтів екстреної медичної допомоги можна досягнути лише за умов доступу пацієнтів до такої допомоги не більше як через 4 хвилини після настання екстреної ситуації. На практиці ж цей процес може розтягнутись і на 40-60 хвилин, а дехто взагалі може так і не дочекатись карети швидкої.

Для вирішення ситуації пропонується розробляти маршрути транспортування пацієнтів бригадами екстреної медичної допомоги до

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

надкластерних, кластерних і загальних закладів охорони здоров'я за відповідними напрямками надання медичної допомоги. Обов'язок за розробку таких маршрутів покладається на структурні підрозділи з питань охорони здоров'я, які входять до складу обласних державних (військових) адміністрацій. При цьому пункту постійного розміщення брига екстреної медичної допомоги в межах спроможної мереже повинні бути розташовані таким чином, щоб забезпечувати встановлені нормативи прибуття бригаад на місце виклику.

Ще однією проблемою надання екстреної медичної допомоги є факт неспроможності самостійно її викликати людині із вадами зору та слуху, а також тим хто через хворобу тимчасово відчуває труднощі із мовленням та слухом (що актуально саме при цереброваскулярних патологіях), адже виклик приймається виключно через телефонні дзвінки.

Поруч із цим, опитування щодо якості надання медичної допомоги на догоспітальному етапі показують високий рівень невдоволення пацієнтів. Це пов'язано із тим, що професійна підготовка, встановлені кваліфікаційні вимоги та організація роботи працівників екстреної медицини часто нехтує формуванням навичок роботи в команді [5].

Окремою додатковою проблемою виступає відсутність в Україні національних стандартів у галузі охорони здоров'я щодо надання екстреної медичної допомоги, обґрунтованих на основі доказової медицини [6]. У той же час, наявні галузеві стандарти часто суперечать міжнародній доказовій практиці. Поруч із цим відсутній механізм контролю за дотриманням навіть наявних галузевих стандартів, що також потребує вирішення.

Для покращення ситуації в першу чергу необхідно коректно організувати мережу розміщення базувальних бригаад екстреної медичної допомоги з урахуванням всіх факторів, які впливають на швидкість доїзду до хворого. Це планується досягнути в рамках інфраструктурного етапу медичної реформи. Окрім того, укладенням контрактів закладів охорони здоров'я з НСЗУ дозволить значне покращення технологічного та матеріального забезпечення. Поруч із цим, вкрай важливо удосконалити механізми контролю за рівнем знань медичних працівників загалом та фахівців екстреної медичної допомоги зокрема. У той же час, доопрацювання потребує і нормативна база надання допомоги, через прийняття національних стандартів, адаптованих під міжнародний досвід надання медичної допомоги.

Список використаних джерел:

1. Програма медичних гарантій 2023 рік. *Національна служба здоров'я України*. 2023. URL: https://health.kyivcity.gov.ua/files/20pr_2023.pdf
2. Дубина О. Спроможна мережа ЗОЗ: строки і порядок формування. *Медична Справа. Платформа Медзаклад*. 2023. URL: <https://medplatforma.com.ua/hnoi-merezhi-zoz-termini-i-poryadok-formuvannya>
3. Деякі питання організації спроможної мережі закладів охорони здоров'я: Постанова Кабінету міністрів України №174 від 28 лютого 2023 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/174-2023-п#Text>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

4. Шевченко Л. Віктор Ляшко про спроможну мережу ЗОЗ: «Ми як держава будемо закачувати рукава й допомагати». *Експертус Медзаклад*. URL: <https://med.expertus.com.ua/recommendations/content link marker>

5. Устінов О. Розбудова спроможної мережі: Віктор Ляшко провів зустріч за участю Асоціації міст України. *Український медичний часопис*. 2023. URL: <https://umj.com.ua/uk/zustrich-za-uchastyu-asotsiatsiyi-mist-ukrayini>

6. Коса Т., Литвинова О. Проблема удосконалення екстреної медичної допомоги на різних етапах її надання через призму медичної реформи. *Медсестринство*. 2020. №2. С. 23-24.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Ляшук А.О.

аспірант кафедри управління охороною здоров'я та публічного
адміністрування Національного університету охорони здоров'я України
імені П.Л. Шупика

**ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО МЕХАНІЗМУ КІБЕРБЕЗПЕКИ,
СИСТЕМ ТА РЕЄСТРІВ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я**

З розвитком електронної системи охорони здоров'я збільшується кількість реєстрів та медичних інформаційних систем. Так, на сьогоднішній день нараховується більше десяти реєстрів (Реєстр пацієнтів, Реєстр декларацій, Реєстр медичних працівників, Реєстр медичних записів тощо). Варто зазначити й те, що крім державних інформаційних систем, в Україні працюють приватні системи. За допомогою таких систем приватні медичні заклади передають інформацію до центральної бази [1].

Отже, на сьогоднішній день E-health є найбільшою електронною системою в медичній галузі та в країні загалом. ЕСОЗ постійно розвивається та вдосконалюється. В ній формуються величезні масиви медичних даних, більшість з яких належать до специфічної категорії персональних даних. Такі дані повинні бути надійно захищеними та недоступними для сторонніх осіб. Разом з тим, медичні установи не в змозі самотійно впоратися з втручаннями, втратами, пошкодженнями інформаційно-комунікаційних систем та реєстрів. Саме тому пріоритетним напрямом діяльності держави в сфері охорони здоров'я має стати вдосконалення механізму кібербезпеки, моніторингу, захисту та аналізу таких втручань, втрат та пошкоджень. Перед тим, як висвітлити діяльність нашої держави щодо забезпечення кіберзахисту в сфері охорони здоров'я, проаналізуємо міжнародний досвід.

Протягом останніх років спостерігається збільшення кількості кібератак на сектор охорони здоров'я в усьому світі. З початком пандемії у квітні 2020 року число кіберпосягань на медичні організації зросло ще більше.

Зростання кількості загроз кібербезпеці системи охорони здоров'я підтверджується результатами опитування фахівців з кібербезпеки, проведеного американською неурядовою організацією Healthcare Information and Management Systems Society (HIMSS) у 2022 році. Згідно з результатами опитування, більшість організацій вже стикалися з серйозними посяганнями на інформаційно-комунікаційні системи та реєстри, скоєні шляхом віддаленого доступу. Основними способами атак був фішинг, вимагання та використання засобів соціальної інженерії (зловживання довірою чи обман з метою отримання інформації). Наслідками атак стали збої у роботі інформаційних систем постраждалих організацій та порушення у наданні медичних послуг [2].

Серед найбільш серйозних кібератак, які зазнали організації охорони здоров'я по всьому світу в останні роки, необхідно відмітити атаки хакерів-вимагачів на госпіталь у Брно (Чехія), паризьку госпітальну систему, лікарні в Іспанії та Таїланді, клініки в різних штатах США. Атак зазнав департамент

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

охорони здоров'я штату Іллінойс та навіть ВООЗ. Однак найбільш трагічним став хакерський напад на госпіталь у Дюссельдорфі, який спричинив смерть пацієнтки [3].

Кібератакам піддаються наукові центри та лабораторії. Згідно з даними IBM, сім провідних компаній в Канаді, Франції, Індії, Південній Кореї та США, які займаються створенням вакцин та проведенням клінічних випробувань, стали мішенями для цифрових атак [3].

Постійна загроза в сфері охорони здоров'я та інших сферах діяльності змушує співпрацювати між собою різні країни. Основоположними документами у боротьбі з кіберзлочинністю, прийнятими в результаті такої співпраці, є «Конвенція про злочинність у сфері комп'ютерної інформації» Ради Європи та «Резолюція боротьби зі злочинним використанням інформаційних технологій», прийнята країнами-учасниками ООН у 2001 році. Згідно з Резолюцією, основними заходами у боротьбі з кіберзлочинністю є:

- законодавче закріплення відповідальності за кіберзлочини;
- міждержавна взаємодія правоохоронних органів, їх відповідна підготовка в умовах інформаційного суспільства;
- обмін інформацією щодо проблем кіберзлочинів;
- забезпечення достатнього рівня захисту інформаційних систем від незаконного втручання;
- своєчасний збір доказів під час розслідування скоєних кіберзлочинів.

Міжнародну протидію кіберзлочинності, в тому числі, у сфері охорони здоров'я, проводить НАТО. В 2013 року була розроблена єдина система з реагування на атаки в кіберпросторі. Постійно ведуться роботи з оцінки ефективності цієї системи та її вдосконалення. Зокрема, кожен рік проводяться навчання «Кіберкоаліція» та «Захисний шар».

В 2013 році у Гаазі був створений Європейський центр, який займається збором та аналізом даних з кіберзлочинів, розробленням заходів щодо їх розслідування, обміном досвідом у боротьбі та попередженні кібератак з іншими країнами.

Враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок про активну міжнародну протидію кіберзлочинності. Участь у розробці заходів щодо запобігання кіберзлочинам в сфері охорони здоров'я приймає й Україна. Досвід нашої держави в боротьбі з кібератаками російського агресора допомагає іншим країнам та міжнародним організаціям у побудові дієвих національних та міжнародних систем кіберзахисту.

Згідно з даними CERT-UA, з 24 лютого 2022 року по 24 серпня 2022 року було зареєстровано 1123 кібератаки на державні інформаційні ресурси та об'єкти критичної інформаційної інфраструктури [4]. Значна частина кібератак здійснювалася на сектор охорони здоров'я, зокрема, на інформаційно-комунікаційні системи та реєстри ЕСОЗ. Основною метою таких кібератак став несанкціонований збір інформації, розміщення шкідливого програмного коду та втручання у роботу ресурсів (рис. 2).

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Рис. 2. Мета кібератак, кількість випадків [4]

Примітка: систематизовано автором

Не дивлячись на постійні кібератаки з боку російських хакерів, інформаційно-комунікаційні системи та реєстри сфери охорони здоров'я залишаються неушкодженими. Цього вдалося досягти завдяки надійному захисту ЕСОЗ.

Електронна система охорони здоров'я розроблена відповідно з вимогами діючого законодавства України до захисту інформації та кіберзахисту. Основними законами, які регулюють питання забезпечення захисту медичних даних, що формуються та циркулюють в цій системі, є Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я» та Закон України «Про захист персональних даних».

На сьогоднішній день медичними інформаційними системами E-health користуються українські лікарні, аптеки та, безпосередньо, пацієнти, які з їх допомогою передають інформацію до центральної бази. За безпеку даних відповідає держава, якій і належить ця база. Саме в базі зберігаються реєстри з даними про пацієнтів, укладені декларації, медичні висновки, медичні записи тощо. За захист даних відповідає НСЗУ, яка є власником електронної системи. Також відповідальність несуть медпрацівники, які здійснюють їх обробку під час прийому пацієнтів, консультування, проведення процедур, діагностики, призначення лікування тощо.

Організації охорони здоров'я у всьому світі піддаються та будуть піддаватися кібератакам, які посягають на громадську безпеку, власність, життя та здоров'я, конституційні права громадян, безпеку збору, зберігання та передання медичної інформації. В зв'язку з цим пріоритетним напрямом діяльності держави повинно стати вдосконалення механізму кібербезпеки, моніторингу, захисту та аналізу втручань, втрат та пошкоджень інформаційно-комунікаційних систем та медичних реєстрів електронної системи охорони здоров'я України.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Список використаних джерел:

1. Черниш Д. В Україні працює кілька приватних медичних інформаційних систем. Як там захищені дані українців. Forbes.ua, 2022. URL: <https://forbes.ua/innovations/v-ukraini-pratsyue-kilka-privatnikh-medichnikh-informatsiynikh-sistem-yak-tam-zakhishcheni-dani-ukraintsiv-08092022-8211>
2. 2022 HIMSS Cybersecurity Survey Collecting Responses from Healthcare Professionals. HIMSS, 2022. URL: <https://www.himss.org/news/2022-himss-cybersecurity-survey-collecting-responses-healthcare-professionals>
3. Burt T. Cyberattacks targeting health care must stop. Microsoft, 2020. URL: <https://blogs.microsoft.com/on-the-issues/2020/11/13/health-care-cyberattacks-covid-19-paris-peace-forum/>
4. Савченко-Галушко Т. Як забезпечити захист кіберпростору України на тлі збройної агресії рф. Armyinform, 2022. URL: <https://armyinform.com.ua/2022/09/10/yak-zabezpechyty-zahyst-kiberprostoru-ukrayiny-na-tli-zbrojnoyi-agresiyi-rf/>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Ляшук Н.О.

аспірант кафедри управління охороною здоров'я та публічного
адміністрування Національного університету охорони здоров'я України
імені П.Л.Шупика

**ОСНОВНІ ПІДСТАВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНДИКАТИВНОГО
ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ**

Індикативне планування – це процес, який використовується урядами для спрямування інвестиційних рішень на ключові пріоритетні сфери. Він передбачає розробку інвестиційних планів, які встановлюють цілі та пріоритети використання ресурсів, але не визначають конкретних заходів або дій для досягнення цих цілей. Розробка та реалізація індикативних планів інвестиційних проєктів вимагає наявності нормативно-правової бази, яка б регулювала процес планування та забезпечувала дотримання вимог законодавства.

Розуміння нормативно-правової бази для впровадження індикативного планування є важливим для ефективної реалізації інвестиційних планів та успіху інвестиційних проєктів. Дотримання законодавчих вимог є важливим для успішної реалізації індикативного планування, оскільки недотримання нормативно-правових вимог може призвести до юридичних проблем або затримок. Крім того, розуміння правової бази може допомогти забезпечити належне залучення зацікавлених сторін, врахування їхніх проблем та інтересів, а також ефективний і раціональний розподіл ресурсів.

В Україні індикативне планування регулюється насамперед Законом України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» [1]. Починаючи з 2001 року, державний індикативний план отримав назву «Державна програма економічного і соціального розвитку України». В Україні, найважливішим об'єктом індикативного планування є регіони [7].

Методику, технологію та організацію індикативного планування слід будувати відповідно до ринкових відносин, щоб забезпечити ефективне функціонування регіональної економіки. Саме тому Державні програми економічного і соціального розвитку кожен регіон проводить незалежно, відповідно і створює свої регулятивні документи – програми, яких дотримується. Основним загально регіональним регулювальним нормативним актом індикативного планування регіонального розвитку є Постанова Кабінету Міністрів «Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки» [4].

Перелічене законодавство не визначає суті індикативного планування, однак в цілому індикативне планування покликане забезпечити загальну основу для прийняття інвестиційних рішень та спрямувати розподіл ресурсів на ключові пріоритетні напрямки. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України відповідає за координацію розробки

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

індикативних планів інвестиційних проектів. Міністерство співпрацює з іншими відповідними державними установами, такими як Державне агентство з інвестицій та управління національними проектами України, для визначення пріоритетних сфер інвестування та розробки планів, що відповідають національним цілям розвитку.

Окрім Закону про планування, на індикативне планування інвестиційних проектів в Україні можуть впливати й інші закони та нормативно-правові акти. Наприклад, Закон України «Про державно-приватне партнерство» забезпечує правову основу для державно-приватного партнерства і може впливати на розробку та реалізацію індикативних планів для проектів, які передбачають участь приватного сектору [2].

Загалом, законодавча база для індикативного планування в Україні забезпечує основу для розробки інвестиційних планів, які підтримують національні цілі розвитку та спрямовують розподіл ресурсів на пріоритетні сфери. Однак ефективна реалізація цих планів залежить від таких факторів, як спроможність уряду, залучення зацікавлених сторін та наявність ресурсів.

Закон «Про інвестиційну діяльність» встановлює рамки інвестиційної діяльності в Україні, а чинна правова система налічує понад 100 законів та підзаконних актів, що регулюють інвестиційну діяльність. Серед законів, на які звертається увага в тексті, – Закон України «Про інвестиційну діяльність», Закон України «Про режим іноземного інвестування» та Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок». У тексті даних законів окреслено права суб'єктів інвестиційної діяльності та інвесторів, зокрема, право визначати цілі та напрями інвестування, право володіти, користуватися та розпоряджатися об'єктами і результатами інвестиційної діяльності. У тексті також зазначається, що інвестиції стали невід'ємною частиною суспільного виробництва і охоплюють такі стадії, як залучення, вкладення ресурсів, відтворення, реінвестування або вилучення з обігу. Загалом текст містить короткий огляд правових та економічних засад інвестиційної діяльності в Україні [3].

Закони та нормативні акти, що регулюють індикативне планування в Україні, створюють основу для розробки, впровадження, моніторингу та оцінки інвестиційних планів. Нижче наведено деякі ключові аспекти законодавчої бази, які впливають на індикативне планування:

1. Планові документи. індикативне планування вимагає розробки Національної стратегії розвитку, яка визначає ключові цілі та пріоритети розвитку країни. Національна стратегія розвитку слугує основою для розробки інших планових документів, у тому числі індикативних планів інвестиційних проектів для окремих регіонів. Ці планові документи повинні розроблятися за участю зацікавлених сторін та узгоджуватися з цілями і пріоритетами, визначеними в Національній стратегії розвитку.

2. Процес розробки. Закон «Інвестиційну діяльність» вимагає, щоб розробка інвестиційних планів ґрунтувалася на ретельному аналізі соціальних, економічних та екологічних умов на території, де будуть здійснюватися інвестиції. Інвестиційні плани повинні також враховувати інтереси

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

зацікавлених сторін, включаючи місцеві громади, і повинні розроблятися за погодженням з цими сторонами. Разом з тим для ефективної реалізації проектів необхідно створювати такі нормативно-правові акти, які створюють передумови для громадського обговорення інвестиційних проектів та затвердження відповідними органами влади.

3. Реалізація та моніторинг. Після того, як індикативний план інвестиційного проекту розроблено та затверджено, відповідний державний орган несе відповідальність за забезпечення його ефективної реалізації. Це може передбачати координацію дій з іншими державними органами, партнерами з приватного сектору та місцевими громадами для забезпечення ефективного розподілу ресурсів та реалізації проекту відповідно до плану. Важливо створювати такі нормативно-правові акти індикативного планування, які вимагають, щоб інвестиційні плани підлягали регулярному моніторингу та оцінці для забезпечення їхньої актуальності та ефективності з плином часу.

4. Фінансування. Законодавча база індикативного планування в Україні включає положення щодо фінансування інвестиційних проектів. Закон «Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні» [6] містить вказівки щодо розподілу державних коштів на інвестиційні проекти, в тому числі на розробку індикативних планів. Закон також передбачає використання державно-приватного партнерства як засобу фінансування інвестиційних проектів, що може допомогти залучити інвестиції та досвід приватного сектору до розробки та реалізації цих проектів.

Процес реалізації індикативного планування інвестиційних проектів включає кілька ключових етапів.

- **Розробка плану.** Першим кроком у процесі імплементації є розробка індикативного плану інвестиційного проекту. Для розробки ефективних цільових програм для регіонального розвитку важливо передбачити заходи, які сприятимуть взаємовигідній співпраці між місцевою владою, бізнесом та населенням району. У районах, де відсутні великі підприємства або перспективи розвитку значної промисловості, слід зосередитися на стимулюванні розвитку малого та середнього бізнесу. Це допоможе створити нові робочі місця та збільшити місцеві податки.

- **Аналіз цільових програм.** Після розробки індикативного плану наступним кроком є аналіз цільових програм для подальшого розподілу ресурсів, необхідних для його реалізації. Аналіз цільових програм підтримки малого та середнього підприємництва в регіонах дозволяє виділити кілька ключових заходів, спрямованих на вдосконалення процедури реєстрації суб'єктів господарювання та видачі дозвільних документів.

- **Реалізація проекту.** Після того, як ресурси зібрані, проект можна починати реалізовувати. Для ефективної реалізації індикативних планів регіонального розвитку необхідно включити положення про державно-приватне партнерство (ДПП), фінансовий захист та стимули, а також гарантії для підприємців. Це сприятиме активній участі бізнесу в процесі планування. Крім того, адміністративні механізми, такі як державний контроль над

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

монопольними ринками, квотування, митні збори, ліцензування, регулювання цін і заробітної плати, а також пряма фінансова підтримка підприємств, мають вирішальне значення для досягнення цілей індикативного розвитку.

• **Моніторинг та оцінка.** Протягом усього процесу реалізації проекту необхідно проводити регулярний моніторинг та оцінку, щоб оцінити хід виконання проекту та виявити будь-які проблеми або сфери, що потребують вдосконалення. Важливо постійно виявляти та аналізувати методологічні помилки в процесі розробки та реалізації програм індикативного розвитку, щоб забезпечити відповідність фактичних результатів виконання запланованих завдань стратегічним цілям. Такі помилки можуть негативно вплинути на економіку та соціальний розвиток регіонів. Тому експертний аналіз програм інвестиційного розвитку є не менш важливим, ніж сам процес планування.

Для подолання посткризових тенденцій та сприяння економічному зростанню в сучасних умовах необхідний системний підхід, який включає цільовий механізм підтримки пріоритетних напрямів економічного розвитку [6]. Для того, щоб індикативне планування було ефективним, необхідно впроваджувати не просто державні програми регіонального розвитку, а конкретні проекти реалізації інвестиційних проектів.

Для досягнення ефективного державного регулювання індикативного планування інвестиційних проектів необхідно чітко визначити та встановити нормативно-правове забезпечення інвестиційних проектів. Така підтримка повинна включати в себе положення про інвестиційні проекти, планування структури та діяльності інституційних органів, технічну, фінансову допомогу.

Список використаних джерел:

1. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України. Закон України від 23.03.2000 № 1602-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text>
2. Про державно-приватне партнерство. Закон України від 01.07.2010 № 2404-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2404-17#Text>
3. Гук О. В., Шендерівська Л. П., Мохонько Г. А. Інвестування інноваційної діяльності: начальный посібник для здобувачів ступеня магістра за спеціальністю 073 Менеджмент. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2022. 186 с.
4. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки. Постанова Кабінету Міністрів України; Стратегія від 05.08.2020 № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-%D0%BF#Text>
5. Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні. Закон України від 17.12.2020 № 1116-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1116-20#Text>
6. Тимощук М.Р. Індикативне планування як основа збалансованого соціально-економічного розвитку. Національний лісотехнічний університет України: науковий вісник, 24.5, 2014. URL: https://nv.nltu.edu.ua/Archive/2014/24_5/50.pdf
7. Козловський С.В. Методичні основи розробки системи індикативного планування в регіоні. Регіональна економіка, 1, 2010. URL: http://re.gov.ua/re201001/re201001_032_KozlovskiySV.pdf

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Макаренко Олександр Миколайович,
здобувач магістратури кафедри управління охороною
здоров'я та публічного адміністрування
Національний університет охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика

ОСНОВНІ ЕТАПИ В ГАРМОНІЗАЦІЇ
ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ З ЄС

Гармонізація українського законодавства із законодавством Європейського Союзу (ЄС) стала нагальною потребою в період інтеграції України до ЄС. 28 лютого 2022 року Україна офіційно подала заявку на вступ до Європейського Союзу за спеціальною спрощеною процедурою, тим самим підкресливши важливість приведення свого законодавства у відповідність до законодавства ЄС. За підтримки трьох країн-членів ЄС – Словаччини, Польщі та Чехії, а також схвалення Президента Європейської Комісії Урсули фон дер Ляєн, процес вступу України до ЄС набрав значних обертів [1].

Гармонізація законодавства є важливим аспектом процесу інтеграції до ЄС, оскільки вона забезпечує сумісність правових систем держав-членів та їхнє узгоджене функціонування в рамках єдиного ринку ЄС. Цей процес передбачає узгодження національного законодавства з регламентами, директивами та рішеннями ЄС у різних сферах, таких як економіка, навколишнє середовище, соціальна політика та правосуддя. У випадку України виклик полягає не лише у великому обсязі необхідних законодавчих змін, але й у складному політичному, економічному, соціальному контексті країни та в контексті військової безпеки.

Однією з головних проблем, з якою стикається Україна в процесі гармонізації, є необхідність адаптації існуючих законів і нормативно-правових актів до *acquis communautaire* ЄС – накопиченого масиву законів і правових інструментів ЄС. Це вимагає ретельного аналізу поточного стану українського законодавства, виявлення прогалин та неузгодженостей, а також розробки стратегій, спрямованих на системне вирішення цих питань. Крім того, процес гармонізації повинен враховувати унікальні характеристики української правової системи та її історичний і культурний контексти, забезпечуючи, щоб адаптація законодавства ЄС залишалася актуальною та ефективною в рамках соціально-політичного ландшафту країни.

Іншим важливим викликом є необхідність реформування інституційної бази та розбудови спроможності державних інституцій, відповідальних за імплементацію та застосування гармонізованого законодавства. Це передбачає створення нових регуляторних органів, посилення міжвідомчої співпраці, а також забезпечення навчання та ресурсів для державних службовців. Успіх процесу гармонізації залежить від здатності українських інституцій ефективно застосовувати та забезпечувати дотримання адаптованих законів і правил ЄС.

Процес гармонізації також вимагає залучення та співпраці різних зацікавлених сторін, включаючи державні установи, приватний сектор, організації громадянського суспільства та широку громадськість. Забезпечення

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

ефективної комунікації та координації між цими суб'єктами має важливе значення для досягнення всеосяжного та успішного процесу гармонізації. Крім того, підвищення обізнаності громадськості та розуміння наслідків процесу гармонізації має вирішальне значення для отримання підтримки та заохочення дотримання нового узгодженого законодавства.

Гармонізація національного законодавства з правом ЄС була предметом ґрунтовних досліджень багатьох вітчизняних науковців. Більшою мірою, вітчизняні науковці досліджували різні теоретичні та практичні аспекти процесу гармонізації, зробивши значний внесок у розуміння його складнощів та наслідків.

Фундамент для гармонізації українського законодавства з ЄС можна простежити ще з 1990-х років, коли було прийнято кілька ключових президентських указів та стратегій, спрямованих на забезпечення виконання Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейським Співтовариством. До них відносяться:

1. Указ Президента України № 148 (24 лютого 1998 року): "Про забезпечення виконання Угоди про партнерство та співробітництво між Україною та Європейським Співтовариством" [2]. Цей указ заклав основу для внутрішньої підтримки процесу адаптації та створив підґрунтя для співпраці з Європейським Співтовариством.

2. Указ Президента України № 615 (11 червня 1998 року): "Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу" [3]. Ця стратегія окреслила основні напрямки інтеграційного процесу, включаючи адаптацію українського законодавства до законодавства ЄС. Метою було приведення правової системи України у відповідність до сучасної європейської системи права, забезпечення розвитку політичної, ділової, соціальної та культурної активності громадян України, а також сприяння економічному розвитку держави в рамках ЄС.

3. Указ Президента України № 145 (9 лютого 1999 року): "Про заходи щодо вдосконалення нормотворчої діяльності органів управління освітою" [4]. Цей указ був спрямований на вдосконалення нормотворчої діяльності органів управління освітою, що сприятиме гармонізації законодавства України зі стандартами ЄС у сфері освіти.

4. Концепцію адаптації законодавства України до законодавства ЄС (Постанова № 1496 від 16 серпня 1999 року) схвалена Кабінетом Міністрів України[5]. Концепція була покликана лягти в основу щорічних планів роботи центральних органів виконавчої влади з адаптації законодавства України до законодавства ЄС, забезпечивши їх врахування при здійсненні заходів, спрямованих на реалізацію Стратегії.

Побудова фонду адаптації законодавства України до законодавства ЄС з часом еволюціонувала під впливом цих ключових правових та стратегічних документів. Ці документи створили міцний фундамент для поточного процесу адаптації, спрямовуючи розвиток правової системи України відповідно до *acquis communautaire* ЄС.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Спираючись на цей фундамент, можна підійти до гармонізації українського законодавства з законодавством ЄС системно і структуровано, вирішуючи виклики і можливості, що виникають у ході цього процесу, і сприяючи успішній інтеграції України до ЄС. Такий комплексний підхід до гармонізації сприятиме поступовому зростанню добробуту громадян, наближенню його до рівня, що склався в країнах-членах ЄС, а також розвитку політичної, ділової, соціальної та культурної активності в рамках Європейського Союзу.

Теоретико-методологічна основа етапів гармонізації українського законодавства з правом ЄС складається з кількох ключових елементів, зокрема принципів і теорій правової гармонізації, етапів процесу гармонізації та методів, що застосовуються для ефективного впровадження та застосування гармонізованих законів. Ці рамки є важливими для забезпечення структурованого підходу до складного завдання гармонізації українського законодавства з правом ЄС.

Розглянемо принципи та теорії правової гармонізації:

- Гармонізація законодавства ґрунтується на кількох теоріях і принципах, які допомагають впорядкувати процес адаптації національного законодавства до *acquis communautaire* ЄС.

- Верховенство права ЄС. Цей принцип встановлює, що право ЄС має пріоритет над національними законами у випадку конфлікту, забезпечуючи узгодженість правової бази в державах-членах.

- Пряма дія. Принцип прямої дії передбачає, що певні положення права ЄС можуть мати негайне і пряме застосування в національних правових системах без необхідності прийняття імплементаційного законодавства.

- Пропорційність. Цей принцип гарантує, що заходи, вжиті для гармонізації національного законодавства з правом ЄС, не виходять за межі того, що необхідно для досягнення цілей процесу гармонізації.

Підсумовуючи різні підходи до визначення етапів гармонізації, що запропоновані науковцями, та опрацювавши нормативно-правове регулювання, що забезпечує методичні засади гармонізації, можна виділити 5 етапів.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Рис.1. Етапи гармонізації вітчизняного законодавства до ЄС

Примітка: розроблено автором

Гармонізація – це цілеспрямований процес зближення правових систем шляхом усунення суперечностей і встановлення мінімальних правових стандартів через прийняття спільних правових принципів. Це принципи верховенства права, прямої дії, пропорційності. Гармонізація нормативно-правової бази здійснюється в застосуванням різних методів: інституційних реформ, розбудови потенціалу, міжвідомчої співпраці, інформування та залучення громадськості. Загалом, етапність гармонізації законодавчої бази не є єдино-визначеною, тому пропонуємо п'ять етапів: підготовчий – з метою збору критеріїв гармонізації, ідентифікаційний – з метою порівняльного аналізу, розробка – здійснення розробки нормативних актів, імплементация – прийняття законодавства та моніторинг, що полягає в постійній оцінці ефективності законодавства для досягнення державних цілей. Допоміжні інституції, такі як UEPLAS, CECL та STELA, відіграють важливу роль у сприянні процесу

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

гармонізації та забезпеченні успішної інтеграції України до Європейського Союзу.

Список використаних джерел:

1. Єврокомісія рекомендувала надати Україні статус кандидата на вступ до ЄС. *Урядовий портал*. 2022. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/yevrokomisiya-rekomendovala-nadati-ukrayini-status-kandidata-na-vstup-do-yes>
2. Про затвердження Стратегії інтеграції України до Європейського Союзу: Указ Президента України від 11 черв. 1998 р. No 615/98. Урядовий кур'єр. 1998. 18 червня.
3. Про заходи щодо вдосконалення нормотворчої діяльності органів виконавчої влади. Указ Президента України від 9 лютого 1999 р. No 145. Офіційний вісник України від 26.02.1999. 1999. No 6. Стор. 18. Ст. 189
4. Про Концепцію адаптації законодавства України до законодавства ЄС. Постанова Кабінету Міністрів України No 1496 від 16 серпня 1999 р. Офіційний вісник України. 1999. No 33
5. Дегтяр О. А. Загальнотеоретичні проблеми адаптації правової системи України до законодавства Європейського Союзу. Адаптація правової системи України до права Європейського Союзу : теоретичні та практичні аспекти: *матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції* (м. Полтава, 23 листопада 2017 р.) : у 2 ч. Полтава : Россава, 2017. Ч. 1.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Маслак Олександр Миколайович
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Сумського національного аграрного університету, м. Суми

РЕГІОНАЛЬНА ПРОДОВОЛЬЧА БЕЗПЕКА
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Під регіональною продовольчою безпекою слід розуміти захищеність населення адміністративно-територіальної одиниці (області), що передбачає постійну фізичну та економічну доступність до достатньої кількості безпечних харчових продуктів, необхідних для задоволення їх харчових потреб, ведення активного і здорового способу життя.

Забезпечення продовольчих потреб населення має стратегічне значення, оскільки від цього залежать не лише продовольча, а й загальна безпекова ситуація. Продовольча безпека набуває ще більшого значення в умовах воєнного стану, особливо на прикордонних територіях.

Для прикладу Сумська область розташована на північному сході України. Межує із Брянською, Курською та Білгородською областями російської федерації. Протяжність державного кордону Сумської області з російською федерацією є найбільшою серед інших областей України та складає 563,8 кілометра, що обумовлює необхідність формування нових підходів до життя в прикордонні. Прикордонними територіями є 15 територіальних громад (29% від загальної кількості; 16% населення; 28,7% площі області) [1, с. 3].

На продовольчу безпеку має безпосередній вплив сталість галузей сільського господарства та харчової промисловості. У Сумській області нараховується 392 сільськогосподарські підприємства різних форм власності, понад 170 підприємств харчової та переробної промисловості, зареєстровано 1094 фермерські господарства, обліковується 123,3 тис. домогосподарств, членам яких надані земельні ділянки для ведення особистого селянського господарства [1, с. 6].

Ними використовується сільськогосподарських угідь - 1,7 млн гектарів, у тому числі ріллі – 1,2 млн гектарів [1, с. 3].

Сільськогосподарські товаровиробники області спеціалізуються: у галузі рослинництва на вирощуванні зернових та технічних культур, а у галузі тваринництва – виробництві молока, м'яса великої рогатої худоби, свиней, птиці. У 2022 році сільськогосподарськими підприємствами області вироблено продукції сільського господарства на суму 16,2 млрд гривень, у тому числі продукції галузі рослинництва – 15,1 млрд гривень, тваринництва – 1,1 млрд гривень. Зокрема, за підсумками 2022 року з площі 537,7 тис. гектарів зібрано врожаю зернових та зернобобових культур 3466,1 тис. тонн. При цьому середня урожайність зерна становила 64,5 ц/га, що на 2,9 ц/га вище 2021 року [1, с. 7].

Стратегією відновлення та розвитку економіки Сумської області на 2022-2024 роки передбачено два сценарії подальшого розвитку області, що містять

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

прогноз соціально-економічного стану області, враховуючи воєнні реалії, припущення та економічні показники. За реалістичного сценарію розвитку регіону: «Завершення війни до кінця 2024 року». Реалізація цього сценарію характеризується високими безпековими ризиками до кінця 2024 року. Збільшаться площі земель забруднених та засмічених вибухонебезпечними предметами, під фортифікаційними спорудами, законсервованих земель у прикордонних територіях області, що загалом впливатиме на істотне скорочення посівних площ. До того ж високі тарифи та ціни на енергоресурси, зниження цін на основні види продукції рослинництва негативно впливатиме на фінансовий стан сільськогосподарських підприємств. Таким чином до кінця 2024 року у сільському господарстві при збереженні спеціалізації суб'єктів господарювання, наявної матеріально-технічної бази передбачається зменшення обсягів та вартості виробленої агропродукції. При цьому зменшаться капітальні видатки та інвестиції. У всіх категоріях господарств області оброблятиметься до 75% площ ріллі відносно довоєнного періоду [1, с. 13-14].

У нинішніх умовах є важливим формування цілей, завдань регіональної політики та визначення шляхів їх досягнення.

До цілей регіональної продовольчої безпеки необхідно віднести: забезпечення постійного доступу усіх соціальних і демографічних груп населення до безпечних харчових продуктів у достатній кількості; сприяння сталому розвитку сільського господарства; досягнення високого рівня регіонального продовольчого самозабезпечення;

До завдань регіональної продовольчої безпеки необхідно віднести: створення регіональної системи моніторингу продовольчої безпеки шляхом організації збору, обробітку та аналізу даних, необхідних для виявлення та раннього попередження загроз продовольчій безпеці; розробка та впровадження плану дій забезпечення населення харчовими продуктами в умовах надзвичайних ситуацій на рівні територіальних громад; впровадження конкурентоспроможних вітчизняних агропродовольчих технологій, заснованих на новітніх досягненнях науки; вдосконалення місцевого контролю в сферах безпечності та окремих показників якості харчових продуктів, ветеринарної медицини, здоров'я та благополуччя тварин, карантину та захисту рослин, дотриманням заходів біологічної і генетичної безпеки щодо сільськогосподарських рослин під час створення, дослідження та практичного використання ГМО.

До основних шляхів досягнення регіональної продовольчої безпеки необхідно віднести: формування регіонального резерву сільськогосподарської продукції, сировини та продовольства; підвищення врожайності сільськогосподарських культур; збереження, відновлення і підвищення родючості земель сільськогосподарського призначення, дотримання науково-обґрунтованих технологій виробництва сільськогосподарських культур, залучення до сільськогосподарського обороту орних земель, які не використовуються; розвиток приміського та урбаністичного землеробства,

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

створення спрощених умов для реалізації продукції нетваринного походження у містах (зелені корзини); розвиток локального, малого та крафтового виробництва; збільшення внутрішнього споживання продукції, у тому числі шляхом розвитку системи виробництва традиційних продуктів та послуг гостинності в сільській місцевості «зеленого» туризму; обмеження застосування протимікробних препаратів як стимуляторів росту у тваринництві, птахівництві та рослинництві, забезпечення здійснення контролю за протимікробною резистентністю у ветеринарній медицині; розвиток племінної справи, селекції, насінництва та кормовиробництва; розширення потенціалу об'єктів рибництва, аквакультури та нових технологій їх вирощування; розвиток наукового потенціалу сільського господарства, впровадження точних і цифрових технологій; вдосконалення механізмів регулювання ринку сільськогосподарської продукції, сировини і продовольства; вдосконалення механізмів регіональної підтримки сільського та рибного господарства; стимулювання переходу до випуску регіональних продовольчих товарів під торговельними марками, використання та захисту географічних зазначень щодо сільськогосподарської продукції (сільськогосподарських товарів), харчових продуктів; розбудова інфраструктури, у тому числі розвиток мережі оптово-розподільних центрів для закупівлі продукції у сільськогосподарських товаровиробників, переробки, зберігання та збуту та сприяння доступу виробників до продовольчих ринків, у тому числі шляхом розвитку електронної торгівлі; пріоритетне залучення інвестицій у виробництво овочів та баштанних культур, фруктів та ягід, продукції тваринного походження (у тому числі кролівництва, козівництва, вівчарства, рибальства та аквакультури), нових сільськогосподарських культур із урахуванням кліматичних змін; залучення інвестицій в дослідження, інновації та поширення знань та досвіду з метою підвищення продуктивності виробництва сільськогосподарської продукції [2,3].

Отже, продовольча безпека є одним з головних напрямів забезпечення національної безпеки країни, головною складовою соціально-економічної політики, а також необхідною умовою підвищення якості життя громадян. Регіональна продовольча безпека є основою продовольчої безпеки країни.

Список використаних джерел:

1. Стратегія відновлення та розвитку економіки Сумської області на 2022-2024 роки. – [Електронний ресурс]. – https://sm.gov.ua/images/docs/2023/strategia_2022-2024.pdf.
2. Передумови розвитку малого підприємництва в сільській місцевості [Електронний ресурс] / О. Маслак, Н. Маслак, С. Гужвенко // *Agricultural and Resource Economics : International Scientific E-Journal*. – 2018. – Vol. 4. – No. 4. – P. 113-129.
3. Маслак О.М., Маслак Н.Г., Гужвенко С.М. Розвиток фермерських господарств в Україні: стан та перспективи // *Вісник Одеського національного аграрного університету*. Серія: Економіка. – 2018. – Том 23. Випуск 7(72). – с. 61-65.

Михайлов Андрій Михайлович
магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Ефективна реалізація молодіжної політики можлива лише за умови забезпечення якісної освіти, зміцнення фінансових та правових гарантій, реалізації прав та свобод молоді, забезпечення доступу та функціонування молодіжних організацій, стимулювання участі молоді у політичному та економічному розвитку України.

Необхідно розширювати простір, що забезпечить можливість розвитку молодого покоління, розвивати молодіжну інфраструктуру як соціальну платформу для становлення молоді з метою формування комунікаційних навичок та інноваційного мислення, що дозволить повною мірою інтегрувати молодь у нові соціальні структури, адже ключовим ресурсом для формування сталого економічного розвитку є саме молоде покоління, яке має відповідну освіту, мислення та професійні навички. Рівень освіти молоді є вкрай важливим показником, оскільки визначає напрямок розвитку суспільства в цілому.

Однією із проблем нашого часу є зниження інтересу молодого покоління до вищої освіти. Частка людей із вищою освітою знижується. Молоде покоління, здобувши базову освіту, може виконувати лише найпростіші завдання, що ускладнює адаптацію до більш складних робіт та професій. Це підтверджується високим попитом на фахівців певних професій на ринку праці, зокрема на фахівців з питань реформ [1].

Для молодого покоління залишаються невирішеними такі соціальні проблеми, як доступність житла, доступність медичних послуг, погіршення екологічної ситуації та стану здоров'я. Така ситуація призводить до зниження мотивації, соціальної, громадської та професійної діяльності [2].

У більшості країн ЄС розвиток молодіжної політики характеризується триступеневою структурою. Керівні принципи політики розробляються на національному рівні, а реалізація покладається на регіональну та місцеву владу. Залучення молодого покоління є найважливішим кроком у створенні умов для вдосконалення та реалізації молодіжної політики. Влада несе пряму відповідальність за поширення та участь молодих людей у політичному житті своєї спільноти. Рівень активності у громадському секторі (рівень участі молодих людей у волонтерських організаціях) та рівень участі молодих людей у формуванні молодіжної політики на різних рівнях є показниками виконання критеріїв залучення молоді до державотворчого процесу [1-2].

Одне з головних завдань молодіжної політики – соціалізація молоді. У зв'язку з цим треба створити такі умови, де молодь зможе застосувати свої знання, уміння, навички. У молодого покоління буде впевненість у своїй затребуваності. У рамках вирішення цього завдання необхідно розширювати

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

можливості працевлаштування молоді, особливо тих молодих людей, які вперше влаштовуються працювати після закінчення вищого навчального закладу. Для того, щоб підвищити конкурентоспроможність на ринку праці, молоді необхідно надавати тимчасове працевлаштування – стажування у вибраній організації, що дозволить закріпити практично теоретичні знання і навички.

Розвиток публічної (недержавної) молодіжної політики є важливою характеристикою громадянського суспільства. Молодіжна політика політичних партій, громадських об'єднань та інших громадських суб'єктів на даний момент дуже обмежена їх правовими можливостями, але має велике значення, що полягає в тому, що завдяки їй поступово виробляється ідеальна модель (нормативний образ) молоді людини, молоді, яку організація (корпорація) прагне представити всьому суспільству як зразок.

Найбільш актуальними проблемами недержавної молодіжної політики є нерозробленість механізмів координації та інтеграції дій її суб'єктів, недостатнє усвідомлення ними необхідності взаємодії з органами державного управління та місцевого самоврядування, а також відсутність науково-обґрунтованого підходу до формування та реалізації недержавної молодіжної політики.

Все вищевикладене показує, що потрібна розробка сучасної концепції молодіжної політики, яка стала б доктриною, що містить систему науково обґрунтованих офіційних поглядів на молодь як специфічну соціально-демографічну групу, а також закріпила б межі державної та недержавної молодіжної політики, цим забезпечивши їх методологічну єдність. Розробка такої концепції актуалізує проблему недосконалості чинного законодавства у сфері молодіжної політики.

Ще одна проблема - це інтенсифікація дослідницької діяльності з молодіжної проблематики. Формування продуктивної молодіжної політики можливе лише з урахуванням реально існуючих на даний момент соціальних проблем молоді, її основних потреб та ціннісних орієнтацій.

Наукове дослідження соціального самопочуття молоді дозволяє оцінити актуальні настрої у молодіжному середовищі, виявити ключові проблемні напрямки діяльності та сформулювати пропозиції щодо вдосконалення механізмів державної молодіжної політики.

Важлива проблема визначення критеріїв ефективності молодіжної політики. Ефективність будь-якої діяльності зазвичай визначається ступенем відповідності її результатів поставленим цілям.

Підвищення компетентності фахівців, які працюють у органах державної влади, що формують та реалізують державну молодіжну політику. Одним з найважливіших умов реалізації державної молодіжної політики в Україні є високий освітній потенціал спеціаліста, зайнятого у даній сфері, рівень його управлінської, психологічної, педагогічної та проектної компетентності, особисті якості та ціннісні основи роботи.

Ще одна проблема – інформаційне забезпечення молодіжної політики. У світі роль засобів масової інформації стає дедалі значимішою, зокрема у

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

процесі соціалізації молоді, формуванні її світогляду. Тому в ході реалізації молодіжної політики особлива увага має бути приділена створенню механізмів, які забезпечують доступ молоді до будь-якої інформації, а також здійснення постійного інформаційного обміну та інтерактивної взаємодії держави та молоді.

Дуже актуальним сьогодні стає формування позитивно орієнтованої, заснованої на культурних традиціях та цінностях дитячо-молодіжного інформаційного середовища. Важливим є і збільшення в ЗМІ частки соціальної реклами, що пропагує здоровий образ життя, традиційні українські сімейні цінності, толерантність, ідеали громадянськості та патріотизму.

На підставі проведеного аналізу можна виокремити наступні проблеми формування та реалізації молодіжної політики в Україні: по-перше, відсутній чіткий науково-обґрунтований підхід до реалізації молодіжної політики, а також дієва стратегія заходів, яка розрахована на перспективу як на державному, так на регіональному рівні; по-друге, відсутність повноцінної законодавчої бази реалізації державної молодіжної політики; по-третє, відсутність єдиної системи критеріїв та методів оцінки ефективності діяльності органів державної влади щодо роботи з молоддю; по-четверте, потребує формування дієвої концепції працевлаштування молоді та формування державної підтримки молоді щодо організації власної справи; по-п'яте, потребує збільшення фінансування, як на державному, так на регіональному рівнях, щоб створити умови для дієвої підтримки молоді щодо освіти, забезпечення житлом, соціальними умовами тощо; по-шосте, актуальною проблемою недержавної молодіжної політики є нерозробленість механізмів координації та інтеграції дій її суб'єктів, недостатнє усвідомлення ними необхідності взаємодії з органами державного управління та місцевого самоврядування, а також відсутність науково-обґрунтованого підходу до формування та реалізації недержавної молодіжної політики; по-сьоме, потребує інтенсифікація дослідницької діяльності з молодіжної проблематики; по-восьме, потребує підвищення компетентності фахівців, які працюють у органах державної влади, що формують та реалізують державну молодіжну політику; по-дев'яте, неефективне інформаційне забезпечення молодіжної політики.

Список використаних джерел:

1. Драпушко Р.Г., Горінов П.В., Захаренко К.В., Міненко Є.С. Державна молодіжна політика України в умовах європейської інтеграції: виклики та можливості. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2022. Том 33 (72). № 4. С. 7-12.

2. Драпушко Р., Горінов П., Міненко Є. Ефективність залучення молоді до прийняття управлінських рішень. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2022. Том 33(72). № 3. С. 54–59.

Михалко Олег
аспірант кафедри управління охороною здоров'я та публічного
адміністрування Національного університету охорони здоров'я України
імені П.Л. Шупика

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЛІЦЕНЗІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ

Дослідження тематики механізму державного управління ліцензійною діяльністю правоохоронних органів є дуже актуальною і важливою в контексті забезпечення безпеки, правопорядку та захисту прав і свобод громадян. Ось кілька ключових аспектів актуальності цієї теми:

1. Ліцензійна діяльність правоохоронних органів забезпечує виконання законів: правоохоронні органи відповідають за забезпечення виконання законів та нормативних актів в галузі безпеки і правопорядку. Ліцензія може бути необхідною для певних видів діяльності, де важливо забезпечити дотримання закону.

2. Забезпечення якості та професійності: процес ліцензування дозволяє правоохоронним органам встановлювати стандарти професійної діяльності та забезпечувати, що діяльність, яка стосується безпеки та правопорядку, виконується на високому рівні якості і професіоналізму.

3. Захист прав і інтересів громадян: ліцензування дозволяє встановлювати правила та обмеження для тих, хто здійснює діяльність, що може впливати на права та інтереси громадян. Це важливо для захисту громадян від недобросовісних або небезпечних практик.

4. Контроль за додержанням закону: ліцензія надає правоохоронним органам засоби для контролю за додержанням закону в рамках ліцензованої діяльності. Це дозволяє виявляти порушення і приймати відповідні заходи.

5. Прозорість та відповідальність: процес ліцензування сприяє створенню системи прозорості та відповідальності, оскільки визначає умови, які повинні бути виконані для отримання ліцензії. Це сприяє уникненню корупції та несанкціонованої діяльності.

6. Адаптація до змін в суспільстві: зміни в суспільних потребах та технологічній сфері можуть вимагати перегляду ліцензійних вимог та процедур. Державні органи повинні бути готові адаптувати механізми ліцензування для відповідності актуальним вимогам.

Забезпечення ефективного механізму державного управління ліцензійною діяльністю правоохоронних органів є важливою складовою правового та інституційного фреймворку для забезпечення безпеки, правопорядку та захисту прав і свобод громадян. Така система допомагає забезпечувати довіру громадян у правоохоронні органи та створювати умови для сталого розвитку суспільства.

Нормативна база для діяльності ліцензування правоохоронних органів в Україні включає різні закони та нормативні акти, які регулюють процедури

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

ліцензування та повноваження правоохоронних органів. Ось деякі ключові закони та нормативні документи:

Закон України «Про міліцію» (№ 565-IV від 4 грудня 2002 року): цей закон визначає загальний порядок організації та функціонування правоохоронних органів, їх повноваження, правовий статус тощо.

Закон України «Про національну поліцію» (№ 1700-VIII від 2 го вересня 2014 року): цей закон визначає організацію та функції Національної поліції України, її повноваження та відповідальність.

Закон України "Про державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації" (№ 2854-III від 24 липня 2001 року): цей закон регулює діяльність зв'язку та захисту інформації в правоохоронних органах.

Закон України «Про державну службу» (№ 889-XI від 9 травня 2017 року): закон визначає загальні принципи державної служби, правовий статус та вимоги до державних службовців, включаючи правоохоронців.

Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» (№ 222-IV від 2 жовтня 2002 року): цей закон визначає загальні принципи та процедури ліцензування в Україні. Він встановлює правила та вимоги для отримання ліцензій на різні види діяльності, включаючи правоохоронну.

Постанова Кабінету Міністрів України "Про затвердження Порядку ліцензування правоохоронної діяльності" (№ 196 від 11 березня 2013 року): ця постанова визначає конкретні процедури та вимоги для отримання ліцензії на правоохоронну діяльність.

Інші нормативні акти та рішення, прийняті відповідними правоохоронними органами та органами державної влади, що регулюють конкретні аспекти правоохоронної діяльності та ліцензування.

Ці закони та нормативні акти створюють правову базу для ліцензування правоохоронних органів, визначають їх повноваження та обов'язки та встановлюють процедури та вимоги для отримання ліцензій в цій сфері. Правильне виконання цієї нормативної бази є важливим для забезпечення ефективності та легітимності правоохоронної діяльності в Україні.

Питання, які потребують врегулювання в контексті діяльності ліцензування правоохоронних органів, можуть бути різними і варіювати в залежності від політичної та економічної ситуації в державі:

прозорість та доступність інформації: забезпечення доступу громадськості до інформації про процедури ліцензування, умови та вимоги для отримання ліцензій є важливим для забезпечення прозорості та публічної довіри.

стандарти та професійні вимоги: визначення стандартів та професійних вимог для ліцензованої діяльності правоохоронних органів, включаючи навички, тренування та етичні стандарти, може бути важливим для забезпечення якості та професіоналізму в цій сфері.

механізми контролю та нагляду: розроблення ефективних механізмів для контролю та нагляду за ліцензованою діяльністю правоохоронних органів може допомогти виявляти порушення та забезпечувати додержання закону.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

механізми звернень та скарг: створення процедур для звернень та скарг щодо діяльності правоохоронців та ліцензування може бути важливим для забезпечення механізмів врегулювання конфліктів та вирішення скарг громадян.

навчання та підвищення кваліфікації: встановлення вимог щодо постійного навчання та підвищення кваліфікації правоохоронців може допомогти забезпечити актуальність їх знань та навичок.

забезпечення гарантій прав і свобод громадян: розроблення механізмів для захисту прав і свобод громадян в контексті діяльності правоохоронних органів та ліцензування може бути важливим для захисту громадян від можливих зловживань.

боротьба з корупцією та зловживаннями: встановлення механізмів для запобігання корупції та інших зловживань в правоохоронній діяльності є критично важливим для забезпечення довіри громадськості.

співробітництво з громадськістю та громадськими організаціями: взаємодія з громадськістю та громадськими організаціями може допомогти в розробці та впровадженні політики ліцензування та контролю.

міжнародне співробітництво: співробітництво з міжнародними партнерами та організаціями може сприяти обміну найкращими.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації» (№ 2854-III від 24 липня 2001 року);
2. Закон України «Про державну службу» (№ 889-XI від 9 травня 2017 року);
3. Закон України "Про ліцензування видів господарської діяльності" (№ 222-IV від 2 жовтня 2002 року).

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Нестеров Олег Вікторович
здобувач наукового ступеня доктора філософії,
Вінницький державний педагогічний університет
імені Михайла Коцюбинського

ПРИНЦИПИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ЛОГІСТИЧНИМ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОБОРОНОЗДАТНОСТІ ДЕРЖАВИ

Державне управління в сфері логістичного забезпечення військових – це система органів та структур, які відповідають за організацію та забезпечення військ та інших військових формувань усім необхідним матеріальним і технічним ресурсами, включаючи боєприпаси, паливо, транспорт, харчування, медичне обладнання тощо. Діяльність цих органів має на меті забезпечення високої готовності та ефективності військ для виконання завдань національної оборони. Державне управління в сфері логістичного забезпечення військових має важливе значення для забезпечення безпеки країни та успішного виконання оборонних завдань. Воно залежить від ефективності планування, координації та використання ресурсів для підтримки військової діяльності.

Сучасна система логістичного забезпечення характеризується певним ступенем неоднорідності як в теоретичному і методологічному обґрунтуванні, так і в конкретному прикладному значенні. У зв'язку з цим в науковій літературі представлені різні концепції логістики, вибудовуються різноманітні логістичні моделі, розробляються специфічні методи і прийоми. Однак, незважаючи на окреслені проблеми вивчення логістики має ґрунтуватися на розумінні основної ідеї логістичного підходу, який полягає в управлінні матеріальними потоками, а також виробництвом, торгівлею, постачанням тощо.

Відповідно до існуючих теоретичних підходів матеріально-технічне забезпечення обороноздатності України включає в себе ряд взаємопов'язаних заходів: упорядкування, отримання від промислового комплексу країни, накопичення, зберігання та підтримання запасів озброєння та військової техніки, ракет, боєприпасів, ракетного палива, пального та інших матеріальних ресурсів (палива, продуктів харчування, одягу тощо); переміщення військ (сил) і матеріально-технічних засобів; підготовка, експлуатація, технічне прикриття та відновлення транспортних комунікацій; експлуатація та відновлення озброєння та військової техніки; забезпечення базування авіаційних та військово-морських сил; утримання та розвиток інфраструктури матеріально-технічного забезпечення військових користувачів.

Беручи до уваги вимоги до систем матеріально-технічного забезпечення обороноздатності нашої держави, розглянемо один із ключових елементів цієї системи – принципи логістичного забезпечення обороноздатності держави. Принципи логістичного забезпечення обороноздатності (або оборонних сил) включають в себе стратегії та підходи, спрямовані на забезпечення готовності та ефективності військових сил для виконання завдань національної оборони. Ці принципи спрямовані на забезпечення того, щоб оборонні сили були готові

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

до відповіді на різні оборонні виклики та могли ефективно захищати національну безпеку та суверенітет країни.

На основі систематизації наукових доробок у сфері розробки військових логістичних систем [1; 2; 3; 4] можна виділити дві групи принципів: основні (своєчасність, повнота, надійність) та додаткові (стабільності, інформаційної безпеки, економічності, цілісності, ієрархічності, системного підходу, універсальності).

Принципи *своєчасності, повноти та надійності* передбачають забезпечення сил оборони матеріальними, інформаційними та технічними ресурсами в необхідному обсязі відповідно до їх реальної потреби у визначені терміни шляхом застосування гарантованих дієвих механізмів. Застосування цих принципів є необхідною (а в деяких випадках і обов'язковою) умовою виконання силами оборони покладених на них завдання, покладені на них.

Принцип стабільності. Системи військового матеріально-технічного забезпечення повинні бути спроектовані таким чином, щоб Збройні сили України були забезпечені відповідними ресурсами в період загрози (період часу, який зазвичай передуює початку війни) і у воєнний час з мінімальними втратами в результаті дій противника.

Принцип *інформаційної безпеки* передбачає здатність протистояти несанкціонованому доступу до інформаційних ресурсів України. Застосування цього принципу забезпечить захист інформації, що має обмежений доступ або становить державну таємницю.

Принцип *економічності* проявляється переважно в умовах мирного часу, коли є можливість знайти менш витратні шляхи виконання логістичних завдань. Як правило, зниження витрат досягається за рахунок використання досвіду комерційних організацій.

Принцип *цілісності* передбачає функціональну узгодженість елементів системи матеріально-технічного забезпечення сил оборони з їх внутрішньою структурною самостійністю. Застосування цього принципу дозволить оптимізувати взаємопов'язані ресурси логістичної системи і забезпечить зміну окремих елементів, не порушуючи структуру в цілому.

Принцип *ієрархічності* передбачає, що всі основні питання, пов'язані з матеріально-технічним забезпеченням сил оборони, повинні вирішуватися шляхом організації ефективної взаємодії органів військового управління на всіх рівнях ієрархії (військової та державно-управлінської).

Принцип *системного підходу* передбачає організацію питань постачання сил оборони як складової економічної системи України. Застосування цього принципу дасть можливість об'єктивно визначити обсяг і ефективність здійснюваних заходів.

Принцип *універсальності* передбачає розробку і використання єдиних підходів до організації матеріально-технічного забезпечення сил оборони. Застосування цього принципу забезпечить методологічну єдність при здійсненні заходів щодо здійснення військових поставок продукції та робіт як відомчими підрозділами, так і організаціями господарського комплексу країни.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Отже, розглянуті принципи свідчать про суттєві відмінності концепції логістики в оборонній сфері від інших логістичних систем. Ці відмінності необхідно враховувати в ході проведення теоретичних досліджень в рамках вирішення проблем розвитку сучасних військово-логістичних систем, логістичних систем подвійного призначення та організації практичної діяльності з постачання сил оборони необхідними матеріальними та технічними засобами, надання послуг (виконання робіт) на користь військових споживачів.

Список використаних джерел:

1. Martin van Creveld, *Supplying War: Logistics from Wallenstein to Patton*. 2nd edition. *Cambridge University Press*, Cambridge Mass, 2004. 313 p
2. Curley R. *The science of War, Strategies, Tactics, and Logistics* / edited by Robert Curley, 2011. URL: 1615306633SW.epub.
3. Kress M. *Operational Logistics. The Art and Science of Sustaining Military Operations. Second Edition. Springer International Publishing Switzerland*. 2016. URL:<https://www.springer.com/gp/book/9783319226736>.
4. Zeimpekis V., Kaimakamis G., Daras N. *Military Logistics*. 2015. URL: <https://www.springer.com/gp/book/9783319120744>.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Орлова Наталія Сергіївна
доктор наук з державного управління, професор,
професор кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

НАПРЯМИ ТРАНСФОРМАЦІЇ СОЦІАЛЬНОГО МЕХАНІЗМУ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ У ВОЄННИЙ ЧАС

Соціальна сфера є однією із найважливіших та найбільших за обсягом і значенням сфер суспільних відносин, що обґрунтовує формування урядом регульованої соціальної політики, яка відображає основні потреби та відповідає сучасним запитам суспільства, та реалізацію її через відповідні публічні механізми. Соціальний механізм публічного управління є комплексом організаційно-правових заходів, що здійснюються спеціально уповноваженими органами – суб'єктами публічного управління, направлені на забезпечення соціальних виплат, пільг, послуг, тощо.

Створення умов для збалансованого, динамічного розвитку України, підвищення рівня конкурентоспроможності країни та регіонів зокрема, забезпечення соціальної єдності держави, підвищення рівня життя населення, додержання для кожного громадянина гарантованих державою соціальних та інших стандартів незалежно від місця проживання є стратегічною метою реалізації державної політики.

Виходячи з цього, оперативними цілями реалізації соціального публічного механізму є: поліпшення матеріального становища та умов життя громадян; забезпечення ефективної зайнятості населення, підвищення якості та конкурентоспроможності робочої сили; гарантія конституційних прав громадян у галузі праці, соціального захисту населення, освіти, охорони здоров'я, культури; забезпечення прав та соціальних гарантій, що надаються сім'ї, жінкам, дітям та молоді; нормалізація та покращення демографічної ситуації, тощо.

Непослідовність публічної політики соціально-економічного розвитку України впродовж останніх років в поєднанні з епідемією коронавірусу посилили негативні тенденції у різних сферах суспільного життя. Низький рівень життя населення, значні масштаби прихованого безробіття, поглиблення демографічної кризи, соціальна незахищеність громадян стали реальними загрозами національній безпеці країни та ще більше посилились після повномасштабної війни російської федерації проти України у 2022 р.

Початок війни 24 лютого 2022 року вплинув на всі складові державної політики та має соціальні та економічні наслідки, пов'язані з катастрофічним зниженням рівня життя значної частини населення, переміщенням населення, фізичним пошкодженням будівель та інфраструктури, а також збільшенням кількості жертв серед цивільного населення [1].

Більша частина громадян (3,6 млн.), які виїхали з України на початку війни, вже повернулася в міста регіонів, які звільнені повністю або частково.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Інші 6,5 млн. переїхали в західні регіони України. Більше 100 тис. осіб виїхало з Херсонської, Запорізької, Луганської, Миколаївської, Чернігівської областей. Найбільше людей виїхало з Донецької (понад 390 тис.), Києва та Київської області, Харкова та Харківської області (понад 500 тис. осіб на місто і область).

Внаслідок бойових дій вже зруйновано та пошкоджено майже 121 тис. житлових будинків, знищено більше 44 млн. м² житла, більше ніж 800 тис. людей залишилися без житла або їхнє житло потребує ремонту. Загальна сума збитків житлового фонду перевищила 39,3 млрд. дол. США. У загальному обсязі прямих втрат найбільшу частку складають саме житлові будинки – 38% або 36,6 млрд. дол. США. Понад 220 тис. осіб за допомогою додатку «Дія» звернулися із заявками щодо відновлення будинків і квартир [2].

За оцінками ПРООН, війна може призвести до того, що понад 7,1 млн. українців опиняться за межею бідності, а ще 3,7 млн. наблизяться до неї. Крім того, оціночна кількість людей, які потребують гуманітарної допомоги, зросла до 17,6 млн. на кінець 2022 року, причому найважчі умови склалися у південно-східному макрорегіоні та в центральному макрорегіоні разом з Дніпропетровською областю [3].

До наслідків війни також можна віднести: зростання навантаження на систему соціальної підтримки та соціального страхування населення; руйнування об'єктів соціальної інфраструктури; негнучкість системи соціальної підтримки відповідно до значних міграційних рухів громадян, зміни активної лінії ведення бойових дій та зміни переліку тимчасово окупованих територій; емоційний розпач громадян від нерозуміння своїх соціальних прав та зобов'язань під час війни; недостатнє покриття громад мережею закладів, які надають соціальні, реабілітаційні послуги під час війни; унеможливлення отримання громадянами України, які проживають у зоні активних бойових дій чи біля неї, на тимчасово непідконтрольних територіях України, належних їм виплат та соціальних послуг; поглиблення вразливості маломобільних груп населення [4].

З огляду на вищезазначене, доцільним є трансформація соціального публічного механізму, зорієнтованого на якісну та адекватну підтримку непрацездатних або інших вразливих категорій громадян, вироблення дієвих важелів упередження можливих загроз та ризиків в соціальній, економічній, культурній політиці із забезпеченням сучасних соціальних стандартів та гарантій [5-6].

В умовах війни стратегічними цілями реалізації соціального публічного механізму мають бути: зменшення бар'єрів для доступу до державних систем соціального захисту; розбудова інклюзивного суспільства під час війни та упродовж післявоєнного періоду; інвестування в освіту й ініціативи з поширення практичних навичок для зміцнення людського капіталу України та підвищення продуктивності праці; забезпечення доступу постраждалих від гендерно зумовленого насильства, домагань і травм, пов'язаних з війною, до відповідних служб підтримки; розробка політичної та правової бази для полегшення доступу до можливостей отримання доступного та належного

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

житла; продовження медичної реформи, спрямованої на розширення доступу до медичних послуг та ліків; залучення донорів та міжнародні фінансові установи до зусиль із соціальної інтеграції та ін.

Таким чином, сучасні суспільно-політичні та соціально-економічні реалії доводять необхідність трансформації соціального публічного механізму, зорієнтованого на пом'якшення суспільної нерівності, сприяння розвитку людського капіталу, оптимізацію ресурсів та можливостей, заохочення ініціативи і готовності адекватно реагувати на сучасні виклики, імплементацію новітніх соціальних пріоритетів. Серед головних напрямів трансформації можна виділити: поліпшення рівня життя, подолання бідності, реформування систем охорони здоров'я та освіти, продовольча безпека, соціальна інтеграція, гендерна рівність.

Реалізація соціального публічного механізму відповідно до означених напрямів, що відповідає принципам і стандартам соціальної політики ЄС, покращить якість життя, протистоятиме демографічним змінам, посилить рівень соціального захисту, сприятиме скороченню бідності, посилить соціальну єдність, допоможе подолати дискримінацію в усіх її формах та відповідатиме фінансовим можливостям держави.

Список використаних джерел:

1. Цимбал Б.М. Соціальні механізми в системі управління безпекою особистості. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. №2. С.60-63

2. Смуш-Кулеша М., Федорова А., Мойса Б. Звіт про оцінку потреб щодо соціальних прав в Україні під час війни. URL: <https://rm.coe.int/needs-assessment-ua-2/1680a9b408> (дата звернення 13.10.2023)

3. Оцінка впливу війни на людей. UNDP Ukraine. URL: <file:///Users/ulia/Downloads/undp-ua-hia-ukr-2.pdf> (дата звернення 13.10.2023)

4. Українське суспільство в умовах війни. 2022: Колективна монографія / С. Дембіцький, О. Злобіна, Н. Костенко та ін.; за ред. член.-кор. НАН України, д. філос. н. Є. Головахи, д. соц. н. С. Макеєва. Київ: Інститут соціології НАН України, 2022. 410 с.

5. Колосовська І.І. Соціальні детермінанти та пріоритети розвитку публічного управління. *Право та державне управління*. 2021. № 2. С.282-284.

6. Длугопольський О., Козар А. Аналіз бюджетних витрат на соціальний захист населення: виклики пандемії COVID-19. URL: <http://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1390> (дата звернення 13.10.2023)

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Палагусинець Ростислав Васильович

доктор наук з державного управління, кандидат економічних наук,
начальник відділу іноземних дипломатичних представництв Департаменту
державного протоколу Міністерства закордонних справ України

ОСВІТА В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Організацію повноцінного освітнього процесу в закладах освіти України унеможлиблює постійна загроза життю та здоров'ю його учасників. Згідно з висновками Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ), який має своє представництво в Києві, під загрозою життя та добробут щонайменше 7,5 млн українських дітей [1]. Сотні тисяч людей втратили доступ до безпечної питної води, їжі та електрики. Території, оточені російськими військами, знаходяться під постійними обстрілами та авіаударами. Людям загрожує смерть не лише від снарядів, а й від голоду, зневоднення та відсутності ліків. За даними CNN, 17,7 млн людей в Україні потребують гуманітарної допомоги, 9,3 млн людей потребують продовольчої допомоги та засобів до існування [2].

Значних руйнувань зазнала освітня інфраструктура. За даними Київської школи економіки, збитки, завдані освітній інфраструктурі, досягли 6,95 млрд дол. Щонайменше пошкоджено 1639 та повністю зруйновано 810 об'єктів освітньої інфраструктури [3]. Більше 30 закладів вищої освіти переміщено в більш безпечні регіони. Зокрема, це Приазовський державний технічний університет, Українська військово-медична академія, Українська інженерно-педагогічна академія, Університет державної фіскальної служби, Східноукраїнський національний університет імені Даля тощо [4]. Заклади вищої освіти, які переміщуються в інші регіони, потребують комп'ютерної, офісної та мережевої техніки, необхідної для відновлення навчального процесу.

З початком війни відбувся значний відтік здобувачів освіти. Згідно з даними МОН, станом на 12 вересня 2022 року, за кордоном знаходилося 488 045 дітей шкільного віку [5]. Згідно з даними ЄС, станом на 4 жовтня 2022 року, 517 123 українських школярів інтегровано до шкільних систем європейських країн [6]. Слід відмітити, що зазначена статистика не включає даних з таких країн, як Велика Британія, США та Канада.

Встановити точну кількість студентів, що виїхали за кордон, досить складно. За даними Українського центру оцінювання, порівняно в 2021 роком, кількість абітурієнтів в Україні зменшилася на 40% та склала близько 230 тис осіб [7]. Досить напруженою залишається ситуація з іноземними студентами, які є важливою складовою інвестицій в розвиток вищої освіти та економіки країни в цілому. В 2021 році кількість іноземних громадян, які навчалися в українських ЗВО, перевищила 76 тис осіб [7]. Однак з початком війни значна кількість іноземних студентів (близько 60 тис осіб) виїхала за кордон. Більшість з них навчаються онлайн в закладах вищої освіти України. Досить гостро стоїть проблема їх повернення, особливо в ті ЗВО, які пошкоджені чи повністю зруйновані.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Не менш актуальною та такою, що потребує негайного вирішення є проблема втрати кадрів. За даними МОН, за кордоном залишається близько 24 тис викладачів. Частина з них працевлаштувалася в Європі та інших країнах світу, а частина продовжує викладати онлайн в українських закладах освіти [6]. Варто відзначити низьку заробітну плату вчителів та викладачів. Так, середня зарплата вчителя першої категорії, який працює в державній установі, складає 6,6 тис грн. (210 євро). Для порівняння, вчитель в державній установі Польщі отримує в середньому 1210 євро в місяць.

Низька заробітна плата призвела до зниження престижу професії вчителя та викладача. В зв'язку з цим представники даних професій змушені змінювати вид діяльності або працевлаштовуватися в закордонні заклади освіти.

В умовах війни зменшилося фінансування освітньої галузі. Відповідно до Закону України «Про освіту», державне фінансування освіти повинно складати не менше 7% ВВП. Кошти виділяються з державного та місцевих бюджетів. Також допускаються інші джерела фінансування, які не заборонені законодавством [8]. Повномасштабне вторгнення змусило спрямувати частину цих коштів на потреби армії. Таким чином, в 2022 році державні видатки на освіту в 2022 році значно скоротилися.

На територіях, які перебувають в окупації або знаходяться під постійними обстрілами та ракетними ударами, втрачено управлінський освітній контроль. Здобувачі освіти, вчителі та викладачі знаходяться під постійним тиском російських окупантів, які змушують їх переходити на російські навчальні програми, підручники та російську мову.

За тридцять років незалежності України в сфері освіти на науки відбулося ряд реформ: запроваджено часткову автономію закладів вищої освіти, трирівневу структуру освіти, створено систему забезпечення якості вищої освіти, запроваджено реформу НУШ, створено національний фонд досліджень тощо. Однак у зв'язку із вторгненням російських військ на територію України, процес змін практично припинився. В умовах воєнного стану освіта та наука зіткнулася з багатьма проблемами: значними руйнуваннями освітньої та наукової інфраструктури, відтоком здобувачів освіти, втратою кадрів, скороченням фінансування, відсутністю взаємодії освіти та науки з іншими галузями, недостатньою міжнародною підтримкою тощо. Для вирішення цих проблем рекомендується здійснення наступних заходів: налагодження взаємодії освіти і науки з іншими галузями, використання потенціалу української науки в цілях безпеки та оборони держави, інтеграція до європейського освітнього та дослідницького просторів, розвиток міжнародної та внутрішньої академічної мобільності, цифрова трансформація освіти та науки, перегляд системи оплати праці освітян та науковців, відновлення державного фінансування.

Практичне значення дослідження полягає в можливості використання отриманих результатів в процесі розроблення плану заходів із післявоєнного відновлення та розвитку освіти та науки України.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Список використаних джерел:

1. Війна в Україні становить безпосередню загрозу для дітей. Unicef, 2022. URL: <https://www.unicef.org/ukraine/donate-now>
2. Ukraine is a «human rights emergency». UN rights chief says. CNN, 2022. URL: https://edition.cnn.com/europe/live-news/russia-ukraine-war-news-12-09-22/h_6f09485fa26cd8fc2157c420a909fd42
3. Збитки інфраструктурі від війни в Україні перевищили \$ 127 мільярдів. Konkurent, 2022. URL: <https://konkurent.ua/publication/105678/zbitki-infrastrukturi-vid-viyni-v-ukraini-perevischili-s127-milyardiv-analiz-kse/>
4. Шкарлет С. Я не допущу освітнього мародерства. МОН, 2022. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/sergij-shkarlet-ya-ne-dopushu-osvitnogo-maroderstva>
5. Понад 4 тис. українських дітей шкільного віку повернулися в Україну за останні 11 днів, - Сергій Шкарлет. МОН, 2022. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/ponad-4-tis-ukrayinskih-ditej-shkilnogo-viku-povernulisya-v-ukrayinu-za-ostanni-11-dniv-sergij-shkarlet>
6. Регулювання міграції: Прийом біженців з України. Home-affairs.ec.europa, 2022. URL: https://home-affairs.ec.europa.eu/policies/migration-and-asylum/migration-management/migration-management-welcoming-refugees-ukraine_uk
7. МОН продовжує популяризувати вищу освіту України на міжнародному рівні. МОН, 2022. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/mon-prodovzhuye-populyarizuvati-vishu-osvitu-ukrayini-na-mizhnarodnomu-rivni>
8. Про освіту: Закон України № 2145-VIII від 5 вересня 2017 року. zakon.rada.gov.ua, 2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Палюх Віктор Валентинович
доктор філософії у галузі Публічного управління та адміністрування,
провідний науковий співробітник наукового відділу
проблем державної безпеки НУЦЗУ

Палюх Дар'я Олегівна
магістр ПУтаА, соціальний педагог Харківської міської гімназії №92
Харківської міської ради

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДІТЕЙ
ПЕРЕСЕЛЕНЦІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Соціальні зміни, що відбуваються у 21 столітті, посилюють процеси міграції населення. Міграція змінює історичний соціальний та етнокультурний образ держав, загострює етнокультурні протиріччя між різними групами населення, викликає соціальні напруження.

Сучасна політична, соціокультурна ситуація в Україні створює низку проблем, які потрібно вирішувати на соціально-педагогічному рівні. Політичні події з лютого 2022 року спричинили руйнування традиційної інфраструктури, збільшення кількості біженців, вимушених переселенців. Діти з таких сімей мають нерівні можливості та умови соціалізації та отримання соціального досвіду, формування розвиненої та відповідальної особистості, найчастіше мають проблеми із соціальною адаптацією та інтеграцією в суспільство.[3] Дитина в стислі терміни кардинально змінює соціальне оточення, освоює інші цінності, норми та способи дії та спілкування, звичаї, відмінні від звичних. У цьому важливим чинником, сприяючим максимальної соціальної адаптації, самореалізації дитини на різних сферах життєдіяльності є школа. Школа стає основним інститутом соціалізації дітей-переселенців; вона змушена вирішувати питання не тільки їх освітньої підготовки, а й інтеграції в освітній простір і суспільство, що приймає таку дитину в цілому.

У сучасній науці є низка робіт, присвячених вивченню проблем міграції. З кінця 90-х років у вітчизняній науці відбувається розвиток нової галузі педагогічної науки – міграційної педагогіки. Дана галузь науки видає питання вдосконалення підготовки вчителя до педагогічної підтримки дітей-переселенців у новому освітньому просторі: визначено умови формування етнокультурної компетентності педагога; освітні технології професійної підготовки вчителя до роботи з дітьми переселенцями [2].

Наявні сучасні дослідження розкривають переважно соціологічні, етнокультурні, психолого-педагогічні, мовні та, значно меншою мірою, – соціально-педагогічні аспекти організації процесів підтримки та допомоги дітям-переселенцям у нових соціокультурних умовах їх життєдіяльності. У той час як попередження труднощів і проблем соціальної адаптації, які можуть з'явитися або вже з'явилися в їх розвитку, вибудовування гармонійної системи відносин дитини з навколишнім соціумом і самим собою вимагає від педагогів

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

у школі застосування різних соціально-педагогічних технологій, у тому числі технології соціально-педагогічного супроводу

Таким чином, аналіз стану проблеми в науці та практиці дозволив виявити протиріччя між:

– посиленням міграційних потоків, розширенням складу учнів шкіл та відсутністю цілеспрямованої роботи з супроводу дітей-переселенців у загальноосвітніх установах;

– потребою освітньої практики у нових технологіях соціально-педагогічного супроводу дітей-переселенців і недостатньою їх розробленістю в теорії.

Сказане свідчить про необхідність глибокого вивчення проблеми соціально-педагогічного супроводу дітей-переселенців за умов загальноосвітньої школи.

При вивченні та аналізі проблематики ми виходимо з наступних припущень:

– соціально-педагогічний супровід дітей-переселенців характеризується взаємодією педагога і дитини, заснованому на співробітництві, яка спрямована на створення умов для самостійного творчого освоєння системи відносин зі світом і самим собою, а також на скоєння кожною дитиною особистісно-значущих життєвих виборів, результатом яких є рішення та дії, що ведуть до особистісного розвитку;

– супровід дітей-переселенців має включати такі етапи як діагностико-прогностичний, рефлексивний, проектувальний, проблемно-діяльнісний, результативно-оцінний;

Успішність соціально-педагогічного супроводу визначається такими результатами: 1) адекватна самооцінка, невисока тривожність; 2) засвоєння соціально-комунікативних норм; 3) толерантне ставлення дітей-переселенців та приймаючого оточення; 4) суб'єктна позиція дитини.

Необхідними умовами соціально-педагогічного супроводу дітей-переселенців в освітньому середовищі є: поетапна діагностика; робота з педагогами школи щодо підвищення психолого-педагогічної компетентності; проектування програм супроводу дітей із сімей переселенців; використання виховного потенціалу етнологічних знань

Діагностика індивідуальноособистісних особливостей дитини проводиться на всіх етапах супроводу дитини з сім'ї переселенців. Первинна діагностика дозволяє виявити початковий рівень його адаптивності, прогнозувати перспективи поведінки та самопрояву в різних життєвих ситуаціях, виявити можливі проблеми (труднощі), що істотно позначаються на поведінці дітей. На наступних етапах проводиться поглиблена індивідуальна діагностика, що дозволяє виявити актуальні проблеми конкретної особистості та внести корективи до програми супроводу.[1, с 23]

Важливим методом діагностики є бесіда соціального педагога з дитиною. Не менш потрібна розмова з батьками переселенцями: від куди прибула сім'я, перебувала сім'я в окупації, які саме негативні наслідки бойових дій перенесла

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

сім'я, що відомо дитині про плани сім'ї, чи хтось, хто підтримує сім'ю (знайомі, родичі), чи є з ким спілкуватися дитині серед своїх однолітків. Надалі соціальний педагог відстежує процес адаптації дитини в освітньому закладі. На цьому етапі важливо разом із дитиною визначити предмет соціально-педагогічного супроводу, яким є проблема, складність, перешкода. Виявляється суть, причини виникнення проблеми,

Результати стартової та поточної діагностики визначають зміст, форми та засоби вирішення виявлених проблем; прогнозуються перспективи подолання можливих труднощів самим вихованцем при доцільному його супроводі, визначається ступінь участі дорослого у цьому процесі, і навіть засоби супроводу – здійснюється проектування програм супроводу.

Організація освітнім закладом роботи соціального педагога передбачає кілька рівнів та, відповідно, методів діяльності: бесіди, консультування, групові заняття, психологічні ігри, гуртки, колективні творчі справи, круглі столи, тренінги, спортивні свята, дні толерантності. Організації роботи соціального педагога повинна проводитися у тісній взаємодії з іншими шкільними фахівцями – класними керівниками, педагогом-психологом, які працюють за своїми напрямками програми супроводу. Участь дітей-переселенців у груповій творчій діяльності, у спілкуванні у різновіковому колективі підвищує самооцінку, сприяє розвитку вони умінь взаємодіяти коїться з іншими дітьми й, водночас, прийняттю дитини первинним колективом – його класом.

Важливою умовою соціально-педагогічного супроводу дітей переселенців є психолого-педагогічна підготовка педагогів школи. Ситуація загострення політичних процесів змінює підходи у вихованні та навчанні з урахуванням етнопедагогіки та етнопсихології; виникає потреба в педагогах, які володіють технологією соціально-педагогічного супроводу, конфліктною компетентністю, навичками ефективної комунікації, медіативними техніками. Актуальність підготовки таких фахівців для роботи з дітьми переселенцями з кожним днем підвищується, і на рівні держави потрібне переглядати кількість державного замовлення для задоволення потреб освітніх установ в таких фахівцях.

Створення толерантного освітнього середовища залежить багато в чому від учителя; вчитель сам має подолати установки, враховувати не тільки як навченість, а й соціальні особливості, особливості комунікативного поведінки, ціннісні орієнтації дітей із сімей переселенців. Проведення методичних семінарів, спецпрактикумів та спецкурсів, круглих столів, конференцій дозволить підвищити психолого-педагогічну компетентність вчителів, орієнтованих працювати з дітьми-переселенців.

Виконання цих умов дозволить сформувати особу, здатну до встановлення діалогу з носіями різних культурних цінностей; успішно поєднувати національне та загальнолюдське у вихованні; зробити процес соціальної адаптації дітей-переселенців у новому освітньому просторі ефективнішим, стимулювати їх особистісне зростання і саморозвиток.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Список використаних джерел:

1. Мозоль Н.І. Роль соціальної справедливості у забезпеченні соціально-економічних прав людини і громадянина в українській державі: дис... канд. юр. наук: 12.00.12; Київський Національний університет внутрішніх справ. Київ, 2009. 239 с.

2. Ломоносова Н. Соціальний захист у повоєнній Україні: час змінювати підходи. URL: <https://cedos.org.ua/soczialnyj-zahystu-povoyennij-ukrayini-chas-zminyuvaty-pidhody>. Назва з екрану.

3. Питання захисту прав дітей в умовах збройного конфлікту – на контролі Омбудсмана і громадськості [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ombudsman.gov.ua/ua/all-news/all-activity/6515-znpitannya-zaxistu-prav-ditej-v-umovax-zbrojnogo-konfliktu-na-kontroli/>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Панченко Олег Анатолійович

доктор наук з державного управління, доктор медичних наук, професор,
Заслужений лікар України, Генеральний директор Державного закладу
«Науково-практичний медичний реабілітаційно-діагностичний центр
МОЗ України»

Кабанцева Анастасія Валеріївна

кандидат психологічних наук, завідувачка відділення клінічної психології,
Державного закладу «Науково-практичний медичний реабілітаційно-
діагностичний центр МОЗ України»

Сердюк Ірина Анатоліївна

т.в.о. завідувачки наукового відділу, біофізик відділення клінічної
нейрофізіології Державного закладу «Науково-практичний медичний
реабілітаційно-діагностичний центр МОЗ України»

Антонов Віктор Григорович

начальник адміністративно-інформаційного відділу, молодший науковий
співробітник наукового відділу Державного закладу «Науково-практичний
медичний реабілітаційно-діагностичний центр МОЗ України»

ТЕНДЕНЦІЇ СУСПІЛЬНОГО РОЗВИТКУ
В УМОВАХ ТУРБУЛЕНТНОСТІ

У другій половині ХХ століття науковці звернули увагу на факти перманентного бурного розвитку подій, непередбачуваності, невизначеності. Поступово в середовищі соціологів, політологів, економістів, і інших дотичних спеціалістів популяризувалася категорія «хаос» для опису соціальних систем. Наголошено, що хаос – невід’ємна характеристика світу: він приречений бути хаотичним, оскільки в ньому одночасно діє величезна кількість різноманітних акторів, кожен з яких керується різними цінностями та цілями. Сучасний стан суспільства змушує відмовитися від традиційних уявлень про кризу як тимчасовий стан, що порушує первинну стабільність, оскільки насправді все відбувається навпаки: стабільність є тимчасовим станом суспільства, тоді як хаос (нестабільність) – справжній перманентний стан. Нелінійний підхід і теорія хаосу презентували нове, більш адекватне сучасним умовам, уявлення про соціальні системи, в яких динамічність та різноманітність визначають їх нестабільність, нестійкість і некерованість. У межах такого дискурсу з’являється категорія «турбулентність», що здатна максимально коректно відобразити стан системи як вихідної умови соціально-політичної динаміки.

Можна стверджувати, що криза є наслідком турбулентності, хоча не всяка турбулентність обов’язково сприймається як криза. За одним із визначень,

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

«криза – це серйозна загроза базовим структурам або фундаментальним цінностям і нормам системи, яка під тиском часу і за край невизначених обставин потребує прийняття життєво важливих рішень» [1].

Сучасне «кризове суспільство» відображає соціум, у якому: відбуваються системні збої функціонування; деформаційні процеси, що ведуть до руйнування усталеної організації життя, соціальних інститутів, та цінностей, норм, дискредитацію та руйнування традицій, втрату життєвих орієнтирів тощо. Різкі неузгоджені зміни у різних сферах суспільства, які визначають його кризовий стан, супроводжуються в об'єктивному вимірі зростанням системної соціальної напруженості, а в суб'єктивному – зростанням напруженості у взаємодіях індивіда з індивідуальними чи колективними соціальними суб'єктами.

Головною ознакою кризового суспільства є соціальна турбулентність. За однією із версій, можуть бути три можливі реакції на явища соціальної турбулентності: «...щоб витримати турбулентність, людина шукає, здійснює дії, що знижують її нервово-психічну напругу. Якщо турбулентність не закінчується або посилюється, то поступово втрачається здатність до позитивної адаптації, а отже розвивається деградація» [2]. Інший сценарій – фрагментація соціуму, коли один сегмент (етнічний, расовий, гендерний) протиставляє себе іншим. «Нації розпадаються на регіональні групи, які, у свою чергу, дробляться на ще більш дрібні етнічні групи заради спрощення процесу прийняття рішень. Природні лінії поділу суспільства перетворюються в барикади». Нарешті, третій сценарій передбачає «занурення індивідів у свій особистий світ і відмову від всіх соціальних зв'язків та зобов'язань, які могли б залучити їх до актуальних справ, вирішення нагальних проблем суспільства».

За іншою версією, сценарії суспільного розвитку залежать від характеру та масштабу турбулентності і мають три можливих сценарії.

1. Розкол та конфлікти. У разі посилення турбулентності може виникати розкол у суспільстві, збільшення конфліктів та соціальних напруг. Розбіжність думок, недовіра та незадоволення можуть сприяти політичним, етнічним або соціальним конфліктам. Це може призвести до збільшення соціальних нерівностей та погіршення загальної стабільності суспільства.

2. Інноваційний прорив. У деяких випадках турбулентність може стимулювати інновації та прогрес. Конкуренція та швидкі зміни можуть спонукати до появи нових ідей, технологій та підходів до розвитку. Це може призвести до створення нових ринків, розвитку підприємництва та зміни соціально-економічних структур.

3. Адаптація та стійкість. У деяких випадках суспільство може реагувати на турбулентність шляхом адаптації та забезпечення стійкості. Суспільство може шукати способи впоратися з новими викликами, шукати компроміси та змінювати свої структури. Адаптація може включати зміни в політичній, економічній та соціальній сферах для забезпечення більшої стабільності та відповідності новим умовам.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Конкретний сценарій залежить від багатьох факторів, включаючи політичну ситуацію, лідерство, економічний розвиток та готовність суспільства до змін.

Зараз людство переживає накопичення криз, пов'язаних складною динамікою суспільних процесів. Їх причини та наслідки перетікають одна в одну. Таке накопичення криз відоме як полікриза: одночасне виникнення кількох катастрофічних подій. Канадський дослідницький центр Cascade Institute концепцію полікризи окреслює у трьох її суттєвих особливостях (цитуються по [3]). Перша з них – наявність причинно-наслідкових зв'язків між кризами, що виникають. Друга особливість – залучення в кризу відразу декількох систем. Третьою особливістю називається те, що в ситуації полікризи «колективний ефект» криз в окремих системах, які «взаємодіють, посилюють і видозмінюють одна одну», не можна порівняти із «сумою ефектів, які б вони мали окремо» (синергетичний ефект).

В перелік явищ, що зазвичай включаються у зміст нинішньої полікризи відносять:

- гібридні війни, що супроводжуються, інформаційно-психологічними, економічними та проксі-війнами;
- затяжні воєнні конфлікти, формування зон насильства та соціальних негараздів;
- зростання напруженості між США та Китаєм, Західним світом та Росією;
- тероризм, загрози, з боку міжнародних кримінальних спільнот та мереж, кіберзлочинність;
- суттєве зниження авторитету, ролі, впливу ООН, ЮНЕСКО, Червоного Хреста та інших міжнародних організацій;
- недовіра норм міжнародного права;
- зростання безробіття у зв'язку з комп'ютеризацією та роботизацією, посилення соціальних протестів, глобалізація економічних криз;
- почастищення природних катаклізмів, ймовірно пов'язаних з глобальною зміною клімату (повеней, посух, пожеж), пандемій, для подолання яких часто не вистачає ресурсів.

Висновки.

Сучасне суспільство знаходиться у кризовому стані, викликаному турбулентними явищами як світового, так і внутрішньодержавного характеру.

У кризовому суспільстві відбуваються системні збої функціонування; руйнування усталеної організації життя, соціальних інститутів, та цінностей, що супроводжуються в об'єктивному вимірі зростанням системної соціальної напруженості.

Конкретний сценарій розвитку суспільства в умовах турбулентності залежить від багатьох факторів, включаючи політичну ситуацію, лідерство, економічний розвиток та готовність суспільства до змін.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Список використаних джерел:

1. Rosenthal U., M. Charles, and P. t' Hart (eds). Coping with Crises: The Management of Disasters, Riots and Terrorism. Springfield IL: Charles C. Thomas. 485 p.
2. Панченко О. А. Соціалізація особистості в умовах інформаційної турбулентності. Актуальні проблеми психології. 2017. Том I. Вип. 52. С. 87–92.
3. Чи є життя в полікризі: чому нове слово налякало Давос?. 16.02.2023. URL: <https://xn--90aamhd6acpq0s.xn--j1amh/teoriya/chy-e-zhyttya-v-polikryzi-chomu-nove-slovo-nalyakalo-davos>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Пархоменко-Куцевіл Оксана Ігорівна
доктор наук з державного управління, професор,
завідувач кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЛЮДСЬКИМИ
РЕСУРСАМИ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Значимість ролі управління людськими ресурсами у досягненні організаційних цілей, залученні грамотних та кваліфіковано підготовлених кадрів очевидна як для бізнес-суб'єктів, що функціонують у конкурентному середовищі, так і для інституту державної служби, в якому задіяні тисячі громадян та їх трудова, а також публічна діяльність має бути високопрофесійної та ефективної, що наголошує на актуальності дослідження.

На сьогодні виникла багато проблем розвитку людських ресурсів державної служби, які також пов'язані з воєнними діями, ненормованою роботою, відсутністю алгоритмів прийняття рішень в надзвичайних умовах, проблемами, пов'язаними з роботою в онлайн режимі, цифровізацією управлінських процесів та ін.

Тому на сьогодні виникла потреба у систематизації сучасних проблем управління людськими ресурсами державної служби.

На нашу думку до основних проблем управління людськими ресурсами державної служби України слід віднести наступні.

1. Існування старих концепцій управління. На даний час відсталість концепцій управління людськими ресурсами державної служби в основному пов'язана з відносною визначеністю поточної тенденції суспільного розвитку, а механізм керування має певне відставання у процесі розвитку у нових умовах. Особливо у традиційних відділах державного управління ідея офіційного стандарту не була порушена в соціальному розвитку нової епохи, що призвело до того, що існуючий механізм управління має певні рамки. Коли люди організують діяльність для певної справи, сила дискурсу, якою володіє начальник, визначає механізм розгортання підпорядкованих відділів, а довгострокове рамкове позиціонування робить весь робочий механізм певною мірою позбавленим конкуренції.

На сьогодні назріло питання запровадження цифрового управління людськими ресурсами державної служби.

При використанні інформаційних технологій якісно та кількісно збільшуються можливості здійснення через інформаційно-комунікативні технології практично всіх операцій, наприклад, надання або отримання різної інформації та виконання транзакцій, проведення тестування кандидатів, розрахунок стажу роботи, занесення певних даних в особову справу працівника тощо. Разом з очевидними перевагами цифровізації управління людськими ресурсами державної служби також виникає очевидна необхідність у скороченні персоналу у зв'язки з автоматизацією багатьох процесів та

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

невідповідності кваліфікаційної складової кадрів. Також при збої в системі внаслідок кібератаки, або «людської помилки», певна діяльність органу державної влади буде здійснена неякісно або будуть втрачені певні дані. Інформаційна безпека та захист мереж стикається із зовнішніми та внутрішніми навмисними загрозами, спрямованими на розкрадання даних. Хакери, шпигунство та витік інформації з вини державних службовців становлять найбільшу загрозу.

2. На сьогодні існує проблема недосконалості системи навчання державних службовців. Потребує розробка та впровадження інноваційних методів навчання державних службовців. Як один із варіантів запровадження в систему підготовки службовців інтерактивних методів навчання. Запровадження короткотермінових тренінгів, вебінарів з метою підвищення якості кадрового потенціалу державних службовців. Так, застосування діалогів і дискусій, обговорення питань з певної тематики сприяє вдосконаленню вміння відстоювати свою точку зору, розвитку комунікативних здібностей майбутніх управлінців. Рольова ділова гра дає можливість змодельювати ситуації, які наближені до реального життя, сприяє розвитку практикоорієнтованого навчання. Мозковий штурм розвиває у службовців вміння вирішувати проблемні питання та нестандартні завдання. Використання проектів формує навички, вміння з аналізу великого обсягу інформації, роботи з інтернет-технологіями та різними програмами.

Також важливо проблемне навчання, використання проектного методу, інноваційних методів і технологій навчання, орієнтованих на інтерактивний освітній процес (перш за все, пов'язаних з використанням інтернет-ресурсів).

І це вимагає перегляду стандартів освіти з підготовки державних службовців, а також залучення до системи навчання практиків-фахівців, які власними прикладами та наданням знань з власного досвіду управлінської діяльності зможуть навчати майбутніх управлінців орієнтуватися в управлінській ситуації.

3. Відсутні реальні мотиваційні механізми розвитку державних службовців. Так, на сьогодні заробітна плата та матеріальне стимулювання не прив'язані до системи оцінювання, саморозвитку, самоосвіти, досягнення певних результатів в роботі, застосування інноваційних методів у роботі тощо.

У сфері матеріальних стимулів державних службовців спостерігається парадокс, а саме: діє відносно низька оплата праці, яка, на загальну думку, не може бути стимулом для ефективної діяльності чиновника, але саме заробітна плата є єдиним джерелом доходу через встановлені законодавством обмеження. Наслідки: збільшення кількості службовців-«конформістів» за рахунок зниження кількості талановитих працівників; суттєвий приплив на державну службу людей, для яких зарплата не є стимулом у принципі, наприклад, бізнесменів, їхніх родичів; приплив новачків, котрим навіть невеликий розмір оплати праці на початку кар'єри – удача; надмірна «плинність» кадрів, а також корупція як незаконне доведення чиновником своєї заробітної плати до «справедливого» рівня.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Таким чином, матеріальна стимуляція на даний час не може бути основним мотивом ефективної діяльності державного службовця, оскільки заробітна плата не співвідноситься з оплатою праці аналогічного рівня поза державною службою і не може ефективно застосовуватися керівниками як міра стимулювання праці конкретного чиновника щодо регулювання додаткових виплат до посадового окладу, внаслідок їх нормативної регламентації.

Кар'єрне, професійне зростання, як правило, визначається дослідниками серед головних мотивів діяльності. Кар'єра пов'язана з більш цікавою та високооплачуваною діяльністю, владою та становищем у суспільстві, використанням адміністративного ресурсу, а для когось можливостями для розвитку та самореалізації. Однак, реалізувати мотив кар'єрного зростання дуже важко, оскільки на державній службі, на відміну від військової та правоохоронної, відсутній механізм кар'єрного зростання.

4. Тому наступна проблема – це відсутній механізм кар'єрного зростання державного службовця. Привертає увагу відсутність системи у кар'єрному зростанні персоналу державної служби. Так, Законом України «Про державну службу» передбачено, що просування державного службовця по службі здійснюється з урахуванням професійної компетентності шляхом зайняття вищої посади за результатами конкурсу відповідно до цього Закону [1]. Водночас, сам механізм кар'єрного розвитку протягом професійного життя службовця не врегульований. Рух цей нерідко виглядає спонтанним, оскільки кар'єру вирішальною мірою визначає кадрова ситуація, а не продумана стратегія. Відсутність організаційного механізму просування по службі ускладнює вибір кар'єрної стратегії та тактики, як з боку службовців, так і з боку керівників органів державної влади.

Кадрові служби державних органів, здебільшого, ще не усвідомлюють важливість здійснення цілеспрямованого управління кар'єрою державних службовців, не приділяють відповідної уваги підвищенню кваліфікації, оцінці та відбору персоналу, а також не проводять службово-посадове та кар'єрне планування.

Важливість багатьох закріплених законодавством технологій управління кар'єрою, таких як: конкурсний відбір, призначення на посаду, здійснення висновків з оцінювання, недооцінюються та на їх основі приймається лише четверта частина всіх рішень щодо кадрових питань, саме тому багато керівників, як і раніше, здебільшого підбирають для себе «зручну» команду і керуються, виключно, особистими уподобаннями.

5. Важливою проблемою є відсутність кадрового резерву системи державної служби.

Кадровий резерв має не тільки формально існувати, але бути професійно підготовленим настільки, щоб заміщення вакантної посади відбувалося безболісно, щоб призначенець на нову посаду зміг ефективно реалізовувати функції державного апарату.

Разом з тим, створення кадрового резерву не гарантує зростання професіоналізму державних службовців, підвищення якості державного

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

управління та надання йому інноваційного характеру. Більше того, у старій редакції Закону України «Про державну службу» було передбачено формування кадрового резерву, який, на жаль, формувався формально і не виконував функції поповнення кадрів та заміщення посад.

Кадрове забезпечення органів державної влади висококваліфікованими фахівцями йтиме більше ефективно, якщо вжити всіх необхідних заходів не тільки щодо активізації використання кадрового потенціалу державних службовців, а й застосування нового концептуально підходу до формування кадрового резерву як основи поповнення системи державної служби професійними кадрами.

6. Відсутність системи управління талантами. Під управлінням талантами розуміється процес залучення та відбору найбільш здібних та високоінтелектуальних співробітників [2]. Термін «управління талантами» виник у 1990-ті рр., спочатку для позначення діяльності в галузі HR-менеджменту, спрямованого на залучення персоналу до інноваційних процесів та формування творчих стимулів для розкриття творчого потенціалу. Щодо концепції управління талантами слід виділити термін "сорсинг" (від англійського "sourcing"), що означає процес пошуку, залучення та оцінки висококваліфікованих кадрів [3]. При використанні концепції управління талантами як основи формування моделі залучення персоналу для органів державного управління слід виходити з існування ключової відмінності традиційного пошуку, залучення та відбору кадрів від того, якою базуватиметься на зазначеній концепції.

Слід звернути увагу, що концепція управління талантами може охоплювати практично всі напрями управління людськими ресурсами державної служби. Так, концептуальна модель управління талантами представлена такими блоками: виявлення талантів; залучення талантів (визначення особистості співробітника, його здібностей, надання умов, кращих, ніж в інших працедавців); розвиток талантів (залучення співробітників до діяльності органу влади, формування позитивного образу державної служби, перманентна оцінка таланту, навчання та розвиток талановитого персоналу, керування кар'єрою); утримання таланту (створення сприятливих психологічних, професійних та матеріальних умов); розвиток професійних компетенцій (індивідуальний прогрес, оцінка результатів).

7. Механізм оцінювання діяльності кадрів здійснюється формально та суб'єктивно.

На нашу думку, для оцінювання ефективності та результативності службовця можна використовувати визначення «ключових показників результативності» (Key Performance Indicators - KPI).

Проведений аналіз дає підстави зазначити, що для підвищення ефективності управління людськими ресурсами державної служби слід реалізувати наступне:

– прийняти Концепцію реформування управління людськими ресурсами державної служби;

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

- проаналізувати процеси управління людськими ресурсами, щоб спростити їх та скоротити кількість часу, що вони займають, чи неефективність, що вони створюють;
- розвивати навички та компетенції, які підтримують місію, бачення та цінності організації;
- визначити компетенції, необхідні для того, щоб бути ефективними;
- залучати співробітників та керівників до практики забезпечення безпеки, доброго самопочуття, навичок міжособистісного спілкування, розвитку тощо;
- запровадження цифровізації процесів управління людськими ресурсами державної служби.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про державну службу». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text>
2. Chhabra N.L., Mishra A. Talent management and employer branding: Retention battle strategies. *Journal of Management Research*. 2008. №.7 (11). С. 50-61.
3. Business Dictionary: Definition of personnel management . BusinessDictionary URL: <http://www.businessdictionary.com/definition/personnel-management.html>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Поштовий Руслан Михайлович
магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ
В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

У сучасних умовах фінансово-економічних катаклізмів, воєнний час та війни дуже актуальною проблемою для української економічної системи є недостатній платоспроможний попит та недостатньо високі темпи економічного зростання сукупної пропозиції товарів та послуг.

У класичному розумінні соціальної політики трансферти – державна допомога та субсидії (наприклад, пенсії, допомоги з безробіття, стипендії, субсидії на оплату житлово-комунальних послуг тощо) [1].

Соціальна політика – це політика в галузі соціального забезпечення, спрямована на покращення якості життя населення, виходячи з політики доходів населення, соціального захисту та підтримки малозабезпечених сімей, міграційної політики, пенсійного забезпечення, соціального страхування, соціальних гарантій тощо [2].

Оскільки соціальна політика – це політика у сфері соціального забезпечення, яка спрямована на покращення якості життя населення, розглянемо таке поняття як «якість життя». Якість життя – один із найважливіших показників рівня держави, регіону, міста, людини тощо. Воно включає такі якості як доходи населення, рівень освіти, комфортне місце проживання, безпека, рівень охорони здоров'я, рівень культури та соціального розвитку тощо.

Суспільству доводиться діяти та працювати разом, тому не обходиться без взаємодій, відносин суспільних груп. Певні форми цих відносин досить різноманітні: інциденти, партнерства, союзи, компроміси, ворожнеча, боротьба, погрози та інші форми. Якщо громадські групи співпрацюють з приводу справ у господарстві, в економіці, – це економічна політика. У разі якщо співпрацюють з приводу природного середовища, його стану та застосування, – то це екологічна політика. Є демографічна, культурна, освітня та інші напрями політики. І також є соціальна політика [3].

Соціальна політика держави – політика, націлена на покращення якості та рівня життя населення країни, зв'язків між членами ринкової економіки, а також запобігання соціальним конфліктам на фінансовій основі. Тим часом, соціальна політика держави являє собою систему принципів, цілей та засобів, що забезпечують конституційні положення у соціальній сфері. Тому стан соціальної сфери, умови та якість життя населення повинні бути інтегральними показником ефективності реалізації конституційних вимог у галузі соціальної політики держави.

На нашу думку, найбільш перспективно-доцільною соціальною формою підтримки населення є формування не пасивного одержувача державних

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

трансфертів, а активного учасника процесу нарощування сукупної пропозиції в економіці, генератора зростання процесу виробництва та зростання зайнятості.

Кінцева мета державної підтримки нужденного населення в рамках запропонованої нової парадигми соціальної політики – це зміцнити фінансове становище людини та забезпечити додаткове та стабільне джерело доходу через допомогу в пошуку роботи, відкритті власної справи чи у фінансуванні навчання.

Як основна можливість досягнення зазначеної вище мети можна розглядати отримання фінансування на безоплатній та безповоротній основі, перш за все, для відкриття власного бізнесу, за допомогою:

- субсидій безробітним;
- грантів для бізнесу;
- соціального контракту.

Оскільки аналізовані види фінансування здійснюються безповоротно та безоплатно, то, по суті, ці виплати теж є трансфертами.

У рамках запропонованої нової моделі соціальної політики як основні принципи її реалізації можемо виділити такі:

– універсальний принцип (усім членам певної соціально вразливої категорії (соціальна підтримка надається без перевірки потреби), наприклад, при видачі субсидій безробітним та грантів для малого бізнесу;

– принцип адресності (соціальна підтримка надається з диференціацією залежно від ступеня потреби), наприклад під час укладання соціального контракту.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що соціальна політика є загальною частиною політики держави, головну роль якої відіграють взаємини між групами людей та суспільства в цілому, які й формують якість життя країни, шляхом задоволення потреб населення, добробуту суспільства, зміни у соціальній структурі України, а також покращення рівня життя та реалізація цілей складових громадянами. Всі перераховані вище показники – дуже важливі в системі дослідження політики держави. Адже саме від цих аспектів залежить рівень задоволеності громадян, що тісно пов'язане з розвитком держави загалом.

Список використаних джерел:

1. Славкова, О., Фігурна М. Державна соціальна політика: проблеми та перспективи. *Bulletin of Sumy National Agrarian University*. (2021). № 2 (88). С. 48-52.

2. Бондаренко С.М., Бугас Н.В. Соціальна політика держави як основа забезпечення соціального розвитку. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. №2. URL: http://www.dy.nayka.com.ua/pdf/2_2021/42.pdf

3. Моторнюк У.І. Соціальна політика як необхідна умова функціонування соціальної держави. *Економіка та держава*. 2016. № 12. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/12_2016/7.pdf.

Прима Іван Васильович
магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ТЕОРЕТИЧНІ ПІДХОДИ ДО ПИТАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Охорона здоров'я посідає виняткове місце у соціально орієнтованій економіці. Саме тут виробляються суспільно споживані блага – медичні послуги. Останнім часом система охорони здоров'я дедалі більше залучається до економічного обороту суспільства, чому сприяє активне функціонування медичних установ на ринкових засадах. Стан здоров'я населення є інтегральним показником соціальної орієнтованості держави, що відображає ступінь її відповідальності перед своїми громадянами.

Всесвітня організація охорони здоров'я та більшість країн ОЕСР інтегральними показниками результатів діяльності системи охорони здоров'я вважають показники здоров'я населення, рівності населення у доступності та оплаті медичної допомоги та задоволеності населення медичними послугами.

Для оцінки результативності системи охорони здоров'я необхідно здійснювати постійний моніторинг показників, що оцінюють ефективність, якість та доступність медичних послуг. Однією з найважливіших складових інформаційної бази для проведення такого моніторингу є дані офіційної статистики, які дозволяють оцінити основні показники стану та розвитку галузі на рівні України в цілому, окремих регіонів, а також конкретних лікувально-профілактичних установ.

Під результативністю охорони здоров'я розуміється ступінь досягнення поставленої мети. З точки зору індикаторів оцінка результативності передбачає зіставлення фактичних значень індикаторів зі значеннями, визначеними відповідно до поставлених завдань. Ступінь досягнення поставлених цілей оцінюється за допомогою індексу результативності, який визначається на підставі одного індикатора або набору індикаторів (наприклад, за допомогою виваженої суми бальних оцінок) і відображає фактично досягнутий рівень аналізованого показника до «потенційного» (максимально можливого). У науковій літературі виокремлюють три групи серед показників результативності медичних послуг:

– медичні – обсяги наданих медичних послуг за видами медичної допомоги та окремими спеціальностями, кількість пацієнтів, що належать до певної соціальної групи, кількість пролікованих пацієнтів з певним захворюванням тощо;

– економічні – витрати на надання медичних послуг, питома вага витрат на оплату певних видів медичної допомоги, окремі показники використання фінансових коштів;

– соціальні – смертність, народжуваність, середня тривалість життя, захворюваність, задоволеність населення якістю медичної допомоги [1; 2].

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Оцінка ефективності медичних послуг передбачає зіставлення отриманих результатів із ресурсами, витраченими на їх надання. В основі загальної оцінки ефективності послуг системи охорони здоров'я лежать два основні поняття:

1. Економічна ефективність, що зв'язує обсяги медичних послуг із витратами, її підвищення передбачає економію витрат при збереженні обсягів медичної допомоги або збільшення обсягу послуг при збереженні обсягів фінансування.

2. Соціальна ефективність, яка полягає у забезпеченні певного рівня якості медичної допомоги в рамках наявних ресурсів, важлива з точки зору доступності медичної допомоги певної якості.

Зазначимо, що з урахуванням проблем оцінки якості медичної допомоги найбільш коректному виміру піддається економічна ефективність. Тим не менш, для споживачів медичних послуг найбільше значення має їхня соціальна ефективність. Загальна оцінка ефективності витрат на охорону здоров'я передбачає визначення співвідношення досягнутого соціально значущого результату і витрачених при цьому ресурсів. Ефективне витрачання громадських коштів полягає у досягненні поставленої мети за максимальної економії фінансових ресурсів.

На сьогодні в Україні виникла нагальна необхідність розробки конкретних показників оцінювання ефективності та результативності системи охорони здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Говорко О.В. Ефективність системи забезпечення охорони здоров'я населення України. *Інтелект XXI*. 2017. № 2. С. 92-97.

2. Медяник Д. І., Липчанський В. О. Особливості ефективності управління закладами охорони здоров'я. *Наукові записки : зб. наук. пр.* Кіровоград : КНТУ, 2016. Вип. 19. С. 23-29.

3. Іванчов П.В. Методологічні засади оцінки ефективності державного управління трансформацією медичної системи України. *Приазовський економічний вісник*. 2021. Випуск 1(24). С. 240-244.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Примак Олександр Сергійович
аспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВОГО
СЕКТОРУ ЯК ОСНОВА ФОРМУВАННЯ
НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день існує достатньо визначено терміну «оборонно-промисловий комплекс», кожне з яких характеризує комплекс з точки зору масштабу галузей, функціоналу підприємств, пріоритетів розвитку та виробництва [1; 2].

Реформування компаній оборонно-промислового сектору – світова проблема, оскільки внутрішні та зовнішні закупівлі озброєнь та військової техніки сильно залежать від міжнародної ситуації, політики уряду та загальної економічної ситуації у країні та світі. Реформування зазвичай починають з рішення інституційних проблем: розробки стратегії, створення консультативно-виконавчих органів, вибору об'єктів та методів реформування. Інституційно реформування оборонно-промислового сектору не закріплена ні в нормативних документах США, ні в Україні, хоча спроби робилися як в одній, так і в іншій країні.

Основними складовими стратегії реформування корпорацій оборонно-промислового сектору залишаються диверсифікація продукції та спеціалізація бізнес-сегментів всередині компанії, які забезпечують фінансову стійкість в умовах нестабільності військових замовлень на внутрішньому та зовнішньому ринках. У США та країнах ЄС реформування компаній оборонно-промислового сектору проводиться в основному шляхом злиття та поглинань як цілих компаній, так і окремих бізнес-сегментів. В результаті формуються горизонтально інтегровані холдинги, що пропонують на ринку однотипну продукцію, так і конгломерати з вертикальними елементами інтеграції [3].

Досвід багатьох країн показав, що перетворення структури економіки не може бути здійснено тільки ринковими методами. Для цього потрібно цілеспрямована діяльність держави щодо створення нової структури економіки, ліквідації віджилих галузей та виробництв, а також інституційних перетворень. Це вимагає здійснення ефективної промислової політики, у тому числа щодо компаній оборонно-промислового сектору.

На розвиток підприємств оборонно-промислового комплексу впливають різноманітні внутрішні та зовнішні чинники. Вони мають різnorідний характер. Можна виділити політичні, економічні, соціальні та багато інших факторів. Тому по-різному впливають на розвиток підприємств галузі.

Зовнішні фактори визначаються високим рівнем невизначеності та мінливості зовнішнього середовища, це пов'язано з національною безпековою політикою країни, з військово-політичною обстановкою та стабільністю у сучасному світі. Вони впливають на внутрішні фактори. Внутрішні фактори

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

також дуже важливими у розвитку підприємств оборонно-промислового комплексу. Ці фактори багато в чому залежать від особливостей підприємств оборонно-промислового комплексу:

- специфіка виробленої продукції [2; 3];
- великі та вузькоспеціалізовані потужності;
- складність перепрофілювання виробництва;
- напрями діяльності підприємств визначається державними замовленнями чи програмами;
- підприємства оборонно-промислового комплексу, як правило, інноваційно орієнтовані, є наукомісткими, капіталомісткими, мають високий рівень витрат.

Названі особливості підприємств оборонно-промислового комплексу, з одного боку, призводять до необхідності подальшого розвитку принципів та методів стратегічного управління та планування, а з іншого – ускладнюють організацію управління такими підприємствами.

Таким чином, для забезпечення довгострокового розвитку підприємств оборонно-промислового комплексу, забезпечення конкурентоспроможності продукції, що випускається, диверсифікації виробництва необхідно враховувати дію багатьох факторів, в тому числі і особливих для кожного конкретного підприємства.

Список використаних джерел

1. Бадрак В., Гончаров С., Міхненко А. Особливості реформування збройних сил та оборонно-промислових комплексів країн Центральної та Східної Європи: аналітичне дослідження / під заг. ред. В.В. Бадрака. К.: ЦІАКР, 2014. 192 с.
2. Панасенко Д.А. Резерви підвищення конкурентоспроможності українського військового бізнесу на світовому ринку озброєнь. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2008. № 12 (91). С. 120-125.
3. Горбулін В.П., Шеховцов В.С., Шевцов А.І. Входження ОПК України в європейський оборонно-промисловий простір. *Стратегічні пріоритети*. 2015. № 1 (34). С. 5-10.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Притула Максим Олександрович
аспірант кафедри управління охороною здоров'я
та публічного адміністрування
Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л.Шупика

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ФУНКЦІОНУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО
МЕХАНІЗМУ СФЕРИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Формування політики охорони здоров'я у європейських країнах базується на принципі субсидіарності. Системи охорони здоров'я кожної з країн впливають із конкретних політичних, історичних, культурних та соціально-економічних традицій. Як наслідок, організаційні механізми охорони здоров'я значно відрізняються між країнами, як і розподіл капіталу та людських ресурсів.

Наприклад, основними формами організації охорони здоров'я в Європейському Союзі є національні системи охорони здоров'я, що фінансуються за рахунок податків, і ті, що працюють із соціальними системами страхування, в якому страхові фонди можуть бути незалежними від уряду. Варто зауважити і те, що охорона здоров'я в ЄС знаходиться на роздоріжжі між викликами та можливостями. Держави-члени стикаються зі спільними проблемами щодо надання рівноправних, ефективних та високоякісних послуг охорони здоров'я за прийнятною ціною в часи, коли обсяг медичної допомоги починає перевищувати ресурсну базу. Попит на медичне обслуговування в Європі, як і в інших індустріально розвинутих країнах, зростає внаслідок старіння населення та зростання суспільних очікувань. Поєднання демографічних змін і технологічного розвитку збільшує вартість забезпечення. Як наслідок, системи стикаються з однаковими проблемами нормування послуг, щоб скоротити витрати через зростання попиту та зменшення бази оподаткування для оплати цього попиту. Водночас стає все важче розробити загальновизнану політику охорони здоров'я та підтримувати громадську згоду. З іншого боку, з'являються нові можливості для суттєвого поліпшення здоров'я. Зростає інтерес до профілактики захворювань і зміцнення здоров'я, клінічні досягнення дозволяють ефективніше використовувати ресурси, а інформація про здоров'я та медичне обслуговування може поширюватися швидше. Стратегії, які застосовуються державами-членами ЄС для вирішення проблем і можливостей у сфері охорони здоров'я, відрізняються. По-перше, вони відображають суттєві відмінності в організаційній структурі, в якій фінансуються та надаються медичні послуги. Крім того, визначення того, що таке здоров'я та охорона здоров'я, відрізняються у кожній з країн, а різні рівні показників здоров'я відображають різні проблеми, які необхідно вирішити. Кожна система має свої сильні та слабкі сторони, і жодна із систем не забезпечує цілком успішного рішення [1].

Видатки на охорону здоров'я кількісно визначають економічні ресурси, призначені для виконання функцій охорони здоров'я, за винятком капітальних інвестицій. Такі видатки стосуються в першу чергу товарів і послуг охорони

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

здоров'я, які споживаються резидентними одиницями, незалежно від того, де відбувається це споживання (це може бути поза межами країни).

Так, видатки на охорону здоров'я вимірюють кінцеве споживання товарів і послуг охорони здоров'я (тобто поточні витрати на охорону здоров'я), включаючи особисту охорону здоров'я (лікувальний догляд, реабілітаційний догляд, довгостроковий догляд, допоміжні послуги та медичні товари) та колективні послуги (профілактика та послуги громадського здоров'я, а також управління охороною здоров'я), але без урахування витрат на інвестиції.

У ході вивчення зарубіжного досвіду впровадження функціонування економічного механізму сфери охорони здоров'я доцільним є здійснення аналізу видатків на охорону здоров'я у європейських країнах. Так, у табл. 1 представлено динаміку загальних видатків на охорону здоров'я у європейському регіоні, під час аналізу якої встановлено, що за аналізований період відбулося зростання загальних видатків на охорону здоров'я у кожній з європейських держав. Серед представлених країн найбільші обсяги видатків на охорону здоров'я здійснює Німеччина. Так, наприклад, у 2020 році частка видатків на охорону здоров'я у Німеччині у загальній структурі видатків на охорону здоров'я країн ЄС становила 29,54%. Франція та Італія також займають лідируючі позиції у загальній структурі видатків на охорону здоров'я країн ЄС, зокрема у 2020 році частка видатків на охорону здоров'я Франції становила 19,21% від загальної структури видатків на охорону здоров'я країн ЄС, а Італії – 10,93%. Однак, доцільно відзначити, що обсяг видатків аж ніяк не може свідчити про досконалість системи охорони здоров'я кожної з країн, оскільки важливим показником досконалості кожної зі систем слід вважати рівень ефективності функціонування кожної із них.

Таблиця 1

Динаміка загальних видатків на охорону здоров'я у європейському регіоні,
 МЛН Євро

Регіон/Роки	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Європейський Союз - 27 країн (з 2020 р.)	:	:	:	:	1178396,61	1215474,60	1248707,42	1293665,07	1337136,90	1392175,81	1463153,44	:
Єврозона – 20 країн (з 2023 р.)	:	:	:	:	1046923,63	1079498,90	1108447,28	1144957,26	1183406,14	1231161,10	1292691,61	:
Австрія	30243,65	31093,91	32499,92	33316,59	34540,89	35692,35	37020,51	38354,63	39871,46	41650,95	43383,05	49127,65
Бельгія	37048,62	38962,97	40556,25	41553,39	42755,00	44993,13	46421,46	48058,99	49968,34	51672,02	51489,23	55492,94
Болгарія	:	2946,38	3185,79	3003,51	3305,61	3386,12	3636,79	3935,66	4120,53	4364,00	5225,79	6081,15
Греція	21508,34	18690,74	16811,38	15178,58	13986,42	14497,60	14742,57	14391,37	14580,52	15031,34	15719,58	16664,99
Данія	25794,37	25796,94	26786,62	26725,94	27397,37	28241,26	29023,33	29770,48	30528,07	31424,46	32922,76	36446,54
Естонія	932,10	970,49	1045,15	1137,77	1275,47	1370,20	1457,63	1572,37	1735,20	1892,11	2080,23	:
Ірландія	:	18211,09	18611,51	18443,41	18559,32	19291,85	20180,53	21216,34	22460,46	23931,35	26505,49	28631,87
Іспанія	97819,39	97525,48	94388,85	92514,26	93812,61	98345,45	99711,11	103984,43	108310,21	113729,40	120202,75	:
Італія	:	:	142676,00	141526,00	144317,00	146613,00	147963,00	150697,00	153790,00	155524,00	159880,00	167761,00
Кіпр	1265,08	1277,15	1274,30	1249,79	1211,80	1219,10	1264,90	1345,07	1479,54	1637,70	1840,84	2264,62
Латвія	:	:	:	1232,72	1290,77	1388,84	1556,09	1609,73	1804,22	2029,11	2193,54	:
Литва	1910,39	2031,79	2096,85	2146,52	2265,58	2423,88	2581,36	2732,83	2972,32	3419,53	3732,07	:
Люксембург	:	2638,25	2463,12	2570,38	2708,90	2751,04	2850,33	2987,17	3174,33	3411,86	3719,75	4097,78
Мальта	:	:	:	:	795,04	889,47	945,12	1042,18	1109,70	1297,84	1415,73	:
Нідерланди	64910,00	66555,00	68816,00	69901,00	70964,00	71236,00	72918,00	74614,00	77553,00	82447,00	89098,00	:
Німеччина	284544,00	290324,00	297961,00	309222,00	322775,00	338644,00	352404,00	370371,00	386371,00	406910,00	432236,00	465855,00

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Польща	:	:	:	25166,20	25681,21	27280,04	27756,39	30663,80	31501,68	34400,25	34182,62	:
Португалія	18019,46	17135,42	16247,14	16034,57	16168,20	16742,90	17519,59	18234,53	19313,26	20395,17	21107,86	:
Румунія	:	6199,11	6281,85	7467,03	7568,11	7922,96	8509,07	9671,85	11371,07	12810,05	13727,90	15631,78
Словакія	:	:	5550,07	5583,37	5256,33	5418,25	5666,47	5721,14	5991,41	6534,21	6659,30	:
Словенія	:	:	:	:	3199,66	3309,20	3428,78	3520,39	3797,15	4124,92	4435,43	:
Угорщина	7431,57	7642,30	7428,99	7396,44	7488,05	7730,72	8123,68	8566,38	8952,28	9206,08	10057,80	11367,56
Фінляндія	17200,09	18261,42	19271,00	20034,38	20236,91	20388,59	20398,75	20653,82	21111,01	21998,37	22879,63	:
Франція	223983,20	230228,08	235980,55	241458,40	247957,09	251517,65	256596,56	260910,60	264987,05	270537,25	281065,18	:
Хорватія	:	:	:	2855,23	2907,78	3027,78	3183,72	3327,75	3560,60	3785,01	3897,15	:
Чехія	11980,62	12486,02	12396,45	11993,62	12014,13	12494,71	13211,26	14328,40	15760,51	17154,21	19883,63	22606,99
Швеція	31173,29	43003,83	46165,14	48183,44	48043,30	49212,49	50601,13	51771,23	51496,64	51655,66	54461,32	60542,95
Ісландія	:	896,93	939,19	991,93	1108,64	1274,64	1522,60	1810,69	1863,21	1889,85	1810,61	:
Ліхтенштейн	:	:	:	276,68	283,02	324,90	329,92	325,71	314,30	332,63	345,89	363,14
Норвегія	:	31493,31	34806,36	35129,57	35132,03	35220,23	35318,92	36447,73	37118,10	38112,60	36313,65	:
Швейцарія	45327,09	52119,65	55183,30	56143,31	58808,84	69655,06	71046,79	71640,74	69473,42	73786,54	77824,16	:
Велика Британія	:	:	:	209123,58	229962,02	261846,11	240323,80	231445,23	239761,83	256553,19	:	:
Боснія Герцеговина	:	:	:	1291,99	1324,85	1366,83	1414,26	1433,85	1520,41	1633,05	1722,85	1912,42

Джерело: сформовано на основі [2]

Примітка: «:» дані відсутні.

Для того, щоб більш детально вивчити зарубіжний досвід впровадження функціонування економічного механізму сфери охорони здоров'я на державному рівні, доцільно розглянути динаміку видатків на охорону здоров'я за напрямком фінансування «Державні схеми та схеми фінансування охорони здоров'я за рахунок обов'язкових внесків» у європейських країнах. Так, видатки на охорону здоров'я за напрямком фінансування «Державні схеми та схеми фінансування охорони здоров'я за рахунок обов'язкових внесків» є категорією видатків, яка включає всі схеми, спрямовані на забезпечення доступу до основної медичної допомоги для всього суспільства, значної його частини або принаймні деяких уразливих груп. Сюди включено державні програми, соціальне медичне страхування, обов'язкове приватне страхування та обов'язкові медичні накопичувальні рахунки. Ключовим обґрунтуванням державного втручання в системи охорони здоров'я є забезпечення доступу до базової медичної допомоги для всього суспільства (або вразливих соціальних груп). Це можна досягти за допомогою різних схем охоплення, що передбачає різні рівні перерозподілу між соціальними групами та окремими особами. Очікується, що облікові записи охорони здоров'я дадуть можливість отримати інформацію для оцінювання того, наскільки добре системи охорони здоров'я досягають цієї ключової мети політики. Так, дані табл. 2 засвідчують також тенденційне зростання обсягів видатків на охорону здоров'я за напрямком фінансування «Державні схеми та схеми фінансування охорони здоров'я за рахунок обов'язкових внесків» по кожній із європейських країн, зокрема тих, що членами ЄС. Зокрема, у 2021 році проти 2012 року суттєво зросли видатки на охорону здоров'я в Австрії (у 2,81 раза), Бельгії (3,38 раза), Данії (2,35 раза), Іспанії (7,42 раза), Італії (10,22 раза), Нідерландах (6,37 раза), Німеччині (30,98 раза), Франції (20,05 раза), Швеції (3,95 раза), Норвегії (2,62 раза) та Великій Британії (4,57 раза).

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Таблиця 2

Динаміка видатків на охорону здоров'я за напрямком фінансування
«Державні схеми та схеми фінансування охорони здоров'я за рахунок
обов'язкових внесків» у європейському регіоні, млн євро

Регіон/Роки	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Європейський Союз - 27 країн (з 2020 р.)	:	:	932883,8 1	962399,4 6	991221,2 1	1025969,1 7	1061874,7 5	1106827,3 5	1187426,1 4	:
Євразона – 20 країн (з 2023 р.)	:	:	828384,5 7	854789,6 0	880217,8 6	908056,2 5	939019,9 9	978009,1 8	1049006,0 1	:
Австрія	24270,42	24656,34	25563,92	26433,12	27380,82	28389,54	29771,53	31265,91	33329,03	38487,57
Бельгія	31021,80	31587,92	32558,50	34379,79	35652,63	36889,70	38290,57	38886,03	40123,27	43069,55
Болгарія	1624,92	1705,78	1933,11	1900,45	2013,20	2217,66	2434,39	2644,16	3298,26	3934,61
Греція	11113,22	9422,98	8050,27	8470,17	9049,96	8714,97	8634,00	9246,20	9719,77	10352,92
Данія	22598,94	22573,15	23135,33	23794,79	24432,32	24994,31	25567,20	26305,24	27903,86	31054,74
Естонія	801,14	860,23	954,23	1023,44	1088,06	1156,84	1278,40	1409,04	1604,98	:
Ірландія	13384,60	13057,81	13214,34	13850,24	14624,60	15487,19	16628,13	17768,74	20683,40	22160,24
Іспанія	68062,02	65691,20	65916,85	70136,00	71346,45	73317,64	76060,28	80307,39	88062,96	:
Італія	108258,0 0	107218,0 0	108851,0 0	109132,0 0	110086,0 0	111117,0 0	113591,0 0	114691,0 0	121390,0 0	126595,0 0
Кіпр	590,54	576,04	521,62	513,62	529,93	558,29	621,80	887,57	1378,00	1931,41
Латвія	:	739,80	770,23	814,60	869,34	922,85	1080,38	1219,96	1395,28	:
Литва	1411,66	1422,06	1530,64	1627,39	1719,06	1807,40	1996,65	2269,97	2617,45	:
Люксембург	2040,68	2135,76	2261,29	2301,49	2383,10	2507,80	2668,86	2898,72	3217,32	3525,50
Мальта	:	:	487,53	538,74	595,69	655,50	704,42	811,28	944,18	:
Нідерланди	56506,00	56722,00	57538,00	57972,00	59201,00	60951,00	63675,00	68151,00	75652,00	:
Німеччина	247232,0 0	259220,0 0	271805,0 0	285092,0 0	297262,0 0	312544,0 0	325002,0 0	341709,0 0	367825,0 0	398083,0 0
Польща	:	17781,81	18146,08	19092,90	19387,49	21246,30	22521,90	24691,44	24702,39	:
Португалія	9965,19	9996,81	9991,98	10335,36	10803,20	11165,30	11825,08	12410,27	13619,28	:
Румунія	4832,14	5924,24	5978,53	6181,66	6664,98	7607,11	9066,29	10305,11	11019,48	12244,86
Словакія	4005,45	4143,16	4217,01	4319,22	4553,60	4573,41	4801,14	5213,86	5345,51	:
Словенія	:	:	2275,40	2376,22	2493,69	2541,61	2765,18	3002,31	3245,23	:
Угорщина	4866,60	4927,81	5022,67	5269,79	5530,50	5902,42	6226,43	6321,95	7123,29	8236,12
Фінляндія	15067,24	15616,77	15788,08	15687,07	15549,23	15783,22	16246,19	17130,78	18092,22	:
Франція	179551,9 7	197861,0 7	203778,6 9	207486,7 9	212702,5 7	216624,7 0	220852,9 1	226039,9 0	238079,9 3	:
Хорватія	:	2423,09	2411,23	2501,92	2627,23	2746,86	2919,79	3100,20	3281,12	:
Чехія	10490,57	10135,44	10106,52	10535,27	11130,60	12091,39	13377,32	14578,82	17438,34	19536,49
Швеція	38878,69	40483,73	40369,95	41319,29	42637,69	43853,72	43661,23	43971,44	46934,51	52020,11
Ісландія	750,61	795,86	892,39	1030,04	1241,06	1482,28	1534,94	1564,74	1508,28	:
Ліхтенштейн	:	184,36	185,77	213,43	214,22	205,73	200,27	216,20	233,49	247,08
Норвегія	29500,21	29868,19	29963,73	30118,44	30155,10	31024,55	31811,51	32668,94	31127,13	:
Швейцарія	36514,10	37595,10	38865,77	46133,37	46511,43	47189,76	45652,10	49262,99	54239,47	:
Велика Британія	:	165897,6 3	182700,4 1	207825,1 7	191269,5 4	182547,6 3	188216,2 3	201428,4 9	:	:
Боснія і Герцеговина	:	913,07	938,24	969,21	1005,35	1011,03	1068,71	1147,47	1220,54	1318,93

Джерело: сформовано на основі [3]

Примітка: «:» дані відсутні.

Для більш детального розкриття проблеми висвітлення зарубіжного досвіду впровадження функціонування економічного механізму сфери охорони здоров'я на державному рівні необхідно здійснити аналіз видатків на охорону здоров'я за напрямком фінансування «Державні схеми». Так, видатки на охорону здоров'я за напрямком фінансування «Державні схеми» передбачають встановлення окремого бюджету, при цьому державний підрозділ несе загальну

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

відповідальність за нього. Такий тип видатків не обов'язково покриває загальну вартість послуг і товарів, включених до його структури, тобто бюджет може передбачати розподіл витрат шляхом співоплати або інших форм розподілу витрат. У табл. 3 наведено динаміку видатків на охорону здоров'я за напрямком фінансування «Державні схеми» європейських країн, зокрема тих, що є членами ЄС, з аналізу якої доцільно відзначити зростаючий тренд цього показника по всіх досліджуваних країнах. Також виявлено, що у 2021 році у порівнянні із 2012 роком відбулося значення зростання обсягу видатків на охорону здоров'я в Австрії (у 3,32 раза), Бельгії (2,84 раза), Данії (6,35 раза), Ірландії (4,67 раза), Іспанії (19,01 раза), Кіпрі (27,55 раза), Німеччині (8,90 раза), Португалії (2,98 раза), Фінляндії (3,41 раза), Франції (3,94 раза), Швеції (10,68 раза), Норвегії (6,26 раза) та Швейцарії (4,53 раза).

Таблиця 3

Динаміка видатків на охорону здоров'я за напрямком фінансування
 «Державні схеми» у європейському регіоні, млн євро

Регіон/Роки	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Європейський Союз - 27 країн (з 2020 р.)	:	:	335867,79	350209,59	359955,40	367749,62	378825,99	391031,73	439639,02	:
Єврозона – 20 країн (з 2023 р.)	:	:	266520,61	278809,31	286371,82	291408,21	301438,55	311891,46	353463,38	:
Австрія	10118,2 0	10144,0 0	10433,2 5	10712,4 0	11074,6 1	11435,9 9	12070,1 3	12677,9 6	14579,2 7	18553,0 1
Бельгія	4359,89	4497,27	4630,13	9210,03	10603,9 0	11053,3 3	11614,4 8	10989,5 6	12485,7 0	12630,2 2
Болгарія	350,12	310,00	322,95	344,32	372,61	389,38	428,65	455,29	915,03	924,87
Греція	5082,10	4638,58	4210,48	4087,63	4518,96	3984,96	3916,00	4108,56	4428,28	5059,39
Данія	22598,9 4	22573,1 5	23135,3 3	23794,7 9	24432,3 2	24994,3 1	25567,2 0	26305,2 4	27903,8 6	31054,7 4
Естонія	113,21	124,32	151,63	168,51	171,63	179,38	158,31	153,12	189,01	:
Ірландія	13339,6 7	13001,5 9	13161,7 1	13790,1 2	14560,7 2	15409,6 4	16491,6 2	17624,1 7	20542,5 3	21997,8 3
Іспанія	64062,9 6	61638,4 8	61806,2 7	65923,0 1	67060,4 0	69054,7 5	71546,7 8	75728,3 1	83565,1 8	:
Італія	:	77,39	86,03	114,77	178,03	228,44	245,82	197,98	338,81	:
Кіпр	107932,00	106877,00	108500,00	108789,00	109819,00	110857,00	113353,00	114434,00	121141,00	126328,00
Латвія	581,57	567,86	514,00	509,65	525,79	554,67	618,49	662,84	622,19	615,91
Литва	:	739,80	770,23	814,60	869,34	922,85	1080,38	1219,96	1395,28	:
Люксембург	192,70	188,98	228,79	241,57	245,24	245,30	254,78	280,75	388,84	:
Мальта	:	:	487,53	538,74	595,69	655,50	704,42	811,28	943,21	:
Нідерланди	3482,00	3479,00	3565,00	4437,00	4599,00	4600,00	4943,00	5393,00	9391,00	:
Німеччина	20337,0 0	21159,0 0	22223,0 0	23387,0 0	24953,0 0	24722,0 0	25355,0 0	26730,0 0	39110,0 0	49749,0 0
Польща	:	2509,49	2393,85	2522,09	2782,35	3174,80	3140,15	3419,03	3362,46	:
Португалія	9617,97	9648,04	9617,31	9947,13	10389,7 8	10728,6 8	11365,3 0	11928,1 4	13109,9 0	:
Румунія	626,87	965,00	999,83	1069,83	1114,21	1497,88	1823,31	1977,90	2408,24	2848,06
Словакія	376,89	371,58	210,27	234,86	151,76	138,32	137,89	158,49	301,96	:
Словенія	:	:	118,98	112,06	136,30	118,90	128,66	173,46	403,61	:
Угорщина	642,03	655,41	723,15	883,87	690,49	700,26	767,47	797,34	1176,45	1651,28
Фінляндія	12245,0 0	12793,2 9	12914,8 7	12737,3 5	12667,4 5	12941,8 9	13294,8 8	14071,6 7	14992,5 2	:
Франція	11864,2 4	12452,7 2	12873,7 4	13130,5 6	13418,0 0	13834,4 4	14415,5 7	14800,7 8	17324,9 2	:
Хорватія	:	77,39	86,03	114,77	178,03	228,44	245,82	197,98	338,81	:

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Чехія	1318,28	1343,43	1338,09	1397,64	1479,38	1731,05	1999,42	2214,02	3475,08	3491,59
Швеція	38878,6 9	40483,7 3	40369,9 5	41319,2 9	42637,6 9	43853,7 2	43661,2 3	43971,4 4	46934,5 1	52020,1 1
Ісландія	750,61	795,86	892,39	1030,04	1241,06	1482,28	1534,94	1564,74	1508,28	:
Ліхтенштейн	:	43,46	41,06	48,56	49,34	49,40	53,72	57,07	64,71	77,16
Норвегія	29500,2 1	29868,1 9	29963,7 3	30118,4 4	30155,1 0	31024,5 5	31811,5 1	28826,5 3	27520,2 4	:
Швейцарія	13269,0 8	13119,2 5	13510,2 7	15821,3 5	15631,2 6	16127,1 5	15652,9 5	16604,2 3	19894,3 6	:
Велика Британія	:	165897,63	182700,41	207825,17	191269,54	182547,63	188216,23	201428,49	:	:
Боснія Герцоговина	:	29,87	31,14	31,36	35,18	36,58	39,23	41,47	80,04	103,93

Джерело: сформовано на основі [4]

Примітка: «:» дані відсутні.

Типи доходів схем фінансування сфери охорони здоров'я у кожній із країн характеризують підхід, який використовується для визначення, класифікації та вимірювання сукупності джерел доходу для кожної схеми фінансування (наприклад, внески на соціальне страхування, що використовуються для фінансування закупівель за схемами соціального забезпечення, та гранти). Вимірювання джерел доходу кожної схеми фінансування, а також системи в цілому надає важливу інформацію для розробників політики, зокрема щодо поєднання державних і приватних видатків на фінансування системи охорони здоров'я кожної з країн.

Список використаних джерел:

1. Public Health. European Commission. URL: https://health.ec.europa.eu/index_en
2. Total health care expenditure. Eurostat, 2023. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tps00207/default/table?lang=en>
3. Government schemes and compulsory contributory health care financing schemes[HF1]. Health care expenditure by financing scheme. Eurostat, 2023. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/hlth_sha11_hf/default/table?lang=en
4. Government schemes[HF11]. Health care expenditure by financing scheme. Eurostat, 2023. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/hlth_sha11_hf/default/table?lang=en

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Пустовіт Олексій Борисович
аспірант кафедри управління охороною здоров'я та публічного
адміністрування Національного університету охорони здоров'я України
імені П.Л. Шупика

ОБГРУНТУВАННЯ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ПРОЕКТІВ
«БЕЗПЕЧНЕ МІСТО»

У сучасних містах системи відеозапису та відеоспостереження використовуються повсюдно, на вулицях, будівлях, банках, автомобілях, під'їздах будинків тощо. У 2020-2021 роках кількість відеокамер в Україні значно зросла. Система відеоспостереження стала невід'ємною частиною боротьби та запобігання злочинності.

Враховуючи складність впровадження комплексних рішень «Безпечне місто», існує низка проблемних питань, які потребують вирішення. Перш за все, це визначення послідовності, меж та джерел фінансування таких проектів на рівні органів державної влади, регіонів та місцевого самоврядування. Слід також зазначити, що єдиного підходу до побудови відеосистем з аналітичними можливостями не існує. Сьогодні в Україні розпочато реалізацію проектів «Безпечне місто» на основі різноманітних технологічних рішень для передачі, отримання, обробки та збереження відеоданих. До них відносяться Hikvision, Milestone, Avigilon та інші. Тому виникає дуже велика проблема з об'єднанням цих систем в один великий кластер і підключенням до них існуючих систем відеоспостереження. Така ситуація призводить до неможливості централізованого аналізу відеоданих та їх подальшого використання в комплексах «Безпечне місто».

Комплексна система «Безпечне місто» призначена для автоматизації та вирішення найважливіших завдань сучасних міст. Перш за все, це технічне забезпечення громадської безпеки та екстрених служб. Програма «Безпечне місто» – це: цілодобовий оперативний контроль ситуації на вулицях та об'єктах міста в режимі реального часу; ведення відео та аудіо архіву; автоматичне оповіщення про надзвичайні ситуації відповідних служб і організацій, надання візуальної інформації з місця розташування телекамер; відновлення перебігу подій за записаними відеоматеріалами; інтеграція відеоінформації з інформацією інших автоматизованих систем міської інфраструктури.

Реалізація програми «Безпечне місто» дозволяє: максимально забезпечити безпеку на вулицях і дорогах міста; охопити основні магістралі міста, перехрестя, місця масових заходів; покращити організацію дорожнього руху в місті; оперативне та обґрунтоване вирішення спорів у разі ДТП; ефективно протидіяти кримінальним та терористичним загрозам; моніторинг обстановки та контроль у дворах житлових будинків, під'їздах та ліфтах.

Комплексна система безпеки нового покоління з використанням інтелектуальних технологій аналізу даних забезпечить підвищену безпеку на об'єктах і вулицях міста завдяки безперервному моніторингу ситуації в режимі

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

реального часу, своєчасному автоматичному сповіщенню про тривожні, загрозливі та надзвичайні події з метою їх запобігання або негайної ліквідації, наявності екстрених засобів зв'язку, а також злагодженій взаємодії всіх учасників і служб, відповідальних за безпеку міста.

На сьогодні в Україні в рамках програми «Безпечне місто» встановлено та використовується понад 11,5 тис. відеокамер. Тенденція встановлення сучасних камер відеоспостереження не лише не припиняється, а навіть посилюється, що позитивно впливає на розкриття та попередження злочинів, забезпечення прав і свобод людини. Для України тема безпеки в містах є досить актуальною, тому існує багато компаній, які створюють високотехнологічні рішення для забезпечення безпеки. Такі рішення становлять собою повний комплекс апаратно-програмних продуктів, які адаптовані виключно до потреб замовника.

Основною проблемою впровадження технології «Безпечне місто» є відсутність єдиної концепції, яка б регламентувала розвиток таких систем на державному рівні. В Україні є структура МВС, структура СБУ, структура ДСНС і т. д. Кожна з цих структур має свою вертикаль влади, і вони не підкоряються міським структурам, тому об'єднати їх в один ситуаційний центр міста досить складно. Зробити це простіше на прикладі США чи європейських країн і міст, адже там є муніципальна варта, пожежна служба, медична допомога та інші муніципальні служби, які легше обмінюються даними між собою [2].

Наразі українська влада планує розробити єдину концепцію «Безпечної країни», яка регламентує основні положення та принципи побудови системи «Безпечного міста». Метою цієї концепції є створення такої інфраструктури, яка дозволить відстежувати практично всі події в будь-якому куточку України одночасно. Наприкінці лютого 2023 року підкомітет у справах сім'ї та дітей Комітету ВР із питань гуманітарної та інформаційної політики розглянув доцільність запровадження відеоспостереження та відеозапису у школах.

Серед переваг відеокамер можна відзначити запобігання булінгу та мобінгу, захист від неправдивих звинувачень, фіксацію та розкриття крадіжок, повідомлення про інциденти між учнями та викладачами. Під час воєнного стану з'явилися й інші виклики, вирішувати які допомагає відеозапис. Зокрема, завдяки камерам, можна стежити та не допускати сторонніх осіб до приміщення навчального закладу. До недоліків можна віднести захист складних процедур захисту персональних даних, високу вартість обладнання, недосконалість законодавства, наприклад, необхідність згоди всіх без присутності учасників навчального процесу.

За даними Департаменту інформаційно-комунікаційних технологій КМДА, станом на 2 березня 2023 року 374 школи столиці мають фіксуючі засоби зовнішнього та внутрішнього відеоспостереження. Вони підключені до комплексної системи відеоспостереження Києва. У деяких навчальних закладах в рамках програми «Електронна столиця» за кошти міського бюджету встановили камери. Захист інформації, зафіксованої камерами, покладається на

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

спеціального адміністратора системи відеоспостереження Києва. Він також може надавати, обмежувати або припиняти доступ до інформації.

Всі дані зберігаються в системі до 30 календарних днів, після чого автоматично знищуються.

Така система відеоспостереження в Києві допомагає: створити безпечні умови для дітей, учнівської та студентської молоді в навчальних закладах; зберегти майно та інші об'єкти власності територіальної громади міста; сприяти публічній безпеці та громадському порядку в громадських місцях; вживати заходи щодо надання невідкладної допомоги, зокрема долікарської, медичної тощо.

Окрім відеокамер в школах Києва також працює технологія розпізнавання облич за допомогою трекерів. Їх встановили у 2021 році в рамках обласної програми «Безпечна школа». Для того, щоб трекери працювали, в систему потрібно було ввести ім'я, прізвище та фотографію кожного учня та співробітника, а також для учнів зазначити відповідний клас. Збір персональної інформації про учнів вимагає дозволу батьків.

Система відеозапису та дані, зібрані трекерами, надійно захищені. Доступ до неї має обмежене коло осіб: директор, його заступник та системний адміністратор відповідного сервісного відділу, які за потреби переглядають записи. Також упродовж дня охоронці можуть переглядати записи наживо. Записи можуть вимагати правоохоронні органи та батьки, які пишуть цю заяву [3].

На початку 2000-х років у різних країнах почали реалізовувати проект «Безпечне місто», який відповідає викликам часу – розвиток мегаполісів, зростання масової міграції, ускладнення міської інфраструктури тощо. Мета проекту – створити гібридну автоматизовану систему з високими інтеграційними можливостями, зокрема відеоспостереження за об'єктами в міському середовищі.

Реалізація таких проектів у Сполучених Штатах Америки, Англії, Японії, Південній Кореї, Туреччині та інших розвинутих країнах показала, що впровадження систем відеомоніторингу з широкими аналітичними функціями значно зменшує кількість злочинів, часові рамки та рівень їх виявлення та в цілому покращує криміногенну обстановку в зоні впровадження таких систем.

Яскравим прикладом «Безпечного міста» є Дубаї, де після створення системи безпеки поліції вдалося вистежити та заарештувати 2739 злочинців протягом 18 місяців [4]. У місті Окленд запроваджено систему відеоаналітики – їх призначення – виявлення правопорушень, заторів, пошук викрадених автомобілів тощо [5].

Зараз по всьому Китаю встановлюють камери відеоспостереження, які можуть ідентифікувати людину. Також добре розвинена система відеоспостереження в місті-державі Сінгапур. Окреме місце в системі профілактичних заходів у різних країнах посідає архітектурний напрямок. Адже встановлено, що архітектурний стиль великих міст може провокувати злочин або сприяти його вчиненню. Тому цей фактор почали враховувати в

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

містобудівній практиці західноєвропейських країн шляхом збільшення обсягів малоповерхової забудови, зменшення кількості тупиків, проїзних дворів, підвалів, підземних переходів тощо.

Одним із пріоритетних заходів щодо підвищення загальної безпеки міст є використання досягнень науки. Таким чином, поліція Великобританії забезпечує найсучасніші технології, такі як системи відеозапису та відеоспостереження, які здійснюють безперервний моніторинг федеральних автомагістралей, шосе округів, міських вулиць і громадських місць, а також ділових приміщень, установ, організацій та прилеглих територій [6].

Список використаних джерел:

1. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 6 лютого 2013 р. №51-р «Про схвалення Концепції Державної цільової правоохоронної програми встановлення сучасних систем безпеки, застосування засобів зовнішнього контролю (спостереження) та швидкого реагування на період до 2016 року». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/51-2013-%D1%80#Text>

2. Цифрова варта. Як IT-технології роблять українські міста безпечнішими. URL: <https://techno.nv.ua/ukr/it-industry/pechne-misto-shcho-ce-take-50137653.html>

3. Відеофіксація в закладах освіти: досвід шкіл, плюси та мінуси від директорів, юридичні нюанси. URL: <https://nus.org.ua/articles/dosvid-shkil-nyuansy/>

4. Безпечне місто: використання інтелектуальних технологій для громадської безпеки. URL: <https://www.unian.ua/science/yadernu-viynu-eksperti.html>

5. Усміхніться, вас знімають: як відеокамери слідкують за киянами. Світовий досвід. – URL: <https://uain.press/articles/usmihnitsya-kyuanamy-647562>

6. Багаденко І.П., Оцел В.В. Забезпечення безпеки громадян у великих містах: досвід зарубіжних країн. URL: <http://elar.naiu.kiev.ua/jspui/handle/1/13906>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Пустовіт Ярослав Борисович,
аспірант кафедри управління охороною здоров'я та публічного
адміністрування Національного університету охорони здоров'я України
імені П.Л. Шупика

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В
ОБОРОНОЗДАТНОСТІ УКРАЇНИ

Вивченням особливостей використання штучного інтелекту у забезпеченні обороноздатності держави займається багато науковців, зокрема: колектив вчених під керівництвом В. Хаустової наголошує, що штучний інтелект відкриває нові перспективи для оборонних технологій, тому існує нагальна потреба у дослідженні еволюції штучного інтелекту та можливостей, пов'язаних із новими технологіями. На думку науковців, на практиці мають місце великі сподівання щодо застосування методів і технологій штучного інтелекту в багатьох військових сферах, однак існують різні перешкоди та невирішені проблеми для подальших досліджень, щоб обґрунтувати позитивні результати використання штучного інтелекту в забезпеченні обороноздатності країни [1]; І. Чепков висвітлює особливості використання передових наукових знань, технологічних розробок та інновацій для зміцнення обороноздатності держави та досягнення військової переваги у технологічній сфері [2]; Б. Демідов, Ю. Кучеренко та О. Матющенко визначають основні напрямки застосування технологій, що містять елементи та методи штучного інтелекту в оборонній сфері [3] тощо.

Однак, акцентуючи увагу на дослідженнях науковців, доцільно відзначити, що питання використання штучного інтелекту у підвищенні обороноздатності країни з позиції аспектів публічного управління залишаються недослідженими з точки зору практичного підходу. Наразі в Україні прийнято шість програмних довгострокових документів у напрямку безпеки, що стосуються (прямо чи опосередковано) питань національної безпеки та обороноздатності України та вирішують питання використання штучного інтелекту, великих даних та сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у напрямку забезпечення обороноздатності України.

Доцільно зауважити, що 12 травня 2021 року Кабінет Міністрів України Розпорядженням від № 438-р затвердив План заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2021-2024 роки [4], згідно якого у цей період очікується низка заходів та законодавчих ініціатив, зокрема:

- 1) запровадження правового регулювання з питань формування національної політики у сфері штучного інтелекту;
- 2) запровадження державної підтримки впровадження технологій штучного інтелекту у пріоритетних галузях економіки;
- 3) впровадження технологій штучного інтелекту в національні системи кібербезпеки для аналізу та класифікації загроз і вибору стратегій для стримування та запобігання їх виникненню;

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

4) встановлення пріоритетних напрямків та основних завдань розвитку технології штучного інтелекту в документах оборонного планування тощо.

У серпні 2021 року Кабінет Міністрів України затвердив Програму підвищення обороноздатності і безпеки держави в частині матеріально-технічного забезпечення побудови загальнонаціональної цифрової багатоканальної телемережі МХ-7 [5]. Ця програма спрямована на забезпечення інформаційної безпеки в Україні з метою захисту життєво важливих інтересів громадян, суспільства і держави від внутрішніх і зовнішніх інформаційних загроз. Основними завданнями цієї програми є:

- 1) побудова цілісної національної телекомунікаційної інфраструктури на базі національних операторів багатоканальної мережі цифрового телебачення;
- 2) розширення послуг цифрового телевізійного мовлення щодо зони покриття населення, тим самим, підвищуючи інформаційну безпеку країни;
- 3) реагування на негативний вплив пропаганди.

Однак у серпні 2022 року строк виконання програми продовжено до 2023 року відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни до Програми підвищення обороноздатності і безпеки держави в частині матеріально-технічного забезпечення побудови загальнонаціональної цифрової багатоканальної телемережі МХ-7» [6].

Необхідно відзначити, що 23 лютого 2023 року Верховна Рада України ратифікувала Угоду між Україною та ЄС про участь України у програмі ЄС «Цифрова Європа» [14]. Метою цього документу є посилення та просування потенціалу Європи в ключових сферах цифрових технологій. Перш за все, цей документ створює умови для участі України в програмах ЄС, які надають додаткові стимули та можливості для цифрової трансформації промисловості та суспільного життя, розвитку цифрової економіки, ІТ-бізнесу, штучного інтелекту та цифрового вдосконалення пропозиції громадян.

Таким чином, слід відзначити, що європейська орієнтація на цифровізацію суспільства та розвиток і поширення штучного інтелекту підтримується Україною з позиції органів публічної влади. Зазначене свідчить про формування бачення щодо розробки спеціальних документів у сфері застосування технологій штучного, виходячи з існуючих оборонних потреб України в цілому. Але жодного цілісного стратегічного документа, наприклад, стратегії розвитку штучного інтелекту, у сфері забезпечення національної безпеки та обороноздатності України наразі немає. Звертаючись до узагальнень, можна виділити позитивні та негативні риси використання штучного інтелекту у сфері забезпечення національної безпеки та обороноздатності України. Деякі з найбільш позитивних функцій включають:

- 1) підвищення ефективності: штучний інтелект допомагає збирати й аналізувати великі обсяги даних, забезпечуючи швидший і точніший аналіз інформації та скорочуючи час, необхідний для прийняття рішень;
- 2) зменшення ризиків: штучний інтелект може допомогти запобігти катастрофам і мінімізувати ризики для Збройних Сил України, щоб зберегти націю в безпеці;

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

3) гарантія безпеки: штучний інтелект можна використовувати для забезпечення безпеки країн;

4) автоматизація контролю доступу до кордону та процесів виявлення та запобігання тероризму та злочинності: штучний інтелект може автоматизувати багато процесів захисту, зменшуючи ризик помилки та підвищуючи ефективність;

5) удосконалення зброї: штучний інтелект можна використовувати для розробки та вдосконалення зброї, яка дає Збройним Силам України перевагу на полі бою [8].

До негативних рис використання штучного інтелекту у сфері забезпечення національної безпеки та обороноздатності України відносяться:

1) етичні аспекти: використання штучного інтелекту може порушувати етичні принципи та права людини, особливо щодо конфіденційності персональних даних і застосування зброї;

2) ризики для безпеки: використання автономної зброї, керованої штучним інтелектом, створює ризики для безпеки та може призвести до нещасних випадків і непередбачуваних наслідків;

3) вразливість системи: штучний інтелект може стати мішенню для кібератак і вірусів, що може призвести до збоїв у роботі та непередбачуваних наслідків;

4) залежність від технологій: використання штучного інтелекту для оборонних можливостей може призвести до залежності від технологій, що може бути проблематичним у разі збоїв пристроїв і збоїв у мережі;

5) вартість: розгортання штучного інтелекту для оборонних цілей може бути дорогим і вимагати значних інвестицій у дослідження та розвиток технологій [7].

Розробка та придбання штучного інтелекту, здатного виконувати складні завдання з високим ризиком, які потрібні для забезпечення обороноздатності країни, відрізняється від придбання традиційного програмного забезпечення. Традиційне програмне забезпечення запрограмоване на виконання завдань на основі статичних інструкцій, а штучний інтелект запрограмований на навчання та вдосконалення поставлених завдань. Щоб навчити та запустити цей процес машинного навчання, потрібні великі набори даних, значна обчислювальна потужність і постійний моніторинг, щоб забезпечити належну роботу можливостей.

Таким чином, за результатами проведених досліджень визначено, що наразі в Україні прийнято шість програмних довгострокових документів у напрямку безпеки, що стосуються (прямо чи опосередковано) питань національної безпеки та обороноздатності України та вирішують питання використання штучного інтелекту, зокрема це Стратегія забезпечення державної безпеки, Стратегія національної безпеки України, Стратегія інформаційної безпеки, Стратегія кібербезпеки України, Стратегія воєнної безпеки України та Стратегія розвитку оборонно-промислового комплексу України. Окрім того, затверджено План заходів з реалізації Концепції розвитку

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

штучного інтелекту в Україні на 2021-2024 роки та продовжено термін дії Програми підвищення обороноздатності і безпеки держави в частині матеріально-технічного забезпечення побудови загальнонаціональної цифрової багатоканальної телемережі МХ-7.

Список використаної літератури:

1. Хаустова В.Є. Решетняк О.І., Хаустов М.М., Зінченко В.А. Напрямки розвитку технологій штучного інтелекту в забезпеченні обороноздатності країни. БізнесІнформ. 2022. № 3. С. 17-26.

2. Чепков І.Б. Використання передових наукових знань, технологічних розробок та інновацій для зміцнення обороноздатності держави та досягнення військової переваги у технологічній сфері. Вісник Національної академії наук України. 2021. № 6. С. 59-62.

3. Демідов Б.О., Кучеренко Ю.Ф., Матющенко О.Г. Основні напрямки застосування технологій, що містять елементи та методи штучного інтелекту, в оборонній сфері. Наука і техніка Повітряних Сил Збройних Сил України. 2018. № 4. С. 7-15.

4. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2021-2024 роки: Розпорядження Кабінету Міністрів України; План, Заходи від 12.05.2021 № 438-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/438-2021-%D1%80#Text>

5. Про затвердження Програми підвищення обороноздатності і безпеки держави в частині матеріально-технічного забезпечення побудови загальнонаціональної цифрової багатоканальної телемережі МХ-7: Постанова Кабінету Міністрів України; Програма від 11.08.2021 № 826. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/826-2021-%D0%BF#Text>

6. Про внесення зміни до Програми підвищення обороноздатності і безпеки держави в частині матеріально-технічного забезпечення побудови загальнонаціональної цифрової багатоканальної телемережі МХ-7: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.08.2022 № 966. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/966-2022-%D0%BF#Text>

7. Про ратифікацію Угоди між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу "Цифрова Європа" (2021-2027): Закон України від 23.02.2023 № 2926-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2926-20#Text>

8. Пацурія Ніно Бондовна. Впровадження технологій штучного інтелекту у забезпечення національної безпеки та обороноздатності України: проблеми та перспективи повоєнного періоду. Координата, 2023. URL: <https://webcache.googleusercontent.com/searchd>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Редзюк Вячеслав Володимирович

Кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Вакалюк Роман Романович

Магістрант кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ДЕРЖАВНІ МЕХАНІЗМИ ВПРОВАДЖЕННЯ ЕЛЕКТРОННОЇ
ДЕМОКРАТІЇ В УКРАЇНІ

Впровадження електронної демократії в Україні є актуальним та важливим завданням, спрямованим на забезпечення більшої відкритості, участі громадян у політичному процесі та покращення урядового управління. Цей процес охоплює використання сучасних технологій та державних механізмів для полегшення взаємодії між громадянами та державою, а також забезпечення більшої прозорості та ефективності в управлінні.

Один з ключових державних механізмів впровадження електронної демократії в Україні – це Портал «Електронне врядування». Цей онлайн-ресурс створений для надання громадянам та бізнесу можливості взаємодіяти з урядовими органами через Інтернет. На порталі можна подавати заяви, звертатися за консультаціями, отримувати доступ до інформації про урядові рішення та багато іншого. Цей інструмент полегшує доступ до державних послуг і робить їх більш доступними для громадян.

Крім того, «Електронний кабінет громадянина» є ще одним важливим механізмом, який надає громадянам можливість взаємодіяти з урядовими органами. Цей інструмент дозволяє громадянам перевіряти свою особисту інформацію, подавати документи та заяви, слідкувати за статусами своїх справ та отримувати інші послуги, не виходячи з дому.

Також слід відзначити впровадження електронних систем голосування для політичних виборів та референдумів. Ця ініціатива дозволяє громадянам голосувати онлайн, зменшуючи бар'єри для їхньої участі в виборчому процесі.

Україна також надає відкритий доступ до великої кількості даних через спеціальні портали, такі як «Прозорий бюджет» і «Відкриті дані України». Це надає можливість громадськості відстежувати витрати бюджету та аналізувати інформацію про діяльність уряду.

Законодавчі ініціативи також грають важливу роль у розвитку електронної демократії в Україні. Уряд намагається запроваджувати закони та норми, спрямовані на підвищення доступності та ефективності державних послуг, а також на забезпечення відкритості та участі громадян у прийнятті рішень.

В цілому, державні механізми впровадження електронної демократії в Україні сприяють покращенню відкритості, доступності та участі громадян у політичному процесі. Проте важливо постійно вдосконалювати ці механізми та

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

забезпечувати їхню ефективність, щоб забезпечити реальність інноваційних та сучасних засад електронної демократії в Україні.

Термін «електронна демократія» використовується в Стратегії розвитку інформаційного суспільства України, яка була затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 травня 2013 року під номером 386-р4. Відповідно до цієї стратегії, «електронна демократія» визначається як форма суспільних відносин, що включає залучення громадян і організацій до процесів державотворення, державного управління та місцевого самоврядування за допомогою широкого використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Важливо відзначити, що поняття «електронної демократії» у Стратегії розглядається нарівні з поняттями, такими як «електронна економіка», «е-комерція», «е-послуги», «е-культура», «е-освіта», «е-медицина» і є однією з важливих складових інформаційного суспільства [4].

Україна здійснює значні кроки у напрямку впровадження електронної демократії та загалом електронного урядування. Відповідно до рейтингу Індексу е-урядування ООН у 2016 році, Україна покращила свої позиції на 25 місць. Зокрема, щодо індексу електронної участі, наша країна здійснила разючий стрибок, піднявшись з 77-го місця у 2014 році на 32-е місце у 2016 році. Цей успіх головним чином пов'язаний із запровадженням системи електронних петицій до Президента України, Верховної Ради та Кабінету Міністрів України. Завдяки цьому, також була введена єдина система місцевих електронних петицій.

В Україні існує значна нормативно-правова база, що регулює розвиток інформаційного суспільства і забезпечує впровадження різних аспектів е-демократії. Серед цих законів можна виділити «Про інформацію», «Про звернення громадян», «Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів», «Про доступ до публічної інформації», та «Про електронний цифровий підпис» серед інших [6].

Крім того, у Конституції України закріплені всі необхідні передумови для розвитку місцевого самоврядування та активізації громадської участі. Один з обіцяних напрямів – електронний парламент, що передбачає ефективну взаємодію між парламентаріями та представниками громадськості за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій. Завдяки широкому впровадженню електронного парламенту в Україні, була введена прозорість та доступність інформації, можливість дистанційної роботи членів парламенту, а також забезпечено ефективний громадський контроль за прийняттям рішень Верховною Радою України [7, с. 134].

Розвиток електронного парламенту в Україні відповідає сучасним міжнародним тенденціям і вимогам. Однак головною викликом може стати низький рівень обізнаності громадян щодо можливостей, які надає електронний парламент, а також слабка координація між органами законодавчої та виконавчої влади в Україні. Крім того, необхідно розробити мобільні додатки для спрощеного доступу до інформації та послуг, а також для моніторингу громадської думки щодо нововведень. Позитивним аспектом в Україні є

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

впровадження електронної системи місцевих петицій на сайті <https://petition.e-dem.ua/> [5].

Електронна петиція, яка була підписана на вебсайті громадського об'єднання і набрала необхідну кількість підписів протягом визначеного терміну, буде відправлена до відповідного органу місцевого самоврядування не пізніше наступного робочого дня після досягнення необхідної кількості підписів. В цьому повідомленні будуть вказані дані про початок збору підписів, дату відправлення петиції, загальну кількість підписів і список осіб, які підписали петицію (або посилання на джерело цієї інформації в Інтернеті), термін збору підписів, а також назву та адресу електронної пошти громадського об'єднання [3].

Інформація про початок розгляду електронної петиції, яка зібрала необхідну кількість голосів у визначений термін, буде розміщена на офіційному вебсайті органу місцевого самоврядування не пізніше, ніж через три робочих дні після досягнення необхідної кількості підписів на підтримку петиції. Якщо електронну петицію надіслали через громадське об'єднання, ця інформація буде опублікована не пізніше, ніж через два робочих дні після отримання петиції.

Розгляд електронної петиції проводиться негайно, але не пізніше десяти робочих днів з дня публікації інформації про початок її розгляду. Якщо у петиції вказано про проведення громадських слухань щодо питань, що в ній висвітлені, автор (ініціатор) має можливість представити її на таких слуханнях, і в цьому випадку строк розгляду петиції буде продовжено на час проведення слухань [1].

Результати розгляду петиції – незалежно від її підтримки чи непідтримки – публічно оголошуються на офіційному вебсайті місцевої ради. Відповідь на петицію також повідомляється автору (ініціатору) електронної петиції та громадському об'єднанню, яке збирало підписи на її підтримку, не пізніше наступного робочого дня після завершення розгляду.

У випадку, коли в електронній петиції викладені пропозиції, які вважаються доцільними, орган, якому вона адресована, може прийняти відповідне рішення щодо розв'язання цих питань [2].

Отже, впровадження державних механізмів електронної демократії в Україні є актуальним і важливим кроком у розвитку сучасного суспільства та зміцненні демократичних інститутів. Даний процес відкриває перед громадянами нові можливості для вираження своєї волі, участі у прийнятті рішень та контролю над діяльністю державних органів.

Одним із ключових аспектів впровадження електронної демократії є забезпечення доступу громадян до інформаційно-телекомунікаційних ресурсів, які дозволяють активно брати участь у політичних процесах. У цьому контексті, створення спеціалізованих платформ для подання петицій та вираження громадської думки, як показав досвід України з <https://petition.e-dem.ua>, є важливим засобом для спільного обговорення питань та розв'язання проблем.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Важливою є також розгляд петицій та запитів громадян органами влади з мінімальною затримкою, а також оприлюднення результатів розгляду на вебресурс органів місцевого самоврядування та інших державних установ. Це сприяє прозорості та відкритості у роботі органів влади та впровадженню принципів відкритого управління. Однак важливо також забезпечити інформаційну грамотність громадян та надати можливість доступу до електронної демократії всім шаром населення, включаючи людей похилого віку та осіб з обмеженими можливостями.

У висновку, впровадження державних механізмів електронної демократії в Україні є важливим кроком у сприянні участі громадян у політичних процесах, підвищенні прозорості та відкритості влади. Однак успішна реалізація цих механізмів вимагає постійного вдосконалення, забезпечення інформаційної безпеки та розширення доступу до електронної демократії для всіх громадян.

Список використаних джерел:

1. Кормич Людмила Іванівна, Складові інституційно-правового механізму електронної демократії в сучасній Україні та їх значення для безпеки суспільства. 2022.

2. Краснокутська Лілія, Електронна демократія в Україні та перспективи розвитку, 2022.

3. Орловська Ю., Ларіонова К. Сучасні умови впровадження електронної демократії у вітчизняне публічне управління: регіональний аспект. Економічний простір, 171, 52-57. 2021. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/171-9> (дата звернення 08.10.2023).

4. Панцир С. Аналітична записка Е-демократія в Україні: рекомендації щодо впровадження політики та забезпечення її результативності [Електронний ресурс] / С. Панцир, А. Когут // Європейський інформаційно-дослідницький центр. – 2015. URL: <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/28784.pdf>. (дата звернення 08.10.2023).

5. Платформа електронної демократії. URL: <https://petition.e-dem.ua/> (дата звернення 08.10.2023).

6. Рекомендації Ради Європи «Електронна демократія (е-демократія)». URL: https://www.coe.int/t/dgap/democracy/Activities/GGIS/CAHDE/2009/RecCM2009_1_and_Accompanying_Docs/6647-0-ID8289-Recommendation%20on%20electronic%20democracy.pdf. (дата звернення 08.10.2023).

7. Чукут С.А. Впровадження електронного парламенту в Україні в контексті сучасних світових тенденцій / С.А. Чукут // Держава та регіони; Державне управління, 2016 р., №1 (53) с. 133-137 [Електронний ресурс]. URL: http://pa.stateandregions.zp.ua/archive/1_2016/25.pdf (дата звернення 08.10.2023).

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Редзюк Вячеслав Володимирович

Кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Візітова Діана Вікторівна

Магістрантка кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ЕЛЕКТРОННОГО
УРЯДУВАННЯ В КРАЇНАХ ЄС

Запровадження електронних послуг є однією з ключових складових реформи державного управління, і воно невід'ємно пов'язане з поліпшенням ефективності та якості державного управління. Цей процес відкриває нові можливості для уряду, громадян та бізнесу, сприяючи зменшенню бюрократії та екологічній стійкості.

У багатьох країнах світу, зокрема в Європейському Союзі, електронні послуги успішно функціонують і забезпечують зручний доступ до державних послуг. Для України, яка прагне наблизитися до стандартів ЄС, важливо вивчити досвід європейських країн у цій області, оскільки це може значно поліпшити якість державного управління.

На прикладі таких країн, як Данія, Естонія та Швеція, можна побачити, що навіть невеликі держави можуть досягти значного успіху в розвитку електронного урядування. Ці країни можуть служити прикладом найкращих практик для України та інших країн, які прагнуть модернізувати свої системи державного управління.

У цьому контексті важливо зазначити, що ефективне електронне урядування може сприяти зменшенню рівня корупції, оскільки воно робить процеси більш прозорими та зменшує можливість зловживань.

Уроки, які можна вивчити з європейського досвіду, підкреслюють важливість модернізації системи державного управління через електронне урядування. Навіть невеликі країни можуть стрімко розвиватися, якщо вони правильно впроваджують цей процес. Тому брати приклад із європейського досвіду в цій області є надзвичайно важливим для подальшого розвитку України.

Наприклад, розглянемо ситуацію в Естонії, державі з чисельністю населення близько 1,3 млн, що робить її однією з найменших у Європейському Союзі. Попри це, Естонія вирішила стати лідером у цифровому державному управлінні, перетворивши себе в потужну цифрову державу, яка відзначається дієвою електронною демократією.

Естонія інвестувала значні кошти у своїх розробників та розробку електронних послуг – близько 60 мільйонів євро протягом 15 років. На сьогодні практично 99% всіх державних послуг можна отримати в електронному

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

форматі, а приблизно 40% естонців голосували на останніх парламентських виборах не виходячи з дому [5].

Система «X-Road», яка виступає як посередник між різними державними базами даних, відіграє ключову роль в цій реформі. Вона була розроблена приватними естонськими компаніями за замовленням уряду і забезпечує надійну систему взаємодії між державними організаціями та приватним сектором.

Також варто зазначити успішне впровадження ідентифікаційних (ID) карток, які стали обов'язковими для громадян віком від 15 років. Ці картки об'єднують в собі різні функції, включаючи паспорт, посвідчення водія, проїзний квиток та інші, забезпечуючи при цьому заощадження 2% ВВП і зручний доступ до послуг для громадян.

Такий успішний досвід Естонії служить прикладом того, як навіть невеликі країни можуть стрімко розвиватися і стати лідерами у цифровому державному управлінні, використовуючи ефективно впровадження електронних послуг [7].

Наприклад, Естонія запровадила систему ID-карток, яка видається громадянам на строк до 5 років і вимагає двічі відвідати місцеву поліцію для отримання. Цей процес став ще зручнішим завдяки наявності електронних черг.

Однак слід відзначити, що конфіденційність інформації в Естонії дуже висока, оскільки доступ до неї обмежений і моніториться. Були випадки, коли навіть спроби чиновників отримати доступ до особистої інформації призвели до їхньої втрати посади. Ініційовані санкції мала сприяти підвищенню довіри населення до цифрових послуг [7].

Сучасні естонці користуються електронною ID-карткою, яка може бути використана через мобільний телефон за допомогою Mobile-ID. Ця система використовує SIM-карту для ідентифікації особи. Крім того, в Естонії діє система eTaxBoard, яка допомагає громадянам в оподаткуванні та інших податкових питаннях, щоб кожен міг легко та ефективно управляти своїми фінансовими питаннями [10].

Такий підхід до електронного урядування сприяє не тільки зручності, але і підвищує конфіденційність та безпеку інформації громадян. У цей спосіб Естонія забезпечує ефективну взаємодію з державними органами та допомагає громадянам керувати своїми фінансовими та податковими питаннями.

На сьогодні рівень безробіття в Естонії складає всього 3,9% від загальної чисельності громадян, що є значно нижчим, ніж в інших країнах. Це досягається завдяки налагодженій роботі національних та регіональних служб зайнятості, які надають громадянам можливість шукати вакансії та подавати заявки на них через онлайн-платформи. Громадяни можуть легко переглядати вакансії, дізнаватися про умови праці та подавати свої анкети через інтернет, що спрощує процес пошуку роботи та сприяє швидкому влаштуванню на роботу [8].

Наприклад, соціальні виплати також доступні в електронному форматі. Громадяни можуть заповнювати анкети для отримання пільг по безробіттю, медичних виплат і студентських грантів онлайн без зайвих труднощів.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Реєстрація транспортних засобів проводиться через Estonian Motor Vehicle Registration Centre і також може бути здійснена в електронному форматі [5].

Естонія відзначається як перша європейська країна, яка провела електронні парламентські вибори у 2007 році, надаючи громадянам можливість голосувати через інтернет. Ця система була добре захищеною від потенційних кібератак і була відзначена нагородою «eGovernment Award» Best Practice Label у тому ж році.

На сьогодні майже 67% громадян Естонії регулярно користуються ID-карткою, а 99% адміністративних послуг надаються в онлайн-режимі, включаючи 2773 сервіси, які обслуговуються системою X-Road. Це свідчить про значний успіх електронного урядування в країні [2].

Щодо Швеції, ця країна також досягла значних успіхів у сфері електронного урядування. Процес розбудови електронної системи врядування розпочався наприкінці ХХ століття і спрямований на покращення обміну інформацією між державними установами та їх клієнтами. Ця стратегія допомогла Швеції стати однією з передових країн у світі в галузі електронного урядування.

Засновано на цьому підході, в який рік вже було почато розбудову інформаційного суспільства у Швеції, більший акцент робиться на задоволенні потреб громадян і визначенні інформаційно-комунікаційних технологій як ключового інструмента для вдосконалення державних послуг. У березні того ж самого року була прийнята ініціатива «Інформаційне суспільство для всіх», яка спрямована на зміцнення позицій Швеції як лідера інформаційного суспільства та використання потенціалу інформаційно-комунікаційних технологій для стимулювання зростання, зайнятості, регіонального розвитку, демократії, справедливого ставлення, якості життя, рівності та ефективного державного управління. Ця ініціатива стала важливим кроком у розвитку інформаційного суспільства Швеції [1].

Як було раніше відомо, у весні 2000 року був опублікований звіт «Агенція 24/7 – Критерії для 24/7 агентств в мережевому державному управлінні», який впроваджує підхід, що включає 4 етапи для досягнення мети щодо підвищення доступності та надання послуг цілодобово, сім днів на тиждень. В результаті Швеція стала першою країною в Європі, яка впровадила цілодобове надання адміністративних послуг.

Представлення програми дій уряду під назвою «Державне управління в службі демократії» визначило, що послуги для громадян і бізнесу мають надаватися через Інтернет, роблячи Швецію однією з перших країн в Європейському Союзі, яка пропонує послуги в онлайн режимі. Програма підкреслює концепцію «Агенції цілодобово», що передбачає цілодобовий доступ до публічних послуг незалежно від часу та місця розташування. Метою є об'єднання доступу до інформації та послуг в одному місці для громадян та компаній, незалежно від того, яка державна установа або громадська організація відповідає за цю інформацію [6].

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Цікавою особливістю є старт роботи організації Carelink у грудні 2000 року. Ця ініціатива створена для розвитку сучасних інформаційних технологій у галузі охорони здоров'я та об'єднує Федерацію окружних рад, Шведську асоціацію місцевих органів влади, державну аптечну мережу Apoteket та Асоціацію приватних медичних працівників. Мета Carelink полягає в сприянні співпраці між різними регіонами у використанні ІТ-технологій у сфері охорони здоров'я та ініціюванні розвитку в цій галузі [9].

Особливу увагу слід звернути на соціальну платформу у Данії, відому як Digitaliser.dk. Цей проєкт є унікальним і зручним і є соціальною мережею, спрямованою на задоволення потреб громадянського суспільства та бізнесу, а також на підвищення рівня надання електронних послуг та розвиток електронної демократії та інструментів електронного врядування. Ця платформа надає можливість обговорювати такі питання, як майбутні закони [6].

Після запровадження Стратегії розвитку у 2011 році, яка передбачала розширення електронних послуг, стали помітні позитивні зміни у розвитку електронного врядування Данії. З цього моменту країна стала однією з передових у світі у використанні новітніх електронних технологій [4].

Введення Цифрової стратегії 2016-2020 відкрило шлях до поліпшення цифрових технологій у державному секторі. Одним із головних аспектів є співпраця бізнесу та промисловості з цифровими технологіями. Данія має потенціал стати міцною та безпечною цифровою державою завдяки високому рівню довіри та співпраці між громадянами та державною владою [3].

Серед основних досягнень використання інструментів електронного урядування в ЄС можна виділити наступні аспекти:

1. Зручний доступ до державних послуг: Завдяки електронним платформам громадяни та підприємства мають можливість отримувати різноманітні адміністративні послуги онлайн, що значно полегшує їхні взаємодії з урядовими органами та скорочує час, необхідний для отримання послуг.

2. Підвищення ефективності: Використання цифрових інструментів дозволяє державним установам оптимізувати свою роботу, спрощувати адміністративні процедури та скорочувати витрати, що допомагає ефективніше використовувати бюджетні ресурси.

3. Забезпечення відкритості та прозорості: Електронні платформи дозволяють публікувати інформацію про роботу урядових органів, бюджетні витрати та рішення влади, що сприяє зростанню довіри громадян до держави та підвищує рівень прозорості.

4. Посилення участі громадян: Електронні інструменти дозволяють громадянам брати активну участь у прийнятті рішень та виражати свою думку через онлайн-консультації та петиції.

5. Покращення рівня кібербезпеки: З розвитком електронного урядування, країни також активно працюють над покращенням захисту цифрових даних та інфраструктури від кіберзагроз, що є надзвичайно важливим у сучасному світі.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Загалом, досвід країн ЄС у використанні інструментів електронного урядування свідчить про успішну адаптацію до цифрової ери та глибокий зв'язок між технологічними інноваціями та покращенням державного управління. Ця практика може служити прикладом для інших країн, що прагнуть поліпшити свої адміністративні процеси та взаємодію з громадянами у цифровому віці.

Список використаних джерел:

1. Agency of Digitisation by Ministry of Finance. Denmark. URL: : <https://digst.dk/> (дата звернення 28.09.2023).
2. Best Practices in the European Countries. Constitutional Monarchy of Sweden. URL: <http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/CAIMED/UNPAN019393.pdf> (дата звернення 28.09.2023).
3. Business portal of Denmark. Virk.dk. URL :<https://indberet.virk.dk> (дата звернення 28.09.2023).
4. E-government strategy 2011-2015. The digital path to future welfare. URL: <http://www.digst.dk/servicemenu/english/policy-and-strategy/egov-strategy> (дата звернення 28.09.2023).
5. Estonian Digital Society website. URL: <https://e-estonia.com/> (дата звернення 28.09.2023).
6. Galeva S Grigorov E. The Scandinavian Countries' Experience in the Implementation of the Electronic Prescription. Scr Sci Pharm. 2016. URL: <http://journals.mu-varna.bg/index.php/ssp/article/view/2450> (дата звернення 28.09.2023).
7. Republic of Estonia Information System Authority. URL: X-Road <http://www.ria.ee/26259> (дата звернення 28.09.2023).
8. Republic of Estonia: e-Residency. Official website of Estonia. URL: <https://eresident.gov.ee> (дата звернення 28.09.2023).
9. Swedish Administrative Development Agency Verva. URL: <http://www.verva.se/> (дата звернення 28.09.2023).
10. Департамент поліції та прикордонної охорони Естонії. URL: http://www.pass.ee/index.php/pass/est/mis_on_id_kaart (дата звернення 28.09.2023).

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Редзюк Вячеслав Володимирович

Кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Завідняк Володимир Вячеславович

Магістрант кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО
СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Україна активно прагне створити прозоре інформаційне суспільство, спрямоване на потреби людей, щоб дати можливість кожному громадянину розкрити свій потенціал та сприяти особистому та суспільному розвитку, підвищенню якості життя. Цілісною системою правових засад в Україні регулюється побудова інформаційного суспільства, включаючи захист прав інтелектуальної власності, впровадження електронного документообігу та забезпечення інформаційної безпеки.

Головною метою є підтримка кожної особи в широкому використанні сучасних ІКТ можливостей для створення, обміну та використання інформації та знань, а також для надання товарів і послуг, що допомагає реалізувати потенціал та підвищити якість життя. Важливою є концептуальна основа, виражена у завданнях розвитку інформаційного суспільства, яка регулює і визначає спрямованість розвитку цієї галузі [4].

Для досягнення цих цілей, Україна активно впроваджує інформаційно-комунікаційні технології, сприяє створенню електронних сервісів та систем електронного урядування. Одним з важливих кроків є впровадження відкритих даних, які забезпечують доступ до інформації всім зацікавленим сторонам. Важливим пунктом стало приєднання України до Міжнародної хартії відкритих даних, що зобов'язує країну дотримуватися принципів відкритості та розповсюдження інформації [1].

Таким чином, розвиток інформаційного суспільства в Україні активно відбувається через впровадження новітніх технологій, створення доступних сервісів та систем електронного урядування, а також підтримку відкритості та розповсюдження інформації для всіх зацікавлених сторін.

На нашу думку, для подальшого удосконалення інформаційного суспільства в Україні необхідно реалізувати ряд заходів та стратегічних підходів, а саме:

Розвиток ІТ-інфраструктури в Україні відіграє ключову роль у вдосконаленні інформаційного суспільства та сприяє його подальшому розвитку. ІТ-інфраструктура охоплює комп'ютерні мережі, дата-центри, обчислювальну техніку, програмне забезпечення, інтернет-з'єднання, телекомунікаційну інфраструктуру та інші елементи, необхідні для передачі, зберігання та обробки інформації [2].

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Україна робить значні зусилля для поліпшення ІТ-інфраструктури, оскільки вона відіграє важливу роль у розвитку інформаційного суспільства. Досягнення в цьому напрямку сприяє забезпеченню доступу громадян до інтернету, збільшенню швидкості і якості з'єднання, поліпшенню доступності та якості електронних сервісів, сприяє впровадженню електронного урядування та інших інноваційних практик.

Одним з пріоритетних завдань розвитку ІТ-інфраструктури є забезпечення широкого покриття інтернет-з'єднанням на всій території країни, включаючи віддалені регіони. Для цього проводяться роботи з будівництва та модернізації телекомунікаційної мережі, розвитку мобільних зв'язків та інших технологій доступу до мережі Інтернет.

Підвищення цифрової грамотності є одним із ключових напрямів розвитку інформаційного суспільства в Україні. Це важливий компонент, який сприяє ефективному використанню інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) серед населення та сприяє його активній участі у цифровому середовищі [3].

Поняття цифрової грамотності охоплює різноманітні навички та знання, необхідні для успішного використання та навігації у цифровому світі. Це охоплює розуміння роботи комп'ютерів та програмного забезпечення, вміння використовувати електронні пристрої, знаходити та оцінювати інформацію в Інтернеті, спілкуватися в онлайн-середовищі, здійснювати електронні операції тощо.

Україна активно працює над підвищенням рівня цифрової грамотності серед населення через проведення різноманітних освітніх програм та ініціатив. Держава сприяє розвитку цифрової грамотності шляхом:

Освіти та навчання: розроблення та впровадження навчальних програм, спрямованих на вдосконалення цифрових навичок. Це може бути як частина шкільної освіти, так і позашкільні курси для дорослих.

Тренінги та курси: організація тренінгів, семінарів та курсів для різних груп населення, включаючи підлітків, дорослих та літніх громадян.

Створення освітніх платформ: розроблення онлайн-ресурсів та платформ для самостійного вивчення цифрової грамотності. Це можуть бути відеоуроки, навчальні модулі та інтерактивні вправи.

Популяризація ініціатив: залучення громадськості до розуміння важливості цифрової грамотності через кампанії, рекламу та інші масові заходи.

Підтримка вразливих груп населення: забезпечення особливої підтримки для осіб з обмеженими можливостями, літніх людей та інших вразливих категорій, щоб вони також мали можливість опанувати цифровими навичками.

Цілеспрямоване підвищення цифрової грамотності має велике значення для розвитку інформаційного суспільства в Україні. Воно сприяє активній участі громадян у цифровому просторі, забезпечує доступ до інформації та сервісів, полегшує взаємодію з органами влади та бізнесом, а також сприяє забезпеченню економічного та соціального розвитку країни.

Підтримка інновацій є однією з ключових стратегій для удосконалення інформаційного суспільства в Україні. Інновації в інформаційних технологіях

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

(ІТ) можуть значно підвищити ефективність, якість та доступність послуг, сприяючи розвитку економіки та суспільства в цілому. Для досягнення цієї мети Україна вживає ряд заходів та ініціатив [5].

Основні аспекти реформи освіти та науки для удосконалення інформаційного суспільства:

Модернізація навчальних програм: реформа передбачає перегляд навчальних програм з метою включення актуальних тем з інформаційних технологій, цифрової грамотності, кібербезпеки тощо. Це допоможе готувати кадри, які володіють сучасними знаннями та навичками.

Розвиток інфраструктури: реформа передбачає залучення інвестицій для розвитку інфраструктури в університетах та наукових установах. Сучасні лабораторії, комп'ютерні класи та доступ до актуальних наукових ресурсів створюють умови для здійснення інноваційних досліджень.

Підвищення кваліфікації вчителів і науковців: реформа передбачає підтримку професійного росту вчителів і викладачів через навчання нових методів викладання, впровадження інтерактивних технологій та використання сучасних підходів до навчання.

Підтримка досліджень і розробок: реформа сприяє створенню умов для наукових досліджень у галузі інформаційних технологій, розробки нових програм, апаратних засобів та інноваційних рішень.

Зміцнення співпраці з приватним сектором: реформа сприяє створенню механізмів для співпраці між університетами, науковими установами та приватними компаніями. Це допомагає реалізовувати наукові розробки у комерційні проекти та стимулює інноваційний розвиток.

Підтримка стартапів: реформа сприяє створенню умов для розвитку інноваційних стартапів у галузі інформаційних технологій. Наявність фінансової підтримки, наукового консультування та платформ для представлення своїх ідей сприяє створенню нових технологічних рішень.

Міжнародна співпраця: реформа передбачає підтримку міжнародної співпраці в галузі освіти та науки. Обмін досвідом, участь у міжнародних наукових проєктах та програмах обміну сприяє впровадженню найкращих практик та інноваційних рішень.

Отже, реформа освіти та науки в Україні сприяє створенню сприятливого середовища для розвитку інформаційного суспільства. Це дозволяє підготувати висококваліфікованих кадрів, реалізовувати інноваційні проєкти, сприяти розвитку технологічних стартапів та забезпечувати впровадження сучасних інформаційних технологій у всіх сферах суспільства.

Список використаних джерел:

1. Коваленко С.Ю. Характерні риси та проблеми розвитку інформаційного суспільства. URL : http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvek/2008_4/8.pdf (дата звернення 29.08.2023).

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

2. Мельник Леонід, et al. Цифрові репутаційні перспективи України як фактор євроінтеграції в умовах інноваційної економіки. *Економіка та суспільство*. 2023. № 52.

3. Разумей Г.Ю., Разумей М. М. Діджиталізація публічного управління як складник цифрової трансформації України. 2020.

4. Сучасний стан та необхідність реформування інформаційного законодавства. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_924.

5. Яцкевич Інна. Інноваційна політика України у післявоєнний період. *Економіка та суспільство* 2022. №39.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Редзюк Вячеслав Володимирович

Кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

Осадчий Олександр Миколайович

Магістрант кафедри публічного управління та адміністрування Університету Григорія Сковороди в Переяславі

**СИСТЕМА МЕХАНІЗМІВ ПУБЛІЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ:
КРАЩІ МІЖНАРОДНІ ПРАКТИКИ**

Система механізмів публічних консультацій є важливим інструментом для забезпечення громадянської участі у процесах прийняття рішень та розвитку публічної політики. Кращі міжнародні практики в цьому контексті включають широкий спектр ініціатив та методів, які стимулюють активну участь громадян у формуванні суспільства.

Один із підходів полягає у створенні платформ для публічних обговорень та діалогу між громадянами та представниками владних структур. Інтернет-платформи, електронні форуми та соціальні мережі дозволяють широкому колу громадян висловлювати свої думки, ідеї та пропозиції щодо різних аспектів суспільного життя. Прикладом може бути впровадження «е-петицій» та платформ для громадських обговорень, які сприяють залученню громадян до розгляду питань громадського інтересу. Наприклад, у Великобританії існує платформа «e-Petitions», де громадяни можуть створювати петиції щодо різних питань та збирати підписи від інших громадян для підтримки своїх ініціатив [1]. Також, у Сполучених Штатах Америки діє система «We the People», яка дозволяє громадянам створювати петиції, які, якщо набирають певну кількість підписів, зобов'язують урядові органи розглянути дану ініціативу [2].

Зокрема і в Україні діє система «е-петицій» на офіційному вебпорталі Верховної Ради України. Громадяни можуть створювати петиції онлайн, заповнюючи необхідні поля, пояснюючи суть петиції та вказуючи, до яких органів чи посадовців вони звертаються. Якщо петиція набирає певну кількість підписів, вона розглядається у відповідному комітеті Верховної Ради [5].

Ця система дозволяє громадянам активно впливати на прийняття рішень урядовими органами та парламентом, висловлюючи свої думки та допомагаючи привернути увагу до питань громадського інтересу.

Ці платформи допомагають активізувати громадян та залучити їх до участі в процесі прийняття рішень, сприяючи більш відкритому та демократичному розгляду питань громадського інтересу. Вони також сприяють зворотному зв'язку між урядовими органами та громадянами, що дозволяє краще враховувати потреби та думки громадян у процесі прийняття рішень.

Інший підхід включає організацію громадських консультацій, де громадяни мають можливість особисто взяти участь у дискусіях, обговореннях та прийнятті рішень, є важливим механізмом забезпечення громадянської участі в

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

системі публічного управління. Цей підхід сприяє взаємодії між владними структурами та громадянами, дозволяючи останнім брати активну участь у процесі формування та виконання рішень [4].

Прикладами країн, де діє такий підхід, є:

Швеція в країні розроблена практика громадських консультацій на різних рівнях влади. Громадяни мають можливість брати участь у публічних обговореннях, під час яких обговорюються важливі суспільні питання. Також існує практика проведення референдумів, на яких громадяни віддають свої голоси за або проти певні законодавчі ініціативи.

В Канаді діє практика проведення громадських консультацій та обговорень з питань, які стосуються громадського інтересу. Громадяни мають можливість взяти участь у відкритих дискусіях, пройти громадські слухання чи висловити свої думки через онлайн-платформи.

Франція також активно використовує громадські консультації для обговорення та прийняття рішень. Наприклад, у 2019 році була проведена «Велика національна дискусія», під час якої громадяни висловлювали свої думки щодо різних аспектів суспільного життя.

У Норвегії громадяни можуть брати участь у локальних обговореннях та у прийнятті рішень з питань, які стосуються їхнього місцевого співтовариства. Громадські збори, де громадяни можуть висловити свої думки та пропозиції, є поширеною практикою.

Ці приклади демонструють, що організація громадських консультацій і відкритих діалогів допомагає залучати громадян до прийняття рішень, забезпечує їхню активну участь у формуванні політики та збільшує відкритість та демократичність процесів управління. Такі заходи можуть бути спрямовані на конкретні теми, наприклад, розробку міського плану розвитку чи здоров'я громадян. Це дозволяє забезпечити глибший аналіз питань та врахування думок різних груп населення.

Крім того, існують інноваційні підходи, такі як «громадські лабораторії», де громадяни спільно з експертами працюють над розв'язанням певних проблем, та «громадські бюджети», де громадяни мають можливість визначати, як розподілятимуться фінансові ресурси.

У статті 3 Закону України «Про звернення громадян», уточнено поняття звернення громадян та розкрито різновиди таких звернень. Зокрема, це включає:

Пропозицію (зауваження) – це форма звернення громадян, де вони надають поради та рекомендації стосовно роботи державних та місцевих органів влади, депутатів, посадових осіб. Також, у таких зверненнях можуть бути висловлені думки щодо врегулювання суспільних відносин та поліпшення умов життя громадян.

Заява (клопотання) – це специфічний тип звернення громадян, в якому вони звертаються з проханням про підтримку у реалізації своїх прав та інтересів, або повідомляють про порушення чинного законодавства. Термін

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

«клопотання» належать до письмових звернень, де громадяни просять визнати їх особливий статус, права чи свободи тощо.

Скарга: це звернення, у якому громадяни висловлюють вимогу щодо захисту своїх законних інтересів, які були порушені діями державних органів, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян чи посадових осіб.

Цей Закон спрямований на забезпечення можливості громадян звертатися з різними видами звернень, що сприяє покращенню взаємодії між громадянами та державними органами та забезпеченню їхнього права на висловлювання думок та захист своїх інтересів [6].

Принципи відкритості, інклюзивності та зворотного зв'язку, а також відповідність сучасним технологічним можливостям, є ключовими для успішної реалізації системи механізмів публічних консультацій. Ці практики допомагають владним структурам отримувати цінну інформацію, збільшити довіру до прийнятих рішень та забезпечити широку підтримку від громадян.

Зокрема, варто звернути увагу на інноваційні підходи до громадської участі, такі як «громадські лабораторії» та «громадські бюджети», що спрямовані на активне залучення громадян до прийняття рішень та визначення пріоритетів у різних сферах суспільства.

Громадські лабораторії – це підхід, який передбачає організацію спільних робочих груп, де громадяни, експерти та представники владних структур працюють над розв'язанням певних проблем або вдосконаленням публічних послуг. Громадські лабораторії створюють сприятливу атмосферу для обміну думками, ідеями та знаннями між учасниками та сприяють спільному прийняттю рішень. Вони можуть проводитися у формі робочих сесій, діалогів, круглих столів тощо. Наприклад, в Ісландії було запроваджено концепцію «національних зборів громадян», де випадково вибрані громадяни беруть участь у консультаціях та дискусіях з питань, які важливі для країни.

Громадські бюджети – це підхід, що дає можливість громадянам впливати на розподіл фінансових ресурсів, виділених на реалізацію різних проєктів чи програм. Громадські бюджети дозволяють громадянам визначати пріоритети та вкладати кошти у проєкти, які вони вважають найбільш важливими для свого співтовариства. Наприклад, у місті Порто Алегро в Бразилії діє система громадських бюджетів, де громадяни можуть визначати, на які проєкти будуть спрямовані частини міського бюджету [3].

Ці інноваційні підходи демонструють важливість активної участі громадян у прийнятті рішень та формуванні політики на рівні спільноти та держави.

Отже, система механізмів публічних консультацій, включаючи інноваційні підходи, відіграє значущу роль у сприянні ефективній участі громадян у прийнятті рішень та формуванні політики. Інтернаціональні практики, такі як «громадські лабораторії» та «громадські бюджети», відкривають можливості для глибокого залучення громадян до процесів прийняття рішень на різних рівнях. Ці підходи не лише сприяють зміцненню демократії, а й забезпечують ширший та збалансованіший спектр голосів у формуванні суспільної дійсності.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Список використаних джерел:

1. «e-Petitions». UK Parliament. URL: <https://petition.parliament.uk/>.
2. «We the People». The White House. URL: <https://petitions.whitehouse.gov/>.
3. Baiocchi G., Ganuza E. «Popular Democracy: The Paradox of Participation». Stanford University Press. 2017.
4. Nabatchi T., Gastil J., Weiksner G. M., Leighninger M. «The Many Faces of Public Participation: Towards a Theoretical Typology». Journal of Public Administration Research and Theory, 22(3), 506-526. 2012. DOI: 10.1093/jopart/mur047
5. URL: <https://petition.rada.gov.ua/>.
6. Про звернення громадян: Закон України від 02.10.1996 р. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/393/96-%D0%B2%D1%80>.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Руденко Альона,
аспірант кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Джаїн Прадіп Кумар,
аспіранти кафедри державного управління, публічного адміністрування та економічної політики ХНЕУ ім. С. Кузнеця

ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ З ГРОМАДОЮ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Сьогодні Україна як демократична, правова держава, що активно реалізує західноєвропейський вектор зовнішньої політики та прагне інтегруватись у глобальний інформаційний простір, дотримується визнаних європейських стандартів інформаційної діяльності органів державної влади, демократичних принципів їхнього функціонування в глобальному інформаційному просторі [16].

Комунікативна взаємодія органів публічного управління з громадськістю є необхідною умовою впровадження інформаційно-комунікаційних механізмів державного управління та подолання корупції на всіх рівнях публічного управління, а також їх реалізації за умов євроінтеграції [13]. Тому варто зазначити основну сутність комунікацій та окреслити форми та можливості комунікації в органах публічної влади.

Безпосередня комунікація покликана забезпечити обмін інформацією на рівні органів публічного управління та певних соціальних груп [1-6]. Міжособистісна комунікація передбачає взаємодію між суб'єктами, які відносно чітко ідентифікують один одного, групова – у межах певних груп, члени яких об'єднані певними ідеями, ставленням до певних явищ і процесів тощо, масова – у межах гетерогенної, розосередженої аудиторії.

Інструменти забезпечення відповідних форм комунікативної взаємодії наведено в таблиці 1.

Таблиця 1.

Інструменти забезпечення відповідних форм комунікативної взаємодії

Вид комунікації	Безпосередня	Опосередкована	Змішана
Міжособистісна	особистий прийом громадян, засідання громадської ради, засідання «круглого столу»	«гаряча лінія», розсилання повідомлень (листів) (у т.ч. електронною поштою)	подання звернень, запитів (у т.ч. через вебсайт), СМС-інформування
Групова	загальні збори громадян, місцеві ініціативи	консультації з громадськістю, громадська експертиза, петиції, видання та поширення листівок, буклетів	повідомлення у соціальних мережах, блогах, СМС-інформування

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Змішана	громадські слухання, мітинги та інші масові заходи	Флешмоб, референдум, соціологічне опитування	інформаційні стенди, біл-борди, веб-сайти, Інтернет- платформи, онлайн- сервіси
---------	--	--	---

Залежно від структури процесу комунікативної взаємодії органів публічного управління і громадськості, напрямів і характеру інформаційних потоків під час неї, виокремлюють такі види публічної комунікації як: інформування, діалог, партнерство, консультування [7; 8]. Інформування – це односторонній процес надання інформації органами публічного управління громадськості в цілому або зацікавленим групам чи організаціям, що представляють певні спільні інтереси [14; 15]. Інструментами забезпечення такої взаємодії є інформаційні стенди, веб-сайт органу публічного управління, запити, тощо. Діалог – двосторонній процес передачі, отримання інформації від влади до громадськості й навпаки без чітко визначених цілей та очікуваних результатів. Партнерство є найвищим рівнем співпраці між органами публічного управління та громадськістю, передбачає взаємну відповідальність влади та громадськості та полягає в об'єднанні зусиль влади і громадян заради співробітництва для досягнення спільно визначених цілей [19].

Одним із ключових критеріїв ефективності діяльності органів місцевого самоврядування є рівень налагодження взаємодії з громадою на засадах відкритості, публічності й партнерства [17; 18]. Особливої політичної гостроти та зростаючої актуальності публічний зв'язок органів влади з населенням громади зазнав в умовах воєнного стану.

Місцеве самоврядування в його сучасному вигляді ще не стикалося з подібними викликами, які постали перед територіальними громадами країни внаслідок військового російського вторгнення в Україну [10-12]. В умовах воєнного стану юридично закріплені норми зниження як громадської участі у процесі прийняття рішень, так і громадського контролю за діяльністю органів влади під час війни. Місцеве самоврядування постало перед новими викликами, і стає очевидним, що за умов необхідності розв'язання складних проблем забезпечення життєдіяльності громади під час воєнного стану суттєво зросла потреба взаємодії між органами державної влади, керівництвом територіальних громад та представниками громадських і волонтерських організацій [20-22]. Ускладнення взаємодії місцевої влади з громадськістю посилюється релокацією жителів територіальних громад, представників громадських організацій, частина з яких припинили або змінили профіль своєї діяльності.

За необхідності розв'язання одночасно цілого ряду складних проблем ефективність взаємодії між органами державної влади, керівництвом територіальних громад та представниками громадських і волонтерських організацій все ж таки залишається високою, що дозволяє уникати різких криз в процесі забезпечення життєдіяльності громад [9]. Отже, воєнний стан – це не привід виключати громадськість із процесу прийняття рішень. Навпаки, активні і свідомі громадяни можуть долучатися до напрацювань якісних рішень, які

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

враховують інтереси різних сторін, і вони є найбільш цінні. Для підтримки вчасної комунікації з жителями є доцільним органами місцевого самоврядування використовувати, як наявні канали для сповіщення населення про основні зміни в громаді (прийняті рішення, доступні послуги, гуманітарну допомогу, тощо) на офіційних веб-сайтів, друкованих видань, ЗМІ, так і нові оперативні засоби інформаційно-комунікаційного середовища, які популярні серед жителів громади (телеграм-канали, чат-боти, вайбер, Signal-чати, соціальні мережі тощо), створювати можливості для зворотнього зв'язку. Рекомендується посилити інформування та співпрацю з інститутами громадянського суспільства, в т. ч. волонтерськими спільнотами, через створення та діяльність комунікаційних хабів, де міська влада може виступати координатором між зацікавленими сторонами.

Список використаних джерел:

1. Akimov O.O. (2014). Psychological aspects of corruption in public administration. *Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka*, vol.1, pp. 181-188.
2. Akimov, O. (2018). Functional factors of the system genesis of the professional activities of civil servants, *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 24, pp. 68-74. DOI: 10.32702/2306-6814.2018.24.68
3. Akimov, O. (2018). The concept of the system genesis of the professional activities of public servants, *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 23, pp. 133-138. DOI: 10.32702/2306-6814.2018.23.133
4. Akimov, O. (2019). The robustness of the system of professional activity of public employees: systemogenescial context, *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, vol. 5, pp. 104-109. DOI: 10.32702/2306-6814.2019.5.104
5. Akimov, O., Troschinsky, V., Karpa, M., Ventsel, V., & Akimova, L. (2020) International experience of public administration in the area of national security. *Journal of Legal, Ethical and Regulatory Issues*, Volume 23, Issue 3, 2020.
6. Andros, S., Akimov, O., Akimova, L., Chang, S., & Gupta, S. K. (2021). Scenario Analysis of the Expected Integral Economic Effect from an Innovative Project. *Marketing and Management of Innovations* 3, 237-251. DOI: [10.21272/mmi.2021.3-20](https://doi.org/10.21272/mmi.2021.3-20).
7. Bashtannyk, A., Akimova, L., Kveliashvili, I., Yevdokymov, V., Kotviakovskiy, Y., & Akimov, O. (2021). Legal bases and features of public administration in the budget sphere in Ukraine and foreign countries. *Ad Alta: Journal of interdisciplinary research*, 1(1), XVIII, 63-68.
8. Bobrovska O.Y., Lysachok A.V., Kravchenko T.A., Akimova LM., & Akimov O.O. (2021). The current state of investment security in Ukraine in the context of covid-19 and its impact on the financial and economic situation of the state. *Financial and Credit Activity-Problems of Theory and Practice*, 1(36), 233-242. DOI: 10.18371/FCAPTR.V1I36.227770.
9. Стратегічні комунікації для безпекових і державних інституцій : практичний посібник / Л. Компанцева, О. Заруба, С. Череватий, О. Акульшин; за заг. ред. О. Давліканової, Л. Компанцевої. Київ : ТОВ «ВІСТКА», 2022. 278 с.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

10. Denysov, O., Litvin, N., Lotariiev, A., Yegorova-Gudkova, T., Akimova, L., & Akimov, O. (2021) Management of state financial policy in the context of the Covid-19 pandemic. *Ad Alta: Journal of interdisciplinary research*, 11(2), XX, 52-57.

11. Gaman, P., Yarovoi, T., Shestakovska, T., Akimov, O. & Akimova, L. (2022). Institutional Platform to Ensure the Interaction between the Subjects of Combating Medical and Biological Emergencies Mechanism. *Econ. Aff.*, 67(04s): 765-775.

12. Gavkalova, N., Lola, Yu., Prokopovych, S., Akimov, A., Smalskys, V., & Akimova, L. (2022). Innovative Development of Renewable Energy During The Crisis Period and Its Impact on the Environment. *Virtual Economics*, 5(1), 65-77. DOI: [10.34021/ve.2022.05.01\(4\)](https://doi.org/10.34021/ve.2022.05.01(4)).

13. Івашова Л. М., Івашов М.Ф. Особливості використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій для запобігання та протидії корупції в системі публічного управління. Модернізація публічного управління в умовах глобальних змін світового простору: колективна монографія. 2021. Львів-Торунь: Ліга -Прес, 2021 С. 29–54.

14. Kryshtanovych, M., Akimova, L., Akimov, O., Parkhomenko-Kutsevil, O., & Omarov, A. (2022) Features of creative burnout among educational workers in public administration system. *Creativity Studies* [this link is disabled](#), 15(1), pp. 116–129. DOI: [10.3846/cs.2022.15145](https://doi.org/10.3846/cs.2022.15145).

15. Levytska, S.O., Akimova, L.M., Zaiachkivska, O.V., Karpa, M.I., & Gupta, S.K. (2020). Modern analytical instruments for controlling the enterprise financial performance. *Financial and Credit Activity-Problems of Theory and Practice*, 2(33), 314-323. DOI: [10.18371/FCAPTR.V2I33.206967](https://doi.org/10.18371/FCAPTR.V2I33.206967).

16. Liudmyla Antonova, Dmytro Havrychenko, Roman Primush, Vitalii Kropyvnytskyi, Violeta Tohobytska. Modern Aspects of SMART-Management of the Region in the Context of the Development of Public Administration. *IJCSNS.International Journal of Computer Science and Network Security*. 2022. Vol. 22. №5, pp. 469–474.

17. Lyulyov, O., Pimonenko, T., Kwilinski, A., Us, Y., Arefieva, O., & Pudryk, D. (2020). Government Policy on Macroeconomic Stability: Case for Low-and Middle-Income Economies. *Proceedings of the 36th International Business Information Management Association (IBIMA)*. ISBN: 978-0-9998551-5-7. Dated on November, 4-5, 2020. Granada, Spain, 8087-8101.

18. Marchenko, A., Akimova, L., & Akimov O. (2021) The current state of ensuring the effectiveness of coordination of anticorruption reform. *Ad Alta: Journal of interdisciplinary research*, 11(2), XX, 78-83.

19. Миколюк А. В. Робота органів місцевого самоврядування під час воєнного стану. Таврійський науковий вісник. Серія: Публічне управління та адміністрування. № 2. С. 67–73. URL: <http://surl.li/fgrse>

20. Osadcha, O., Akimova, L., & Akimov, O. (2018). Improving accounting management via benchmarking technology. *Financial and Credit Activity-Problems of Theory and Practice*, 1(24), 64-70. DOI: [10.18371/FCAPTR.V1I24.128340](https://doi.org/10.18371/FCAPTR.V1I24.128340).

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

21. Sysoieva, I., Poznyakovska, N., Balaziuk, O., Miklukha, O., Akimova, L., & Pohrishchuk, B. (2021). Social innovations in the educational space as a driver of economic development of modern society. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*, 3(38), 538–548. DOI: [10.18371/fcaptp.v3i38.237486](https://doi.org/10.18371/fcaptp.v3i38.237486).

22. Zapara, S., Pronina, O., Lohvinenko, M., Akimova, L., & Akimov, O. (2021) Legal regulation of the land market: European experience and Ukrainian realities. *Ad Alta: Journal of interdisciplinary research*, 11(2), XXI, 18-24.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Рудь Сергій Леонідович
здобувач наукового ступеня доктора філософії, Івано-Франківський
національний технічний університет нафти і газу

ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ КАДРОВОГО ЯДРА ОРГАНУ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

Незважаючи на актуальність практичного завдання створення всіх умов для формування кадрового ядра, наукових досліджень на цю тему поки що мало. Про кадрове ядро згадується у деяких публікаціях, але детального висвітлення питань, пов'язаних з формуванням ядра органів публічного управління, бракує.

В контексті нашого дослідження, під формуванням кадрового ядра органу публічного управління пропонуємо розуміти багатоетапний і циклічний процес створення умов і середовища, в яких з'являється і розвивається команда співробітників державної установи, високоорієнтованих на добровільне та вкрай ініціативне виконання функцій кадрового ядра за допомогою використання командних та особистих компетенцій, що розвиваються. Для розгорнутого пояснення сутності та особливостей функціонування кадрового ядра органу публічного управління сформулюємо принципи його формування:

1. Принцип синергії еволюційності та революційності формування кадрового ядра органу публічного управління. Кадрове ядро за своєю суттю як команда, що саморозвивається і самоорганізується, повинна формуватися поступово, проходячи всі закономірні та обов'язкові стадії свого командного розвитку. Кадрове ядро неможливо сформувати розпорядженням. На відміну від інших формальних груп, ця неформальна група – це продукт поступового зародження та подальшого продукування. Вона під впливом різних факторів середовища поступово зароджується, потім поступово набуває рис зрілої групи, може переживати періоди кризи і перебудови, в окремих випадках ядро може сильно оновитися. У ході динаміки спонтанних і непередбачуваних факторів середовища, що еволюційно розвиваються, змінюється і кадрове ядро, воно починає проходити нові цикли свого розвитку. Тобто у розвитку команди кадрового ядра органу публічного управління необхідні цілеспрямовані дії з боку організації та ці дії найчастіше спрямовані на швидке якісне зростання кадрового ядра.

2. Принцип поєднання самоорганізації, саморозвитку, з одного боку, та регульованого зовнішнього управління формуванням кадрового ядра органу публічного управління, з іншого. Специфіка, як самого кадрового ядра, так і його формування полягає в тому, що ядро – це організм, що самоорганізується і саморозвивається, а його формування – це шлях самоуправління цим формуванням. Орган публічного управління може поставити мету і в короткі терміни створити ініціативні групи, проектні групи, наприклад, з розробки стратегії, з розробки політики, але це будуть лише тимчасові групи, участь у яких може бути мотивована міркуваннями грошової вигоди, неможливості

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

відмовитися та іншими [1]. Такі групи не є кадровим ядром, але можуть стати передумовою для створення або розширення його складу.

Цінність кадрового ядра в організації полягає у тому, що це самовідтворювана і саморегульована команда. І в такому вигляді кадрове ядро є ключовою компетенцією, завдяки якій цей орган публічного управління формує свою ідентичність.

3. Принцип комплексності процесного та проектного підходів. Процесний підхід показує те, як проходить формування та розвиток кадрового ядра органу публічного управління, які періоди переживає кадрове ядро, що з ним відбувається у ході еволюції. Проектний підхід може бути використаний у двох напрямках щодо кадрового ядра: по-перше, можна робити проекти, пов'язані з розвитком кадрового ядра, наприклад, проекти навчання, оцінки, мотивації кадрового ядра. По-друге, можна включати кадрове ядро в проектну діяльність і цим розвивати ключові компетенції ядра – командність, залученість, інноваційність тощо.

Таким чином, для оптимального формування кадрового ядра органу публічного управління необхідне поєднання процесного та проектного підходів. Таке поєднання дозволить реалізувати принцип інтеграції еволюційного та революційного типів формування та розвитку ядра органу публічного управління.

4. Принцип створення середовища, яке сприятливо впливає на формування кадрового ядра органу публічного управління. До внутрішньоорганізаційних процесів, що створюють таке середовище, можна віднести:

- формування особливої корпоративної культури, яка підтримує цінності самореалізації, саморозвитку, інноваційності, активності; підтримка за допомогою соціокультурних артефактів та іміджевих атрибутів, символіки визнання ключової ролі кадрового ядра органу публічного управління;

- впровадження проектної діяльності, підтримка проектів. Відомо, що участь у нових проектах, виконання нових проектних ролей здатне різко підвищити мотивацію співробітників, викликати бажання бути активними та досягати результатів. Проектна діяльність допомагає подолати появу незадоволеності від рутинної праці, вона допомагає розкрити та задіяти додаткові здібності працівників;

- створення спеціальних програм мотивації, які враховують специфіку мотиваційної структури кадрового ядра органу публічного управління. Можна припустити, що основними мотивами участі у кадровому ядрі є мотиви визнання, самореалізації, кар'єрні амбіції, бажання розвинути та використати свій потенціал, лідерство. Однак для багатьох працівників мотивацією участі у кадровому ядрі є наявність особливих контрактів, підвищена оцінка результатів діяльності [2].

- використання розвинених практик управління персоналом. Легше виявити кандидатів у кадрове ядро, допомогти їм згуртуватися у команді, розвинути свої компетенції, якщо персоналу пропонуються різні кадрові технології.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

5. Принцип цільової орієнтації формування кадрового ядра органу публічного управління. Функціонувати команда може лише з певною метою. Формування та розвиток кадрового ядра повинні бути підпорядковані якійсь меті. Сукупність цілей може бути різноманітною, вона може розбиватися на дрібні цілі. Але всі їх має об'єднувати одна спільна мета. І це має бути стратегічна мета органу публічного управління. Тобто, формування кадрового ядра має стати елементом стратегічних цілей та планів державної установи.

6. Принцип командності для формування та розвитку кадрового ядра органу публічного управління передбачає, що його формування має відбуватися через створення та розвиток всієї команди, а не окремих її учасників. Також принцип означає, що розвиток ядра має здійснюватися переважно через командні проекти, активності, практики. Розвиток команди кадрового ядра органу публічного управління потребує спеціальних програм, адресованих саме цій специфічній групі персоналу. Однак важливо враховувати і той факт, що команда кадрового ядра не повинна увійти в протистояння з персоналом периферії, інакше загубиться весь сенс кадрового ядра – здатність впливати на весь персонал, на всі організаційні процеси. Складним, але дуже важливим завданням є встановлення оптимальних відносин між кадровим ядром органу публічного управління та персоналом периферії.

7. Принцип безперервного розвитку компетенцій команди кадрового ядра органу публічного управління до виконання функцій ядра. Формування кадрового ядра має бути не лише стратегічно, а й компетентісно орієнтованим. Наявність у команди ядра певних компетенцій – це головна умова якісного виконання ядром своїх функцій [3]. Для того, щоб формувати компетенції, необхідно спочатку встановити очікування від кадрового ядра, що воно має робити в організаційному середовищі, побудувати модель ключових компетенцій, а згодом розпочинати їх розвиток.

8. Принцип диференційованої політики розвитку кадрового ядра органу публічного управління. Саме собою існування кадрового ядра обумовлюється сегментним підходом до персоналу, у якому організація усвідомлює, що персонал неоднорідний і що є групи, зокрема група кадрового ядра. Ця група також неоднорідна, вона може характеризуватись наявністю мікрогруп, що відрізняються мотивацією, ступенем залученості, наявністю тих чи інших ключових компетенцій, моделями поведінки. Тому формування кадрового ядра та окремих його сегментів має бути здійснено з урахуванням цих особливостей.

Таким чином, нами обґрунтовано та розшифровано сукупність принципів формування кадрового ядра в органі публічного управління. Для успішного формування та підтримки функцій кадрового ядра важливим є їх комплексне використання. У зв'язку з цим при формуванні кадрового ядра доцільно інтегрувати концепцію комплексності процесного та проектного підходів у поєднанні з компетентним та сегментним підходом. Істотним є виділення принципів формування кадрового ядра, які розгорнуто пояснюють як і з урахуванням чого має вибудовуватися робота по формуванню кадрового ядра. Ці принципи в повній мірі відповідають особливостям розвитку органів

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

публічної влади, вимогам залучення кадрового ядра до реалізації ними функцій держави.

Список використаних джерел:

1. Кагановська Т.Є. Кадрове забезпечення державного управління в Україні : монографія. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2010. 330 с.
2. Дембіцька С. Кадрове забезпечення органів державної влади в Україні. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Юридичні науки»*. 2014. № 782. С. 33-38. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vnulpurn_2014_782_9
3. Жовнірчик Я.Ф. Сучасна кадрова політика в органах державної влади та органах місцевого самоврядування. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 12. С. 102–107.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Садовський Олександр Олександрович
аспірант кафедри управління охороною здоров'я та публічного
адміністрування Національного університету охорони
здоров'я України імені П.Л. Шупика

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ
НАДАННЯ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ НЕЙРОХІРУРГІЧНОЇ ДОПОМОГИ
ПАЦІЄНТАМ ПРИ ІНСУЛЬТАХ

Інсульт є однією з найважчих форм цереброваскулярних захворювань. За даними Всесвітньої організації боротьби з інсультом, щороку майже у 14 мільйонів людей у всьому світі діагностують інсульт. Інсульт займає друге місце серед причин смертності в Україні та залишається основною причиною інвалідності населення. Щорічно близько 10 тисяч пацієнтів стають інвалідами внаслідок інсульту. Тільки 15-20% пацієнтів з інсультом повністю одужують.

За останнє десятиліття в лікуванні інсульту досягнуто значних успіхів. Це пов'язано з розробкою нової стратегії лікування гострих порушень мозкового кровообігу, насамперед завдяки активним діям лікарів у перші години після появи симптомів (зокрема концепції «мозок – час»), впровадження сучасних методів лікування та активна кампанія з поширення знань про інсульти. Позитивних результатів можна досягти лише за умови впровадження систематичних, послідовних заходів на догоспітальному етапі, своєчасної та якісної діагностики, стабілізації стану та своєчасного початку лікувальних, а при необхідності хірургічних заходів, ранньої активної реабілітації та вторинної профілактики хвороби. Алгоритм дій, затверджений на законодавчому рівні протоколом надання допомоги при інсульті, але в системі надання спеціалізованої нейрохірургічної допомоги пацієнтам з інсультом є ряд проблем, які потребують більш детального вивчення.

В роботах вітчизняних вчених таких як Поліщук М.Є., Волошин П.В., Міщенко Т.С., Яворська В.О., Головченко Ю.І., Кузнєцова С.М., Козьолкін О.А. порушено питання підвищення ефективності неврологічних відділень з лікування інсульту, проаналізовано проблему інсульту в суто медичному аспекті (етіологію, патогенез, клініку, діагностику, лікування, профілактику, тощо), не надаючи належної уваги управлінським механізмам надання зазначеного виду спеціалізованої допомоги. Тому надзвичайно актуальним є інтерес до управління системою надання нейрохірургічної допомоги пацієнтам при інсульті, що може сприяти трансформації надання медичної допомоги в цілому.

Наказом Міністерства охорони здоров'я №602 від 03.08.2012 року «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ішемічному інсульті» затверджено уніфіковані клінічні протоколи медичної допомоги, розроблені на основі адаптованих клінічних настанов.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Відповідно до Наказу забезпечення перегляду та оновлення уніфікованих клінічних протоколів медичної допомоги при інсульті покладено на Департамент реформ та розвитку медичної допомоги.

До повноважень Міністра охорони здоров'я Автономної Республіки Крим, начальників управлінь (головних управлінь) охорони здоров'я обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, керівників закладів охорони здоров'я, що відносяться до сфери управління МОЗ України належить розробка в закладах охорони здоров'я локальних протоколів медичної допомоги (клінічних маршрутів пацієнтів) на основі Уніфікованих клінічних протоколів медичної допомоги «Ішемічний інсульт (екстрена, первинна, вторинна (спеціалізована) медична допомога та медична реабілітація)» та «Системний тромболізис при ішемічному інсульті (екстрена, вторинна (спеціалізована) медична допомога)» відповідно до Уніфікованої методики з розробки клінічних настанов, медичних стандартів, уніфікованих клінічних протоколів медичної допомоги, локальних протоколів медичної допомоги (клінічних маршрутів пацієнтів) на засадах доказової медицини, затвердженої наказами Міністерства охорони здоров'я України та Національної академії медичних наук України від 19.02.2009 № 102/18 та від 03.11.2009 № 798/75. Крім того на вищезазначені органи публічного управління покладені повноваження впровадження та моніторинг дотримання в закладах охорони здоров'я локальних протоколів медичної допомоги (клінічних маршрутів пацієнта) при наданні медичної допомоги пацієнтам.

Забезпечення внесення медико-технологічних документів до галузевого реєстру медико-технологічних документів покладається на ДП «Державний експертний центр МОЗ України» [1].

При надходженні пацієнта з підозрою на інсульт медичному персоналу необхідно в стислі терміни вирішити, яка діагностична процедура буде доцільною, щоб встановити тип і локалізацію інсульту, що визначить подальшу тактику лікування. Однією з найважливіших умов ефективною терапії інсульту є наявність і своєчасне залучення нейрохірурга (інтервенційного радіолога) для проведення ефективних інвазивних процедур. Сучасні стандарти надання хірургічної допомоги хворим слід розглядати окремо для кожного виду інсульту, пам'ятаючи про необхідність прийняття індивідуальних рішень у конкретній ситуації.

Інсульт (від лат. Invallio «стрибок, стрибок»; також удар) – гостре порушення мозкового кровообігу (ГПМК), що викликає ураження тканин головного мозку та порушення його функцій. До інсультів належать інфаркт мозку (ішемічний інсульт), крововилив у мозок (геморагічний інсульт), субарахноїдальний крововилив (САК), які мають етіопатогенетичні та клінічні відмінності [2].

За характером перебігу інсульту поділяють на геморагічні та ішемічні. За даними міжнародних досліджень, співвідношення ішемічних і геморагічних інсультів становить у середньому 4:1-5:1 (80-85% і 15-20% відповідно).

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Ішемічний інсульт або інфаркт мозку розвивається при закупорці магістральних судин шиї або головного мозку тромбом, емболом (емболія) або при недостатньому кровотоку внаслідок звуження судини атеросклеротичним процесом або спазмом. Ішемічні інсульти виникають із значною крововтратою, зниженням або підвищенням артеріального тиску, зниженням серцевої діяльності. Якщо постачання мозку поживними речовинами і киснем зменшується або припиняється, це призводить до розм'якшення тканин мозку (інфаркт мозку). Ішемічний інсульт характеризується порушенням рухів (включаючи частковий параліч), мови, чутливості на тлі втрати свідомості.

Ішемічний інсульт найчастіше виникає у пацієнтів старше 60 років, які мають в анамнезі інфаркт міокарда, набутий ревматичний порок серця, аритмії та порушення провідності, цукровий діабет. Основну роль у розвитку ішемічного інсульту відіграють порушення реологічних властивостей крові та патологія магістральних артерій. Характерний розвиток хвороби вночі без неприємності.

Ішемічний інсульт поділяють на атеротромботичний, кардіоемболічний, гемодинамічний, лакунарний і інсульт за типом гемореологічної мікроокклюзії (див. табл.1).

Таблиця 1

Характеристика видів ішемічного інсульту

Види	Характеристика
Атеротромботичний інсульт	- виникає на тлі атеросклерозу церебральних артерій великого калібру або середнього; - атеросклеротична бляшка звужує просвіт судини і сприяє тромбоутворенню; - можлива артеріо-артеріальна емболія; - розвивається ступенеподібно з наростанням симптоматики впродовж декількох годин або діб.
Кардіоемболічний інсульт	- виникає при повній або частковій закупорці емболом артерії мозку; - супроводжуються утворенням в порожнинах серця пристінкових тромбів; - найбільш виражений неврологічний дефіцит; - локалізується у зоні кровопостачання середньої мозкової артерії.
Гемодинамічний інсульт	- обумовлений гемодинамічними факторами — зниженням артеріального тиску або падінням хвилинного об'єму серця; - локалізація зазвичай в зоні суміжного кровопостачання; - виникають на тлі патології екстра- та/або інтракраніальних артерій.
Лакунарний інсульт	- обумовлений ураженням невеликих перфоруючих артерій; - виникає на тлі підвищеного артеріального тиску; - локалізується в підкіркових структурах; - відзначається характерна осередкова симптоматика.
Інсульт за типом гемореологічної мікроокклюзії	- виникає на тлі відсутності будь-якого судинного або гематологічного захворювання; - бідна неврологічна симптоматика у поєднанні зі значними гемореологічними порушеннями.

Розроблено автором за: [2]

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Геморагічний інсульт виникає в результаті крововиливу в мозок. Кров, що потрапила в мозок, руйнує і частково здавлює нервову тканину, викликає набряк головного мозку, при якому спостерігається зміщення структур головного мозку і здавлення стовбура мозку. Геморагічний інсульт характеризується гострим розвитком, втратою свідомості, порушенням дихання і серцевої діяльності.

Розрізняють 2 види геморагічного інсульту: внутрішньомозковий крововилив і субарахноїдальний крововилив.

Швидка діагностика симптомів інсульту на догоспітальному етапі скорочує час діагностики та транспортування пацієнта до спеціалізованих закладів охорони здоров'я, до складу яких входять сучасні інсультні палати. Перед початком лікування обов'язкове проведення нейровізуалізаційних методів: мультиспіральної комп'ютерної томографії головного мозку, ангіографії судин шиї та головного мозку (даний метод дозволяє виявити церебральний тромбоз, судинні аномалії (аневризми, вади розвитку, розшарування) та/або МРТ мозку.

Раннє звернення хворого з гострим інсультом підвищує ймовірність швидкого одужання. Раннє лікування пацієнтів з гострим інсультом знижує ймовірність смерті та інвалідності чоловіків і жінок будь-якого віку до 30%. Лікування в інсультному відділенні характеризується злагодженим міждисциплінарним командним підходом, що забезпечує попередження ускладнень і рецидивів інсульту, прискорює ранню мобілізацію та реабілітацію пацієнтів.

Список використаних джерел:

1. Наказ Міністерства охорони здоров'я №602 від 03.08.2012 року «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при ішемічному інсульті» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0602282-12>

2. Інсульт: різновиди, фактори ризику, фізична реабілітація / Мицкан Б. [та ін.] // Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: зб. наук. пр. / М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки; [редкол.: А. В. Цьось та ін.]. Луцьк, 2012. № 3(19). С. 295-302.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Салманов Салех,
аспірант, Міжрегіональна Академія управління персоналом

ЗАКОРДОННИЙ ДОСВІД РОЗВИТКУ ПЕРСОНАЛУ СИСТЕМИ
ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ

У світовій практиці склалися дві основні моделі публічної служби – англосаксонська (США та Великобританія) та континентальна (Франція).

Розглянемо докладніше особливості професійного розвитку публічних службовців на прикладі зазначених країн.

Проаналізуємо досвід Великобританії щодо розвитку кадрів публічного управління.

Загальне керівництво кадровою політикою на цивільній службі у Великій Британії здійснює прем'єр-міністр, який одночасно є Міністром у справах публічної служби. Він відповідає за регулювання публічної служби у межах реалізації рішень виконавчих органів влади. Керівник публічної служби (Head of the Civil Service) відповідає за виконання покладених на цю службу функцій та створення для публічних службовців оптимальних умов роботи [1].

У Великій Британії Секретаріат Кабінету Міністрів (Cabinet Office) відповідає за виконання плану реформ публічної служби.

У плані реформ публічної служби одним із напрямів позначено створення можливостей для вдосконалення знань та умінь публічних службовців, підвищення ефективності публічної служби. Для цього пропонується розробити п'ятирічні плани розвитку для всіх публічних службовців, які відображають, які саме навички необхідно отримати і як це передбачається досягти. При цьому наголошується, що деякі прогалини в компетенціях вже виявлені, насамперед – недостатній рівень кваліфікації у сфері управління змінами, фінансового менеджменту, управління проектами, управління ризиками та ін. Для підтримки планів розвитку створюється нова модель компетенцій (Competency Framework), а також система навчання та підвищення кваліфікацій публічних службовців [1].

Модель компетенції єдина для всіх публічних службовців. Вона ставить цінності публічної служби – чесність, добросовісність, неупередженість та об'єктивність – в основу будь-якої діяльності та узгоджується з моделлю лідерства. У модель входять:

- визначення напрямку (Setting Direction) - бачити ситуацію в цілому, змінювати та покращувати, приймати ефективні рішення;
- залучення людей (Engaging People) керувати та взаємодіяти, співробітництво та партнерство, забезпечення рівних можливостей;
- досягнення результатів (Delivering Results) – забезпечення співвідношення ціни та якості, управління якістю, своєчасна реалізація цілей [2].

Пройти підвищення кваліфікації публічні службовці можуть у Коледжі публічної служби (Civil Service College), організованому викладачами

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Національної школи публічного управління (National School of Government), що була закрита у березні 2012 р. Нова навчальна організація пропонує для державного сектора як навчання власними силами (свій штат професійних тренерів; приміщення, обладнані для навчання та ін.), так і спеціалізоване навчання (спрямоване на задоволення індивідуальних потреб клієнтів), регулярні (готові) курси.

Для підвищення кваліфікації всіх публічних службовців створено сайт Civil Service Learning, на якому державні службовці можуть знайти інформацію про дистанційне навчання, онлайн-ресурси та очні курси. Більшість можливостей з підвищення кваліфікації представлено у Загальній програмі, що складається з трьох блоків [2]:

1. Ключові навички, необхідні всім публічним службовцям для виконання своїх обов'язків: обслуговування споживачів, управління проектами, навички у сфері фінансів та інформаційних технологій.

2. Робота на публічній службі: специфічні навички, що належать до роботи в органах державної влади, наприклад, навички проведення брифінгів, підготовки документів, наявність правової свідомості, вміння готувати управлінські рішення тощо.

3. Лідерство та вдосконалення управлінської діяльності – навички, необхідні для керівництва, управління людьми та бізнесом на всіх рівнях публічної служби, а також теми щодо управління змінами.

Особливе місце займає підвищення кваліфікації в рамках програми «швидкий потік» (Fast Stream). Для участі у цій програмі службовців відбирають шляхом відкритого конкурсу. Також передбачено прискорене проходження служби з різними умовами для кандидатів (наприклад, для випускників вищих навчальних закладів, чинних публічних службовців). На даний час відкрито фінансове спрямування, якому можуть навчатися учасники програми «швидкий потік», кандидати на підвищення кваліфікації в рамках програми та професіонали у галузі фінансів. Навчання проводиться у рамках однієї з чотирьох професійних організацій:

1. Дипломований інститут бухгалтерів з управлінського обліку.
2. Асоціація дипломованих сертифікованих бухгалтерів.
3. Інститут державних фінансів та бухгалтерського обліку.
4. Інститут дипломованих бухгалтерів Англії та Уельсу.

Підвищення кваліфікації державних службовців у Франції можна охарактеризувати як постійний професійний розвиток. Воно включає підготовку до першої посади публічного службовця та подальше навчання на всіх етапах його кар'єри.

У Франції існує близько 70 адміністративних шкіл (крім установ, які спеціалізуються на підготовці вчителів та військових), які надають різні типи навчання для працівників публічної служби. Для публічної служби основною є Школа публічного (державного) управління (фр. École nationale d'Administration). Слідом за нею йдуть політехнічні та інженерні школи, п'ять регіональних інститутів управління, розташованих у містах Лілль, Ліон, Мец,

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Нант та Бастія, а також спеціалізовані адміністративні школи, створені для навчання управлінських кадрів державної служби за такими напрямками, як податки, митниця, безпека, охорона здоров'я тощо [3].

Інститути управління займаються підготовкою основної частини кадрів адміністрації держави, за винятком високопосадовців.

На територіальному рівні основна організація існує Національний центр публічної служби. Під його керівництвом деякі організації, наприклад Національний інститут територіальних досліджень, проводять навчання спільно зі Школою публічного (державного) управління.

Адміністративні школи у Франції займаються перепідготовкою та підвищенням кваліфікації, міжнародним співробітництвом, науково-дослідною роботою. Вони співпрацюють у рамках мережі шкіл публічної служби - неформальної асоціації, що об'єднує близько 40 шкіл з метою обміну досвідом для покращення результатів роботи.

У Франції розвинута мереж безперервного навчання публічних службовців. Безперервне навчання включає:

1. Семінар у сфері управління державним сектором. Він складається з трьох модулів та адресований керівникам служб центрального уряду, місцевої влади та інших установ державного сектору. Він також відкритий для керівників державних компаній та приватних організацій, які працюють з центральним урядом чи місцевими урядовими установами. Його мета - надати можливість особам, які приймають рішення, поглибити та розширити свої знання за такими напрямками: реформа державних інститутів та процедур, зміни в управлінні державним сектором та його європейському оточенні, проблеми та перспективи децентралізації.

2. Міжвідомчі тренінги. Це 13 одно- чи дводенних сесій з однієї тематики, орієнтованих головним чином на модернізацію управління державним сектором та на питання управління в рамках ЄС. Програми відкриті для всіх керівників, включаючи високопоставлених державних службовців, незалежно від того, чи вони на початку своєї кар'єри або є досвідченими працівниками, а також для виборних посадових осіб та лідерів неурядових організацій як у Франції, так і за кордоном. Курси проводять досвідчені викладачі; методи навчання засновані на практиці та включають моделювання ситуації та порівняльні підходи.

3. Кар'єрну мобільність. Навчальні цикли на підтримку кар'єрної мобільності пропонує Школа публічного (державного) управління. Вони призначені для:

- публічних службовців міністерств, керівників інших державних установ. Школа відповідає за підготовку цих публічних службовців, відібраних у межах прискореної кар'єрної схеми. Щороку на даний цикл навчання приймають сорок публічних службовців та в результаті семимісячного курсу допомагають їм змінити службове становище;

- офіцерів збройних сил, які бажають обійняти високу посаду на публічній службі, наприклад, стати керівником або заступником префекта;

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

- парламентських співробітників у Національних зборах та сенаті Франції та у Європейському парламенті.

4. Післявузівське навчання науки про європейську інтеграцію. Школа публічного (державного) управління бере участь у проведенні навчання для здобуття вчених ступенів на основі партнерських відносин з іншими університетами, професійними школами та ін., розташованими як у Франції, так і в інших європейських країнах. Школа також бере участь в організації навчання з магістерським ступеням за запитом та у співпраці із закордонними університетами та інститутами [4].

Важливо, що більшість органів виконавчої влади мають власні школи адміністраторів. У таких школах кількість слухачів, як правило, співвідноситься з кількістю бюджетних посад, на які потім спрямовують випускників. Навчання включає як теоретичні курси, так і практичні, у т. ч. стажування на робочому місці.

Проведений аналіз закордонного досвіду показує, що у багатьох країнах основою для розробки програм підвищення кваліфікації виступають кластери компетенції, а також моделі ключових кваліфікацій. Вони дозволяють заповнювати нестачу знань загального характеру (наприклад, усні та письмові комунікації, навички міжособистісного спілкування) або брак компетенції в областях, суміжних з основною діяльністю публічного службовця (наприклад, підвищення кваліфікації у галузі фінансового менеджменту для фахівців нефінансової сфери). Також вони надають можливість отримати більш конкретні спеціалізовані знання, безпосередньо пов'язані з посадовими обов'язками публічного службовця (наприклад, підвищення кваліфікації у сфері бюджетного процесу на федеральному рівні). Такий підхід дозволяє публічним службовцям з різною базовою освітою отримати необхідні навички та знання та виконувати свої обов'язки більш ефективно.

У всіх розглянутих країнах широко розвинена мережа дистанційної освіти, що дозволяє пройти підвищення кваліфікації без відриву від роботи, що суттєво економить тимчасові та фінансові витрати. Модульний принцип навчання забезпечує більшу гнучкість, дозволяючи публічним службовцям самостійно планувати час на навчання, послідовність вивчення модулів і цим здійснювати навчання ефективніше.

Важливо, що у більшості країн один з основних принципів навчання публічних службовців – постійне безперервне підвищення кваліфікації. Для багатьох посад складаються плани індивідуального розвитку. Це дозволяє державним структурам планувати та проводити підвищення кваліфікації не лише за вже існуючими тематиками, а й за специфічними, які відповідають потребам конкретного департаменту чи відділу. Після проходження додаткового навчання деякі організації влаштовують анонімне анкетування, щоб з'ясувати, наскільки навчання відповідало запитам публічного службовця і наскільки вважає його ефективним.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Список використаних літератури

1. Драгомирецька Н. Зарубіжна практика використання методів навчання державних службовців. *Публічне урядування*. 2016. № 4. С. 48–55.
2. Капустин В. Б. Зарубежный опыт организации государственной службы URL: <http://www.myshared.ru/slide/107512/>
3. Костенко О., Грущинська Н. Формування та реалізація кадрової політики в органах публічної влади: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Економічний простір*. 2020. № 158. С. 77-82. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/158-13>
4. Євтушенко Г. І., Мороз О. О. Управління персоналом на державній службі: європейські стандарти. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2019 № 11. С. 362-367.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Сердюк Ірина Анатоліївна
т.в.о. завідувачки наукового відділу, біофізик відділення клінічної
нейрофізіології Державного закладу «Науково-практичний медичний
реабілітаційно-діагностичний центр МОЗ України»

ІНФОРМАЦІЙНІ МЕТАМОРФОЗИ В СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Людина одночасно знаходиться в трьох середовищах – природному, суспільному та інформаційному. Останнє – це не лише сфера людської життєдіяльності, яка найбільш динамічно розвивається та практично одноосібно диктує умови розвитку сучасного суспільства. Динамізм змін, складність та неоднозначність інформаційного середовища, а також невизначеність, непередбачуваність та нестабільність породжують синергетичний ефект, що обумовлює об'єктивний характер виникнення деструктивних факторів, які ускладнюють процес адаптації до змін, що відбуваються. У такому стані інформаційне середовище стає реальним джерелом загроз інформаційній безпеці як у масштабах держави та суспільства, так і окремої особи [6].

Формування інформаційного суспільства є процесом, що відбувається в результаті поєднання технологічного прогресу, зростання доступу до інформації та змін у суспільстві. Інформаційне суспільство характеризується використанням інформаційних технологій та широким доступом до інформації, що впливає на різні сфери життя, включаючи економіку, освіту, культуру, політику та комунікації.

Українське суспільство прагне стати інформаційним. Це означає, що населення, уряд і бізнес докладають зусилля для розвитку і використання інформаційних технологій та цифрових ресурсів для поліпшення життя, ефективної комунікації, доступу до інформації та розвитку економіки. Однак важливо розуміти, що таке інформаційне суспільство. Визначення інформаційного суспільства можуть відрізнятися залежно від контексту та підходу, але загалом вони показують, що в такому суспільстві інформація та інформаційні технології відіграють значну роль у всіх сферах життя та взаємодії людей. Ось деякі з них:

– це суспільство, орієнтоване на людину, воно відкрите всім, його головна мета – сприяти розвитку. У ньому кожна людина може створювати інформацію та знання, мати до них доступ, вільно застосовувати та обмінюватися такими даними. Отже, це дозволить окремим особам, групам і навіть цілим народам повністю реалізувати свій потенціал та прогрес, покращуючи якість свого життя [1];

– це суспільство, в якому кожен, у будь-якому місці, у будь-який час може отримати будь-яку інформацію та знання як безкоштовно, так і за плату через автоматизовані системи доступу та зв'язку. Водночас зазначені дані важливі для життя людей та вирішення деяких завдань [3];

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

– це суспільство, в якому інформаційні технології є основою економічного розвитку та яке соціально трансформується, щоб допомогти людям та соціальним групам використати ідеї та знання, а також яке заохочує людей до розкриття свого потенціалу [5];

– це суспільство, що сформувалося внаслідок нової промислової революції. Це відбувається на основі інформаційних та телекомунікаційних технологій та на основі інформації як вираження людського знання. Саме технічний прогрес сприяє тому, що обробка, збір, отримання та обмін даними в будь-якій формі не були обмежені за часом, відстанню чи розміром [2].

Основні ознаки формування інформаційного суспільства включають:

- розвиток інформаційних технологій;
- поширення територій покриття мережею Інтернет;
- збільшення застосування цифрових комунікацій;
- зростання доступу до інформації;
- трансформація цифрової економіки;
- модернізація системи освіти та технологій навчання.

Формування інформаційного суспільства має свої переваги, такі як покращення доступу до інформації, зручність та швидкість комунікації, прискорення інновацій та розвитку. Однак воно також ставить перед суспільством виклики, пов'язані з приватністю даних, кібербезпекою, цифровим розривом та етичними питаннями [7].

Метаморфози інформаційного середовища пов'язані з перетворенням його на глобальну «інформаційну (цифрову) екосистему» і відображаються в широкому спектрі змін, що сталися в суспільстві, економіці, технологіях та культурі. Якщо розглядати інформаційну екосистему як певну частину навколишнього середовища, а інформаційне суспільство як суспільство, в якому інформація та рівень її застосування та доступності кардинальним чином впливають на економічні та соціокультурні умови життя громадян, то екосистему інформаційного суспільства можна визначити як інформаційну частину навколишнього середовища, інтегровану в інформаційне суспільство [4]. Оскільки сучасні інформаційно-комунікаційні технології працюють з інформацією в дискретній, цифровій формі, то часто для позначення «інформаційного суспільства» використовують синонімічний термін «цифрове суспільство» і відповідно – «цифрова екосистема». Основні аспекти метаморфоз інформаційного середовища в такому ракурсі включають:

- підвищення доступності та швидкості зв'язку;
- розширення Інтернету речей;
- розвиток штучного інтелекту;
- розширення електронної комерції;
- забезпечення кібербезпеки;
- зміни в робочому середовищі.

Глобальна «цифрова екосистема» є результатом цих метаморфоз, де інформація, люди, пристрої та системи з'єднані між собою у велику мережу. Вона створює нові можливості для інновацій, ефективності та розвитку, але

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

також ставить перед суспільством виклики, пов'язані з інформаційними загрозами, про що було сказано вище. Отже, цифрова екосистема – це комплексна система, яка об'єднує різні цифрові рішення для створення ефективного екосистемного середовища.

Інформаційні метаморфози є явищем, що відбувається в сучасному суспільстві через вплив інформаційних технологій та соціальних мереж. Вони характеризуються швидкими та глибокими змінами в способах сприйняття, поширення інформації та спілкування. Інформаційні зміни в сучасному суспільстві:

- швидкість інформаційного потоку (завдяки широкому доступу до Інтернету та соціальних мереж інформація може поширюватися миттєво по всьому світу);

- зміна джерел інформації (соціальні мережі та цифрові платформи стали важливими джерелами отримання інформації для багатьох людей, тоді як традиційні джерела, газети і телевізійні канали, поступово втрачають свою популярність);

- фільтрування та персоналізація інформації (алгоритми соціальних мереж і пошукових систем відображають персоналізовані результати в залежності від індивідуальних інтересів та попередніх переглядів, що може призводити до формування «інформаційної бульбашки», де люди стикаються тільки з певними типами інформації та точками зору, що може підірвати об'єктивність та різноманіття інформації);

- розповсюдження фейків та дезінформації (інтернет надав можливість широкого розповсюдження фейкових новин, дезінформації та маніпуляцій);

- збільшення глобального спілкування та взаємодії (ІТ дозволяють людям із різних куточків світу спілкуватися, обмінюватися інформацією та культурою).

Розвиток інформаційного суспільства в Україні може стати суттєвим фактором впливу на соціально-економічний стан країни та поліпшення якості життя громадян. Інформаційні метаморфози в сучасному суспільстві відкривають безліч можливостей, але також ставлять нові виклики та проблеми.

Список використаних джерел:

1. Всесвітній саміт з питань інформаційного суспільства (Женева 2003, Туніс 2005). Підсумкові документи. Київ: ДП «Зв'язок», 2006. 19 с.

2. Європа та Глобальне інформаційне суспільство. Рекомендації Європейській раді. Брюссель, 26 травня 1994 р. Європа на шляху до інформаційного суспільства: матеріали Європейської Комісії 1994–1995 рр. Київ: Державний комітет зв'язку та інформатизації України «Зв'язок», 2000. С. 3.

3. Згуровський М. Шлях до суспільства, заснованого на знаннях. *Дзеркало тижня*. 2006. № 2 (582). С. 1–14.

4. Кириченко М.О. Нелінійні метаморфози розвитку інформаційного соціуму в умовах глобальної біфуркації. *Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. Серія: Філософія. Філософські перипетії*. 2017. Вип. 56. С. 56–62.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

5. Окінавська хартія глобального інформаційного суспільства. 2000. URL: <https://regulation.gov.ua/documents/id149711>.

6. Панченко О.А. Державне управління інформаційною безпекою в турбулентному суспільстві. *World Science*. 2020. № 5 (57). Vol. 3. С. 4–9.

7. Телешун С.О. Виклики та загрози світовому порядку: погляд з України. *Наукові записки Інституту політичних і етнонаціональних досліджень імені І.Ф. Кураса НАН України*. 2016. Вип. 3-4. С. 28–41.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Сичов Віктор Анатолійович
аспірант кафедри управління охороною здоров'я та публічного
адміністрування Національного університету охорони здоров'я України
імені П.Л. Шупика

**ІНСТРУМЕНТИ ПУБЛІЧНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ**

Тема інструментів публічного регулювання економічного розвитку залишається актуальною в сучасному світі, оскільки вона відображає важливі аспекти економічної політики та управління, які впливають на розвиток країн та суспільств. Ось деякі ключові аргументи, які підтверджують актуальність цієї теми:

1. Кризи та глобальні виклики: Світ стикається з різними викликами, такими як фінансові кризи, зміна клімату, пандемії та геополітичні нестабільності. Управління економічним розвитком через ефективні інструменти регулювання стає ключовим для вирішення цих проблем.

2. Соціальна справедливість: Публічне регулювання може грати важливу роль у забезпеченні соціальної справедливості, зменшенні нерівності та забезпеченні доступу до економічних можливостей для всіх громадян.

3. Інновації та технологічний розвиток: Розвиток нових технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн та інші, вимагає адаптації регулювання для забезпечення стабільності та захисту прав споживачів.

4. Сталість навколишнього середовища: Зміна клімату та сталість навколишнього середовища стали на перший план у світовій агенді. Регулювання може сприяти сталому розвитку та зменшенню негативного впливу на навколишнє середовище.

5. Глобалізація: Світ стає все більше глобальним, і регулювання економіки повинно враховувати міжнародні відносини, торгівлю та інші аспекти глобалізації.

Ці аргументи свідчать про те, що тема інструментів публічного регулювання економічного розвитку залишається дуже актуальною і важливою для сучасного світу, і вона має прямий вплив на якість життя людей і стан економіки в цілому.

Дослідження обраної теми має вирішити ряд серйозних проблем, які впливають на економічну політику та соціальний розвиток. Зокрема:

нерівність: однією з основних проблем є зростаюча нерівність у розподілі багатства та можливостей. Нерівність може стати перешкодою для сталого економічного розвитку та соціальної стабільності.

регулювання фінансового сектору: фінансовий сектор може бути джерелом фінансування для розвитку, але його недостатня регулювання може сприяти фінансовим кризам і нестабільності.

ефективність громадських програм: державні програми та інструменти регулювання повинні бути ефективними та ефективно використовувати ресурси для досягнення економічного розвитку та соціальних цілей.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

податкова політика: податкова система впливає на економічний розвиток та розподіл багатства. Важливо забезпечити справедливу та ефективну податкову політику.

сталість навколишнього середовища: забезпечення сталого розвитку вимагає регулювання для захисту навколишнього середовища та зменшення впливу на зміну клімату.

глобальні виклики: глобальні проблеми, такі як глобальні фінансові кризи, торговельні конфлікти та пандемії, вимагають спільних міжнародних регуляторних рішень.

зміна технологій: розвиток нових технологій, таких як штучний інтелект та автоматизація, ставить питання про вплив на ринки праці та потребу в перепідготовці робочої сили.

Ці проблеми демонструють складність завдань, які стоять перед урядами та регуляторами у сфері економічного розвитку. Ефективне публічне регулювання може бути ключем до досягнення сталого економічного росту та соціального благополуччя.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Смоланка Іван Іванович

Здобувач магістратури за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування» кафедри управління охороною здоров'я та публічного адміністрування Національного університету охорони здоров'я України імені П.Л. Шупика

ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПОЛІТИКИ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ У
ВОЄННИЙ ТА ПОСТ ВОЄННИЙ ПЕРІОД

В умовах посилення зовнішніх загроз та поточного стану України, включаючи повномасштабну військову агресію з боку Росії, вкрай важливим є формування ефективної політики децентралізації створення реальних інструментів її здійснення на локальному, регіональному і загальнодержавному рівнях, враховуючи контекст в якому сьогодні перебуває наша держава.

Варто також відзначити те, що саме в умовах повномасштабного вторгнення стало очевидно зрозуміло значущість реформи децентралізації та важливість локального фронту на території України. Значною мірою децентралізація влади, яку в Україні впроваджували з 2014 року, допомогла країні зберегти стабільність в перші місяці війни за рахунок ефективного вирішення багатьох питань та самоорганізації на рівні громад. Це дозволило суттєво розвантажити центральну владу та максимізувати ефективність всієї системи. Така ситуація суттєво актуалізує подальше дослідження децентралізації влади та місцевого самоврядування як факторів збереження стабільності держави в умовах повномасштабної війни. Отже, аналізуючи міжнародні наукові дослідження практики об'єднання територіальних громад у різних країнах світу свідчать про те, що об'єднання громад у спроможніші може проводитися з метою: 1) підвищення якості надання публічних послуг; 2) покращення управлінської ефективності; 3) сприяння демократії участі.

Від обраної мети формування об'єднаних територіальних громад (ОТГ) значною мірою залежить інтерпретація спроможності громад як здатності до надання публічних послуг, управлінської спроможності, спроможності до забезпечення демократії участі.

Мета об'єднання територіальних громад – підвищення якості надання публічних послуг – досягається за рахунок того, що більші громади можуть ефективніше надавати відповідні послуги насамперед з огляду на «економію на масштабах». Об'єднання територіальних громад посилює спроможність органів місцевого самоврядування надавати різноманітніші та якісніші послуги жителям громад.

Підставою для підвищення управлінської спроможності внаслідок об'єднання територіальних громад, як свідчать результати досліджень, може бути те, що органи місцевого самоврядування володіють належною інформацією щодо місцевих проблем, які хвилюють жителів, та додатково отримують нові економічні ресурси для їх вирішення. Враховуючи, вище зазначені підходи до формування територіальних громад та принцип їх

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

об'єднання, можна сказати що метою реформи децентралізації в Україні є передача владних повноважень і бюджетних надходжень від центральних органів державної влади до органів місцевого самоврядування. Підґрунтям цієї реформи є сильна та ефективна система місцевого самоврядування, яке є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [3].

Децентралізаційний процес сприяв об'єднанню сільських, селищних і міських рад у міцні територіальні громади з розширеними ресурсами та здатністю до самостійності. Таким чином, місцеве населення здатне самостійно вирішувати низку проблем, не очікуючи на директиви від центральних органів влади, які наразі зосереджені на протистоянні агресору. Отже, головною метою реформи – сприяння підвищенню якості демократії через посилення місцевого самоврядування [4, с. 63–67.] та створення адміністративних одиниць з чітко визначеними законом повноваженнями і відповідальністю [5, с. 26–28].

Станом на жовтень 2020 року 11 000 малих та розосереджених громад об'єдналися у 1470 потужніших громад. Вони отримали більше відповідальності, повноважень та відповідних фінансових ресурсів, що зробило реформу однією з найпопулярніших в Україні. На початку 2022 року у сфері місцевого самоврядування та публічної адміністрації загалом все ще були наявні недоліки, в тому числі щодо розподілу повноважень, відповідальності та ресурсів між виборними органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади (деконцентрованими органами державної влади); адміністративного нагляду для забезпечення законності місцевих актів; служби в органах місцевого самоврядування; статусу та відповідальності місцевих виборних представників/-ць (перелік недоліків не є вичерпним). Особливо важливою є наглядова функція держави: вона має відповідати основоположним принципам, закріпленим у Хартії: законності, функціональної автономії та пропорційності (домірності). Така система нагляду, що базується на договірній логіці, сумісній із стратегічним баченням децентралізації, дуже відрізняється від старого командно-адміністративного державного контролю, який раніше спричиняв високий ступінь втручання у місцеві справи. [2]

Діяльність органів місцевого самоврядування скоригована у зв'язку з дією правового режиму воєнного стану. Але, крім обмежень у реалізації певних функцій, МС отримало й додаткові можливості для ефективного виконання самоврядних і делегованих повноважень.

Президент України підписав Закон України «Про внесення змін до Закону України “Про правовий режим воєнного стану» щодо функціонування місцевого самоврядування у період дії воєнного стану” №2259-IX (реєстр.№7269) [6]. Цей Закон підсилює спроможність органів місцевого самоврядування, зокрема дозволяє оперативно приймати необхідні для забезпечення життєдіяльності громад рішення. Закон розширює перелік повноважень міських, селищних та сільських голів; змінює умови

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

функціонування військових адміністрацій населених пунктів; спрощує процедуру прийняття актів місцевою владою.

Отже, підписаний Закон України на час дії воєнного стану надає сільським, селищним, міським головам одноособові повноваження з прийняття рішень щодо: звільнення земельних ділянок комунальної власності від незаконно розміщених тимчасових споруд; обстеження будівель і споруд, пошкоджених внаслідок бойових дій; демонтажу будівель і споруд, які за результатами обстеження визнані аварійно небезпечними і такими, що становлять загрозу життю людей; передачі коштів з відповідного місцевого бюджету на потреби Збройних Сил України та/або для забезпечення заходів правового режиму воєнного стану; створення установ з надання безоплатної первинної правової допомоги, призначення на посади і звільнення з посад керівників таких установ; боротьби зі стихійним лихом, епідеміями, епізоотіями.

Крім того, на час дії воєнного стану спрощуються процедури прийняття актів органів місцевого самоврядування та сільських, селищних, міських голів: при прийнятті на службу не потрібно проводити конкурси, подавати декларацію, проводити спеціальну перевірку, подавати документ про підтвердження рівня володіння державною мовою (за наявності такого обов'язку) – проведення цих процедур та подання документів переноситься на мирний час; на акти органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб не поширюються вимоги щодо оприлюднення проєктів актів за Законом України «Про доступ до публічної інформації», а також закони України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».[1]

Також Закон змінює умови створення, порядок і строк здійснення військовою адміністрацією населеного пункту повноважень місцевого самоврядування. Перебуваючи в умовах війни, ця реформа здійснила позитивний вплив, дозволяючи населеним пунктам спільно реагувати на загострені проблеми: міграція населення; забезпечення продовольства; відновлення інфраструктури; оборона. Проте актуальним в контексті покращення та впровадження кращих підходів до реформи децентралізації є прийняття ряду законодавчих ініціатив, реорганізація, та перегляд певних підходів до системи публічного управління в умовах війни.

Не зважаючи на позитивну оцінку міжнародних партнерів, сьогодні проблемною залишається ситуація з перетворення обласних і районних державних адміністрацій на органи префектурного, як і надання їм опцій нагляду за делегованими повноваженнями. Ще одним викликом стане побудова ґрунтовної та прозорої моделі відновлення місцевого самоврядування на територіях, які тривалий час перебували під окупацією. Тут варто продовжувати інструмент військових адміністрацій населених пунктів, а у випадку Криму навряд чи можна відновити там самоврядні органи раніше ніж 2030 року. Утім необхідне законодавче забезпечення перебуває тільки на стадії розробки[7].

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Пріоритетними задачами громаді у відповідь на виклик відсутності стратегічного продумування загроз та плану відповідей є: Формування єдиного розуміння ризиків для конкретної території; Складання та постійне оновлення реєстрів ризиків; Визначення пріоритетів реагування; Формування планів дій службами охорони правопорядку, поліцією, місцевою владою та іншими відомствами.

Список використаних джерел:

1. Аналітичний звіт за результатами оцінювання ефективності застосування окремих законодавчих актів щодо децентралізації влади в Україні, 2021. URL: <https://www.undp.org/uk/ukraine/publications/аналітичний-звіт-за-результатами-оцінювання-ефективності-застосування-законів-україни>
2. Варналій З. Модернізація публічних фінансів України в умовах діджиталізації. Управління публічними фінансами та проблеми забезпечення національної економічної безпеки: збірник тез Податкового конгресу (м. Ірпінь, 12 грудня 2019 р.). Ірпінь: Університет ДФС України, 2019. 328-329 с.
3. Калашнікова О., Крупник А. Проблеми проведення реформування місцевого самоврядування та розвитку місцевої демократії в умовах нової системи державного управління, 2018. URL: <http://samoorg.com.ua/wp-content/uploads/2012/08/Analiz-problem-reformuvannya-na-mistsevomu-rivni-ta-zabezpechennya-demokratiyi-uchasti-.pdf>.
5. Кіріка Д. Проблеми демократичної трансформації державної влади в Україні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. No 2. С. 26–28.
6. Органам місцевого самоврядування радять закрити інформацію на час війни. *Офіційний сайт реформи децентралізації влади*. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/14615>
7. Закон України про правовий режим воєнного стану, <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Соловей С.В.,
аспірантка кафедри управління охороною здоров'я та публічного
адміністрування Національного університету охорони здоров'я України
імені П.Л. Шупика

ОБГРУНТУВАННЯ ТЕОРЕТИЧНОЇ МОДЕЛІ ЗАПРОВАДЖЕННЯ
МЕДИЧНОГО СТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ

Людське життя та здоров'я є найважливішими її ресурсами, тому виникає необхідність у його збереженні та підтримці на належному рівні. Така потреба забезпечується через функціонування системи охорони здоров'я. Закономірно, що для підтримки роботи медичної системи необхідні фінансові ресурси. Саме їх наявність в подальшому визначає і ефективність її роботи, забезпеченість досягненнями науки та техніки, розбудову розгалуженої інфраструктури, тощо. У розвинутих країнах вже не одне десятиліття успішно запроваджено і функціонує система медичного страхування. Більше того аналіз особливостей функціонування систем охорони здоров'я у країнах, які є лідерами рейтингу згідно з оцінкою Індексу охорони здоров'я показує, що у більшості з них характерним елементом медичної системи є наявність страхування [1]. Відрізняється лише порядок придбання полісів: подекуди він носить обов'язкову вимогу, а подекуди є добровільним.

З іншого боку, аналіз вітчизняної системи охорони здоров'я, яка заснована переважно на бюджетних засадах, показує її вкрай низьку ефективність. Нестача фінансових ресурсів зупиняє розвиток медичної інфраструктури, якість і повноту надання медичної допомоги, її доступність. Очевидною стає необхідність запровадження змін. Джерелом таких змін повинна стати страхова медицина, яка показує високу конверсію від свого запровадження по всьому світу. Проте, важливо враховувати, що цей процес для України буде вкрай важкий через відсутність у громадян розуміння сутності медичного страхування та переваг, які воно надає, а також низького рівня довіри до страхових компаній. У таких умовах надзвичайно важливим є розробка чіткого плану дій, адаптованого під потреби вітчизняного суспільства. Більше того, обґрунтування теоретичної моделі запровадження медичного страхування набуває своєї найбільшої актуальності за час незалежності України, так як медична система перебуває у глибокому занепаді через вплив пандемії корона вірусної інфекції COVID-19, а також через повномасштабну війну з російською федерацією.

Вже протягом не одного року у медичній системі України піднімається питання медичного страхування. Багато експертів пропонують взяти за основу моделі країн з успішно діючою системою як обов'язкового так і добровільного страхування, скептики зазначають, що питання страхової медицини для України не на часі, бо суспільство до неї не готове. Справді, заступник міністра охорони здоров'я у команді Уляни Супрун – Олександр Лінчевський, у своєму інтерв'ю ще у 2021 році зазначав, що у вітчизняному суспільстві проблеми зі страховою медициною розпочинаються ще на етапі її ідентифікації. Так,

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

середній українець, зазначає Лінчевський О. сприймає страхову медицину, як своєрідний «тотем», який десь встановлюється і у медичній сфері одразу стає все добре. Проте у населення немає чіткого розуміння що таке медичне страхування, як воно має працювати, і, що найгірше, скільки воно має коштувати [2]. Відтак, пропонуємо розпочати наше дослідження із вивчення підходів до визначення медичного страхування та їх узагальнення.

Медичне страхування виступає підгалуззю особистого виду страхування і здійснюється на випадок втрати людиною здоров'я та забезпечує отримання нею медичної допомоги за рахунок попередньо накопичених коштів. Окрім того, до медичного страхування входить фінансування медичних заходів профілактики, у випадку реалізації страхового випадку [3].

У дослідженні Стрілецької В. зазначається, що медичне страхування являє собою сукупність правових норм, якими регулюються суспільні відносини щодо захисту майнових інтересів страхувальників при отримання медичної допомоги у випадку настання страхового випадку, визначеного договором страхування або чинним законодавством за рахунок фондів грошових коштів, сформованих за рахунок страхових внесків [4].

Опираючись на твердження науковців щодо визначення медичного страхування, можемо здійснити узагальнення, що його слід ідентифікувати як суспільно-економічні відносини між страховиком та страхувальником (пацієнтом), при яких суб'єктами є держава, застраховані особи, роботодавці, медичні установи, тощо. З іншого боку медичне страхування виступає сукупністю правових норм, на основі яких відбувається регулювання відносин щодо захисту майнових інтересів під час звернення за медичною допомогою у разі реалізації страхових випадків, визначених договором страхування.

Медична страхування може реалізовуватись у двох формах: добровільній та обов'язковій. Обов'язкове медичне страхування виступає переважаючою формою медичного страхування у країнах з ринковою економікою. Ключовою його метою є акумуляція страхових внесків і подальше надання за їх рахунок медичної допомоги всім громадянам на визначених законодавством та договором страхування умовах і в гарантованих обсягах. Воно ж основним елементом системи соціального захисту охорони здоров'я громадян.

Доповнюючим до обов'язкового є добровільне медичне страхування (ДМС), згідно з яким гарантується оплата медичних послуг, наданих у обсягах більших, ніж затверджено обов'язковою програмою. Даний вид страхування існує у більшості держав по всьому світу. Значна поширеність ДМС зумовлюється недостатністю державних асигнувань у сферу охорони здоров'я.

Як і будь-якому виду страхування, у медичному виділяють страхові ризики та страхові випадки. Зокрема, захворювання застрахованої особи буде страховим ризиком, а її безпосереднє звернення до закладу охорони здоров'я і одержання медичних послуг виступатиме страховим випадком. На основі наведено, можемо впевнено стверджувати, що наявність страхової медицини є обов'язковою для всього цивілізованого світу, оскільки лише за рахунок неї

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

можна забезпечити фінансування системи охорони здоров'я на необхідному рівні, і як наслідок, захистити найцінніше – здоров'я.

Кожна з країн на етапі підготовки до запровадження медичного страхування стоїть перед складним вибором. Враховуючи, що базовою рушійною силою для запровадження якісної системи медичного страхування є вибір ефективної моделі фінансування охорони здоров'я, через яку б усі акумульовані ресурси розподілялись та витрачались з найбільшою користю, на етапі підготовки до розгортання медичного страхування необхідно чітко визначитись із тією моделлю, яка найбільше підходить під вітчизняні потреби. При цьому важливо розуміти, що система охорони здоров'я це не просто сукупність закладів громадської власності, а й міжгалузеві дії медичного персоналу, за рахунок яких суттєво покращується рівень здоров'я населення.

Зазначимо, що медичне страхування може відбуватись у добровільній та обов'язковій формі. При цьому, для кожної держави обирається власна модель фінансування охорони здоров'я. Враховуючи специфіку пострадянського середовища на території України, для нас найбільш прийнятною виступає модель Беверіджа, в якій співіснує державне та приватне медичне страхування. Перші кроки на запровадження даної моделі вже здійснено шляхом утворення Національної служби здоров'я України. Поруч із цим, проведене дослідження дозволяє сформулювати висновки, що найбільш прийнятною моделлю запровадження медичного страхування в Україні, враховуючи всі зовнішні та внутрішні фактори, є активний розвиток ринку добровільного медичного страхування. Саме такий варіант дозволить сформувати в суспільстві необхідні передумови для подальшого введення обов'язкового медичного страхування. Окрім того, паралельно із цим, необхідно збільшувати довіру населення до страхових компаній. Цього можна досягти шляхом реалізації спільних з урядом програм по медичному страхуванню, проведенню активної роз'яснювальної роботи. Поруч із цим, вкрай необхідними є кроки з боку держави по формуванню ряду заохочень для тих роботодавців, які купують своїм працівникам поліси медичного страхування. Проте, очевидним залишається той факт, що повноцінне запровадження медичного страхування в Україні відбудеться ще дуже не скоро.

Список використаних джерел:

1. Health Care Index by Country 2023. *Numbeo*. 2023. URL: https://www.numbeo.com/health-care/rankings_by_country.jsp?title=2023
2. Масний В. Що варто знати про медичне страхування. Пояснює експерт. *Суспільне новини*. 2021. URL: <https://suspilne.media/122390-so-varto-znati-pro-medicne-strahuvanna-poasnue-ekspert/>.
3. Ільчук В., Гарбуз Т. Формування та розвиток медичного страхування в Україні та світі. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2018. №1 (13). С. 113.
4. Стрілецька В. Проблеми та перспективи розвитку медичного страхування в Україні. *Національний університет «Києво-Могилянська*

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

академія». 2022. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/ms/d232a051-a37a-4c90-91eb-a99f269568b4/content> .

5. Решота Н. Класифікація основних моделей медичних систем у світі та шлях України. *In genius*. 2022. URL: <https://ingeniusua.org/osnovnykh-modeley-medychnykh-system-u-sviti-ta-shlyakh-ukrayiny>

Табачок Юрій Сергійович
магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди у Переяславі

ВПЛИВ ЦИФРОВІЗАЦІЇ НА ОХОРОНУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ ГРОМАДЯН ПРИ НАДАННІ АДМІНІСТРАТИВНИХ ТА ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ

Сучасний громадянин завжди очікує, що досвід комунікації з державними установами з метою отримання бажаних послуг буде таким же простим і безперебійним, як і те, що він отримує від підприємств приватного сектору. Саме тому уряди в усьому світі починають надавати перевагу наданню цифрових послуг та більш активно працюють над розробками та удосконаленнями у цій сфері.

З цієї причини цифровізація стала ключовим фактором у модернізації адміністративних та публічних послуг у всьому світі. Однак разом із цим ця динамічна трансформація також призвела до значного впливу на охорону персональних даних громадян, під визначенням яких маються на увазі відомості чи сукупність відомостей про фізичну особу, яка ідентифікована або може бути конкретно ідентифікована, у контексті надання таких послуг. [1]

З одного боку, цифрова перевага полягає в тому, що вона робить послуги більш доступними та зручними для громадян, забезпечуючи можливість виконувати операції онлайн, отримувати інформацію в режимі реального часу та спрощувати бюрократичні процедури. Також цифрові технології дозволяють збирати, зберігати та обробляти величезну кількість даних про громадян для забезпечення адміністративних послуг, що у порівнянні з обсягами даних, що могли зберігатися у хмарних сховищах ще кілька десятків років тому, є колосальним кроком вперед задля задоволення потреб суспільства в електронних послугах. [2]

З іншого боку, це певною мірою створює потенційні загрози для приватності, цілісності, доступності та безпеки особистих даних. Зі збільшенням кількості таких даних, що зберігаються в цифровому форматі, зростає ризик їхнього несанкціонованого доступу або витоку. Наявність таких даних може бути привабливою ціллю для кіберзлочинців та порушувати приватність громадян. До прямих небезпек, що можуть спіткати пересічного громадянина у відношенні до його персональних даних належать: крадіжка особистих даних, що призводить до шахрайства та фінансових втрат, фішингові атаки, зловмисне програмне забезпечення, що шкодить електронним пристроям, соціальна інженерія, що включає в себе маніпулятивну тактику з вимагання особистої інформації з ціллю наживи, втрата пристроїв, обмін даними третіх сторін або передача особистих даних стороннім програмам або службам без розуміння їхньої політики, юридичні санкції тощо.

З вище зазначених та ряду додаткових причин варто завжди наголошувати на тому, що право на приватність і право на захист приватних даних є двома

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

основними правами людини, оскільки вони відіграють вирішальну роль у дотриманні приватного життя. Право на захист даних впливає з права на повагу до приватного життя, а концепція приватного життя стосується людей, тому люди є основними бенефіціарами захисту даних. Конфіденційність є основним правом, є цінністю, яку прагне захистити право на захист даних. [3]

Відповідно до цього важливо вживати усіх можливих заходів, щоб пом'якшити ці ризики, окремі особи та організації повинні впроваджувати суворі заходи кібербезпеки, дотримуватися гігієни даних і бути в курсі нових загроз у цифровому середовищі, також розробляти та впроваджувати сучасні механізми захисту даних, такі як шифрування, системи контролю доступу та безпекові аудити. Беззаперечно надзвичайно важливим є навчання та підвищення кваліфікації працівників державних установ, котрі є відповідальними за адекватне функціонування електронних систем з надання електронних послуг та збереження конфіденційності надаваної користувачами персональної інформації для отримання відповідних сервісів. Кампанії з підвищення обізнаності щодо просування та підкреслення важливості електронного урядування мають теж проваджуватися та популяризуватися серед населення з метою організації співпраці між громадянами та державою, і підсилення таким чином діяльності останньої.

Законодавцям також варто реагувати на ці виклики, розробляючи комплексну законодавчу базу та удосконалюючи правові рамки, що регулюють збір, зберігання та обробку особистих даних. Багато країн, до речі, уже впроваджують або переглядають свої закони про захист даних, щоб адаптувати їх до нових викликів цифрової ери, включаючи надання адміністративних та публічних послуг.

Серед практичних прикладів дій, до яких можуть вдаватися уряди з метою захисту персональних даних громадян можна віднести загальнодержавні стандарти шифрування даних, вимоги до повідомлення про порушення даних, оцінка впливу на конфіденційність, регулювання транскордонного потоку даних, мінімізація даних та їх портативність, суворі покарання для злосмисників, що зазіхають на персональні дані, міжнародна співпраця між урядами для обміну успішним досвідом тощо. Впроваджуючи ці заходи та адаптуючись до технологічних ландшафтів, що розвиваються, уряди можуть посилити захист персональних даних своїх громадян і зберегти довіру до цифрової економіки.

В цілому, зростаюча увага до охорони персональних даних в державних та публічних органах свідчить про визнання важливості цього питання. Це сприяє забезпеченню того, що громадяни можуть користуватися перевагами цифровізації, не піддаючи себе ризику розкриття їхньої приватності. Таким чином, вплив цифровізації на охорону персональних даних громадян у наданні адміністративних та публічних послуг є досить складним балансом між зручністю та безпекою, який вимагає постійної уваги та заходів з захисту приватності.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Список використаних джерел:

1. Про захист персональних даних: Закон України, Стаття 2 від 20.11.2012 № 5491-VI.
2. Brian Lee-Archer, Effects of digitalization on the human centricity of social security administration and services [Електронний ресурс]: робочі документи. – Режим доступу: <https://www.ilo.org/static/english/intserv/working-papers/wp087/index.html> (27.08.2023).
3. Doris Pasha, E-Governance and the Importance of Personal Data Protection [Електронний ресурс]: доповідь. – Режим доступу: <https://www.dcaf.ch/sites/default/files/imce/ECA/D.Pasha-YoungFaces2022.pdf> (28.08.2023).

Ульянченко Наталія Миколаївна
аспірант кафедри публічного управління та адміністрування,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Теоретичні підходи до проблеми реалізації державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я в Україні

Якість та доступність медичної допомоги, є ключовими індикаторами ефективності системи охорони здоров'я, що забезпечуються всіма складовими елементами: кадровими, науковими, організаційними, фінансовими, інтелектуальними та інформаційними ресурсами, а також матеріально-технічним забезпеченням та станом інфраструктури. Саме матеріально-технічне забезпечення та стан інфраструктури складають основу формування якості та доступності медичної допомоги безпосередньо залежать від соціально-економічної ситуації в країні, а також від розстановки пріоритетів у кожній конкретній ситуації.

Державі не завжди вдається повною мірою реалізовувати свої функції розвитку соціальної інфраструктури внаслідок недостатності фінансових ресурсів. Отже, необхідні інші позабюджетні джерела фінансування та інші механізми залучення інвестицій, у тому числі в сфері охорони здоров'я. Орієнтованість спектра медичних послуг на конкуренцію останнім часом збільшує актуальність цієї проблеми.

Державно-приватне партнерство є ефективним механізмом фінансування системи охорони здоров'я, який дозволить покращити охорону здоров'я в цілому за рахунок оптимізації видатків, державних джерел інвестицій, а також створення умов для технологічного та стабільного зростання в галузі. Отже, стабільність галузі охорони здоров'я стимулюватиме зростання приватних інвестицій у неї.

В нашій країні протягом тривалого часу, з моменту появи державно-приватного партнерства в одному з основних перешкод до їх розвитку в охороні здоров'я було відсутність нормативно закріплених форм. Крім того, є певні труднощі з ініціюванням та мотивуванням приватного бізнесу до участі в проєктах, з окупністю яких можуть виникнути проблеми. Для розвитку форм державно-приватного партнерства в охороні здоров'я важливо уявляти, хто може виступати в якості інвестора. Як правило, великим потенціалом для участі в партнерстві володіють фінансово-промислові групи, у складі яких є діюча медичний напрям, які зарекомендували себе на ринку. У таких потенційних партнерів є декілька переваг: медичне минуле і сьогодення та бажання розвиватися в цьому напрямку; фінансовий інститут та інші активи, здатні як згенерувати фінансову основу проєкту, так і отримати певний синергетичний ефект від взаємодії; репутація, яка в першу чергу буде турбувати публічного партнера. Саме відсутність репутації зараз буде для багатьох потенційних інвесторів перешкодою в здійсненні проєктів державно-приватного партнерства [1; 2].

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Тому одним з важливих аспектів формування державно-приватного партнерства є формування переліку надійних та професійних інвесторів, їх якісний відбір та перевірка репутаційного капіталу.

Іншою проблемою є недостатня мотивація інвесторів для участі у державно-приватному партнерстві. Бізнесмени побоюються високих ризиків, а з окупністю великих проектів можуть виникнути проблеми. Інвесторам необхідні гарантії. Ризикує у свою чергу і держава, залучаючи громадські організації. Без суворого контролю є можливість втратити як інвестора, так і очікувані фінансові вкладення.

Також у цій галузі спостерігається нестача кваліфікованих кадрів. Для керування взаємовідносинами між інвестором та державною організацією необхідні професіонали своєї справи - менеджери, а в медичних установах керуючими найчастіше є лікарі без економічної освіти, для яких управління бізнес-процесами стає серйозною проблемою.

Наступною проблемою, вирішення якої вимагає кардинального перегляду підходів, є відсутність у структурах більшості органів виконавчої влади у системі охорони здоров'я підготовлених спеціалістів та спеціалізованих відділів (управлінь), що здійснюють функції з підготовки, координації, реалізації та моніторингу інфраструктурних проектів у форматі державно-приватного партнерства.

Для грамотного структурування та супроводу проектів у форматі державно-приватного партнерства потрібні висококваліфіковані фахівці в галузі юриспруденції, економіки, будівництва, організації охорони здоров'я, публічного управління у сфері охорони здоров'я, які мають досвід міжвідомчої взаємодії та роботи з бізнес-структурами.

З огляду на крайню необхідність залучення позабюджетних інвестицій у систему охорони здоров'я, відповідно, і необхідність якісного опрацювання інфраструктурних проектів у форматі державно-приватного партнерства, а також оцінки їх ефективності та моніторингу на всіх стадіях підготовки та реалізації, слід рекомендувати органам державної влади передбачити у структурі органів виконавчої влади, що займається охороною здоров'я, спеціалізовані відділи (управління), що здійснюють функції з підготовки, координації, реалізації та моніторингу інфраструктурних проектів у форматі державно-приватного партнерства; в іншому випадку, як мінімум, публічною стороною буде втрачено контроль над реалізацією проектів або ці проекти взагалі не будуть реалізовані.

Варіантом найбільш оптимальної моделі державно-приватного партнерства у вітчизняній охороні здоров'я є реалізація державних інвестицій в інфраструктуру новостворених лікарень та поліклінік, з подальшою передачею їх на конкурсній основі в управління або користування приватним медичним організаціям, гарантії державного замовлення. Управління цими лікувально-профілактичними установами має бути не лише під державним, а й під громадським контролем з боку професійних медичних асоціацій, які захищають інтереси лікарів, що працюють у відповідній системі.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Існує ряд факторів, що стримують розвиток державно-приватного партнерства: адміністративні бар'єри для участі приватних організацій у виконанні державного замовлення. Існуюча нормативно-правова база недостатня у розвиток державно-приватного партнерства. Немає механізмів оптимальної взаємодії між учасниками партнерства, відсутнє податкове стимулювання та законодавчо встановлені гарантії інвесторам.

У класичному розумінні державно-приватне партнерство полягає у залученні приватних інвестицій у державний сектор охорони здоров'я, в економії бюджетних коштів, необхідних для ремонту та утримання будівель медичних закладів, що забезпечується шляхом реалізації інвестиційних проектів.

Необхідно активніше використовувати можливості бізнесу в галузі цільової підготовки кадрів, у проведенні стажувань у провідних світових клініках, у створенні навчальних центрів із залученням зарубіжних спеціалістів для викладання.

Для поліпшення ситуації необхідно вжити ряд заходів щодо стимулювання розвитку державно-приватного партнерства у систему охорони здоров'я. Особливо хочеться виділити наступні: розвиток обов'язкового медичного страхування, зміна оподаткування прибутку медичних організацій та бізнесу, що вкладає гроші у розвиток охорони здоров'я.

Список використаних джерел:

1. Шевчук Р. Особливості реалізації механізмів державно-приватного партнерства у сфері охорони здоров'я України. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*. 2023. №4(64). С. 109-114.
2. Клименко С. Є., Лашкул З. В., Мотовиця Н. Я., Ярова Л. Д. Сучасний стан реалізації договорів державно-приватного партнерства та державних інвестиційних проектів у сфері охорони здоров'я. *Економіка та держава*. 2022. № 2. С. 68–74.

Хмара Вячеслав
аспірант кафедри управління охороною здоров'я та публічного
адміністрування Національного університету охорони здоров'я України
імені П.Л. Шупика

ВПЛИВ МІЖНАРОДНОЇ ТЕХНІЧНОЇ ДОПОМОГИ НА ЕНЕРГОНЕЗАЛЕЖНІСТЬ УКРАЇНИ

Тема впливу міжнародної технічної допомоги на енергонезалежність України є дуже актуальною, особливо з огляду на історичні та сучасні події, які впливають на енергетичну безпеку країни:

1. Геополітична ситуація. Україна зустрілась з геополітичними викликами, такими як війна з росією та анексія частини територій. Ці події призвели до обмеження доступу до деяких енергетичних ресурсів і підкреслили необхідність пошуку альтернативних джерел та диверсифікації постачання енергії.

2. Залежність від імпорту енергоресурсів. Україна істотно залежить від імпорту природного газу, нафти і вугілля. Збільшення виробництва та використання відновлюваних джерел енергії, розвиток енергоефективності і декарбонізація енергетичного сектору можуть зменшити цю залежність.

3. Сучасні енергетичні технології. Міжнародна технічна допомога може сприяти впровадженню сучасних технологій у виробництві та споживанні енергії, зокрема сонячної, вітрової, та інших відновлюваних джерел енергії. Це може зменшити залежність від імпортованих енергоресурсів.

4. Енергетична ефективність. Технічна допомога може сприяти розвитку енергоефективності в різних галузях економіки, зменшуючи споживання енергії та знижуючи потребу в імпортованих ресурсах.

5. Диверсифікація джерел постачання. Міжнародна допомога може підтримувати розвиток інфраструктури для імпорту та транзиту енергії з різних джерел, зокрема з Європи, США, а також розвивати проекти по розвитку альтернативних маршрутів постачання газу та інших енергетичних ресурсів.

6. Міжнародні зобов'язання та стандарти. Україна взяла на себе зобов'язання щодо зменшення викидів парникових газів та підвищення використання відновлюваних джерел енергії, що може потребувати підтримки та технічної допомоги для досягнення цих цілей.

Усі ці аспекти свідчать про те, що вплив міжнародної технічної допомоги на енергонезалежність України є дуже актуальним та важливим для стабільності та розвитку країни. Така допомога може сприяти забезпеченню енергетичної безпеки, зменшенню залежності від імпорту енергоресурсів, та сприяти сталому розвитку.

Забезпечення енергонезалежності України вимагає комплексної державної політики та реалізації різних напрямів. Ось деякі основні напрями, які мають бути реалізовані для досягнення цієї мети:

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

розвиток відновлюваних джерел енергії (ВДЕ): збільшення виробництва та використання сонячної, вітрової, гідроенергії та інших ВДЕ може значно зменшити залежність від імпортованих енергоресурсів. Державна політика повинна підтримувати інвестиції в ВДЕ та створювати сприятливі умови для їх розвитку;

підвищення енергоефективності: зменшення споживання енергії через покращення енергоефективності в будівництві, промисловості, транспорті та інших галузях допоможе зменшити потребу в енергоресурсах і зменшить витрати;

диверсифікація джерел постачання: забезпечення різноманіття джерел постачання енергії допоможе зменшити ризик в разі проблем з імпортом енергоресурсів. Розгляд можливостей для різних постачальників та транспортних маршрутів є важливим аспектом політики;

розвиток енергетичної інфраструктури: покращення енергетичної інфраструктури, включаючи мережі передачі та зберігання енергії, дозволить більш ефективно використовувати різні джерела енергії, включаючи ВДЕ;

збільшення виробництва внутрішнього вугілля та газу: збільшення видобутку внутрішніх енергетичних ресурсів може зменшити залежність від імпорту. Проте, важливо також враховувати сталість цього видобутку і його вплив на довкілля;

диверсифікація джерел енергоресурсів: залежність від одного джерела енергії може бути ризиковою. Україна повинна розглядати різні джерела енергоресурсів, такі як газ, нафта, вугілля, біомаса, атомна енергія та інші;

лібералізація та конкуренція на енергоринку: створення конкурентного ринку енергії може підвищити ефективність та прозорість в галузі енергетики, зменшити корупцію та створити умови для приваблення інвестицій;

розвиток енергозберігаючих технологій: державна політика має сприяти розвитку та впровадженню новітніх технологій для збереження та оптимізації використання енергії;

міжнародна співпраця: Україна може співпрацювати з іншими країнами та міжнародними організаціями для забезпечення енергетичної безпеки та розвитку сучасної енергетичної інфраструктури.

Ці напрями разом із комплексним підходом та ефективною реалізацією державної політики допоможуть забезпечити енергонезалежність України і зменшити ризики, пов'язані з енергетичною залежністю від інших країн.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про енергетичну ефективність», ВВР, 2002, № 2 ст.8
[Про енергетичну ефективність | від 21.10.2021 № 1818-IX \(rada.gov.ua\)](#)

2. Закон України «Про енергозбереження» [Про енергозбереження:](#)
[Верховна Рада України; Закон від 01.07.1994 № 74/94-ВР](#)

Хоменко Дмитро Іванович
аспірант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ПОЛІТИКОЮ У БУДІВНИЦТВІ

Інвестиції є основою економічного зростання будь-якої країни світу. Країни з високою часткою інвестицій у ВВП розвиваються швидше та динамічніше – це загальне правило, правомірність якого доведена світовим досвідом.

Факт зниження інвестиційної активності нижче граничних значень у будь-якій країні сприймається як серйозна загроза національній безпеці. Тільки інвестиції, що динамічно зростають (як внутрішні, так і зовнішні) з матеріалізованими у них інноваціями, трансформуючись у створення нових конкурентно здібних виробництв, є не тільки рушійною силою розвитку держави, а й за рахунок впровадження інноваційних розробок здатні забезпечувати високі темпи та якість економічного зростання.

Створення умов, що забезпечують нормальний перебіг інвестиційних процесів, стає однією з найважливіших функцій держави, провідною формою реалізації якої виступає інвестиційна політика, що включає як заходи прямого адміністративного впливу на учасників інвестиційної діяльності, так і внутрішні економічні регулятори інвестиційної активності.

В Україні на сьогоднішній день вже сформувався комплекс інвестиційних відносин, який впливає певним чином на соціально-економічну ситуацію в країні, однак сучасний стан регулювання інвестиційних відносин не дозволяє створити досить ефективну інвестиційну сферу, яка здатна забезпечити належний рівень інвестицій та їх якісні характеристики, що відповідають макроекономічним та соціально-політичним цілям держави та суспільства. І це чинник, безумовно, негативно б'є по розвитку соціально-економічних відносин та його перспективах в Україні [1].

Виділимо низку базисних положень управління інвестиційною діяльністю, у тому числі у сфері будівництва, на територіальному рівні управління:

1) Інвестиційна діяльність багатоаспектна, тому розглядається дослідниками з різних позицій, систематизація і узагальнення яких дозволили визначити соціальну природу цього процесу, цільове призначення якого пов'язано з отриманням в результаті інвестиційної діяльності прибутку та (або) досягнення іншого позитивного соціального результату

2) На сучасному етапі інвестиційна політика України потребує концептуальної розробки та завершеності, що обумовлюється зростанням нерегульованих ризиків інвестицій та регіональної диференціацією в інвестиційному процесі, що відбивається на конкурентоспроможності та інвестиційної привабливості регіонів. Одним із засобів забезпечення успішної інвестиційної політики держави служить розвиток принципів фінансово-

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

інвестиційного процесу та ефективного механізму формування сприятливого інвестиційного клімату в країні.

3) Найважливішим методом управління інвестиційними процесами є здійснення прямих бюджетних інвестицій, які реалізуються у різних формах залежно від ступеня участі держави у житті суспільства, динаміки соціальних перетворень і функціональної ролі держави у них.

4) На сьогодні в силу жорстких ресурсних обмежень внаслідок воєнних дій та слабкості ринкових механізмів інвестування, державна політика у сфері інвестиційної діяльності базується на засадах вибору пріоритетних напрямків та точкового державного інвестування, що дозволяє знизити інвестиційну навантаження на бюджет, залучити вільні кошти незалежного бізнесу до проєктів, що підтримуються державою, проте не дозволяє своєчасно вирішити важливі інвестиційні проблеми за допомогою централізованих джерела фінансування.

5) Значним потенціалом серед методів управління інвестиційними процесами володіє інвестиційний податковий кредит, недостатнє застосування якого в інвестиційній практиці як стимулятора інвестиційної та інноваційної діяльності суб'єктів соціально-економічних відносин, обумовлено низкою фактором, серед яких найважливішими виступають неопрацьованість механізму його надання, обмеженість термінів, а також перелік податків, що використовуються для його надання. Необхідне вдосконалення адміністрування цієї форми стимулювання інвестиційної діяльності шляхом не лише розширення підстав для його надання, строків, переліку податків, за рахунок яких він надається, а й контролю за цільовим використанням даних коштів.

6) Одне з пріоритетних завдань державного регулювання інвестиційної діяльності пов'язана із забезпеченням залучення грошових ресурсів у реальний сектор економіки та подальшим ефективним розвитком інструментів колективного інвестування на сучасному ринку. Державне регулювання колективними інвестиціями здійснюється через фінансовий контроль за їх діяльністю, в рамках якого висувуються вимоги до підвищення відкритості інформації, удосконалення системи звітності та оподаткування, створення правової бази для розвитку колективного інвестування у різних формах, поширення інформації щодо розвитку колективного інвестування в регіонах. Особливу увагу у рамках державного регулювання сфери колективних інвестицій займає проблема формування системи державного захисту інтересів інвесторів, вирішення якої пов'язане із створенням державного гарантійного фонду колективних інвестицій [2].

Від динаміки інвестиційних процесів та їх спрямованості багато в чому залежать перспективи соціально-економічного розвитку. Разом з тим, в умовах ринкових відносин, можливості держави визначати темпи інвестування в економіку є дуже обмеженими, і їх використання ґрунтується насамперед на використанні внутрішніх стимуляторів підприємницької активності приватних інвесторів. Світова практика виробила значний інструментарій впливу на інвестиційну політику підприємців, позитивний досвід використання якої може

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

бути успішно використаний і у формуванні національної державної інвестиційної політики.

Список використаних джерел:

1. Непомнящий О.М., Шостак С.М. Сутність та зміст механізмів державного управління інвестиційною політикою у будівництві. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 5. С. 49-52.
2. Комарова А.І. Регулювання інвестиційного розвитку України та міжнародний досвід. *Правосуддя – гарант у сфері економічно-правових відносин*. 2013. № 21 (1). С. 147–151.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Циганенко Ганна Володимирівна
к.е.н., доцент, професор МКА

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день розвиток економіки є одним із головних пріоритетів для будь-якої країни. Розвинута ринкова економіка передбачає оптимальне поєднання принципів, характерних для товарного виробництва, та ретельно планованої державної політики, спрямованої на регулювання економічних процесів. Державне управління економікою доповнює роботу ринкового механізму, утворюючи єдину систему макроекономічного керівництва. У національному господарстві України відбуваються значущі соціально-економічні трансформації, пов'язані з визнанням країни як ринкової економіки, її вступом до Світової організації торгівлі та проведенням реформ у фінансовому, податковому, соціальному та інших сферах. Все це відбувається на тлі російської агресії та проведенні реформ, до фінансують закордонні партнери.

Формування власної економічної політики в умовах військової агресії в Україні пов'язане з визначенням основних напрямків на основі принципів демократії, підтримки підприємництва та готовності до інтеграції у світове економічне співтовариство. Ефективна національна економіка є важливим аспектом незалежності країни.

Суб'єкти управління в економіці взаємодіють у складній системі, де різні галузі і підгалузі мають свої особливості. Ефективність економіки залежить від управління владою, яка має функції, спрямовані на підтримку ринку та розвиток національної економіки. Державне регулювання включає у себе функції, такі як управління розвитком, планування, охорона довкілля, регіональний розвиток, розподіл доходів та боротьба з монополіями. Ці функції мають на меті досягнення балансу між ринковою конкуренцією і соціальною справедливістю. Державна економічна політика спрямована на поєднання ринкових засад господарювання та соціальних цілей. Вона включає в себе стратегію та тактику для досягнення цього балансу. Ефективне управління економікою визначає розвиток країни та її незалежність, тому обґрунтування засад публічного управління в сфері економіки є вкрай необхідним та важливим на сучасному етапі. Функції державного регулювання економіки відображають роль та завдання, які виконує держава через свої органи публічного управління для забезпечення стабільного та ефективного розвитку економічної системи. Розглянемо кожну з цих функцій докладніше.

Управління розвитком економічної системи. Ця функція передбачає вміння державних органів управляти розвитком всіх елементів економічної системи. Органи публічного управління мають розробляти та впроваджувати різні форми економічної політики, а також визначати методи та інструменти державного регулювання для досягнення стійкого розвитку. Це включає в себе прийняття

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

рішень щодо інвестицій, розвитку галузей, розподілу ресурсів і технологічного прогресу.

Забезпечення планомірного розвитку. Держава повинна створювати довгострокові плани розвитку, які враховують закони планування та одержавлення в розвинених країнах. Це означає, що державні органи повинні розробляти стратегічні документи та прогнози економічного розвитку, визначати пріоритети та напрями, які допоможуть досягти стійкого росту.

Забезпечення еколого-економічного відтворення. Ця функція вимагає від держави приймати заходи для забезпечення екологічної стійкості економічного розвитку. Органи публічного управління повинні розробляти та впроваджувати екологічні стандарти, встановлювати правила охорони довкілля та регулювання використання природних ресурсів.

Рівномірний розвиток регіонів. Державні органи повинні дбати про те, щоб різні регіони країни розвивалися рівномірно. Це передбачає розробку регіональної економічної політики, спрямованої на мобілізацію та оптимальне використання ресурсів у кожному регіоні.

Перерозподіл національного доходу та соціальний захист. Держава має створювати соціальні програми та механізми, спрямовані на перерозподіл доходів для забезпечення більшої рівності в суспільстві. Це включає в себе податкову та соціальну політику, а також заходи для забезпечення соціального захисту населення.

Боротьба з монополізмом. Державні органи повинні приймати антимонопольні заходи для запобігання надмірній концентрації ринків та монополістичним тенденціям. Це включає в себе встановлення антитрестових політик та нормативів, що контролюють конкуренцію на ринку.

Створення єдиної нормативної бази. Держава повинна розробляти єдину нормативну базу, яка визначає правила гри для різних галузей та сфер економіки. Це допомагає забезпечити послідовність та координацію дій різних галузей та суб'єктів господарювання.

Ці функції держави в особі органів публічного управління грають важливу роль у формуванні ефективної економічної політики та забезпеченні стійкого розвитку економіки країни. Вони спрямовані на збалансоване поєднання ринкових засад господарювання та соціальних інтересів суспільства.

Ефективне функціонування економіки потребує розумної економічної політики, яка визначається у відповідних економіко-правових документах. Держава ставить перед собою завдання поєднати ринкові засади господарювання з соціальною спрямованістю економіки. Це включає в себе економічну стратегію та тактику. Ці заходи спрямовані на забезпечення конкурентоспроможності, збалансованого розвитку регіонів та підтримки підприємництва. Держава реалізує економічну політику через довгострокову (стратегічну) та поточну (тактичну) економічну політику. Довгострокова політика орієнтована на вирішення важливих економічних та соціальних завдань через стратегічний курс. Поточна політика націлена на досягнення стратегічних цілей в поточних умовах. Способи здійснення державної

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

економічної політики включають економічну стратегію та тактику. Економічна стратегія визначає великомасштабні цілі, пріоритети і шляхи їх досягнення на тривалу перспективу, зокрема економічний розвиток, збереження багатства держави, підвищення добробуту населення та інше. Економічна тактика включає в себе найближчі цілі, завдання і шляхи їх досягнення для втілення стратегії в конкретних умовах. Здійснення цих політичних заходів спрямоване на створення сприятливих умов для суб'єктів господарювання та споживачів.

Державне планування господарської діяльності включає в себе комплекс стратегічних та тактичних заходів, визначених відповідними законами, такі як Державна програма економічного та соціального розвитку, Державний бюджет та інші державні програми. Це також передбачає активну участь місцевих органів влади та самоврядування у розробці та реалізації регіональних програм розвитку. Основні напрями державної економічної політики охоплюють структурні зміни в економіці, інвестиційну та амортизаційну політику, інституційні перетворення, цінове та антимонопольно-конкурентну політику, бюджетну та податкову політику, грошово-кредитну та валютну політику, а також зовнішньоекономічні відносини для захисту вітчизняних інтересів та регулювання міжнародних партнерств. Всі ці напрями базуються на принципах конституційної основи правового господарського порядку в Україні, включаючи право власності, соціальну справедливість та верховенство права.

Верховна Рада України, через свої повноваження, впливає значно на економіку країни. Вона приймає закони в економічній сфері, затверджує Державний бюджет та контролює його виконання, визначає політику внутрішніх і зовнішніх справ, у тому числі економічну. Крім того, Верховна Рада затверджує загальнодержавні програми розвитку і охорони навколишнього середовища, розглядає та схвалює Програму діяльності Кабінету Міністрів, робить рішення щодо надання позик та економічної допомоги іноземним країнам, контролює їх використання, призначає та звільняє керівників важливих державних інститутів, та визначає об'єкти державної власності, які не підлягають приватизації, та правила їх вилучення. Президент України також має вплив на економічну сферу, включаючи право звертатися з посланнями до народу та Верховної Ради, призначати частину складу Ради Національного банку України, а також формувати, реорганізовувати і ліквідувати міністерства та інші органи виконавчої влади в економічній сфері.

З моменту російської агресії в Україну в 2022 році, Верховна Рада України проводила ряд економічних політик, щоб протистояти викликам, викликаним війною [10].

Політика в сфері сільського господарства. Агресія Росії підірвала здатність України збирати та експортувати врожай. У зв'язку з цим, Україна працювала над поліпшенням своєї аграрної політики, щоб забезпечити стабільність у цій сфері.

Енергетична політика. Внаслідок війни ціни на енергоносії та добрива зросли, що призвело до підвищення цін на продукти харчування. Україна

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

працювала над своєю енергетичною політикою, щоб забезпечити стабільність у цьому секторі.

Політика в сфері конкуренції. Верховна Рада прийняла новий закон “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо поліпшення діяльності Антимонопольного комітету України” у вересні 2023 року.

Політика електронного урядування. Україна продовжує працювати над розширенням доступу до цифрових послуг для громадян та бізнесу .

Кабінет Міністрів України відповідає за забезпечення державного суверенітету та економічної самостійності країни, включаючи розроблення та впровадження різних економічних політик, такі як бюджетна, фінансова, цінова, інвестиційна і податкова політика. Крім того, Кабінет Міністрів відповідає за планування і розвиток виробничої та соціальної інфраструктури, а також за реалізацію загальнодержавних програм розвитку і охорони навколишнього середовища, а також виконує інші завдання, пов'язані з економічним розвитком і регіональною політикою. Відповідно до веб-пошуку, основні напрями роботи Кабінету Міністрів України з моменту початку російської агресії до прийняття бюджету на 2024 рік включають:

- захист державного суверенітету. Україна продовжує захищати свою територію від російської агресії. Це включає в себе зусилля щодо зміцнення обороноздатності країни та ведення бойових дій проти агресора.

- економічна політика. Уряд України працює над покращенням економіки країни, незважаючи на виклики, пов'язані з війною. Це включає в себе реформи, спрямовані на забезпечення стабільності фіскальної, зовнішньої, цінової та фінансової сфер.

- бюджетна політика. У вересні 2023 року уряд України затвердив проект Державного бюджету на 2024 рік. Бюджет на 2024 рік передбачає видатки на оборону та безпеку в розмірі 1,69 трлн гривень, що становить 21,6% ВВП.

- соціальна політика. Уряд також акцентує увагу на покращенні соціальних стандартів, підтримці ветеранів, фінансуванню освіти та охорони здоров'я.

- політика електронного урядування. Україна продовжує працювати над розширенням доступу до цифрових послуг для громадян та бізнесу[8].

У 2015 році, у рамках виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку "Україна-2020" в сфері економічного розвитку, було заплановано декілька важливих кроків [5]. По-перше, це включало вдосконалення законодавства, що регулює економічну діяльність на тимчасово окупованій території. Другий пункт охоплював дерегуляцію та розвиток підприємництва, включаючи скорочення кількості органів державного нагляду та точок дотику між бізнесом і державою. Також в плані була передбачена реформа захисту економічної конкуренції, зокрема розроблення нового закону про захист економічної конкуренції та забезпечення прозорості в діяльності органів Антимонопольного комітету. Крім того, була запланована реалізація Програми електронного урядування, спрямована на надання послуг

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

для громадян та бізнесу в електронному вигляді та розробку державної концепції електронного урядування України. У 2023 році в Україні продовжуються реформи в сфері економічного розвитку, дерегуляції, захисту економічної конкуренції та електронного урядування [9].

- Економічний розвиток. Україна продовжує працювати над покращенням своєї економіки. Зокрема, вона зосереджена на вдосконаленні законодавства, що регулює економічну діяльність. Це включає в себе реформи, спрямовані на забезпечення стабільності фіскальної, зовнішньої, цінової та фінансової сфер.

- Деретуляція та розвиток підприємництва. Україна продовжує працювати над дерегуляцією та розвитком підприємництва. Це включає в себе зусилля щодо скорочення кількості органів державного нагляду та точок дотику між бізнесом і державою.

- Захист економічної конкуренції. У вересні 2023 року було прийнято новий закон «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо поліпшення діяльності Антимонопольного комітету України», який запустив реформу українського законодавства про захист економічної конкуренції.

- Електронне урядування. У сфері електронного урядування Україна продовжує працювати над розширенням доступу до цифрових послуг для громадян та бізнесу. Це включає в себе розробку державної концепції електронного урядування України та надання послуг для громадян та бізнесу в електронному вигляді.

Мінекономрозвитку України є ключовим органом, що відповідає за формування та впровадження державної політики в багатьох сферах, таких як економічний розвиток, цінова політика, промисловість, підприємництво, технічне регулювання, стандартизація, зовнішньоекономічна діяльність, державна власність, державні закупівлі, торгівля, та інші. Міністерство регулюється законами та актами законодавства України, а його завдання включають формування і впровадження різних аспектів економічної та соціальної політики, включаючи захист прав споживачів, експортний контроль, інвестиції, управління об'єктами державної власності, державно-приватне партнерство, контроль за цінами, та інше. Також Мінекономрозвитку займається питаннями енергоефективності та раціонального використання ресурсів [7].

Система публічного управління на місцевому рівні в Україні включає органи місцевого самоврядування, які мають дві основні компетенції: представницькі органи місцевого самоврядування, такі як ради, і виконавчі органи, які включають виконавчі комітети, відділи, управління та інші органи, створені радами. Ці органи мають широкі повноваження, які визначаються Законом України "Про місцеве самоврядування" від 21 травня 1997 року (№ 280/97-ВР). Повноваження місцевих рад в економічній сфері включають затвердження програм соціально-економічного розвитку, місцевих бюджетів та податків, утворення цільових фондів, встановлення розміру частки прибутку для комунальних підприємств, регулювання земельних відносин, надання

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

дозволів на спеціальне використання природних ресурсів, затвердження містобудівних програм, прийняття рішень щодо створення особливих зон та передачі майна між власниками, включаючи державу.

В контексті російської агресії в Україні, суб'єкти державного регулювання економіки, включаючи Президента України, Кабінет Міністрів України, Верховну Раду України, державні органи виконавчої влади різних рівнів, Національний банк України, Антимонопольний комітет України, Фонд державного майна України, об'єднання, союзи та асоціації, активно здійснюють свої функції для забезпечення стабільності та розвитку економіки країни.

В умовах трансформаційної економіки, викликаній воєнним конфліктом, ці органи працюють над коригуванням своїх механізмів регулювання для адаптації до змінних умов. Це включає в себе перегляд та оновлення політик у таких сферах як бюджетне планування, фінансове регулювання, цінова політика, інвестиційна стратегія та податкове законодавство.

Цей процес адаптації продовжується і після завершення переходу до ринкової системи господарювання, оскільки державне регулювання повинне постійно вдосконалюватися для впорядкування з постійно змінюваними економічними умовами.

Список використаних джерел

1 Господарський кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2003. №18. № 19-20. № 21-22, ст. 144.

2 Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>

3 Про Кабінет Міністрів України: Закон України від 27 лютого 2014 р. № 794-УІІ//Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2014. № 13. Ст. 222 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>

4 Про місцеве самоврядування: Закон України від 21 травня 1997 року (№ 280/97-ВР). [Електронний ресурс]. Режим доступу: ЗУ Про місцеве самоврядування в Україні №280/97-ВР від 21.05.1997 зі змінами 2023 (urist.com.ua)

5 Про затвердження плану заходів з виконання Програми діяльності Кабінету Міністрів України та Стратегії сталого розвитку “Україна-2020” у 2015 році: Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 4 березня 2015 р. № 213-р. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/>

6 Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 459 [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>

7 Положення про Міністерство економічного розвитку і торгівлі України: Постанова Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 459 [Електронний ресурс]. Режим доступу: [http://www.me.gov.ua.](http://www.me.gov.ua/)

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

8 Situation update of General Staff of UAF regarding russian invasion as of 6 a.m., October 14, 2023. Governmental portal. Official website. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/en/news/operatyvna-informatsiia>

9 Government of Ukraine approves draft State Budget for 2024: from War Budget to Victory Economy. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.mof.gov.ua/en/news>

10 Ukraine parliament moves forward with competition law reform. Ukraine .14.09.2023. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://cms-lawnow.com/en/ealerts/2023/09/ukraine-parliament-moves-forward-with-competition-law>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Чередніченко Віталій Олексійович
магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНОГО
СУСПІЛЬСТВА В ЕСТОНІЇ

Розвиток інформаційного суспільства в Естонії стартував наприкінці ХХ ст. зі створення у 1996 р. Національного комітету з комп'ютеризації системи освіти. Одним із основних завдань його діяльності стала інформатизація шкіл, яку неможливо було виконати без розвитку комп'ютерної та мережевої інфраструктури.

Саме тому в 1997 р. в Естонії було прийнято національну програму «Стрибок тигра», яка є результатом діяльності Національного комітету з комп'ютеризації системи освіти, особливе місце в якій займала інформатизація освіти. Ідея програми полягала у розбудові всієї системи освіти з метою досягнення вимог, які пред'являються до інформаційного суспільства [1].

Реалізація програми передбачала системний підхід, що включає три рівні: 1) державний; 2) місцевий; 3) шкільний. Насамперед необхідно було поставити основні та поточні цілі, забезпечити виконання програми фінансовими коштами та визначити на місцях відповідальних, якими стали керівники повітових управлінь.

Далі виконання поставлених завдань переходило до компетенції місцевої влади. На рівні повітів аналізувався ступінь інформатизації шкіл та комп'ютерної грамотності вчителів. Об'єктивний аналіз дозволив створити в системі освіти на місцях актуальні програми розвитку інформаційних технологій [1].

Основне фінансування програми "Стрибок тигра" уряд Естонії здійснював за рахунок коштів програми Єврокомісії Phare. Водночас частину фінансових коштів на її реалізацію склали спонсорські внески. Виконання програми «Стрибок тигра» до 2000 р. дозволило забезпечити сучасним технологічним обладнанням та підключенням до Інтернету 100% шкіл Естонії. Причому 75% естонських шкіл були оснащені виділеними каналами для доступу до Інтернету, решта – через традиційну телефонну мережу. Однак, уряд Естонії не зупинився лише на інформатизації системи освіти. Наступним етапом розвитку інформаційного суспільства стало прийняття в 1998 р. документа «Стратегія інформаційного суспільства».

Відповідно до «Стратегії інформаційного суспільства» основними принципами розвитку інформаційного суспільства в Естонії стали координація та співробітництво громадянського, приватного та державного секторів та максимальна свобода для інноваційних рішень. Також у документі приділено особливу увагу інтеграції соціальних груп зі спеціальними потребами в інформатизацію, регіональному розвитку та зміцненню місцевої самоініціативи.

У стратегії наголошується, що для переходу до інформаційного суспільства першорядним завданням естонської влади є не лише створення єдиного

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

інформаційного простору, а й формування єдиного державного реєстру, який полягає у створенні електронного урядування.

Електронне урядування Естонії є єдиним порталом здійснення різних операцій. Через електронне урядування діють послуги: е-школа, е-поліція та е-медицина. Основною причиною розвитку цього напрямку стала економія бюджету. За словами прем'єр-міністра Естонії Марта Лаара (1999–2002): «Надання послуг громадянам в електронному вигляді – це насамперед відсутність «зайвих» чиновників, гнучкість адміністративної системи, мотивація самонавчання службовців та мотивація бізнесу» [2].

Бази формувалися у різний час, містили великий обсяг абсолютно різної інформації, і дані в них групувалися по-різному, що значно ускладнювало роботу. Крім того, сформовані бази використовувалися для надання послуг громадянам, а також для внутрішнього користування.

Для систематизації інформації та відомостей у базах даних була розроблена система обміну даними – X-Road, яка давала можливість обмінюватися даними різним органам влади та надавати громадянам якісні державні послуги. Це стало можливим через надання X-Road системи єдиних інтерфейсів та протоколів взаємодії. Впроваджені єдині правила дозволили державним органам підключати свої інформаційні системи до X-Road та налаштовувати права доступу для інших відомств.

Водночас особлива увага приділяється захисту даних. Якщо користувачем виявлено незаконний перегляд його даних співробітниками державного апарату, він має право звернутися до Інспекції із захисту даних для проведення перевірки правомочності запиту та оскаржити зазначені дії. Законодавчою базою Естонії передбачено жорсткі санкції за такі порушення, що включають штрафи, зниження на посаді та інші заходи, а також порушення кримінальної справи. Для посилення контролю портал електронного урядування поділено на відповідні вкладки – «для громадян», «для чиновників», «для підприємців» – та передбачає обов'язкову авторизацію, що дозволяє здійснити вхід у ту чи іншу вкладку.

Варто наголосити, що Естонія, визначивши інформатизацію однією з державних цілей, у низці питань стала лідером. Так, яскравим прикладом успішного впровадження електронного урядування є запровадження технології електронного голосування, яка дозволила Естонії у 2005 р. першою у світі надати можливість виборцям голосувати через мережу Інтернет. А в 2011 р. відсоток голосуючих через Інтернет дорівнював 27% від загальної кількості виборців. Ще одним показовим фактом стала відмова уряду Естонії (першим у світі) від паперів під час проведення засідань. У 2000 р. використання лише електронної мережі документації для вищих державних органів стало нововведенням, що дозволило значно скоротити час засідання парламенту та відслідковувати в реальному часі прийняті рішення.

Естонські ІТ-фахівці наголошують на важливості впровадження електронного документообігу в Естонії. Він дозволив усім міністерствам, управам, департаментам, інспекціям та іншим установам, яких понад 600, брати

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

участь в електронному обміні документами та використовувати можливість у найкоротші терміни вносити ухвалені зміни до законів.

Однак цими заходами естонська влада не обмежилася: вони продовжують розвивати інформаційне суспільство у країні. Так, серед естонських нововведень останніх років можна виділити ID-карту – біометричний документ, що засвідчує особу та дозволяє підписувати електронним цифровим підписом документи, декларувати податки, голосувати на інтернет-виборах, купувати квитки на громадський транспорт, поїзди, літаки, музеї. На ID-карті розміщено фотографію, вказано прізвище, ім'я, по батькові, дату, місце народження та підпис громадянина. ID-картки стали видавати ще 2002 р., отримання їх є обов'язковим кожному за громадянина Естонії. Більше того, у 2015 р. урядом Естонії було запроваджено інститут цифрового резидентства (E-residency) для ведення фінансової та господарської діяльності громадянами будь-яких інших країн, які не перебувають на територію своєї країни.

Можна сказати, що Естонія надає статус «електронного громадянина». Обов'язковими є проходження заявником ідентифікації та надання біометричних даних. Після цього видається аналог естонської ID-картки з електронним чіпом, що дозволяє відкрити рахунок в естонському банку, зареєструвати компанію, одержати електронний цифровий підпис для верифікації документів.

Розвиток мережі Інтернет стер багато кордонів для ведення бізнесу та пропозиції своїх послуг та товарів у всьому світі, не залишаючи свою рідну країну. Уряд Естонії дав можливість вести на своїй території легальний бізнес із гарантіями безпеки за максимально спрощеною системою реєстрації. Це сприяло перетворенню Естонії на цифрове середовище, яке дозволяє підприємцям здійснювати свій міжнародний бізнес. Відповідно висновок очевидний: чим більше людей та компаній стають «е-резидентами» та реєструють свій бізнес в Естонії, тим більше клієнтів з'являється у естонських компаній [3].

Варто особливо наголосити, що для розробки програм цифровізації державної інфраструктури, їх реалізації та подальшого розвитку інформаційних технологій у країні залучаються естонські фахівці, що дозволяє не платити за ліцензії міжнародним корпораціям.

Отже, провівши всебічний аналіз процесу становлення та розвитку інформаційного суспільства в Естонії, можна дійти висновку, що Естонія безсумнівно перебуває у числі лідерів за рівнем розвитку інформаційного суспільства. До причин естонського успіху можна віднести: компактність країни, політичну та бізнес-підтримку, вдалі у реалізації технологічні рішення завдяки грамотній побудові цілей та завдань.

Перехід до інформаційного суспільства, створення електронного урядування та переорієнтація на електронний документообіг – все це сприяло, по-перше, підвищенню ефективності та оперативності надання державних послуг суспільству та бізнесу, по-друге, підвищенню якості наданої інформації, по-третє, зниження ризику корупції, по-четверте, забезпечення прозорості

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

взаємодії органів влади за рахунок застосування електронної системи безпеки, по-п'яте, зниження бюрократії та, відповідно, скорочення фінансових витрат на утримання державного апарату.

Список використаних джерел:

1. Ткачов Д. «Стрибок тигра». URL:
<http://offline.computerra.ru/1997/221/866/>
2. Швайковский О. Информационное общество – эстонский опыт. URL:
<http://shvaikovsky.blogspot.ru>.
3. Носкова М. Роль програми «Стрибок тигра» в професійному розвитку педагогів Естонії. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного ніверситету. Серія: педагогіка*. 2018. № 1 (20). С. 207-211.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Чечель Анна,
д.е.н., професор, професор кафедри публічного управління та
адміністрування Маріупольського державного університету

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГРОМАД В
УКРАЇНІ: ПЕРЕДУМОВИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА

Після повномасштабного вторгнення 24 лютого 2022 року перед Україною гостро постали виклики не лише збереження державного суверенітету і територіальної цілісності, але й стійкості демократії. Відповідно, Україна має віднайти таку політичну модель, яка б поєднувала в собі пріоритети національної безпеки з неухильним дотриманням демократичного вектору розвитку.

У контексті повномасштабного вторгнення Росії в Україну, особливо необхідно підтримувати життєво важливу діяльність органів місцевого самоврядування та місцевого громадянського суспільства на підконтрольних Уряду територіях, що сприятиме відновленню громад, як під час війни так і в післявоєнний період.

Підтримка місцевого самоврядування для поглиблення демократії, дає можливість поліпшення умов для розвитку громад та сприяння стабільності в Україні. Демократичні підходи сприятимуть підвищенню ефективності місцевого самоврядування та підтримуватиме пріоритети громадян шляхом розвитку спроможності територіальних громад, сприяння місцевому економічному розвитку, покращенню якості надання послуг, підвищенню прозорості місцевого бюджетування та управління фінансами, посилення участі громадян у прийнятті рішень на місцевому рівні та покращення комунікації щодо реформ [1].

Перш за все, має бути незмінним вектор реформ, який було започатковано ще до повномасштабного вторгнення росії. Як на рівні системи управління державою, так на рівні місцевого самоврядування. Необхідно контролювати тривожні тенденції централізації влади та постановки на паузу окремих реформ, які, поки що, зумовлені воєнним станом, що на перспективу може погано вплинути на здобутки реформ за попередні роки. А саме, не допустити згорання демократичних реформ у післявоєнній Україні та централізації влади у системі державного управління; сприяти підзвітному та прозорому відновленню, що враховує принципи зменшення шкоди довкіллю; забезпечувати залучення представників громадянського суспільства до процесів відновлення України.

Першочергові завдання для громад після закінчення війни: організація залучення жителів та громадськості в цілому до прийняття рішень щодо розвитку, відновлення та відбудови, забезпечуючи активну участь усіх зацікавлених сторін, прозорість та інклюзивність процесу, організація доступу до інформації та застосування широкого спектру інструментів громадської

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

участі в процесі прийняття рішень та реалізації важливих рішень, що впливають на життя людей на цих територіях [2].

В умовах повномасштабної війни особливої гостроти набуває необхідність формування цілісної, скоординованої та ефективної моделі соціальної політики. Саме тому, першочерговим завданням для органів державної влади має стати розробка стратегії соціального розвитку країни (Національної соціальної доктрини) в умовах післявоєнного відновлення, а на її основі – прийняття відповідних законів і нормативно-правових актів України, спрямованих на ефективне функціонування інструментів реалізації соціальної політики держави.

Державна соціальна політика базується на системі законів і нормативно-правових актів, дотримання яких є обов'язковим для кожного громадянина, незалежно від його майнового стану, етнопонаціональної чи конфесійної приналежності тощо, а також ратифікованих Україною міжнародних норм (конвенціях, хартіях, кодексах тощо), які існують здебільшого де-юре.

При цьому регулювальну і стимулюючу роль у забезпеченні динамічного розвитку національного господарства держави відіграє соціальна політика і, таким чином, створює можливості для ефективного функціонування системи соціального захисту.

Гарантування державою добробуту у соціальній сфері життя населення країни пов'язане із здійсненням соціального підприємництва.

Соціальне підприємництво - як інструмент реалізації соціальної політики в Україні покликане вирішити соціальні проблеми та задовольнити потреби суспільства. Можна сказати, що соціальне підприємництво - це відповідь суспільства на соціальні потреби та унікальна можливість поєднання соціальної місії з бажанням заробити гроші. Соціальний бізнес може стати дійсно потужним партнером держави у сфері реалізації соціальної політики [3].

Сьогодні в Україні соціальне підприємництво діє в межах малого та середнього бізнесу і як інструмент самофінансування громадських організацій, що прагнуть фінансової сталості. Соціальне підприємництво через інноваційні концепти реагує на соціальні виклики, створює додаткову соціальну цінність та, водночас, генерує дохід для свого подальшого розвитку. Одна з основних винагород для соціального підприємця – це визнання його місії та результатів роботи [4].

Як нову форму інституціонального забезпечення соціальне підприємництво можна розглядати в аспекті формування локальної соціальної відповідальності, адже напрями реалізації локальної соціальної відповідальності та соціального підприємництва дуже часто перетинаються, мають однаковий зміст та ефект від запровадження.

Ініціативою соціального підприємництва в будь-якій країні є створення сприятливого клімату для функціонування соціального підприємства і ключових зацікавлених сторін. Держава для розвитку вітчизняного соціального підприємництва повинна визнати соціально відповідальну поведінку бажаною і

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

розробити комплекс стимулів та заходів щодо поширення і популяризації її в суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Шайгородський Ю. Взаємодія політичних інститутів та інститутів громадянського суспільства в Україні // Трансформація політичних інститутів України: проблеми теорії і практики / Авт. колектив: М. І. Михальченко (керівник) та ін. К. : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2016. С. 92–122.
2. Getzner, M. and S. Moroz (2022) «The economic development of regions in Ukraine: with tests on the territorial capital approach» *Empirica* 49, 225–251
3. Головінов О.М. Соціальна відповідальність бізнесу: українські реалії і проблеми. *Економічний вісник Донбасу*. 2014. № 2(36). С. 187–192.
4. Мурашко Д. Великому бізнесу варто підтримувати соціальне підприємництво. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.socialbusiness.in.ua/index.php/novyny/vukraini/141-dmytro-murashko-velykomu-biznesu-vartopidtrymuvaty-sotsialne-pidpryemnytstvo>
5. Гулевська-Черниш А. Соціальне підприємництво: європейський зліт vs український реалізм. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://zn.ua/ukr/SOCIUM/socialne-pidpriyemnictvo-yevropeyskiy-zlitvs-ukrayinskiy-realizm-272250_.html
6. Яке майбутнє у соціального підприємництва в Україні? [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://platformamsb.org/yake-majbutnye-u-sotsialnogopidpryemnytstva-v-ukrayini/>.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Чумакова Ганна Володимирівна,
доцент кафедри публічного управління та адміністрування
Одеського національного технологічного університету

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ
ІНСТРУМЕНТІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТІ:
ПЕРСПЕКТИВИ ТА ВИКЛИКИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Розвиток технологій та швидкий прогрес у сфері штучного інтелекту (ШІ) привертають увагу всього світу. Освіта та наука не залишаються осторонь цих трансформацій, і все більше країн активно впроваджують інноваційні технології та інструменти ШІ як до вказаної сфери в цілому, так і до навчального процесу зокрема. Вплив зазначеної організованої сукупності інформаційних технологій супроводжується для України низкою нормативно-правових, технічних, етичних та інших питань, що вимагають уважного розгляду й регулювання. Щоб продуктивно скористатися новими технологіями, важливо мати реалістичне розуміння можливостей і обмежень відповідних інструментів.

Україна, яка є членом Спеціального комітету із штучного інтелекту при Раді Європи, у жовтні 2019 року приєдналася до Рекомендацій Організації економічного співробітництва і розвитку з питань штучного інтелекту (OECD/LEGAL/0449) [1]

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 02 грудня 2020 р. № 1556-р схвалено Концепцію розвитку штучного інтелекту в Україні, якою передбачено впровадження ШІ до 9 ключових сфер державної політики: освіта і професійне навчання, наука, економіка, кібербезпека, інформаційна безпека, оборона, публічне управління, правове регулювання та етика, правосуддя [2].

Реалізація Концепції передбачена впродовж 2020-2030 років і основними її завданнями визначено: приведення законодавства України у галузі використання технологій штучного інтелекту у відповідність міжнародним нормативно-правовими актами, впровадження технологій штучного інтелекту, сприяння підвищенню рівня досліджень штучного інтелекту, забезпечення доступу до баз даних та підвищення конкурентоспроможності України на міжнародному ринку.

Що стосується сфери вищої освіти, вказаним нормативно-правовим актом передбачено залучення ІТ-фахівців для розроблення освітніх програм та атестації здобувачів вищої освіти. Також згідно з концепцією в Україні будуть стимулювати наукові дослідження в галузі штучного інтелекту, підтримувати наукове співробітництво з міжнародними дослідними центрами.

Відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 67-р «Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей громадян України та затвердження плану заходів з її виконання» розроблено концептуально-референтну Рамку цифрової компетентності педагогічних й науково-педагогічних працівників, яка враховує положення Концепції розвитку

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

педагогічної освіти та Закону України «Про освіту» [3].

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 12 травня 2021 року № 438-р схвалено План заходів щодо реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2021-2024 роки, відповідно до якого передбачено низку заходів та законодавчих ініціатив, зокрема встановлення правового регулювання у сфері формування державної політики щодо штучного інтелекту, надання державної підтримки використанню технологій ШІ в галузі освіти, впровадження ШІ в національну систему кібербезпеки для аналізу і класифікації загроз тощо[4].

У грудні 2022 року Міністерством освіти і науки України представлено програму великої трансформації «Освіта 4.0: український світанок», підґрунтям якої є основні принципи та засади Плану відновлення України [5]. Основним вектором руху відповідно до вказаної програми є гармонізація українського та європейського освітніх просторів задля відповідності вітчизняної системи освіти технологічному укладу Industry 4.0, що також враховує впровадження штучного інтелекту. Одночасно, цифровізація у сфері освіти має систематизуватися глобально та індивідуально для кожного учасника освітнього процесу: від створення сучасної цифрової освітньої інфраструктури та інструментів, динамічного розвитку цифрового контенту для освіти та освітян до запуску цифрового освітнього паспорта у смартфоні [6].

У 2023 році оприлюднено Стратегію розвитку штучного інтелекту в Україні, метою якої є створення передумов для післявоєнного відновлення економіки держави, насамперед безпеки й оборони, науки та освіти, забезпечення її стійкого розвитку на основі проривних технологій ШІ та відповідного покращення добробуту і якості життя населення. Однак, вказана Стратегія не є чинним нормативно-правовим актом, а колективною монографією за загальною редакцією А.Шевченка [7].

У лютому 2023 року Верховна Рада України ратифікувала Угоду між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021–2027) [8]. До основних напрямів проєктів, що отримують фінансування відповідно до вказаної програми належать ті, що створюють продукти на базі штучного інтелекту для полегшення роботи підприємств, держадміністрацій або дослідницьких установ; впроваджують цифровізацію у бізнесі або у сфері електронного урядування, освіти та культури, охорони здоров'я, навколишнього середовища, технологій Smart City тощо.

У березні 2023 року під час форуму «Штучний інтелект 2.0: регулювання та робота під час війни» було анонсовано запуск такого інструменту як регуляторний sandbox зі штучного інтелекту, або регуляторна «пісочниця», в рамках якого компанії розробники можуть від початкової стадії (дизайну) розробляти свій продукт, у тому числі для сфери освіти так, щоб він враховував вимоги Акту Європейського Союзу (AI Act) [9]. Крім того, посеред інших, сферу освіти визначено для системи ШІ з високим ризиком, зважаючи на значний вплив на права користувачів, їх здоров'я та безпеку.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

У вересні 2023 року ЮНЕСКО опубліковано перші рекомендації щодо використання генеративного штучного інтелекту в освіті й наукових дослідженнях, які прийняті до виконання Україною. Організація закликала для безпечного використання ШІ вжити регуляторних заходів у сфері захисту конфіденційності даних, авторського права, а також встановити вікові обмеження для користувачів [10]. Одночасно, наголошено на необхідності схвалення урядової навчальної програми ШІ для шкільної освіти, професійно-технічної та вищої освіти. Аналогічне завдання вже містить Концепція розвитку штучного інтелекту в Україні: створення спеціалізованих освітніх програм штучного інтелекту в межах галузі «Інформаційні технології», включення питань штучного інтелекту до інших освітніх програм з різних спеціальностей, створення міждисциплінарних, у тому числі спільних, магістерських і докторських програм [1].

Міністерством цифрової трансформації України розроблено Дорожню карту з регулювання штучного інтелекту в Україні, яку презентовано у жовтні 2023 року [11]. Карта базується на bottom-up підході, завдяки якому планується підготувати та надати інструменти для підготовки до майбутнього регулювання штучного інтелекту (від оцінювання впливу технології на права людини до підписання добровільних кодексів поведінки), а також ухвалення закону, аналогічного до європейського AI Act.

Наразі Міністерство цифрової трансформації України та Міністерство освіти і науки України працюють над розробкою Стратегії цифрової трансформації системи освіти, у тому числі триває робота над удосконаленням інноваційного освітнього застосунку «Мрія» [12].

Однак, не зважаючи на існуючу нормативно-правову базу щодо використання штучного інтелекту в Україні, в тому числі у галузі освіти, маємо значні прогалини в правовому регулюванні відповідних інструментів його застосування. Важливо зауважити, що контроль над створенням та використанням ШІ повинен ґрунтуватися не лише на технічних аспектах і компетентностях користувачів (встановлення вимог, технічних стандартів, регуляторних механізмів, рамок компетентності, оцінки якості, відповідності технічним та етичним стандартам), але й на формуванні комплексного законодавства на кшталт того, що вже існує на сьогодні на рівні Європейського Союзу.

Все вищезазначене надає можливість окреслити перспективи та виклики використання штучного інтелекту в освітньому просторі України. Перспективними є:

- підвищення ефективності навчання (використання ШІ може дозволити персоналізувати навчання та надати учасникам освітнього процесу більш ефективні інструменти для засвоєння матеріалу, збору та аналізу великих обсягів даних, комбінування результатів та розвитку критичного мислення; автоматизації оцінювання);

- глобальна доступність до освіти, інклюзивність (ШІ може допомогти у створенні доступу до якісної освіти тих, хто має обмежений фізичний доступ до

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

навчальних закладів);

– індивідуалізоване навчання (можливість створення індивідуалізованих навчальних програм. Алгоритми здійснюють аналіз успішності, стилю навчання та інші фактори для надання рекомендацій з оптимального набору матеріалів та завдань) тощо.

Попри безсумнівні переваги, використання штучного інтелекту в освіті постає перед певними викликами:

– приватність та безпека даних (збір та збереження особистих даних учасників освітнього процесу потребує особливої уваги та правового врегулювання);

– етичні проблеми (використання ШІ може порушувати етичні принципи та права людини);

– технічна доступність (за умов повномасштабної війни на території України не всі учасники освітнього процесу мають доступ до сучасних технологій та Інтернету);

– вразливість комп'ютерних систем (програми штучного інтелекту можуть бути мішенню для кібератак та вірусів, що призведе до порушення діяльності та непередбачуваних наслідків);

– технологічна залежність (неможливість виконання завдань за умови відключення від мережі);

– психологічна залежність (відчуття надмірної потреби у використанні та взаємодії з системами, що працюють на базі штучного інтелекту, що може супроводжуватися втратою контролю над власним часом та увагою, а також зниженням задоволення від реального спілкування та інтеракції з природним оточенням);

– обов'язкове набуття відповідних цифрових компетентностей учасниками освітнього процесу.

Крім того, необхідно вирішувати питання контролю за тим, як використовуються алгоритми ШІ, та хто несе відповідальність за прийняття рішень, що базуються на їхніх результатах.

Підсумовуючи треба відзначити, що використання штучного інтелекту в освітній сфері України має значний потенціал для покращення якості та доступності навчання. Проте, важливо враховувати необхідність розробки та впровадження у національне законодавство норм і стандартів ЄС, що враховують потенційні можливості та загрози ШІ, технічні, психологічні та етичні аспекти для забезпечення справедливого та відповідального використання зазначених технологій.

Список використаних джерел:

1. Recommendation of the Council on Artificial Intelligence. URL: <https://legalinstruments.oecd.org/en/instruments/OECD-LEGAL-0449>.

2. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-%D1%80#Text>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

3. Концептуально-референтна Рамка цифрової компетентності педагогічних й науково-педагогічних працівників. URL: https://osvita.diia.gov.ua/uploads/0/2900-2629_frame_pedagogical.pdf
4. Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2021-2024 роки. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 12 травня 2021 р. № 438-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/438-2021-%D1%80#Text>
5. План відновлення України. URL: <https://recovery.gov.ua/>
6. Програма великої трансформації «Освіта 4.0: український світанок». URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/ministr-osviti-i-nauki-ukrayini-prezentuvav-programu-velikoyi-transformaciyi-osvita-40-ukrayinskij-svitanok>
7. Стратегія розвитку штучного інтелекту в Україні: монографія. [За заг. ред. А.І.Шевченка]. Київ: ІПШІ, 2023. 305 с.
8. Угода між Україною та Європейським Союзом про участь України у програмі Європейського Союзу «Цифрова Європа» (2021-2027) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_005-22#Text
9. Петрів О. Штучний інтелект та ARTIFICIAL INTELLIGENCE ACT: час для юридичних рамок. URL: <https://cedem.org.ua/analytics/artificial-intelligence-act/>
10. ЮНЕСКО розробила поради щодо використання ші в освіті й наукових дослідженнях. URL: <https://imi.org.ua/news/yunesko-rozrobila-porady-shhodo-vukorystannya-shi-v-osviti-j-naukovyh-doslidzhennyah-i55234>
11. Дорожня карта з регулювання штучного інтелекту в Україні. URL: <https://cms.thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/community/docs>
12. МОН спільно з Мінцифри розробляє стратегію цифрової трансформації освітньої системи. URL: <https://ms.detector.media/trendi/post/32975/2023-09-17-mon-spilno-z-mintsyfry-rozroblyaie-strategiyu-tsyfrovoi-transformatsii-osvitnoi-systemy/>

Шелест Руслан Васильович
аспірант Національного аерокосмічного університету
ім. М.Є. Жуковського «Харківський авіаційний інститут»

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЦИФРОВІЗАЦІ ЛОГІСТИЧНИХ ПРОЦЕСІВ

В даний час цифровими технологіями, що впроваджуються за «наскрізною технологією», охоплюються одночасно ряд областей, включаючи технологію штучного інтелекту, технологію «дорожньої карти», квантову технологію, нові виробничі технології, робототехніку, великі дані, промисловий Інтернет, бездротові технології, технології віртуальної та доповненої реальності.

Логістична система є важливою частиною економіки країни. Тому у цій сфері головним завданням національної економіки є створення розвиненої та ефективної транспортної системи, підвищення якості та безпеки послуг, підвищення її конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках, розширення транзитних можливостей.

Теоретичні основи цифрової економіки були закладені ще у середині минулого століття. Масова ж цифровізація економіки, яка об'єктивно розпочалася наприкінці минулого століття та інтенсивніше здійснюється в даний час, призводить до суттєвих змін у всіх сферах життєдіяльності людини, трансформуючи підходи до роботи із даними, партнерами, клієнтами.

Цифрова логістика є складовим елементом цифрової економіки, яка з'явилась в кінці минулого століття. Саме цифрова економіка визначається як електронні платежі, електронна комерція, інтернет-банкінг та реклама та інші категорії, в даний час є загальнодоступними послугами, які надають і логістичні компанії. Саме цифровізація економіки та логістики зокрема призводить до підвищення ефективності роботи підприємств, підвищення продуктивності праці працівників та покращення сервісу для споживачів [1].

Цифровізація призводить до незворотних змін провідних патернів поведінки економічних суб'єктів за рахунок появи/впровадження нових інструментів формування та реалізації рішень у рамках тих або інших процесів та операцій – у процесах продажу та розвитку відносин з партнерами та клієнтами, у логістиці тощо.

Однак з появою нових компаній, що прагнуть захопити ринок, і логістичних фірм, які співпрацюють з технологічними стартапами, розвиток логістики прискорився у десятки разів. Завдяки появі інноваційних технологій, таких як хмарна логістика, IT, великі дані і блокчейн, процес розвитку галузі триває. П'ять технологій роблять ланцюжок поставок більш орієнтованими на клієнта – електронна авіанакладна; великі дані і машинне навчання; хмарна логістика; логістика Інтернет речей; блокчейн [2].

При цьому в промисловості, якщо мова заходить про вибір конкретних рішень для цифровізації будь-яких процесів та операцій, ситуація є зовсім не тривіальною. По-перше, коло готових запропонованих учасниками IT-ринку

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

рішень автоматизації є досить обмеженим з урахуванням специфіки діяльності підприємств конкретної галузі та актуальних запитів бізнесу, а також з урахуванням небезпек, які викликані війною та воєнними діями, тимчасовою окупацією деяких територій України, а також постійними бомбардуваннями та обстрілами логістичних шляхів. По-друге, реалізація проектів у сфері цифрової трансформації несе у собі суттєві репутаційні ризики для керівництва підприємства, що тягне за собою: 1) постановку як особливого завдання вибір партнера – системного інтегратора та 2) закритість учасників цього ринку загалом. По-третє, оцінка економічних вигод від цифровізації тих чи інших процесів та операцій представляється на сьогодні окремою методологічною та практичною проблемою, яка не має єдиного рішення.

Але якщо розглядати процеси та операції, які можуть бути оцифровані, не в рамках однієї компанії, а в рамках групи пов'язаних компаній – екосистеми (або бізнес-екосистеми), ситуація виглядає більш універсальною, постановка завдання може бути узагальненою. Це дозволить розробити або підібрати набір технологій та патернів рішень, які в подальшому можуть бути адаптовані під достатньо широке коло реальних запитів промислових підприємств.

Серед основних проблем розвитку логістики в Україні дослідники наголошують на наступних:

- низький рівень менеджменту у питаннях управління логістичними ланцюгами та ланками. Нерідко управління складом розглядається окремо від управління закупівлями, незважаючи на те, що вони прогноуються від попиту. У результаті спочатку неправильно будується вся логістична система;

- низький рівень розвитку логістичної інфраструктури. Більшість регіонів на сьогоднішній день відчуває нестачу складських площ, обмеження транспортної логістики тощо, внаслідок воєнних дій та постійних обстрілів;

- велика кількість логістичних посередників у великих містах та їх майже повна відсутність у ряді регіонів;

- застаріла технологічна взаємодія різних видів транспорту та всіх учасників транспортного процесу. Якщо не вживати додаткових заходів, частка транспортних витрат у промисловості неминуче зростатиме у зв'язку із старінням автопарку, інфраструктури, технологій. Натомість високі транспортні витрати є бар'єром на шляху створення складних виробництв;

- окремо стоїть питання законодавчого врегулювання криптогрошей, що надасть можливість вільно розраховуватися за надані логістичні послуги, змінювати процеси та етапи розрахунків, здійснювати безпечні платежі тощо.

Все це створює нові технологічні виклики практично для всіх підприємств, підвищуючи актуальність пошуку технологічних шляхів вирішення проблем у сфері організації логістичних процесів у зв'язку з високою потребою вирішення всього комплексу завдань у рамках зазначеної проблематики та недостатньої опрацьованістю цілого ряду питань з теоретичної точки зору (що показав огляд літературних джерел, особливо вітчизняних) є доцільною оперативна розробка моделей гнучкого управління логістичними процесами у сучасних виробничих екосистемах.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

І саме держава має стати майданчиком для підтримки виробничих екосистем, залучати до розвитку цифровізації логістичних процесів міжнародних експертів, розвивати нормативно-правову базу, здійснювати формування ефективних заходів інформаційної безпеки, кібербезпеки, логістичної безпеки.

Сучасні інноваційні інструменти, що застосовуються в рамках світової логістичної інфраструктури в умовах цифрової трансформації, спрямовані на те, щоб учасники ринку могли зробити оптимізацію своїх тимчасових та грошових ресурсів, при цьому зберегти якість виконуваної роботи не підвищуючи вартість послуг.

Логістична інфраструктура стала зростати за рахунок організації мультимодальних транспортно-логістичних центрів, які відповідають за перевантаження, обробку, зберігання та розподіл вантажів. Також ці центри ведуть інформаційний та правовий супровід товарних потоків. Мультимодальні логістичні центри здатні приймати та обробляти великі обсяги продукції. У зв'язку з тим, що активно впроваджуються цифрові технології у логістичній галузі, у процесі доставки зберігається висока якість продукції, і навіть скорочуються терміни доставки товару.

У найближчому майбутньому вигляд цифрового простору визначатиметься такими напрямками:

- мультимодальні перевезення вантажів;
- прямі змішані перевезення пасажирського типу;
- застосування єдиних стандартів під час управління цифровою логістичною інфраструктурою;
- логістична безпека;
- розрахунки за допомогою криптовалюти;
- забезпечення інформаційної безпеки та кібербезпеки цифрових процесів логістики;
- формування екосистем в межах галузей виробництва.

Список використаних джерел:

1. Шостак Л. Перспективи цифровізації в логістиці. *Інноваційний розвиток та безпека підприємств в умовах неоіндустріального суспільства: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (27 жовт. 2020 р.) / відп. ред. О. М. Полінкевич, Л. В. Шостак*. Луцьк: ВНУ ім. Лесі Українки, 2020.748-749.

2. Мацьовитий О. Цифрові технології в транспортній логістиці. *POLIT. Challenges of science today*, 4-7 April 2023. URL: https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/59778/1/%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D1%96%D1%822023_%D0%9E%D0%9F%D0%A3%D0%A2_%D0%9C%D0%B0%D1%86%D1%8C%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%B8%CC%86%D0%9E.pdf

Юхимчук Олександр Анатолійович
магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ФОРМУВАННЯ ОФІСІВ УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ В ПУБЛІЧНОМУ СЕКТОРІ

Сучасний проектний менеджмент виділяє три ключові елементи, які є ієрархічно взаємозалежними: проекти, програми та портфелі. Пояснюючи принципи управління програмами, варто звернути увагу на ієрархічну структуру організаційної стратегії. Кожна програма з організаційною стратегією (конкретний стратегічний пріоритет) управління пов'язана з більшим асоційованим об'єктом (стратегічний пріоритет відповідає портфолію). Окрім цього, програма складається з менших об'єктів – проектів (разом з іншими здебільшого функціональними, «рутинними» заходами).

Управління портфелем – це термін, що використовується для опису методів аналізу та колективного управління групою проектів, програм та інших заходів на основі численних ключових характеристик для досягнення стратегічних цілей організації [1]. Часто портфель сприймається як поточний стратегічний процес організації, що охоплює всі проекти та заходи, спрямовані на стратегічні цілі [2].

Процеси управління портфелем включають:

- ідентифікацію та категоризацію (компонентів);
- оцінку, відбір та визначення пріоритетності (компонентів);
- балансування портфеля;
- авторизацію компонентів [2].

Організаційні компетенції для досягнення стратегічних цілей через портфель проектів та програм оцінюються за допомогою визначення зрілості організаційного управління проектами. Остання здебільшого визначається як ступінь, в якому організація практикує організаційне управління проектами, тобто йдеться про ефективність процесів, що використовуються в організації [3].

Актуальні міжнародні дослідження в галузі управління проектами стверджують, що компетенції управління проектами безпосередньо співвідносяться з організаційними здібностями досягнення цілей [4]. Траєкторія організаційної реформи, її особливості та управління проектами чітко пов'язані зі шляхом визначення пріоритетності, координації, самостійності прийняття рішень та врівноваження портфеля також через сферу організації шляхом управління проектами. Процес реформ має суттєву залежність від зрілості організації в управлінні проектами, від того, чи займалася організація раніше проектами, чи мала будь-яку одностайну систему роботи з ними (проекти керували індивідуально або були включені до програм та портфелів).

Однією з особливостей зрілої проектною організації є існування офісу управління проектами. Такий тривалий період пов'язаний із поздовжньою реформою, якщо такі зміни стосуються більшості інститутів.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Як правило, в теорії виділяють три типи проектних офісів:

- підтримуючий офіс: консультування в області управління проектами, розробка шаблонів, аналіз найкращих практик, навчання персоналу;
- контролюючий офіс: підтримка та моніторинг відповідності вимогам за допомогою різних засобів;
- керівний офіс: безпосереднє управління проектами [5].

Незалежно від типу проектного офісу найважливіша роль офісу управління проектами бачиться у сприянні досягненню стратегічних цілей компанії. Склад та зміст функцій офісу управління проектами залежать від статусу даного підрозділу у компанії, рівня зрілості компанії в галузі проектної діяльності, кількості та різноманітності проектів та ін. У сферу відповідальності може входити надання різноманітної підтримки в управлінні проектами, керівництво проектами. Найчастіше функціями офісу управління проектами є:

- оптимізація управління ресурсами;
- розробка методології, кращих практик та стандартів управління проектами, у тому числі політик, процедур, документації;
- коучинг, наставництво та навчання у галузі управління проектами;
- моніторинг відповідності стандартам та процедурам управління проектами;
- координація зусиль та ресурсів між проектами.

Найчастіше офіс управління проектом створюється як структурний підрозділ організації, який визначає та розвиває в організації стандарти бізнес-процесів, пов'язані з управлінням проектами. При цьому офіс управляє портфелем проектів з урахуванням:

- специфіки управління портфелем проектів;
- впливу проектів один на одного;
- специфіки у підходах до планування ресурсів для портфелю проектів;
- управління змінами у портфелі проектів.

Мета роботи офісу управління проектами – допомагати керівництву організації у втіленні проголошеної стратегії, що реалізується завдяки виконанню визначеної сукупності проектів (програм) у відповідності до встановленої послідовності. Завдання офісу управління проектами полягає у виявленні системних проблем в управлінні проектами та наданні допомоги у їх встановленні.

В цілому до основних переваг проектно офісу слід віднести [6]:

- стандартизацію операцій;
- прийняття рішень в рамках усієї організації, а не окремих підрозділів; - більш реалістичне розставлення пріоритетів у роботі;
- розвиток персоналу;
- більш ефективне планування проектної діяльності [6].

Слід також відзначити, що офіс управління проектами, діяльність якого акцентовано на досягнення стратегічних цілей організації завдяки реалізації портфелю проектів і програм, та узгодженої методологічної основи управління

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

останніми, називають корпоративним офісом управління проектами (ЕРМО) [6].

Проектні офіси є ключовим інструментом проектної діяльності, що сприяє впровадженню сучасних управлінських механізмів, розвитку проектного управління та розвитку компетенцій учасників проектів. В даний час, реалізуючи масштабні національні проекти вкрай необхідно налагодити функціонування проектних офісів на всіх рівнях. Запропоновані заходи сприятимуть успішному вирішенню поточних проблем в організації роботи відомчих та регіональних проектних офісів.

Список використаних джерел

1. PMI. A Guide to the Project Management Body of Knowledge. Project Management Institute, 2008.
2. Gorog M. Translating Single Project Management Knowledge to Project Programs. *Project Management Journal*. 2011. Vol. 42 (2). P. 17–31.
3. Hartono B., Wijaya D., Arini H. An Empirically Verified Project Risk Maturity Model: Evidence from Indonesian Construction Industry. *International Journal of Managing Projects in Business*. 2014. Vol. 7 (2). P. 263–284.
4. Thomas J., Mullaly M. Researching the Value of Project Management. Pennsylvania, USA : Project Management Institute, Inc., 2008, 458 p.
5. A guide to the Project management body of knowledge 6th ed. // Project management institute. 2017. URL: <https://www.pmi.org/pmbok-guide-standards/foundational/pmbok>.
6. Богданова М. Гнучке управління проектами у державному секторі: методологічні аспекти. *Журнал європейської економіки*. 2020. Т. 19, № 2. С. 303-318.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Ямковий М.В.

аспірант кафедри управління охороною здоров'я
та публічного адміністрування Національного університету охорони
здоров'я України імені П.Л.Шупика

СТРАТЕГІЧНЕ ПЛАНУВАННЯ РОЗВИТКОМ СИСТЕМИ НАДАННЯ
МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ ПРИ ГЕМОРАГІЧНОМУ ІНСУЛЬТІ В
УКРАЇНІ

Інсульт – це раптова неврологічна травма судинного погодження, яка порушує церебральну перфузію, а також основна причина смертності та втрати працездатності у світі. Інсульт має великий вплив на громадське здоров'я та високу вартість первинного лікування, реабілітації та хронічного лікування. У медичній практиці розрізняють два види інсульту: ішемічний та геморагічний. Ішемічний є ефектом геперфузії паренхіми внаслідок переривання кровотоку в головному мозку, яка існує досить довго. Геморанічний інсульт (ГІ) в свою чергу є результатом кровотечі безпосередньо в мозок [1]. При цьому геморагічний інсульт асоціюється з важчим перебігом захворювання та більш високою смертністю. Прогресування ГІ майже завжди пов'язане із найгіршими наслідками, а рання діагностика та своєчасне лікування є вкрай необхідними через швидке розширення крововиливу, яке зумовлює раптове погіршення свідомості та нерологічну дисфункцію [2].

За офіційною статистикою, представленою електронною системою охорони здоров'я, від Національної служби здоров'я України в нашій країні реєструється від 130 до 150 тисяч випадків інсульту на рік. До цієї цифри включені всі випадки звернення пацієнтів за медичною допомогою у всіх заклади, які надсилають дані до електронної системи. Згідно з представленими попередніми даними, кількість пацієнтів, яким у 2022 році було поставлено діагноз інсульт складає 200 тисяч, що вдвічі більше ніж за 2021 рік [3]. При цьому 85% всіх зареєстрованих випадків припадає на ішемічний інсульт, а 15% на геморагічний. Близько 40 % пацієнтів з інсультом гинуть протягом перших 30 днів після нього, і лише кожен 5 зможе повернутись до праці після завершення лікування. Більше 60% пацієнтів, які перенесли інсульт залишаються інвалідами, а 20% потребують постійного догляду [4]. Описана статистика підносить Україну на лідируючі позиції за рівнем захворюваності та смертності у світі. Причиною високої смертності від інсультів є група чинників, які спричинюють захворювання.

Так, близько 80% всіх інсультів зумовлюють п'ять провідних чинників: кров'яний тиск, підвищений холестерин, високий рівень цукру, малорухомий спосіб життя, надмірна вага, нездорове харчування. З цим усім у нашій країні великі проблеми: велика кількість громадян має високий тиск і тримає його в межах норми лише за допомогою медичних препаратів. Окрім того багато хворіють на цукровий діабет, мають підвищений холестерин, і на відміну від жителів розвинутих країн, не вживають профілактичні заходи для його

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

зниження, що відіграє вкрай важливу роль у зниженні ризиків інфарктів чи інсультів. Врешті решт, багато українців страждають на надмірну вагу і ведуть малорухливий спосіб життя. На додавок до всього, у нашій країні вкрай погана ситуація із здоровим харчуванням, бо ми споживаємо вкрай мало корисних продуктів і надто багато шкідливих: у вигляді тваринних жирів, готових м'ясних та ковбасних виробів, тощо. Нарешті необхідно враховувати і той факт, що більшість населення України споживає забагато солі, що напряду впливає на підвищення артеріального тиску. Трагічний парадокс у тому, що серцево-судинні захворювання, до яких відноситься геморагічний інсульт прекрасно піддаються впливу профілактичних заходів. Так, близько $\frac{3}{4}$ всіх інсультів можна було б уникнути і це не є дуже дорого чи складно.

З іншого боку перелічені ключові чинники, які провокують інсульт не включають до свого списку стрес, хоча медики заявляють, що протягом 2022 року обсяги захворювання на інсульт зросли мало не вдвічі, що неухильно пов'язано із стресом, в результаті війни. Проте, стверджувати, що саме нервові перенапруження відіграє суттєву роль при провокуванні інсульту не доводиться. Це пов'язано із тим, що стрес може спровокувати лише короткостроковий підйом артеріального тиску, але дуже рідко він є таким, щоб спровокувати інсульт. Тому, такий стрибок рівня захворювання на інсульт скоріше пов'язаний із тим, що люди, яких напряду доторкнулась війна припиняють профілактичне лікування хронічних хвороб. Підтвердження цього отримуємо із статистики щодо зростання рівня захворюваності на інсульт на західній Україні, куди переїхала більша частина населення з окупованих та прифронтових регіонів [3].

У випадку коли уникнути інсульту не вдається, то на перший план виходить усунення його наслідків. Зокрема, розміру ураження головного мозку, а в результаті й обсяги неврологічного дефіциту можуть бути зменшеними за умови вчасної діагностики та початку лікування в перші години після розвитку інсульту, тобто у рамках так званого терапевтичного вікна. Загальний перелік необхідних медичних заходів щодо порядку дій у випадку підозри на геморагічний інсульт на законодавчому рівні закріплюється у вигляді протоколів лікування. Відтак, проаналізуємо нормативну базу, на основі якої відбувається регламентація лікування пацієнтів з інсультом за допомогою табл. 1.

Таблиця 1. Нормативно-правова база щодо регулювання порядку надання допомоги при геморагічному інсульті

Назва	Статус	Вид	Реєстраційний №
Стандарт медичної допомоги «Надання допомоги при спонтанному внутрішньо мозковому крововиливі»	Чинний	Стандарт	ГС 2022-09
Клінічна настанова заснована на доказах «Надання допомоги при спонтанному внутрішньо мозковому крововиливі»	Чинна	Настанова	КН 2022-09
Наказ Міністерства охорони здоров'я «Про затвердження Стандартів медичної допомоги	Чинний	Наказ	МОЗ-2022-09

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

«Надання допомоги при спонтанному внутрішньо мозковому крововиливі»			
Геморагічний інсульт (Внутрішньомозкова гематома, аневризмальний, субарахноїдальний, крововилив)	Чинний	Протокол	ГС 2014-275
Геморагічний інсульт. Аневризмальний субарахноїдальний крововилив	Застаріла	Настанова	КН-2014-275-1
Наказ Міністерства охорони здоров'я «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при геморагічному інсульті	Чинний	Наказ	МОЗ 2014-275

Джерело: розроблено авторами на основі [5]

Так, згідно із Стандартом медичної допомоги «Надання допомоги при спонтанному внутрішньомозковому крововиливі» усі без виключення пацієнти, щодо яких існує підозра на інсульт підлягають госпіталізації бригадами екстреної медичної допомоги в терміновому порядку до найближчих медичних закладів, в яких є інсультне відділення, блок чи інсультний центр. Необхідність лікування пацієнтів безпосередньо у спеціалізованих закладах охорони здоров'я дозволяє знизити летальність орієнтовно на 20%, а інвалідизацію на 30%. Окрім того зменшуються витрати на догляд за хворим на всіх етапах його лікування. При цьому надання первинної чи екстреної допомоги відбувається спеціалістами безпосередньо на місці першого контакту із пацієнтом для приведення його у стан, придатний до подальшого транспортування.

При стратегічному плануванні розвитку системи надання медичної допомоги при геморагічному інсульті важливо враховувати той факт, що на до госпітального етапі тип інсульту не визначається. Час на доправлення пацієнта до медичного закладу повинен бути не більше 1 години 40 хвилин з моменту виклику бригаи екстреної медичної допомоги. Діагностичні заходи до госпітального етапу передбачають детальний збір анамнезу щодо моменту виникнення первинних симптомів та час їх виявлення іншими людьми. На наступному етапі проводить оцінку стану пацієнта за шкалою ком Глазго та шкалою AVPU, аналіз вітальних функцій – артеріального тиску, частоти серцевих скорочень, частоти дихальних рухів, температури тіла, рівня глюкози в крові, сатурації, тощо. В разі виявлення відхилень від норми, на місці проводиться медикаментозна стабілізація деяких відхилень, наприклад одягається киснева маска. В обов'язковому порядку відбувається запис електрокардіограми, з подальшою передачею отриманих результатів у консультаційний телеметричний центр. Транспортування пацієнта відбувається у положенні піднятого головного кінця ноші на рівні до 30 градусів. Паралельно із цим до медичного закладу надсилається попередження щодо госпіталізації пацієнта із підозрою на геморагічний інсульт впродовж 15 хвилин.

Медичні заклади, які приймають пацієнтів із підозрою на геморагічний інсульт повинні бути спроможними забезпечувати у цілодобовому режимі.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Для розуміння потреб кожного пацієнта з інсультом необхідна ефективна та ціле направлена діагностика, адже хворі, які поступають із підозрою на геморагічний інсульт часто мають супутні хвороби та суттєві фізіологічні відхилення, які негативно впливають на процес діагностики та лікування основної хвороби. Після проведення діагностики відбувається прийняття рішення щодо госпіталізації пацієнта. При цьому до інсультного відділення спрямовуються пацієнти з діагнозом геморагічний інсульт, які не потребують коригування вітальних функцій, за виключенням тих хворих, яким необхідно термінове хірургічне втручання. Ті пацієнти, у яких відстежується зниження рівня свідомості, психомоторне збудження або ті, яким необхідно проводити корекцію вітальних функцій госпіталізуються до відділень анестезіології та інтенсивної терапії.

Характерною особливістю лікування у спеціалізованому інсультному відділенні є можливість зниження до 30 % вірогідності летального кінця та втрати працездатності у всіх пацієнтів з легким, помірним та важким інсультом. Окрім того таке лікування супроводжується скоординованим між профільним командним підходом, що формує передумови для запобігання ускладненням і рецидивам інсультів, пришвидшення госпіталізації та підтримка ранньої реабілітації. Статистичні дослідження показують, що у пацієнтів з інсультами набагато менше ускладнень якщо відбувається рання госпіталізація. У той же час, хворих на геморагічний інсульт необхідно лікувати саме у відокремлених інсультних відділеннях через те, що віддалене ведення пацієнта за локальним маршрутом та надання допомоги інсультною командою на дистанційній основі не забезпечує того ж корисного ефекту, як лікування безпосередньо у спеціалізованих відділах [6]. Саме через вищеописану необхідність забезпечення надання своєчасної допомоги пацієнтам з геморагічним інсультом виникає необхідність критично підходити до стратегічного планування системи медичних закладів із спеціалізованими інсультними відділеннями та блоками.

При цьому важливо враховувати той факт, що згідно із дослідженням Національної академії медичних наук України (НАМУН) фрагментація надання медичних послуг у деяких випадках навпаки може призводити до неоптимального лікування, проблем з безпекою та неефективним використанням ресурсів охорони здоров'я. Щоб гарантувати повноцінне надання всього спектру послуг пацієнтам із геморагічним інсультом з урахуванням новітніх досягнень медицини НАМУН рекомендувала створити скоординовані системи догляду, які повинні об'єднувати профілактичні та лікувальні послуги та сприяти доступу пацієнтів до науково-обґрунтованої допомоги.

Окрім того, загалом фрагментований підхід до лікування інсульту, який існував в Україні, не забезпечував ефективної інтегрованої системи профілактики, лікування та реабілітації геморагічного інсульту через неадекватні зв'язки та координацію між основними компонентами його лікування. Хоча окремі складові системи лікування інсульту можуть бути добре розвинені, вони часто діють ізольовано. Проблема доступу до скоординованої

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

допомоги при інсульті найбільш гостро постає в сільській місцевості чи місцевості з недостатнім неврологічним обслуговуванням (недостатній доступ до неврологічної експертизи).

Підсумовуючи проведене дослідження можемо зазначити, що стратегічне планування розвитком системи надання медичної допомоги при геморагічному інсульті повинне враховувати значення своєчасного та повноцінного надання допомоги пацієнтам у зниженні рівня летальності та інвалідизації. Відтак, при формуванні мережі медичних закладів критично важливим є таке їх розміщення у межах госпітального округу, яке б дозволяло доставити хворого у найкоротший час. При цьому кожен медичних заклад, який спеціалізується на наданні допомоги при геморагічних інсультах обов'язково повинен мати: апарат для проведення МРТ та КТ, можливості для проведення моніторингу вітальних функцій, лабораторного аналізу гомеостазу, наявність у своєму штаті персоналу із належною медичною кваліфікацією, а також лікаря-нейрохірурга. Вагомі кроки у напрямку до створення рівномірного розміщення медичних закладів із інсультними відділеннями вже здійснено. Війна поставила цей процес на вимушену паузу. Поступово питання знову набуло значної актуальності, проте уже з урахуванням значного руйнування та пошкодження мережі медичних закладів. Відтак, оцінити ефективність розробленого стратегічного плану Національної служби здоров'я щодо розміщення мережі медичних закладів з інсультними відділеннями ми зможемо оцінити вже в найближчому майбутньому.

Література

1. Hemorrhagic Stroke. *University of Maryland Medical Centre*. (n.d.). URL: <https://www.umms.org/ummc/health-services/neurology/services/stroke/hemorrhagic>
2. Kumar A., Unnithan A., M Das J. Marth P. Hemorrhagic Stroke. *National Library of Medicine*. 2023. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK559173/> (дата звернення 03.07. 2023).
3. Лебідь Н. Лікар-невропатолог Юрій Фломін: «Уникнути інсульту загалом нескладно і недорого, тільки українці не завжди це усвідомлюють». *Центр політичного консалтингу*. 2023. URL: <https://cpc.com.ua/articles/lii-insultu-zagalom-neskladno-i-nedorogo->
4. Гончар А. Статистика інсульту в Україні: шокуючі факти. *HYBZ*. 2023. URL: <https://hubz.ua/ekspertna-dumka/statystyka-insultu-v-ukrayini-shokuyuchi-fakty/#:~:text=За%20тією%20ж%20статистикою.>
5. Геморагічний інсульт. Державний Експертних Центр МОЗ України. 2022. URL: <https://www.dec.gov.ua/mtd/gemoragichnyj-insult/>
6. Стандарти медичної допомоги «Надання допомоги при спонтанному внутрішньо мозковому крововиливі»: Затверджено Наказом Міністерства охорони здоров'я №9 від 5 січня 2022 року. URL: https://www.dec.gov.ua/wp-content/uploads/2022standart_vmk.pdf

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Яременко Богдан Андрійович
магістрант кафедри публічного управління та адміністрування
Університету Григорія Сковороди в Переяславі

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ
ОРГАНІЗАЦІЇ КІБЕРБЕЗПЕКИ В США

У США протягом тривалого часу існувала система суб'єктів, що історично склалася, – державних органів, які здійснювали протидію кіберзлочинності, комп'ютерним атакам і кібертероризму, що забезпечували кібербезпеку держави, комерційних структур і громадян. До неї входили: Федеральне бюро розслідувань (ФБР), Центральне розвідувальне управління (ЦРУ), міністерство оборони, поліція та організації розвідувального співтовариства.

Серія терактів 11 вересня 2001 року показала, що в цілому система кібербезпеки знаходиться на критично низькому організаційному та матеріально-технічному рівні, що спричинило об'єктивну причину її зміни, модернізації та вдосконалення. У результаті вже через 20 днів було створено Управління внутрішньої безпеки (Office of Homeland Security), на яке було покладено функції координації забезпечення національної безпеки, взаємодії у цій сфері з департаментами та службами, організаціями та місцевими органами влади. Через два роки статус управління було підвищено до Міністерства внутрішньої безпеки (Department of Homeland Security) [1].

6 червня 2003 року на базі цього органу шляхом об'єднання Федерального Центру комп'ютерних інцидентів та Національної системи комунікацій було сформовано Національне управління кібербезпеки (National Cyber Security Division). Воно співпрацювало з Адміністрацією Білого дому, Урядом, військовими та розвідувальними структурами, приватними компаніями та корпораціями з питань виявлення та оцінки ризиків кіберзагроз та зниження вразливості ІТ-інфраструктур перерахованих користувачів [2].

У 2007 році зазначений підрозділ був перейменований в управління національного захисту та програм (NPPD), основною функцією якого стало забезпечення національної безпеки через зниження та усунення кіберзагроз для національної кіберструктури держави.

Через рік, у березні 2008 року у структурі Міністерства внутрішньої безпеки було створено Національний центр інтеграції кібербезпеки та комунікацій (NCCIC). Основними завданнями якого було визначено захист мереж та серверів, інших урядових кіберкомунікацій від несанкціонованого впливу. Також зазначений підрозділ наділявся широкими повноваженнями щодо відстеження, збору, аналізу та передачі інформації про кіберсистеми Агентства національної безпеки, Федерального бюро розслідувань та Міністерства оборони США [1].

Розглядаючи організаційну побудову та взаємодію різних суб'єктів, які здійснюють кібербезпеку в США, необхідно виділити Департамент ініціатив щодо забезпечення національної безпеки, що координує зусилля федерального

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

уряду щодо забезпечення безпеки найважливіших об'єктів інфраструктури держави. Це відомство з метою запобігання кіберзагрозам та нейтралізації їх наслідків здійснює наступні заходи:

- створює технологічно нейтральну структуру добровільної кібербезпеки;
- заохочує та стимулює впровадження системи кібербезпеки у всі її потенційні об'єкти;
- забезпечує своєчасність та якість обміну інформацією про кіберзагрози, збільшуючи та деталізуючи його обсяг та зміст;
- реалізує принцип забезпечення суворого захисту приватного життя та громадянських свобод при прийнятті будь-якої законодавчої та відомчої ініціативи щодо забезпечення безпеки критично важливих об'єктів інфраструктури;
- здійснює постійну, системну розробку ситуаційної поінформованості у режимі реального часу з урахуванням фізичних та віртуальних (кібер) особливостей;
- вивчає, запобігає та усуває каскадні наслідки збоїв об'єктів інфраструктури;
- аналізує та оцінює тенденції та динаміку розвитку державного та приватного партнерства у питаннях забезпечення кібербезпеки, протидії основним кіберзагрозам;
- оновлює та доповнює національний план захисту об'єктів інфраструктури;
- розробляє та реалізує комплексні плани досліджень та перспективного розвитку систем національної безпеки. Орієнтуючись при цьому насамперед на дослідження з удосконалення кібербезпеки, що проводяться Національним інститутом стандартів і технологій (NIST) для покращення кібербезпеки критично важливих об'єктів інфраструктури [1].

Переглянута у квітні 2018 року структура зазначеного інституту орієнтується на реалізацію п'яти основних функцій управління ризиками кібербезпеки: ідентифікацію, захист, виявлення, реагування та відновлення.

16 листопада 2018 року було створено Агентство з кібербезпеки та безпеки інфраструктури (Cybersecurity and Infrastructure Security Agency) [3]. Закон, який регламентував створення названої структури, передбачає також збільшення національного потенціалу для захисту від кібератак, у тому числі через підвищення його фінансування, а також передбачає першочерговий захист федерального уряду, інших департаментів та агентств.

Зазначена структурна та організаційна перебудова діяльності основних суб'єктів кібербезпеки з метою підвищення їх ефективності супроводжувалася також нормативним регулюванням понятійного апарату. Так, Закон про боротьбу з тероризмом у США 2001 року визначив критично важливі інфраструктури держави, які можуть бути об'єктами кібербезпеки і щодо яких можуть здійснюватися кіберзагрози та кіберінциденти. До них законодавець відніс життєво важливі системи та активи (фізичні та віртуальні), знищення чи

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

пошкодження яких вплине на національну, економічну та оборонну безпеку, охорону здоров'я та життєдіяльність громадян [4].

Важливою віхою у розвитку та вдосконаленні правового регулювання та організації сучасної системи кібербезпеки в США стала Президентська директива від 26 липня 2016 року, яка визначила основні алгоритми з виявлення, розгляду та вирішення кіберінцидентів, під якими цей документ розуміє також і кримінальні інциденти.

Дуже цікавий у ній підхід американських законодавців до трактування центрального поняття кібербезпеки - кіберінциденту, під яким розуміється конкретна подія в комп'ютерній мережі, що загрожує цілісності, конфіденційності або доступності комп'ютерів, інформаційних або комунікаційних систем, мереж і серверів, а також фізичної або віртуальної інфраструктури, контрольованої комп'ютерами або інформаційними системами, та інформації, що знаходиться в них [4].

До значних кіберінцидентів законодавець відносить подію (або їх групу), яка може завдати очевидної шкоди інтересам національної безпеки, міжнародним відносинам чи економіці держави, її громадським інститутам та їх довірі, громадянським свободам, громадському здоров'ю та безпеці американських громадян.

Зважаючи на те, що значні кіберінциденти передбачають обов'язкову участь у них державного суб'єкта кібербезпеки, на Міністерство юстиції покладається керівна та координуюча роль щодо їх вирішення. Мін'юст США об'єднує та спрямовує діяльність Федерального бюро розслідувань та Національної об'єднаної робочої групи з кіберрозслідувань на оптимальний алгоритм реагування на кіберзагрози.

Міністерство внутрішньої безпеки діє при цьому через Національний центр інтеграції кібербезпеки та зв'язку, а також є важливою федеральною структурою з реагування на утримання та активи кіберінциденту.

У той же час Управління директора національної розвідки, використовуючи можливості центру інтеграції інформації про кіберзагрози, є головним федеральним органом їх розвідувального забезпечення, супроводу та нейтралізації.

Зокрема, документ передбачає вжиття федеральним урядом державних та приватних заходів щодо нейтралізації інцидентів. В особливих випадках, алгоритм реагування на них передбачає реагування у відповідь ширшими заходами і діями. При цьому на міністерства юстиції та внутрішньої безпеки покладаються завдання щодо підтримки оновленої контактної інформації з метою надання допомоги організаціям, які постраждали від кіберінцидентів.

У цьому федеральні структури зобов'язані реагувати як на безпосередні загрози, так і на їх зміст і наслідки, організуючи свою діяльність за принципами загальної відповідальності, поваги прав осіб, які стали об'єктами кіберінцидентів, адекватності реагування на кіберзагрози і інциденти, єдності та узгодженості дій державних органів щодо їх виявлення та вирішення.

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Заходи реагування на загрози передбачають здійснення необхідних початкових та подальших слідчих дій правоохоронних відомств та органів національної безпеки на території постраждалого суб'єкта. Такі дії можуть включати збір доказів та розвідданих; надання атрибуції; зв'язування однорідних інцидентів у єдиний взаємопов'язаний ланцюг; виявлення всіх постраждалих від інциденту; визначення алгоритму асиметричної відповіді на кіберзагрози та кримінальний характер кіберінциденту; планування заходів щодо усунення безпосередньої загрози а також сприяння обміну інформацією та координації з іншими суб'єктами кібербезпеки та реагування на кіберзагрози, що виникають.

Директива також визначає координуючі органи та їхню відповідальність за ефективність реагування на національному та регіональному рівнях. Так, транснаціональний зміст Інтернету, використовуваних комунікаційних інфраструктур, мережевих каналів передачі інформації, серверів для її зберігання передбачає координацію дій державних структур США з їхніми союзниками та партнерами під час вирішення інцидентів [5].

Таким чином, реалізована в США система забезпечення кібербезпеки, починаючи з готовності до протистояння кіберзагроз і їх запобігання або усунення дозволяють ефективно протистояти численним кіберінцидентам різного ступеня складності.

Список використаних джерел:

1. Шемчук В. Національна стратегія кібербезпеки США: досвід для України. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 4. С. 119-124.
2. Бусол О. Інформаційна безпека США: законодавче регулювання та перспективи співпраці для України / вебсайт Центру досліджень соціальних комунікацій НБУВ. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2988:informatsijnabezpeka-ssha-zakonodavche-regulyuvannya-ta-perspektivi-spivpratsi-dlya-ukrajini&catid=8&Itemid=350.
3. Ничипорчук Н., Вознюк Є. Секрет успіху США у сфері інформаційної безпеки. *Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії*. 2018. № 1. С. 66–71. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mvckrc_2018_1_13.
4. Закон про боротьбу з тероризмом в США, 2001. URL: <https://www.congress.gov/107/plaws/publ56/PLAW-107publ56.pdf>
5. National Cyber Strategy of the United States of America. URL: <https://www.whitehouse.gov/wp-content/uploads/2018/09/National-Cyber-Strategy.pdf>

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

Koshovyi Maksym,
Student of the Aircraft Flight Operation Faculty Flight Academy of the National
Aviation University

**CYBERDEFENCE AND MODERN CIVIL AVIATION AS A
COMPONENT OF NATIONAL SECURITY**

It is impossible to imagine life without the technology we have to hand nowadays. We use it everywhere, in all spheres of life from social networking to aviation, from texting our friends to the defence of our nation. However, such technology can, occasionally have a few problems, the main one being cyber security.

Cyber threats are usually transnational in nature and have a corresponding impact at national, regional, and international levels. Civil aviation today cannot exist without cyber security.

Cyber protection is a matter of critical importance. Today, an average of 78% of cyberattacks worldwide are successful. Owing to such attacks, processes in the organization can stop, as a result, the institution suffers reputational and material losses, a cyber-attack can even lead to human losses [1].

At the same time, cyber security issues in the aviation industry of Ukraine are regulated by the following regulatory and legal documents: ICAO Resolution A39-19 "Solutions to Cyber Security Problems in Civil Aviation" (from 06.10.2016), the Law of Ukraine "On the State Program of Civil Aviation Security" (dated 21.03.2017), the Law of Ukraine "On the Basic Principles of Ensuring Cyber Security of Ukraine" (dated 05.10.2017), which obliges institutions and organizations to take measures to protect against unauthorized access and protect personal data of customers, and also provide for responsibility for non-compliance with these requirements [2].

Every year, the activity of the State Aviation Service is aimed at increasing the level of flight safety by implementing the standards of the International Civil Aviation Organization (hereinafter - ICAO) and bringing Ukrainian legislation closer to the legislation of the European Union.

It is of great importance to identify flight safety problems in order to further direct efforts to implement effective measures to solve the identified problems.

The state program on flight safety (hereinafter referred to as State-PFS) is in the stage of formation and development in Ukraine.

Taking into account the main principles of Annex 19 to the Chicago Convention on International Civil Aviation of 1944 (hereinafter - Annex 19), Ukraine has currently implemented most of the elements of the State- PFS, and after adopting the State- PFS, it remains to co-ordinate the interested parties and combine everything into one system, which is monitored, improved and evaluated.

When implementing and supporting the State Civil Aviation Administration, the State Aviation Service must, in particular:

- To ensure the effective implementation of the requirements of Annex 19 and to eliminate deficiencies in control (supervision) capabilities as a necessary condition for the effective implementation of the State-Personnel Policy;

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

- To ensure effective coordination between state bodies that play a role in flight safety management;
- Ensure that inspectors have the necessary experience to support the transition to supervision based on risk and characteristics assessment;
- Ensure that there are principles and procedures for supervision based on risk and characteristics, including a description of how the Flight Safety Management System (FSMS) is adopted and monitored on a regular basis;
- To establish the principles and procedure of collection, analysis, exchange and protection of flight safety data;
- Establish the process of determining flight safety indicators at the state level, taking into account results and processes;
- To ensure that the approved document of the State Public Security Policy is available and distributed among other states;
- To ensure regular revision of the State Public Safety Policy and regular evaluation of the effectiveness of the State Public Safety Policy [3].

Development and implementation by the State Aviation Service of the National Flight Safety Plan (hereinafter - NASP). The State Aviation Service needs to ensure the development and implementation of the NASP, which takes into account the systemic and operational problems and risk reduction/avoidance measures identified as part of the state analysis.

At the same time, the State Aviation Service should take into account the pan-European risk areas for flight safety, which are defined in the European Regional Flight Safety Plan (hereinafter - EUR RASP) for various aviation areas, as part of the risk management process (hereinafter - SRM), and if necessary, determine appropriate measures to mitigation within its NASP and performance measurement mechanisms.

The world of aviation is becoming more and more digitally connected, which brings certain advantages that are associated with a huge variety of new tasks, as there is an urgent need to protect critical information and communication technologies and data.

An example can be a new-generation aircraft with systems connected to ground equipment in real time, or air traffic management (ATO) technologies that function through wireless connections between various ground centres and the aircraft.

The digitization of aviation systems increases the vulnerability to cyberattacks that can affect the entire system and jeopardize flight safety. There is an urgent need to develop an understanding and develop tools to protect systems, design cyber security, supply chain security, backup and maintenance, and emphasize the fundamental need for regular communication and information sharing [4].

In recent years, in connection with the COVID-19 pandemic, then the beginning and continuation of the full-scale invasion of the Russian Federation into our country, security problems are related to:

- Deterioration of skills and knowledge due to lack of recent practice. A 90% reduction in traffic means that most aviation professionals are not performing their normal tasks, sometimes they are doing significantly different work, sometimes they

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

are not working at all or their working hours are significantly reduced. Gym and classroom classes are also not held. Collectively, this leads to a decrease in the skills and knowledge of aviation professionals and creates risks for flight safety.

- Reduced focus on flight safety or prioritization of flight safety. Multiple signals indicate that organizations may not be providing security management with the same level of attention and resource allocation as in the past. These include stress at the individual level, employee layoffs, and economic pressures. Too much emphasis on return to previous operational activities and economic survival can reduce the minimum required level of resources, increase the burden on human and organizational factors and harm flight safety.

- Due to increased layoffs reducing available staff, it may take additional time to return to normal operating activities. Preparation and possible return to normal operations will require significant additional effort compared to actual and normal operations. Both of these factors can contribute to an increase in the level of staff fatigue [5].

It is imperative that the aviation industry and authorities find a way to share knowledge and learn from each other's experiences to ensure future aviation cyber security, 'Cyber-attack' management and business process resilience.

In addition, it is important to recognize that cyber security is a cross-cutting issue affecting all areas of the aviation sector (flight safety, cyber security, air navigation, etc.) that must interact to give governments and industry a view of the civil aviation sector as a sector, that is resilient to cyber-attack while continuing to innovate and grow.

References

1. Tunggal A.T. Why is Cybersecurity Important? Abi Tyas Tunggal. UpGuard. 2021. URL: <https://www.upguard.com/blog/cybersecurity-important>.

2. Pro osnovni zasady zabezpechennja kiberbezpeky Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 05 zhovt. 2017 r. № 2163-VIII. Vidomosti Verhovnoi' Rady Ukrainy. 2017. № 45. St. 403.

3. Kagalwalla N. and Churi P.P. Cybersecurity in aviation: an intrinsic review. 2019. 5th International conference on computing, communication, control and automation (ICCUBEA). Pp. 1-6. DOI: 10.1109/ICCUBEA47591.2019. 9128483.

4. Cyber-security challenges in aviation industry: a review of current and future trends / E. Ukwandu, M.B. Amine, H. Hindy etc. Cornell University, 2021. № 1. P. 1–25.

5. Press conference: by NATO Secretary General Jens Stoltenberg following the meeting of the North Atlantic Council at the level of Defence Ministers. Available at: https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_141340.htm

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

МАТЕРІАЛИ
II Міжнародної науково-практичної конференції
«Сучасні аспекти реформування системи публічного
управління в умовах воєнного часу»

27 жовтня 2023 р.

*Відповідальність за достовірність даних, наведених у статті, несе її автор
та науковий керівник*